

62.54240
2001

మీ ర స్తు.

స మం ప ర మూ త్త

శ్రీమత్పరమకారుణికేన భగవతా వేదవ్యాసునిచే
ధరణ్యాంభ క్తజన సౌలభ్యాపాదనాయుః శ్రీకృష్ణభట్ట
ప్రేమిష్టగుడసంవాదరూపం బౌద్ధవైజ్ఞానిక సకలకర్మ
సంబోధాప్రతిపాదకంముక్తిహార్గసోపానధూతం
అష్టాదశ మహాపురాణాంతర్గతమ్.

శ్రీ గారుడభురాం.మ్.

పండితజనసమీకృతమ్.

ప్రహ్లాదశ్రీ ములుకుట్ల - వేంకటస్వయ్యశర్మణా

చన్నవగర్యా

బరూరు-తాళిగరాయణాస్థిణాం

గీర్వాణభాషారత్నాకరముద్రాయంత్రే

ముద్రాపితంబ్రకటికృతంచ

జగతివిజయతు.

౧౮౮౪

వి వ య సూ చి కా.

సప్తమాధ్యాయే - విహికామక్ష్మికదుఃఖనిరూపణం	స్తోకాః	౬౦
ఐతీయాధ్యాయే - యమమార్గనిరూపణం	,	౬౮
తృతీయాధ్యాయే - యమయాతనానిరూపణం	,	౭౧
చతుర్థాధ్యాయే - నరకప్రదపాపనిరూపణం	,	౮౪
పంచమాధ్యాయే - పాపచిహ్ననిరూపణం	,	౫౭
షష్ఠాధ్యాయే - పాపినాంజన్మాదిదుఃఖనిరూపణం	,	౪౩

ఏవంషడధ్యాయైః పాపగతిః.

సప్తమాధ్యాయే - బభ్రువాహనశ్రేతసంవాదః	,	౬౯
అష్టమాధ్యాయే - అతురదానం	,	౧౧౮
నవమాధ్యాయే - మ్రియమాణకృత్యం	,	౪౮
దశమాధ్యాయే - దాహాదిసంచయనకర్తృనిరూపణం	,	౧౦౭
ఏకాదశాధ్యాయే - దశరాత్రవిధినిరూపణం	,	౪౩
ద్వాదశాధ్యాయే - ఏకాదశాహవిధిః	,	౮౦
త్రయోదశాధ్యాయే - సపిండికరణశయ్యపదదానిరూపణం	,	౧౨౭
చతుర్దశాధ్యాయే - ధర్మరాజనగరనిరూపణం	,	౮౬
పంచదశాధ్యాయే - సుకృతిజనజన్మాచరణనిరూపణం	,	౯౫
షోడశాధ్యాయే - మోక్షధర్మనిరూపణం	,	౧౨౧

శ్రీ ర మ్మ.

హింసమః, పరమేశ్వరాయ

శ్రీ గ రు డ వు రా గ మ్.

మూలమ్॥ ధర్మదృఢబద్ధమూలోవేదస్య-ంధః
పురాణశాఖాధ్యః । క్రతుశసుమోమోక్షిఫ
లోమధుసూదనపాదపోజయతి॥౧॥.....*

అథటీకాకారః సమస్తగ్రంథముద్భూతయన్ హరింస్తోతి.

శ్లో॥ పురణాద్ధుర్గతిహారాపూజనయజ్ఞేనసర్గతేదాతా॥ యఃపరయా
నిజభక్త్యాదదాతిముక్తింసమాంహరిఃపాత॥ ౧ ॥ లక్ష్మీలతాసమాశ్రిష్టంకాస్తు
భస్త్రుబకోజ్జ్వలం॥ స్వగౌపవగౌఫలదంహరింకల్పద్రుమఃసుమః॥ ౨ ॥ సారా
త్సరంసముద్భృత్యప్రాచీనకృతసంగ్రహాత్ । తత్రచేయంమయాటీకాయథా
మతివితస్యతే॥ ౩॥

*

వ్యాఖ్యానం॥ అథ సారోద్ధారకర్తాశిష్టగ్రంథదాయానుసారేణ మంగళ
మాచరతి॥ ధర్మదృఢేతి॥ అత్రవృక్షరూపేణ హరింరూపయతి, మధుసూదన
పాదపోజయతీతి॥ యథాపాదపోవృక్షః పద్మినిఅధఃప్రసృతశాఖాభిః జలఃపిబ
తీతిపాదపః తదైవాయంమధుసూదనోపి పాదపవీవపద్భ్యాఃచరణాభ్యాంపా
తి సంసారాద్రక్షతీతి పాదపః “సంసారకూపపతితోత్తంణోఽలంబంవదెమ
హపురుషతే చరణారవిందం” ఇతి భాగవతవచనాత్ ॥ సోయంతీవృక్షఃధవళ
దృఢబద్ధమూలః- ధర్మోత్రతిమృతరూపోభగవద్ధర్మః “అశ్వేష్టాసర్వభూతా
నా” మిత్యారభ్య “యేతుధర్మ్యామృతమిదంయథోక్తంపర్యుపాసతే, శ్రద్ధ
ధానామత్పరమాభక్తాస్తేవపేషియా” ఇత్యంతేగీతాయాం ద్వాదశాధ్యాయం
తే అష్టభిన్నోక్తైః భగవతోక్తః సవపదృఢబద్ధం మూలయస్యేతి - అస్తు

జైశభాషాయాం జడబంధభక్త్యవ్యతే | అత్రాయవభిప్రాయః, వృత్తోఽ
 దృఢయాలోహిస్తస్థానే సుస్థిరోభవతి ప్రచురతరపవ నాద్యపదవైరిపి
 స్వస్థానానోన్ములితత్వముపయతి తదైవాయమపి భగవద్ధర్మోచ్చాదః
 నిశ్చలభవతి మూర్ఖవాదిప్రబలశరదుఃఖాంతరాయైరిపి భక్త్యాదయ
 పయాతీతి || తదుక్తంశ్రీభాగవతే “విస్మజతిచ్చాదయంనయస్య సాక్షాద్ధరిః
 భిహతోఽప్యసూఘనాశః | ప్రణయరశనియాధృతాః (ఘ్రి) షడ్వస్సభవతి భా
 ప్రధాన ఉక్తః” ఇతి || పునఃకీదృశః? వేదసంధః పురాణ శాఖాభ్యః
 సంధాఃయన్యేతి- పురాణాన్యేవశాఖాస్తాభిరాభ్యుక్తశ్చేతి | అ
 యంభావః వృత్తోయథాఽతివిస్తృతసంధః శాఖాభిదూతరతరోఽప్య
 పవవద్యతే, తదైవాయమపి వేదపురాణైః ప్రకృతిపురుషయోఃపరోః
 భ్యతే, యథాచవృక్షసంధశాఖాభిరేవోపసమాగతానాం బహుత
 నిప్రదదాతితదైవాయమపి వేదపురాణైః తచ్చోత్పవక్త్రాణాంధరా
 మమోక్షఫలాని ప్రదదాతి | యథాచపృక్షస్యశాఖాః సంధేభ్యవపనన
 అశచతత్సంలగ్నావభవంతి- తథాపురాణాన్యపి వేదోద్భూతాని తస్మి
 న్యేవచసంతి నతుతేభ్యఃపృథక్ “ఇతిహాసపురాణాని పంచమోవేదః
 ఇతివచనాదితి | పునఃకీదృశః? క్రతుకుసుమః మోక్షఫలః- క్రతవఃయజ్ఞాః
 మానియస్య, మోక్షఃఫలంయన్యేతి | అత్రాప్యయమాశయః, వృత్తోఽ
 సుమోద్గమానంతరమేవఫలప్రాప్తిర్భవతితథాద్రవ్యయజ్ఞాద్యనిష్ఠానైః
 తంకరణస్యైవ తతోమోక్షఫలలాభోభవతీతి | కించానైవమోక్షఫలదా
 ధుసూదనపాదప ఏవనాన్యభక్త్యపిసూచితం | తదుక్తంశ్రీవైర్ముచుకుః
 “ఎరంవృణీష్వభద్రంలేఽముతైవల్యమద్యనః | ఏకఏవేశ్వరస్తస్యభగ
 రవ్యయః” ఇతి | ఏవంధూతో మధుసూదనపాదపాబయతి సర్వోత్క
 తే- అత్రాపిసర్వేభ్యో బ్రహ్మాదిభ్యోవ్యధికతయా వరీవతీశ్వర్యః- వ
 థావనస్య సర్వస్యమహాకేతురివస్థితఇతి నిరూపణాత్సర్వవృత్తేభ్యోధి
 తద్వదితి || ఇదమార్యాచ్చందః || ౧ ||

ఏవం మంగళం కృత్వా ఇదానీకధా ప్రస్తావాయ సూత శానక సంవాద మవతార
యతి॥ నైమిషభూమి అనిమిషక్షేత్రే అనిమిషః శ్రీః ఘ్నః అలుప్తృష్టిత్వాత్ తస్య
క్షేత్రే నైమిషారణ్యే ఋషయః సహస్రం సమాః సంవత్సరాః అనుష్ఠానకాలో
యస్య తత్సహస్రం సమం సత్రం యజ్ఞం ఆసత అకుర్వతః కిమర్థం? స్వర్గాయ లో
కాయ స్వర్గే గేయత ఇతి స్వర్గాయో హరిః స ఏవ లోకాభిక్తా నాం నివాసస్థానంత
స్తైతత్త్వా పయే ఏవ నతు స్వర్గార్థం, తస్య విశాశిత్వేన తుచ్ఛఫలత్వా దిశ్యర్థః॥
౨॥ ప్రాతః కాలే హుతా ఏవ హుతాః అగ్నయో యై నైమిషయః దానమానాదిభి
స్సత్కృతం సింహాసనే కాసీనం సూతం ఇదం వత్స మాణం ఆదరాత్ ప్రవచ్ఛుః॥ ౩॥

నైమిషే నిమిషక్షేత్రే ఋషయశ్శానకాదయః॥ సత్రం స్వర్గాయ
లో కాయ సహస్రం సమమాసత॥ ౨॥ తే ఏకదా తు మనయః ప్రా
తేర్హుత హుతా గ్నయః॥ సత్కృతం సూతమాసీనం ప్రవచ్ఛురిద
మాదరాత్॥ ౩॥ ఋషయః ఊచుః॥ కథితో భవతా సమ్యక్ జ్ఞానమా
ర్గస్సుఖప్రదః॥ ఇదానీం త్రోతుమిచ్ఛామో య మమార్గం భయప్ర
దం॥ ౪॥ తథా సంసారదుఃఖాని తస్మై శత్రుయ సాధనం॥ ఐహికా
ముష్మికా క్లేశా యథావద్వత్తు మర్హసి॥ ౫॥ సూత ఉవాచ॥
శృణు ధ్వంభో వివత్సోమియ మమార్గం సుదుర్గమం॥ సుఖదం పుణ్య

ముషిభిస్తు ఆస్తికా సమప్రగంధేః రూపితస్య సద్గతిదుర్గతిప్రదస్య ధర్మాధర్మస్య
ఏవ ప్రశ్నోక్యతో భవతి కథిత ఇతి ద్వాభ్యాం॥ భవతా సన్నజ్ఞేన సమ్యక్ “తేచ్చ
కథి సంభవతీ” తిశ్రుత్యక్తోచ్చిరాదిర్దేవమార్గః కథితః పహుభిః పురాణైః నిరూప
ిః॥ ఇదానీమితి॥ ౪॥ తథా సంసారదుఃఖాదీః పిత్రోతుమిచ్ఛామ ఇతి పూర్వే జైవ
సంబంధః॥ తత్ క్లేశత్రుయ సాధనం తైః సంసారదుఃఖైః యః క్లేశః తస్య త్రుయ సా
ధనంచ॥ సంసారదుఃఖానాం క్లేశత్రుయః కేన సాధనేన భవతి త్యపి త్రోతుమిచ్ఛామ
దిత్యర్థః॥ ౫॥ అత్రోత్తరం తీర్థం వద్గరుడ సంవాదేన సూత ఉవాచ॥ శృణు ధ్వ
మితి॥ సుఖదం పూవాదిమాగ్నం - దుఃఖదాయకం దక్షిణమాగ్నమిత్యగ్రేవ

త్యుతి॥ ౬॥ భగవద్వాక్యస్యాతిపామాణ్యాత్సందేహానక రవ్యభితిభాః
 వినయేన అవసతో నప్రసి॥౧౨॥ ఉత్తమాగతిస్సవ్యోముక్తిఃక్రమముక్తిశ్చేతి॥
 తంసర్వశాస్త్రేషు॥ స్మృతమితిపారేమనిభిఃకథితం॥ ౧౦॥ హరిస్తరణం
 భోమోక్షఃఅతస్తదహితాననుశోచన్నహ, సుగమంపతనేకతినంనభవః
 అతస్తామభజతాంపాపినాం॥ ౧౨॥ అతోత్తరంసమాసవ్యాసాఖ్యాం॥

శీలానాంపాపినాంఃఖదాయకం॥ ౬॥ యథాశ్రీవిష్ణునాప్రో
 క్తంచైవతేయాంపుచ్చతేతదైవకథయిష్యామి సందేహాచ్ఛేద
 నాయవః॥ ౭॥ కదాచిత్సఖమాసీనంచైకుంరే శ్రీహరింగురుం
 వినయావసతోభూత్వాప్రప్రచ్చవినతానుతః॥ ౮॥ గరుడఉవా
 చ॥ భక్తిమాగోఽహువిధః కథితోభవతామమ॥ తథాచక
 థతాదేవభక్తానాంగతిరుత్తమా॥ ౯॥ అధునాశ్రోతుమిచ్ఛామి
 యవమాగ్ంభయప్రదం । త్వద్భక్తివిమఖానాంచతత్త్రైవ
 గమనంశ్రుతం ॥ ౧౦ ॥ సుగమంభగవన్నామజిహ్వచవశవతిః
 నీ॥ తథాపినరకంయాంతిధిగ్ధిగస్తునరాధమా॥ ౧౧॥ అతో
 మేభగవత్ బ్రూహిపాపినాం యాగతిభవేత్ । యవమా
 గ్ంస్యదుఃఖానియథాతేప్రాప్నువంతివై ॥ ౧౨॥ శ్రీభగ
 వానువాచ ॥ వక్ష్యేనాం శృణు పక్షింద్రయమ మాగ్ంంచ
 యేనయే । నరకేపాపినోయాంతిశ్వత్వాతామపిభీతిదం॥ ౧౩ ॥
 యేహిపాపరతాస్తాత్మ్యదయా ధర్మవివజితాః । దుష్ట

వానువాచవద్భీరధ్యాయై ॥ వక్ష్యేహమిత్యాదిభిః ॥ యేనమాగ్ంః
 వినఃసరకేయాంతితాపి వక్ష్యేమిత్యన్వయః ॥ ౧౩॥ యేహిపాపరత
 దిపదానాం పతంతినరకేభితి తృతీయేనసంబంధః । పాపరతాః ని
 శోత్సకాః - దయాధర్మేతి - దయానామ ప్రత్యుపకారాపేక్షా
 వాధూత హితానుచింతనతా, ధర్మో భగవద్ధర్మః, వణాక్ర
 తోవాతేన వివజితాః రహితాః - దుషానాం సంగోయేషాంతేతః,

బాహుస్థాదౌపరాజ్ముఖాశ్చ॥ ౧౪॥ ఆత్మనిస్సస్త్రిస్తేవసంభావితాఃప్రతిష్ఠితావ
యమితమన్యమానాః అతఏవ ప్రభాఃఅనన్రూః - పూజ్యానపినసమంతీత్యథః-
ధనేనయోమానః మదశ్చ తేన । ఆసురంభావం, దళభోదపోభిమానశ్చైత్యా
దిభిఃగవతోక్తః - దైవీసంపత్, అభయంసత్వసంకుద్ధిరిత్యాద్యాచగీతాయాం
ప్రోక్తా॥ ౧౫॥ ఏవంభూతాయత్పృష్టువంతితతీ శృణు॥ అనేకేతి॥ అనేకేషు
పరదారపరద్రవ్యహరణాత్తుకేషుప్రవృత్తం చిత్తం అనేకచిత్తంతేన విభ్రాం
తాః విశీప్తాః - మోహమయేనకాలేనసమావృతాః మత్స్యై షవ సూత్రమ
యేనకాలేనియంతితాః - ఏవంకామభోగేషుప్రగక్తాః - అశుచౌనరకేపతం

సంగశ్చసచ్చాస్త్రసత్సంగపరాజ్ముఖాః॥ ౧౪॥ ఆత్మసం
భావితాస్తస్థా ధనమానమదాన్వితాః॥ ఆసురంభావమాప
న్నాదైవీసంపత్సవజితాః॥ ౧౫॥ అనేకచిత్తవిభ్రాంతామో
హకాలసమావృతాః॥ ప్రగక్తాఃకామభోగేషుపతంజనరకే
శుచౌ॥ ౧౬॥ యేనరాజ్ఞానశీలాశ్చతేయాంతిపరమాంగతిం ।
పాపశీలానరాయాంతిదుఃఖేనయమయాతనాం॥ ౧౭॥ పాపి
నామైహికందుఃఖం యథాభవతితచ్ఛృణు । తతస్తే మరణం
ప్రప్యాయథాగచ్ఛంతియాతనాం॥ ౧౮॥ సుకృతందుష్కృ
తంవాపిభుక్త్వాపూజకం యథాజితం । కమయోగాత్త
దాతస్యకశ్చిద్వ్యాధిః ప్రజాయతే॥ ౧౯॥ ఆధివ్యాధిసమా
యుక్తంజీవితాశాసముత్సక్తం । కాలోబలీయానహివదజ్ఞాతః

తి॥ ౧౬॥ జ్ఞానశీలాస్త్రమోక్షంయాంతిపాపశీలానామేవయమయాతనాభవం
తీత్యాహ॥ యథాతి॥ ౧౭॥ ఐహికంఅస్తి లోకేభోగ్యం - తతఃఐహికందుఃఖ
భోగానంతరం॥ ౧౮॥ పాపశీలానాయమయాతనాంవివత్సః ప్రథమంముని
ప్రశ్నానుసారేణతస్యేహికందుఃఖాన్యాహ॥ సుకృతమిత్యాదిదశభిః॥ పూ
జకంబాల్యాద్యవస్తాయాంసుకృతంభుక్త్వా - తదావాధాక్యేదుష్కృతకమ
యోగాత్ వ్యాధిస్సాన్వితీత్యథః॥ ౧౯॥ ఆధిమరణభయాన్నానసీవ్యథాతేనై
వబహువధకమానో వ్యాధిశ్చతాభ్యాం సవ్యగ్యాతివ్యాకులతా తయాయు

క్రంకథావిజీతస్యైవ ఆశాయాం సముత్సుకంభోగవాసన యాసాభిలాషం
తంసరంకాలః అహిమాణావకమిచఅజ్ఞాతవసాభిపద్యతే॥ తథాహి॥ “ప్రమ
త్తముచ్చైరితి కృత్వచింతయాప్రవృద్ధలోభంవిషయేషు లాలసం । త్వమప్రమ
త్తస్సహసాభిష్యసే తుల్యైహిహనోహిరివాఖుచంతక” ఇతి॥ ౨౦॥ తత్రాశ్యం
తకాలెనజ్ఞానః కద్యచన్వివేదోయస్య - స్వయంభృతైః స్వయంపాలితైః
పుత్రకక్షత్రాదిభిః భియమాణః పుత్రమాణస్సృక్మరణోన్ముఖాభవతి ॥ ౨౧॥
పాపిరామేవఅవజ్ఞాభవతినతసుప్తినామిత్యాహ ॥ అస్తఇతి ॥ అవమత్వాఅవ
జ్ఞయాడసస్యస్తంఃమీపప్రక్షిప్తం ఆహారంగృహపాల్యాభవఅహరణ్ భుం

ప్రతిపద్యతే ॥ ౨౦॥ తత్రాశ్యజ్ఞాతవేదోభియమాణస్స్వ
యంభృతైః జరయోపాత్తవైరూప్యేమరణాభిముఖోగృహే॥
౨౧॥ అస్తైవమత్యోవ్యస్తం గృహపాల్యాభవహరణ్ । అమ
యావీప్రదీప్తాగ్నిరల్పాహోల్ప చేష్టితః ॥ ౨౨॥ వాయు
నోత్క్రమతోత్తారః కఫసం రుద్ధనాడికః । కాసశ్వాసకృ
తాయాసః కంఠేఘరఘరాణుతే ॥ ౨౩॥ శయానః పరిశోధ
న్భిః పరివీతస్సుబంధుభిః । వాచ్యమానోపినబ్రూతే కాలపా
శివశంకతః ॥ ౨౪॥ ఏవంకుటుంబభరణేవ్యాపృతాత్మాజితేం
ద్రీయః । మ్రియతేరుదతాంస్వేషామురువేదనయాస్తధీః॥ ౨౫॥

తప్తిన్నంతక్షణేతాత్మ్యే దైవీదృష్టిః ప్రజాయతే । ఏకీభూతం
జానఃఅస్తై - అమయావీరోగి॥ ౨౬॥ కఫేనసంరుద్ధాః నాడయోమాగ్భూ
తాయస్యతేనడతక్రమతాప్రాణవాయునా విచ్ఛిన్ననేత్రః కాసశ్వాసాభ్యాం
కృతలయాసోయస్యకంఠేఘరఘరఇతిశబ్దంః రోతే॥ ౨౩ ॥ పరివీతః పరివేష్టితః
వాచ్యమానోపి - బంధోతాతేత్యాహూయమానోపి॥ ౨౪ ॥ ఏవంవ్యాపృతా
త్మాఅసక్తచిత్తః ఉరువేదనయాలస్తధీః శతవృశ్చిక్యుగపద్దశనసదృశయాపీ
డయానప్తమతిః మూళికేతస్సృక్ రుదతాంరోదనంకువతాం స్వేషాంబం
ధానాంమధ్యేమ్రియతేమరణంప్రాప్నోతి॥ ౨౫ ॥ అంతక్షణేంతసమయేదైవీ
దేవానామివదీశ్వరృష్టిః యయాదృష్ట్యా యమదూతానాంప్రత్యక్షదశకసంభ

వత్సవః - పునఃయాయానవః ఇహలోకపరలోకరూపం జగత్ ఏకీభూతం
 స్వసీమాసంలగ్నమివ ప్రజానతే అతతశ్చగృహశకానాత్ సకించిద్వక్తుమిచ్ఛ
 తిశ్చ్యభః॥ ౨౬॥ సమీపాగతైః యామైః హేతుభూతైః గృహదూతైః కృత్వా
 ప్రాణాన్వసానాత్ ప్రవలం॥ ౨౭॥ ఆతురస్యమియమాగస్యపాపిః శ్రుణోపి
 కల్పాభ్యః మహాకష్టనియాకల్పసదృశః శతవృష్టికైః జష్టస్య పునఃపస్యయా
 పీడాభవతి సైవ తేనానుభూయతే ॥ ౨౮ ॥ అధః ముద్గితైః ఫంశమతి ॥ ౨౯ ॥
 తదా ప్రాణప్రయాణే ప్రాస్తానరభసంసక్తో ధంతః పుణంయయోః ॥ ౩౦ ॥

జగత్సవః సకించిద్వక్తుమీహతే ॥ ౨౬ ॥ ఏకలేఽఽనుసం
 భూతంచైతన్యే జడతాంగతే । ప్రవలంతతః ప్రాణాయా
 మైర్కాటవతిభిః ॥ ౨౭ ॥ స్వస్థానాచ్యుతే శ్వా నేకల్ప
 భృహత్యతురతుణః । శతవృష్టికదష్టస్య యపీడానానుభూ
 యతే ॥ ౨౮ ॥ ఘనముద్గితే సోధముఖం లాలాకలంభవేత్ । ఆ
 ధోద్వారేణ గచ్ఛంతి పాపినాం ప్రాణవాయవః ॥ ౨౯ ॥ యమ
 దూతౌ తదా ప్రాస్తా భీమానరభనే శ్రుణౌ । పాశదండధ
 రౌ నగ్నాదంతైః కటకటాయితౌ ॥ ౩౦ ॥ ఉప్యకేశకాకాకృష్ణా
 వక్రతుండౌ నిఖాయథౌ । సగ్నస్త్రాస్త్రప్రహృదయః శక్తిస్త్రా
 త్రవిముంచతి ॥ ౩౧ ॥ అంగుష్ఠమాత్రః పునః పాపాకుగ్మస్య
 శేబరాత్ । తదైశ్వర్యమైతదూతై ర్యామైః పశ్యన్వకంగ
 హం ॥ ౩౨ ॥ యాతనాదేహాత్పశ్యపాతైర్బధ్వా శేబరాత్ ॥

తౌదూతౌ దృష్ట్యా శక్యన్తలంముంచతి ॥ ౩౧ ॥ పురుషజీవః అంగుష్ఠమాత్ర ఇతీదం
 కలత్తస్థానే పీడశదశకమలెధ్యాన స్వరూపంభవతి । సత్త్వంగుష్ఠమాత్రం జీవస్వ
 రూపం, సవశరీరవ్యాపకత్వాత్ । అతోత్ర హృదయాకాశే శక్తితత్వాత్
 స్ప్రిమాణం, పుర్యష్టకవేష్టితం సూక్ష్మశరీరవంతం ప్రాదేశమాత్రం పురుషం
 సంతులితవత్ జ్ఞాతవ్యం ॥ ౩౨ ॥ ఏవమైహికదుఃఖం నిరూప్యే దాసంపరలోకదుః
 ఖం నిరూపయతి ॥ యాతనాదేహాత్పశ్య ॥ యాతనాదేహా- భాగాయ ప్రారంభక

మఃశాస్త్రప్రవదుత్తై, యథాభగవతా శ్రీకృష్ణేన విసంక్షరీరమపి గురోఃపు
త్రంతత్సదృశమేవ యమలోకాదాసీయగురవేదత్తం, తద్వత్స్వసదృశేశరీరేఽ
వృత్తనిరుధ్యతాదూతానయతః గృహీత్వాగచ్ఛతః । అన్విధకేవలస్యైవతస్యస
ప్రదశావయవలింగశరీరాత్మకస్య పాత్రైగైవేబంధనాయోగాత్ । అవయవా
స్తుజ్ఞానేంద్రియపంచకం కర్తృంద్రియపంచకం ప్రాణపంచకం బుద్ధిమనసీచేతి
దమేవకర్తృత్వభోక్తృత్వాద్యభిమానేన ఇహలోకపరలోక గామివ్యావహారి
కోజీవిత్యుచ్యతే । ఇతి దండ్యంసాపరాధం ॥ ౩౩ ॥ ౩౪ ॥ ౩౫ ॥ ౩౬ ॥ తయోర్దూ

నయతోదీఘమధ్వానందంధ్యంరాజభటాయథా ॥ ౩౩ ॥ తస్యై
వంసీయమానస్యదూతాస్సంతఃకాయంతిచ ॥ ప్రవదంతిభయం
తీవ్రంసరకాణాంపునఃపునః ॥ ౩౪ ॥ శ్రీఘ్రింప్రచలదుష్టాత్మక
యాస్యసీతం యమాలయం ॥ కుంభీపాకాదినరకాం స్త్రావి
నయావోద్యమాచిరం ॥ ౪౫ ॥ ఏకంవాచప్రదాశ్చన్వక బం
ధూనాంరుదితంతథా ॥ ఉచ్యైహాహేతివిలపక తాద్యతే
యమకింకరైః ॥ ౩౬ ॥ తయోఃకేభిశ్చ హృదయప్రజ్ఞనై
కాతవేపథుః । పథిశ్చభిభోక్త్యమాణ ఆర్తోఽఘంస్వచను
స్పరక ॥ ౩౭ ॥ త్సత్త్వట్పరీతోకేదవానలానిలై స్సంతప్య
మానఃపథితప్రవాలుకే । కృచ్ఛేణపుష్పైకశయాచతాడితశ్చ
లత్యశక్తోపి నిరాశ్రమోదకే ॥ ౩౮ ॥ తత్రితత్రపతక శ్రాం
తోమూఢితః పునరుత్థితః । పథాపాపీయసానీతస్తమసాయ
మసాదనం ॥ ౩౯ ॥ త్రిభిర్ముహూతైర్వాభ్యాం వాసీయ

తయోఃతఃకైస్తాదనైర్నిర్భిన్నంవిదర్శంహృదయంయాస్యసంస్వం అఘంపాపం
స్పరక ఆతస్సకచలతీదిప్తితీయేనాన్వయః ॥ ౩౭ ॥ త్సత్త్వట్పరీతోకేదవా
ప్రః తప్తావాలుకాయస్మిక నిర్గతః ఆశ్రయః విశ్రమస్థానంఉదకంచయస్మికత
స్మికపథిత్సథావిభిశ్చవితుఃశక్తోపికశయాచతాడితవసకృచ్ఛేణచలతి ॥ ౩౮ ॥
అశక్తత్వమేవాహ ॥ తత్రేతి ॥ తమసాతమోరూపేణపథాయమస్యసాదనంగృ
హంప్రతీసితోధకతి ॥ ౩౯ ॥ పాపాధిక్యేర్వాభ్యాం ॥ ౪౦ ॥ భయంయాతనాఃపునః

స్వగృహం ప్రతిత్వరితం శీఘ్రం దూతైః సహైవ ఖేచరస్సన్మాకాశమాగాఢేవా
యాతీత్యథః || ౪౧ || దేహం ప్రతిప్రవేష్టుమిచ్ఛ || ౪౨ || దత్తమ్మత్యస్తానా
దిషునుతాదిభిః || ౪౩ || ననుభుక్తైః సింధేకథంశ్చప్రినాఽయాతీతీచేత్తత్రాహాపా
వినామితి || నోపతిష్ఠంత్యప్తిం న జనయంతి - సింధుదానం వషాపర్యంతః ఘంజం
తితథాపి || ౪౪ || సనకృతాన్యపి సింధుదానాదీనియదిపావినాం నోపతిష్ఠంతితదా
కిమనేన సింధుదానేన కృతమ్యకృతసమమేవేతిచేదికృతేన తు ప్రేతరూపాభవం

తేతత్రమానవః | ప్రదక్షయంతి దూతాస్తా ఘోరానరక
యాతనాః || ౪౦ || మహూతామాత్రాత్త్వగీతం యమం
వీత్యభయంపుమా || యమాజ్ఞయానమదూతైః పునరా
యాతఖేచరః || ౪౧ || అగమ్యవాసనాబద్ధోదేహవిచ్ఛన్యమా
నుగైః | ధృతిః పాశేనరుదతిక్షుత్ప్రచ్ఛాగ్గంః రిపీడతః || ౪౨ ||
భుక్తేః సింధం నుతైదత్తం దానంచాతురకాలికం | తథాపి
నాస్త్రీకస్తాత్యత్ప్తిం యాతినపాతకీ || ౪౩ || పావినాం నో
పతిష్ఠంతి దానంశ్రాద్ధం జలాంధలిః | ఆతః క్షుద్వ్యకులా
యాంతి సింధుదానభుజోపితే || ౪౪ || భవంతి ప్రేతరూపాస్తై
సింధుదాన వివజితాః || ఆకల్పం నిజానాం జ్యేష్ఠభ్రమంతి
హుయఃఖితాః || ౪౫ || నాభుక్తంక్షీయతేకర్షకృకోటిశ
త్రైపి | అభుక్తాన్వయాతనాం జతుర్మానుష్యం భవేనహి ||
౪౬ || అనోదద్యాదపఃపిండాదినైషుదశసుద్విజ | స్వగృహం
తేవిభజ్యంతేదతుభాగైః || ౪౭ || భాగద్వయంతుచే

తీత్యాహ || భవంతీతి || ౪౫ || కించ ప్రాయశ్చిత్తరూపయమయాతనాభోగేనైవ పా
వతుయేనతిమనుష్యదేహం లభతేన స్యథేత్యాహ || నేతి || తథాపి చక్షుతి
“ఏవం దుష్కర్మకర్తాహి భుక్తాన్వచ నరకాంత్రానాత్ | మానుష్యభవే
తాత్యై సమీధూతేకుభాశుభే” ఇతి | అతోపనుష్యజన్మనిసంఛేతసుకృతకర్మ
దయవశాత్తదాచిత్సద్గతి రపిభవిష్యతి తస్మాద్దశంబాద్విషమిహితాచర
ణమేవయత్కమితిభావః || ౪౬ || ౪౭ || తదేవాహ | సంప్రేతేః సింధుదానభవతి

రహః పిండం పిండజశరీరం నిష్పన్నః పిండైరుష్ణన్తో దేహాయస్య సజంతుః జీవః బ
లం మార్గగమనసామర్థ్యం ॥ ౪౯ ॥ యేన పిండజదేహోనపథియమమార్గైశు భేషపు
ణ్యభలేషు అశుభం పాపభు మేవ భుక్తే ॥ ౫౦ ॥ పిండజదేహాత్మత్తిప్రకారమా

హేస్యపుష్టిదంధూతపంచకే । తృతీయం యమమూతానాంచ
తుర్థం సోపజీవతి ॥ ౪౯ ॥ అహారాత్త్రైశ్చ నవభిః ప్రేతః పిండమ
వాప్నుయాత్ । జంతుష్చ పుష్ట దేహశ్చ దశమే బలమవాప్ను
యాత్ ॥ ౪౯ ॥ ఉక్తదేహాపునర్దేహః పిండైరుత్పద్యతే ఖగహస్త
మాత్రః పుమాన్యేన పథిభుక్తైశ్చ శుభాశుభం ॥ ౫౦ ॥ ప్రథమేహని
యః పిండమైన మూర్ధాప్రజాయతే । గ్రీవాస్కుంధాద్వితీయేన తృ
తీయాద్ధృదయంభవేత్ ॥ ౫౧ ॥ చతుర్థేభవేత్పుష్పం పంచమా
న్నాభిరేవచ । షష్ఠేన చ కటిగుహ్యాంస్తప్తమాత్మక్లిసిభవేత్ ॥ ౫౨ ॥
జానుపాదౌ తథా ద్వాభ్యాం దశమేష్మీతు ధాత్మమా ॥ ౫౩ ॥ పిం
డజం దేహమాశ్రియేత్సుఖాచిష్టస్తుషార్దితః । ఏకాదశం ద్వాదశం
చ ప్రేతోభుక్తైర్గదినిద్వయం ॥ ౫౪ ॥ త్రయోదశేహనిప్రేతోయం
త్రితోయమకింకరైః । తస్మిన్ మార్గైశ్చ జత్యైకోగృహీత ఇవమ
ర్కటః ॥ ౫౫ ॥ షడశీతి సహస్రాణి యోజనానాం ప్రమాణతః ।
యమ మార్గస్య విస్తారో వినా వై తరణీంఖగ ॥ ౫౬ ॥ అహస్యహ
నివై ప్రేతో యోజనానాం శతేద్వయం । చత్వారింశత్తథాస్తప్త
దివారాత్రేణ గచ్ఛతి ॥ ౫౭ ॥ అతీత్యక్రమతో మార్గైశ్చ పురాణీ
మానిషోడశ । ప్రయతిధర్మరాజస్య భవనం పాతకీజనం ॥ ౫౮ ॥
సౌమ్యం సౌరిత్రరం న గంధభవనం గంధర్వశైలాగమోక్తౌం
చంక్రూరపురం విచిత్రభవనం బహ్వపదందుః ఖదం । నా

మాప్రథమేహ సీతి సార్థిద్వాభ్యాం ॥ ౫౧ ॥ ౫౨ ॥ షోడశపురనామాన్యాహః సౌమ్య
మిత్యాది । ధర్మభవనం ధార్మికైర్లభ్యం వత్సయమాణం దివ్యసభాసహితం యావ్యం
పాపిభిర్లభ్యం యమయాతనారూపం - చకార ఇత్యేవ భేష ఇతి జ్ఞాపనార్థః తత్తుల

గ్రతఃపాదశతపురేభ్యఃఅగ్రభవతీతి॥ ౫౯॥ ౬౦॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణటీకాయాం
ప్రథమోధ్యాయః॥

ఐహికామమృత్తికందుఃఖంశుత్యాసంతేపతోధునాతదేవవిస్తరాచ్యో

నాక్రందపురం సుత ప్రభవనం రౌద్రంపయోవర్షణంశీతాఢ్యంబ

హుభీతిధర్మభవనంయామ్యంపురంచాగ్రతః॥ ౫౯॥ యామ్యపా

తైర్భృతఃపాపీహహేతిప్రరుడ౯పథి । స్వగృహంతుపరిశ్రమ్య

పురంయామ్యమనువ్రజేత్ ॥ ౬౦॥ ఇతిశ్రీసారోద్ధారెగరుడపు

రాణే పాపినామైహికామమృత్తికదుఃఖ నిరూపణం నామప్రథ

మోధ్యాయః॥ * గరుడఉవాచ॥ కీదృశోయమలోకస్యసం

ధాభవతిదుఃఖదః॥ యత్రయాంతియథాపాపాస్తస్యైకథయ

తేశవ॥ శ్రీభగవానువాచ ॥ యమమార్గంమహాదుఃఖప్రదంతైక

థయామ్యహం । మమభిక్తోపితచ్ఛృత్యాత్వంభవిష్యసికంపితః ॥

౧॥ వృక్షచ్ఛాయాసతత్రాస్తియత్రవిశ్రమతేనరః । యస్మిన్నా

గైసచాన్నాద్యంయెనప్రాణాన్సముద్ధరేత్॥౩॥ నజలందృశ్యతే

క్వాపి తృప్తితోతీవయస్మిభేత్ । తపంతేద్వాదశాదిత్యాఃప్రళ

యాంతేయథాఖ॥ ౪॥ తస్మిన్గచ్ఛతిపాపాత్త్వాశీతవాతేపీడి

తః॥ కంటకైర్విద్యతేక్వాపిక్వచిత్సరైర్మహాహవిషైః॥ ౫॥ సిం

హేర్వాప్తేప్రీత్యన్విభిర్నైర్భృత్యతేక్వాపిపాపకృత్ । వృశ్చిక్తైర్దం

శ్యతేక్వాపిదహ్యతేహహ్నినాక్వచిత్॥౬॥ తతఃక్వచిన్నహంఘా

రమసిపత్రవనంమహత్ ॥ యోజనానాం సహస్రేద్భవిస్తరా

యామతః స్పృశం ॥ ౭॥ కాకోలూకకటాగృధ్రీ సరఘా

దంశ సంకులం । సదావాగ్నించ తత్తుత్రైశ్చిన్నభిన్నః ప్ర

తుంగరుడఃపరిపృచ్ఛతి॥కీవృశఇతి॥ ౧॥ అమృత్తికంసమాగేనప్రోక్షండుఃఖంతదేవ

హే॥ద్వితీయేపునరధ్యాయేవిస్తరేణౌహమాధనః॥ ౨॥ యమమార్గస్యదుఃఖప్రద

త్వమేవాహావృక్షథాయెత్యాదితైతరణీనిరూపణాంతం॥౩॥ ౪॥ సరఘామధుమక్షి

కా॥౮॥౧౨॥ యోరంభస్తమహానిమ్నానిమహాగర్వాః | వప్రప్రరోహణం- ఉచ్చప్ర
చేశారోహణం॥౧౩॥ తత్రకందరే-దుఃఖారోహణంఃఖేనారోఢమశక్యా॥౧౪॥

జాయతే॥౮॥ క్వచిత్పతత్యంధకూపేవికటాత్పర్వతాత్త్వచిత్ |
గచ్ఛతిత్సరధారాసుశంకూనామపరిక్వచిత్॥౯॥ స్థలత్యంధేత
వస్యగ్రేణలెసపతనీక్వచిత్ | క్వచిత్సంకెజలుకాఢ్యేక్వచిత్సంత
ప్తకర్తమే॥౧౦॥ సంతప్తవాలుకాకీర్ణేధృతి తామ్రమయేక్వచిత్ |
క్వచిదంగారాశౌచమహాధూమాకులేక్వచిత్॥౧౧॥ క్వచిదం
గారవృష్టిచ్చశిలావృష్టిస్సవజ్రకా | రక్తవృష్టిశ్శస్త్రవృష్టిఃక్వచి
దుష్టాబుజర్షణం॥౧౨॥ యోరకర్తమవృష్టిశ్చమహానిమ్నానివ
క్వచిత్ | వప్రప్రరోహణంక్వాపికందరేషుప్రవేశనం॥౧౩॥
గాఢాంధకారస్తతాస్త్రీదుఃఖారోహణీలాక్వచిత్ | పూయ
శోణితపూణాశ్చవిష్టాపూణాహృదాఃక్వచిత్॥౧౪॥ మా
గమధ్యవహత్యగ్రాహేరావైతరణీనీ | సాదృష్టాదుఃఖదా
కింవాదుస్సావాతాభయావహా॥౧౫॥ శతయోజనవిస్తీర్ణా
పూయశోణితవాహినీ | అస్థిబృందతటాదుగామాంసశోణితక
దహమా॥౧౬॥ అగాధాదుస్తరాపాపైః కేశకైవాలదు
గమా | మహాగ్రీవా సమాకీర్ణాఘోరపక్షితైర్వృ
తా॥౧౭॥ అగతంపాపినందృష్ట్యాజ్వలాధూమసమాకులా |
క్వధ్యతేసానదీతార్క్ష్యకటాహంతర్ఘృతంయథా॥౧౮॥ క్రి
మిభిస్సంకులాఘోరైస్సూచీవక్త్రైఃపుమంతతః | వజ్రతుండైర్భ
హగృద్ద్రైవాదునైఃపరివారితా॥౧౯॥ శింశుమారైశ్చమక
రైజ్వాలాకామత్యకచ్ఛపైః | అనైర్జలప్రజీవైశ్చపూరితా
మాంసభేదకైః॥౨౦॥ పతితాస్త్రశ్చినాహేవక్రందంతిబ

సాదృష్టాసతీదుఃఖదాభవతీతికింవాద్యం॥౧౫॥ తామేవనిరూపయతి, శతయోజనే
త్ర్యేకాదశభిః॥౧౬॥౨౬॥ ఏవముక్తప్రకారేణబహువిధాః క్లేశాః యస్మి

న్నితీద్యతో యమలోకస్య సంధాభవతి దుఃఖదభిప్రథమ ప్రశ్నం సమా
ధాయ యత్రయాంతి యథాపాపాభిద్విత్తీయస్యోత్తరమాహ , యావద

హుపాపినః । హాభ్రాతఃప్రతతా తేతిప్రలపంతిముహుర్ముహ

హుః ॥ ౨౧ ॥ తుధితాస్తృషితాః పాపాఃపిబంతితిలోణే

తం । సాసరీద్రుధి రాపూరం వహంతీఢేనిలంబహు ॥ ౨౨ ॥

మహా ఘోరాతిగజకంతీ దునికరీత్యభయావహా । తస్మాద

శేనమాత్రేణపాపాస్సుగ్ధతచేతనాః ॥ ౨౩ ॥ బహుప్య

జ్వికసంకీర్ణానైవితాకృష్టపన్నయైః । తన్మధ్యపథితానాంబ

త్రతాతాకోపిసవిద్యతే ॥ ౨౪ ॥ అవర్తశతసాహస్రైఃపాతాశే

యాంతిపాపినః । తుణుతివంతిపాతాశే తుణాదుపరి వజ్ర

నః ॥ ౨౫ ॥ పాపినాంపతవాన్యైవసమితాసానదీభగ । నపారం

దృశ్యతేతస్యాగుప్తరాబహుదుఃఖదా ॥ ౨౬ ॥ ఎనంబహుధ

క్లేశేయమమాగేతిదుఃఖచే । కోశంతత్పరుడంతత్పరుఃఖ

తాయాంతిపాపినః ॥ ౨౭ ॥ పాశేనయంతితాః కేచిత్కృ

ప్యమాణాస్తథాఽతువైః । శస్త్రైస్త్రైఃపృథతఃప్రోత్తేస్తీయ

మానాశ్చపాపినః ॥ ౨౮ ॥ నాసాగ్రపాశకృష్టాశ్చకర్ణపా

తైస్తథాపరే । కాలపాతైః కృప్యమాణాః కాతైఃకృష్టాస్త

థాపరే ॥ ౨౯ ॥ గ్రీవాబాహుశుపాదేభుబద్ధాః పృష్ఠేచశృం

ఖతైః । అయోధారచయం కేచి ద్వహంతః పథి యాంతి

తే ॥ ౩౦ ॥ యమదూలైర్మహాఘోరైస్తాద్యమానాశ్చమద్గ

తైః । వహంతోరుధిరంశక్రాత్తదేవాశ్చంతేత్రునః ॥ ౩౧ ॥ శో

చంతస్సవికర్తాణి గ్లానింగచ్ఛంతి జతవః । అతీవదఃఖ

సంపన్నాప్రయాంతియమమందిరం ॥ ౩౨ ॥ తథాచనప్రజన్మా

గ్నేభుత్ర పౌత్రభిబ్రువన్ । హాహతి ప్రరుదస్మిత్య మను

తశ్చయమందధీః ॥ ౩౩ ॥ మహతాపుణ్యయోగేన నూనుషంజ

యసమాప్తిః ॥ ఏవమితి ॥ ౨౭ ॥ శస్త్రైఃకాంతుతత్రిహులాదీనాంపృష్ట
శోప్రోత్తైస్త్రైః ॥ ౨౮ ॥ నాసాగ్రత్యుష్ప్రవత్ ॥ ౨౯ ॥ అయోధారచయం

లోహభారసమూహం॥ ౩౦॥ ౩౪॥ అనుతాపమేవాహ॥ మయేతిసప్తభిః॥ దేహు
యస్యాస్త్రీతిదేహీణా స్థూలసూక్ష్మదేహాభిమానిణా జీవ, ఇత్యనుతాపాత్సవ్య
యమేవాత్మానంసంబోధ్యాహ॥ మయాస్థూలదేహేనదానంనదత్తంసహుతం
చేతేతత్ ప్రవ్యాకర్తృత్వాభిమానినాకృతంయద్విగర్హితంకర్తృత్వమేవనిష్ట
ర॥ భోక్తృత్వాభిమానినాతత్ఫలంభుజ్జ్యేష్ఠ్యర్థఃఅనన్యయేతిలోకోక్త్యాపర
త్వాపరత్వనిర్దేశఃపానఃపున్యంచేతి॥ ౩౫॥ ౩౬॥ గోవిందప్రాణాంవృత్తిరాజీవి
కాతదర్శంస్వల్పమపిధనాదికంనాకారిసకృతంమయేతి॥ ౩౭॥ నిశ్చదానంఅన్నాది

స్థూలభృతే । తత్ప్రాప్యనకృతోధర్మఃకీదృశంహిమయాకృతం॥
౩౪॥ మయానదత్తంసహుతంహుతాశనేతపోసతప్తంత్రుదశా
నపూజితాఃసతీర్థసేవావిహితావిధానతోదేహీణాక్వచిన్నిష్ట
రయత్ప్రవ్యాకృతం॥ ౩౫॥ నపూజితావిప్రగణాస్సురాపగాన
చాశ్రితాసత్పురుషానసేవితాః । పరోపకారానకృతాఃకదా
చనదేహీనస్త్వచిన్నిష్టరయత్ప్రవ్యాకృతం॥ ౩౬॥ జలాశయోనై
వకృతోహినిర్జలేమనుష్యహేతోఃపశుపక్షిహేతవే॥ గోవిందవృ
త్తిర్థమకారినాన్వపిదేహీణాక్వచిన్నిష్టరయత్ప్రవ్యాకృతం॥ ౩౭
॥ నిశ్చదానంనగవాహ్నికకృతం నవేదశాస్త్రార్థవచః ప్రమాణి
తం॥ శ్రుతంపురాణంనచపూజితోజ్ఞోదేహీణాక్వచిన్నిష్టరయత్ప్ర
వ్యాకృతం ॥ ౩౮॥ భర్తృర్మయనైవకృతంహితంవచఃపతివ్ర
తంనైవకదాపిపాలితం । నగౌరవంక్వాపి కృతం గురూచి

కంగవాహ్నికంచేతి- ఏకస్యాఃగోవికామాత్పత్తిజనకంత్వణాది । తథాహ్నిక
మితిపాలే, అహ్నికం, స్నానంసంధ్యాంజపంహోమంస్వాధ్యాయం దేవతా
ర్చనమిత్రశత్యక్రంతవశ్యకంకర్మకంచవేదశాస్త్రాదీమర్మం“అవశ్యమేవభోక్త
వ్యంకృతంకర్మశుభాశుభ”మిత్యాదియధార్థవచఃప్రమాణితంనాస్తికతయా
ప్రమాణంసకృతంజ్ఞఃతద్వక్తా ॥ ౩౮॥ హితంమమైవశుభదంభర్తృర్వచఃగురూ
ణాంశ్వశ్రద్ధాదీనాం ఉచితంగౌరవం చరణసేవాదికంక్వాపి కదాచిదపిసకృతం॥

౩౯ || పతిసేవనమేవస్త్రీతాంపర మోధర్మభిరుద్ధ్యాపతిర్నైవసేవితః, కింతు
దాంభికాఃమండాఃసేవితాః|| ౪౦ || తపస్సేవనమేవాహ||మాసోపవాసైరితి||
బహుదుఃఖానాంవైధవ్యపరాధీనతాదీనాంపూర్వజన్మకృతైవికర్మభిఃసంపిద్ధా
చరణైఃమయాజీవేన సారీశరీరంబుద్ధమిశ్యత్రస్తూలశరీరాభి ప్రాయేణజీవస్యో
క్తిః, కించనూత్నశరీరాభిమానవతిజీవేతువాసనానుసారేణైవ పురంజనవత్సర
సారీత్వంసేతువాస్తవమితి, తదుక్తంశ్రీరామస్వామినాతారాంధ్రతి ,, నస్త్రీపు
మాన్వాషండోవాజీవస్సర్వగతోవ్యయః| ఏకఏవాద్వితీయాయమాకాశవదతే

తందేహీకృష్ణచిన్నిస్తరయత్వయాకృతం||౩౯|| సధర్మబుద్ధ్యాప
తిరేవసేవితోవహ్నిప్రవేశోనకృతోమృతేవతా| వైధవ్యమాసా
ద్యుతపోససేవితందేహీస్త్వచిన్నిస్తరయత్వయాకృతం||౪౦||మా
సోపవాసైర్నవిశోషితం మయాచాంద్రాయతైర్వావియమైస్స
విస్తరైః| సారీశరీరంబహుదుఃఖభాజనంబుద్ధంమయాపూర్వకృ
తైర్వికర్మభిః|| ౪౦|| ఏవంవిలప్యబహుశస్సంస్కరన్మురవదేహీ
కం| మానుషత్వంమమకుతభిక్రోశన్ప్రసర్పతి||౪౧|| దశసప్తది
నాన్యేకోవాచు|వేగేనగచ్ఛతి| అష్టాదశేదినేతార్క్ష్యప్రపతస్సా
వ్యపురంప్రశేత్||౪౩||తస్మిన్పురవరేరమ్యేప్రేతానాంవృగణోమ
హా|| పుష్పభద్రదానదీతత్రస్యగోళిఃప్రియదర్శనః|| ౪౪|| పురే
తత్రసవిశ్వాంప్రాప్యతేయమకింకరైః| దారపుత్రాదికంసా
ఖ్యంసరతేతత్రదుఃఖితః|| ౪౫|| ధనానిభృత్యమాత్రాణిసర్వం
శోభతివైయదా | తదాపి|తాం స్తుతత్రత్యాః కింకరాశ్చే

పకః||ఇతి|| ౪౦|| ఏకమనుతాపనిరూప్యమార్గగమననిరూపయతి||ఏకమిత్యా
ది||౪౩||నదీన్యగ్రోధయోఃసంయోగాదస్యపురస్యసౌఖ్యత్వంరమ్యత్వంచేతి|అన్య
త్రవృక్షచ్ఛాదానతత్రాస్తినజలం దృశ్యతేక్వచిదితినిరూపణా|దేతద్విచరీత
త్వం|| ౪౪|| ౪౫|| తత్రత్యాఃసౌఖ్యపురవాసినః|| ౪౬|| చిరంయూహివర్షపర్యం

తంగచ్చ॥ ౪౭॥ హేపరలోకపాంథత్వంసంబలబలంసమ్యగప్రతిహతంబలంయ
స్యోతిసంబలోయమప్రస్య బలంపరాక్రమంనోజానాసి । కించ, అధ్వగానాంఅ
ధ్వవియమమార్గేయుష్మదాదిస్సహగచ్ఛంతీత్యధ్వగాః అస్తదాదయోదూతాః
తేహంబలంనోజానాసి । కించసంబలాయయమార్థంనోయతిసేయథాయమో
యాతనాంనదదాతి తథాయత్నంనకరోషీతిసావజ్ఞవచనాని । అతనోభత్యస్య
దేహశీదీపస్యాయేనసర్వత్రసంబంధః । యత్రయస్మిన్నార్గేక్రయవిక్రయశ్చాపి

దమబుద్ధివక్॥ ౪౮॥ క్వధనంక్వసుతాజాయాక్వసుహృత్క్వవ
బాధవా । స్వకర్మోపార్జితమిహోక్తామూఢయాహించిరంపథి॥
౪౯॥ జానాసిసంబలబలంబలమధ్వగానాంనోసంబలాయయతసే
పరలోకపాంథ । గంతవ్యమస్తీతవనిచ్చితమేవతేనమార్గేణయ
త్రభవతిక్రయఃక్రయోపి॥ ౫౦॥ ఆబాలఖ్యాతమార్గోయంనైవ
మర్త్యశ్రుతస్త్యయా । పురాణసంభవంవ్యాకంఠిద్విజేభ్యోఽని
శ్రుతం॥ ౫౧॥ ఏవముక్తస్తతోదూతైస్తాడ్యమానశ్చమద్గతైః । ని
పతన్ముత్పతన్ధావనానైరాకృప్యతేబలాత్॥ ౫౨॥ అత్రవత్తం
సుతైఃపాత్రైఃస్నేహాద్వాక్యపయాథవా । మాసికంపిండమ
శ్చాతితతస్సోరిపురంవ్రజేత్॥ ౫౩॥ తత్రనామ్నాస్తిరాజావైజం
గమఃకాలరూపధృత్ । తందృష్ట్వాభయభీతోసావిశామీకరుతే
మతిం॥ ౫౪॥ ఉదకంచాన్నసంయుక్తంభుజైఃతత్రపురేగతః । త్రైప

నాస్తీతేనగంతవ్యమస్తీతి॥ ౫౫॥ బాలాసభివ్యాఙ్మేత్యాబాలం - ఆబాలంఖ్యా
తః - బాలాఅపిజానంతీత్యర్థః - సచాసౌమార్గశ్చాయం నశ్రుతః కిం॥
౫౬॥ ౫౦॥ గృహత్రయోదశే హనిమార్గేవదతి అష్టాదశేహనిసౌ
వ్యపురం ప్రాప్తోతి అత్రసౌవ్యపురే మాసికమశ్చాతి త్రైపత్తికస్యచ
విశ్రామాభావాద కథితమపిభోజనంమార్గే ఏవజ్ఞాతవ్యం॥ ౫౭॥ త
త్రసౌరిపురే కాలరూపధృత్ కాలోయమస్త్రమూపధరతీతి ఎనేషణాత్
యమవజ్జంగమస్యాపి సౌరిత్వంసూరస్సగ్యః తస్యాపశ్యత్రసౌరిస్తస్య పు

రం-అతోస్యసామిపురమితి నామ॥ ౫౨॥ ౫౩॥ నగేంద్రభవనం నగచ్ఛంతీతినగాఃవృ
తాఃతేషామింద్రాః ఉచ్ఛతరతరవః తేషాంభవనంస్థానం- అతోస్యగేంద్రభ
వనమితి నామ॥ తదేవాహ॥ తత్రతత్పురమాగేమధ్యైశ్రాదాణిఅసిఃత్రవనా
సిద్ధస్త్యాక్రందతీతి॥ ౫౪॥ ౫౬॥ గంధర్వపత్తనం- యథాసూర్యఉదయ్యేశ్యతే

షీకేవైయద్దత్తంసతత్పురమిక్రమేత్॥ ౫౩॥ తతోనగేంద్రభవనం
ప్రవేతోయాతిత్వరాన్వితః । వనానిత్రైశ్రాదాణిద్వైష్ట్యాక్రంద
తదుఃఖతః॥ ౫౪॥ నిర్భృతైఃకృష్యమాణస్తురుడతేచపునఃపునః ।
మాసద్వయావసానేతుతత్పురంవ్యధితోవ్రజేత్॥ ౫౫॥ భుక్త్వా
పిండంజలంవస్త్రుందత్తంయద్బాధవైరిహ । కృష్యమాణఃపు
నఃపాశైస్త్వీయితేగ్రేచకింకరైః॥ ౫౬॥ మాగేత్యేయసంప్రా
ప్తైప్రాప్యగంధర్వపత్తనం । తృతీయమాసికం పిండంతత్రభు
క్త్వాప్రసవతి॥ ౫౭॥ శైలాగమంచతథేవమాసిప్రాప్తీతి
వైపురం । పాషాణాస్తత్రవవశంతప్రేతస్యోపగృహీతః॥
౫౮॥ చతుర్థమాసికంపిండభుక్త్వాకీంకరభీభవేత్ । తతో
యాతిపురంప్రవేతఃక్రొంచంమాగేధపంచమే॥ ౫౯॥ హస్తద
త్తంతదాభుక్తేప్రవేతః । క్రొంచపురేస్థితః । యత్నంచమాసి
కంపిండంభుక్త్వాక్రూరపురంవ్రజేత్॥ ౬౦॥ సాధకైఃపం
చభిమానైస్సూక్ష్మానపాణ్శాసికం భవేత్ । తత్రేదత్రైసిం
దేసఘటేనాప్యాయితస్థితః॥ ౬౧॥ మహూతాధికం
తువిశ్రేష్ఠ్యకంపమానస్సురుః ఖతః । తత్పురంతు పరిత్యజ్యత
జేతోయమకింకరైః॥ ౬౨॥ ప్రయాతిచిత్రభవనం విచిత్రో

తథాదూరాదేవదృశ్యమానం సమీపగమనాదదృశ్యంభవతీతహేతోః అగ్నిగం
ధర్వనగరంనామ॥ ౬౩॥ శైలానాంపాషాణానాంఅగమంచతనయస్త్విన్దితిశైలా
గమనామ॥ ౬౪॥ క్రొంచకృంచహింసాయామితిధాతోఃహింసప్రజవైర్వాప్త
త్వాదస్యక్రొంచపురంనామ॥ ౬౫॥ క్రూరాణాంనిర్దయానాంపురమితి॥ ౬౬॥ ఆ
ప్యాయితఃకించిత్ప్రస్తుః॥ ౬౭॥ ౬౮॥ చిత్రవివచిత్రఃజయవివజయఇతివత్త

స్యవిచిత్రస్యభవనంమందిరంయత్రతస్మిన్విచిత్రభవనః॥ ౬౩ ॥ ౬౪ ॥ ఈదృశంనా
కారోహణయోగ్యం॥ ౬౫॥ తదేవాహ, దానమిద్వాభ్యాం॥ యాత్వయామ
ర్మహాకైత్రతాసేయం తవాగ్రేవర్తమానాయస్సాద్విభరణార్థోహ నాస్త్రీ
ర్యతేనస్సాద్ధేతోర్వైతరణీతి॥ ౬౬॥ ఉపసగృహీతముపేతయాస్యతి-అస్యథాగోదా

నామపాథి-వః । యమస్యైవానుజోభాతాయత్ర రాజ్యం
ప్రళాప్తిరే॥ ౬౩॥ తంవిణోక్త్యనుకీర్తయంత్యచ భీకఃపలా
యతే । తదానమ్ముఖగూర్హస్వైవర్తాశ్చరమబ్రువన్॥ ౬౪॥ వ
యంతేనర్దుకానానుమహానైతరణీగననం । నావమాదాయ
సంపాప్తాయుచిత్రస్యబుద్ధృశం॥ ౬౫॥ దానంవితరణంప్రోక్తం
ముఖిప్రత్వచక్రభిః । ఇయంసాతీత్యత్రస్సాత్తస్సాన్వైత
రణీస్త్వతా॥ ౬౬॥ యతిత్వంప్రదానాగోస్తనానౌరుపసగృ
తి । నాస్యధేరివచనైషాంప్రత్యాహురైవభావతే॥ ౬౭॥ తదృ
ప్త్యాకర్షితేసామదాంకస్యాసోఽగ్రందతే । అదత్తదానపా
పాత్వాతసాగ్మమేవసంజ్ఞితా॥ ౬౮॥ తన్ముఖైకంభక్తంత్వాదూతై
రాకాశసంస్థితైః । బడీశేనుథామశ్శోభాపారంప్రణేయ
తే॥ ౬౯॥ సాన్యాసికంచయస్పిడంత్రభుక్తాప్రసగృతి । మా
గ్నేసవిలసన్యతిబుధుషూపీతిలోగ్యతం॥ ౭౦ ॥ సప్రమేమాసి
సంపాప్తైపురంబన్విపదంప్రణేత । తత్రభుక్తాప్రదత్తంయ
త్సప్రమేమాసిభుక్తైః॥ ౭౧ ॥ తత్పురంతవ్యతిక్రమ్యదుఃఖ

సంవినానేతి- హందైవైత్యదానాన్నిర్వేదవచనం॥ ౭౨॥ నిమజ్జినిమగ్నోభవతి॥ ౭౩॥
నిమజ్జితస్యపారప్రాప్తిప్రకారమాహ॥ తన్ముఖిభిః॥ బడిశంమగ్నస్యచేదనం॥
౭౪॥ సాన్యాసికచింతంభుక్తాప్రవిబుధుషూపీతితల్పత్రతాప “తథాపినాస్తిక
స్తార్త్వత్ప్రప్తియాతిసపాతకే । పాపినాంనోపత్రవంతిదానంశ్రాద్ధంజలాంజలిరి
తిపూర్వవత్క్షాతక్యం॥ ౭౦ ॥ బహువిధానుధాద్యాత్మీయస్త్రితిబహు
వచనాదు॥ ౭౧ ॥ భోవచిన్ని రాలంబమాగేభగవద్గచ్ఛన్ మహద్దుఃఖం

ప్రాప్నోతి తతోస్యదుఃఖదం నామ॥ ౨౨॥ నానాగణాః క్రందంతి యస్మిన్నితి నానా
క్రందం నామ పురం॥ ౨౩॥ నానాప్రకారైః క్రందంతి చ తే గణాశ్చ తాన్ అతిదా
రుణాన్ దృష్ట్వా స్వయమప్యతిదుఃఖతస్త్వ అక్రందతి॥ ౨౪॥ పరిణోదావాగ్నినా
ఉపర్యంగారవృష్ట్యా చ సుష్టు అపిత ప్రంచతి ద్భవన్మచేతి సుత ప్రభవనం నామ॥ ౨౫॥

దంపురమృచ్ఛతి । మహద్దుఃఖమవాప్నోతి ఖగచ్ఛే త్తేవ శేష్వర ॥
౨౨॥ మాన్యమేవ ప్రదక్షింతుం డండం భుక్తా వప్రసన్నాః । నవమే
మాసి సంపూర్ణే నానా క్రందపురం వ్రజేత్ ॥ ౨౩॥ నానా క్రందగ
ణాన్ దృష్ట్వా క్రందమానాః స్పృహరుణాన్ । స్వయంచళాన్య
హృదయస్స మాక్రందతి గుఃఖతః ॥ ౨౪॥ విహరంత్యురంధ్రైః త
ప్రజ్ఞితో యమకింకరైః । సుత ప్రభవనం గచ్ఛేద్భవమేమాసి కృచ్ఛ
తః ॥ ౨౫॥ పిండదానం జలః తత్ర భుక్తా వప్రసన్నాభిభవేత్ । మాసి
వైకాదశే పూర్ణే పురం రౌద్రం సగచ్ఛతి ॥ ౨౬॥ దక్షైః మాసికంత
త్రభుక్తైః దత్తం సుతాదభిః । సాధ్యైః వైకాదశే మాసి పయోన
వణానమృచ్ఛతి ॥ ౨౭॥ మేఘాన్ సుత్రప్రవవణం త్రపేతానాం దః
ఖదాయకాః । న్యూనాన్ చైవ యచ్ఛాద్ధంత త్రభుక్తైః సదుః
ఖతః ॥ ౨౮॥ సంపూర్ణే తుల్యతోష్ణే శీతాన్ తస్యం సగం వ్ర
జేత్ । హిమాచ్ఛరణం తత్ర వహోతలం పశ్యతి ॥ ౨౯॥ శీతా
తలం తుల్యం సోస్థి వేదితే తేనాదిశోభత । శివతః బాంధవః కోపి
యోమేదుఃఖం వ్యప్రోహతి ॥ ౩౦॥ కిల రాష్ట్రే నదంత్యత్ర క్వతే
పుణ్యం హితాదృశం । భుక్తా వచాగ్నికంపిండుః క్షోభమాంబ
తేఘః ॥ ౩౧॥ తతస్స రవస్సగస్యాంతే ప్రత్యాగన్వేయమలయే ।

రౌద్రాణాం భయంకరాణాం పురమిదం రౌద్రపురం నామ॥ ౨౬॥ పయసాం సంత
ప్రజలానాం వర్షణం వృష్టిర్యస్మిన్నితి పయోవర్షణం నామ పురం ఋచ్ఛతిః ఋచ్ఛగ
తా వితి ధాతోర్గచ్ఛతీన్యర్థః ॥ ౨౭॥ ౨౮॥ హిమాదపితగుణేన శీతేనాభ్యంయ క్రం
భవతీతి తాభ్యం నామ ॥ ౨౯॥ వ్యప్రోహతి దూరీకీరోతి ॥ ౩౦॥ తాదృశం యాదృశే

సవీరద్వఃఖంయాతి॥౮౧॥ యమపురయాతనాసాన్నిధ్యాద్భహుప్రకారంభీతిర్భ
 గుంయస్త్రిన్నితిబహుభీతిపురంనామ - తస్మిన్నైవహస్తమాత్రంపిండజంబహం
 త్యజతి॥౮౨॥ వాయురిత్యుపలక్షణంవాయున్దిసప్తదశతత్వాత్త్యజిలింగశరీరాభి
 మానీజీవః యాతనాదేహంప్రారబ్ధకర్మభోగాయస్వప్నవదుత్థితం స్వసదృశం
 శరీరంసమాశ్రితస్సృ॥౮౩॥ కీదృశోయమలోకస్యపంథాః, యత్రయాతియ
 త్థాపాపాఇతిప్రశ్నస్యోత్తరముపసంహరతి॥ ఏవమితి॥౮౪॥౮౫॥౮౬॥ ఇతిశ్రీగ

బహుభీతిపురేగత్వాహస్తమాత్రంసముత్స్పశేత్॥౮౭॥ అంగు
 వ్రమాత్రోవాయుశ్చకర్మభోగాయభేదరః । యాతనాదేహ
 మాసాద్యసహయామైఃప్రయాతిచ॥౮౮॥ బౌద్ధవదైహికదా
 నానియైర్వదత్రానికాశ్యప ఏవంకష్టేనతేయాంతిగృహీతాదృ
 ధబంధవైః॥౮౯॥ ధర్మరాజపురేసంతిచతుర్ద్వా రాణీభవర । త
 త్రాయంబక్షిణద్వారమార్గస్తైపరికీర్తితః॥ ౯౦॥ అస్మిన్పథిమ
 పఃఘోరేత్స త్రమాశ్రమపీడితాః । యథాయాంతితథాప్రో
 క్తఃకింభూయశ్శోకుమిచ్ఛసి॥ ౯౧॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణేసా
 రోద్ధారేయమసూగనిరూపణోనామద్వితీయోధ్యాయః ॥ *

గరుడఉవాచ ॥ యమమాగ్నోమతిక్రమ్యగత్వాపాపీయ
 మాలయే । కీదృశంయాతనాంభుక్లేతస్సైకథయకేశవ॥ ౧॥
 శ్రీభగవానువాచ ॥ ఆద్యంతం చప్రవక్ష్యామి శృణుష్వవిస
 తాత్మజ । కథ్యమానేపిసరకేత్వంభవిష్యసికింపతః॥ ౨॥ చ
 త్వారింశద్యోజనాని చతుర్ముక్తానికాశ్యప బ్రహుభీతిపురా

రుడపురాణటికాయాయమమార్గనిరూపణోనామద్వితీయోధ్యాయః॥ *

యాతనాదేహమాశ్రిత్యకమఘోగాయయాంతితే । ఇతిత్రతాతు
 గరుడోయాతనామేవపుచ్ఛతి ॥ గత్వాయమపురంపాపాయమందృష్ట్వాసకిం
 కరం । భుంజంతియాతనామాహతృతీయఇతిమాధవః ॥ యమమాగ్నోమితి ॥
 ౧॥ ఆద్యంతమితి॥ అదిమూర్ధ్యంతపర్యంతం ॥ ౨॥ ౪॥ తత్రపక్షిణద్వారే

౫॥౬॥ ౭॥ ౮॥ కేతేశ్రవణాభిషేకాయః పూజా॥ బ్రహ్మణః పుత్రాభిషేక
భిః॥ దూరాత్ శ్రవణేవిశేషంజ్ఞానంయోషాంతే దూరదర్శనేదూరగతః సుప్ర

దగ్రేధర్మరాజపురంమహాత్॥౩॥ హాహాకారసమాయుక్తదృ
ష్టాక్రందతిపాతకీ॥ తత్రాదితంసమాకర్ష్యయవస్య పుర
చారిణః॥ ౪॥ గత్వాచతత్రేనస్వప్రతీహారంవదంతిహిధర్మ
ధ్వజఃప్రతీహారస్తత్రత్రవత్సర్వదా॥౫॥ సగత్వాచిత్రగప్తాయ
బ్రూతేతత్రశుభాశుభం॥ తతస్తంచిత్రగప్తేవిధర్మరాజంసమే
యేత్॥౬॥ నాస్తికాయేనరాస్తాత్యేమహాపాపరతాస్సదా
తాంశ్చసర్వాస్యథాయోగ్యంసమ్యజ్ఞానాతిధర్మగాత్॥ ౭॥ త
థాపిచిత్రగుప్తాయతేషాంపాపంసప్సచ్ఛతి॥ చిత్రగప్తేషిస్వ
జ్ఞశ్రవణాన్మరిస్సచ్ఛతి॥ ౮॥ శ్రవణాబ్రహ్మణః పుత్రాఃస్వ
ర్భూపాతాశచారిణః॥ దూరశ్రవణజ్ఞానాదూరదర్శనచక్షు
షః॥ ౯॥ తేషాంపత్న్యస్తథాభూతాశ్రవణ్యోపథగాహ
యాః॥ స్త్రీణాంవిచేష్టితంసర్వంతావిజానంతితత్వతః॥ ౧౦॥న
రైఃప్రచ్ఛన్నంప్రత్యక్షంయత్ప్రేక్షంచకృతంచయత్॥ సర్వమా
వేదయంత్యేవచిత్రగుప్తాయతేచతాః॥౧౧॥ చారానైధర్మరా
జస్యమమమ్యాణాంశుభాశుభం॥ మనోవాకాయజంకర్మస
వశంజానంతితత్వతః॥ ౧౨॥ ఏవంతేషాంశక్తిరస్తిమత్యామ
త్యాధికారిణాం॥ కథయంతిన్మణాంకర్మశ్రవణాస్సత్యవాది
నః॥ ౧౩॥ ప్రతైదావైశ్చసత్యోక్తాయస్తోషయంతి తాన్మరః॥
భవంతిస్యతేసామ్యాస్సర్గమోక్షప్రదాయినః॥ ౧౪॥ పా
పినాంపాపకర్తృణాంత్వాతేసత్యవాదినః॥ధర్మరాజపురఃప్రో
క్తావిజాయంతేదుఃఖదాయినః॥ ౧౫॥ అదిత్యచంద్రావని

త్యక్షీకరణేచక్షుర్దేషాంతే॥ ౯॥ పృథక్ స్త్రీవాచకంఅవ్యయంనామయాసాం
తాః॥ ౧౦॥ తేశ్రవణాఃతాఃశ్రవణ్యేతే॥ ౧౧॥ ౧౫॥ అదిత్యాదయోపిసరస్య
వృత్తంశుభాశుభాచరణంజానంతిసాక్షితయాపశ్యంతీత్యర్థః॥ ద్యౌఃఅంతరిక్షంత

వంతగౌత్రగ్రహసత్తతాదయోవాహుదయంతరాత్తాఅహంకారాదీనాం
దేవతా రాత్రిశ్చఉభయేతిసంధ్యభావఅవఃః । ధర్మఃహరేహ్యదయాదుత్ప
న్నాయః॥ ౧౬ ॥ సర్వజఃసర్వేష్యేతేధర్మరాట్పిత్రగుప్తాదయఃతత్రస్వప్తానే
శీతావీచకాయస్తంశరీరేస్థితంయత్పాపం పుణ్యంచతస్సర్వంశ్యంతీత్యర్థః । కా
యస్థమిపాపపుణ్యస్యైవవిశేషణంనతుజాతిపరం । యోకేచిత్చిత్రగుప్తంకా

లోసలశ్చద్యౌర్ముమిరాపోహృదయంయమశ్చ । అహశ్చరా
త్రిశ్చఉభయేతిసంధ్యేధర్మశ్చకానాతిపరస్యచుత్త॥ ౧౬॥ ధర్మరా
జస్థిత్రగుప్తఃప్రశవణాభాసరాదయః । కాయస్తంతత్రపశ్యం
తపాపంపుణ్యంచసర్వశః॥ ౧౭॥ ఏవంసువిశ్చయంకృత్యాపాపి
నాంపాతకంయమః । అహాయతాన్తిజంరూపందశయశ్చ
ఉభీషణం॥ ౧౮॥ పాపిస్తాస్తైప్రపశ్యంతియమరూపంభయంక
రం । దండహస్తంయహకాయంయహిషోపరిసంస్థితం॥ ౧౯॥ ప్ర
ళయాంబుదనిఘాతపంకజ్జలాచలసన్నిభం । విద్యుత్ప్రభాయు
దైర్భృషంద్వాతింశద్భుజసంయుతం॥ ౨౦॥ యోజనత్రయవిస్తా
రంవాపీతుల్యవిలోచనం । దంష్ట్రాకరాళవదనంరక్తాక్షుందీర్ఘనా
సికం॥ ౨౧॥ ఎవ్యభ్యురాదిధిర్యుత్తశ్చితగప్తోపభీషణః । సర్వే
దూతాశ్చగర్జంతియమతుల్యాస్తదంతికే॥ ౨౨॥ తందృష్ట్వాభయభీ
తస్తుహాహేతివదతేఖలః । అదత్తదాఃపాపాత్తాకంపతేక్రం

యస్తంజాతివిశేషంవదంతి । తన్నునహితస్త్రిన్పురలోకేకశ్చిజ్జాతివిశేషోస్తితత్ర
త్యేకాశేవజాతిరేవ , యదిజాతివిశేషస్తదాతుకాయస్తః పశ్యతీత్యేవపాత
స్సౌగ్రీః, సమస్తీప్తిపిపాస్తకేనాస్తి, అతోయదనవర్తంతలేజ్ఞాతవ్యమితి, కిం
చచిత్రగుప్తఃకావ్యశత్రతాస్సంసలేషాం వంశోద్భవాఇమేఘామిష్టాకాయ
స్తాభవంతీత్యపిపామముఖగళిధానకభవతి, తత్గ్రంధాంతరేలోకవ్యవహా
రేయదిభవతితదాభవతునాను, అత్రాపిమనాగ్రహణి॥ ౨౭॥ ౧౮వదంతికేయ
మఃమీపేచిత్రగుప్తోపభీషణభయఃకరవీవాస్తైనతుకుండలాంకృతభితి ॥ ౨౮॥

౨౬॥ తత్రైవాశ్శంతమానైశ్చైవభోగ్యాభోక్తుంయోగ్యావప॥ ౨౭॥ ౨౮సంభావి
తానాంపాపాపరాధంరాజవద్ధర్మరాడపిహిమతే, అప్రతిష్ఠితంమామేవదూర

దతేపునః॥ ౨౩॥ తతోవదతితాంత్యర్వాన్కరిందమానాశ్చపా
వినః॥ శోచతస్సాన్వికర్షాణిచిత్రగుప్తాయమాజ్ఞయా॥ ౨౪॥ భో
భోపాపాదురాచారాఅహంకారప్రదూషితాః॥ కిమథేమా
జ్జితంపాపమయమ్నాభిరసివేళిః॥ ౨౫॥ కామక్రోధాన్యదుత్ప
న్నంసంగమేనచపాపినాం॥ తత్పాపదుఃఖదలమూఢాఃకిమర్థం
చరితంజనాః॥ ౨౬॥ కృతవలతఃపురాయాయంపాపాన్యశ్యంత
హర్షితాః॥ తద్ధైరయాతనాభోగ్యాఃకిమిదాసీంపరాజ్ఞుభాః॥
౨౭॥ కృతానియానిపాపానియమ్నాఢ్యస్సుబహూన్యపి॥ తానిపా
పానిదుఃఖస్యకారణంచనవంజనాః॥ ౨౮॥ మూఢేపిపండితే
వాపిదరిద్రవాక్రియాన్వితే॥ సబలేసేబలేవాపిసమవర్తియమః
స్త్రుతః॥ ౨౯॥ చిత్రగుప్తస్థేతివాన్యంత్రుత్వాతేవాపినస్తదా॥
శోచంతస్సాన్వికర్షాణిఘట్టింతవంతినిశ్చలాః॥ ౩౦॥ ధర్మరాజో
పితాన్వప్తాచారవన్నిశ్చలస్త్రీతాః॥ అజ్ఞాపయతిపాపానాం
శాస్త్రించైవభోచితాం॥ ౩౧॥ తతస్సైనిదయాదూతాస్తా
డయిత్యావదతిచ॥ గచ్ఛపాపిన్దహఘోరాన్నరకానఃభీష
ణాః॥ ౩౨॥ యమాజ్ఞాకారిణోదూతాఃప్రచండశ్చండకాద
యః॥ ఏకపాశేనతాన్యధాన్యనయంతినరకాన్పులి॥ ౩౩॥ తత్ర
వృత్యోమహానేకోద్వలదగ్నిసమప్రభః॥ పంచయోజననిస్త్రీ
ణిఏకయోజనముచ్చితః॥ ౩౪॥ తద్వృక్షేకృంఖలైబా
ధ్వాన్భోముఖంపాతయంతితే॥ రుదంతిద్వలితాస్తత్రతేషాం

యతీతిమామంస్థానిత్యాహ॥ చూఢేపీతి॥ ౨౯॥ ౩౦॥ చోరోయథాచార్యేర్మ
ణిజ్ఞాతేనతిసునిశ్చలాభవతితద్వదిత్యర్థః, శాస్త్రంపాయశ్చిత్తరూపాయా
తనాం॥ ౩౧॥ ౩౩॥ తత్రనరకతపే॥ ౩౪॥ అభోముఖంధాన్వ ౩౫॥ ౩౯॥ దుష్టచేష్టితం

ఉష్టాదరణంకమర్థంకృతయితేషః॥ ౪౦॥ బలిరితివైశ్వదేవానికమపినకృతమిత్యర్థః॥ ౪౧॥ కింబత్వయా యాతనానివర్తకంయమచిత్రగుప్తయోధ్యానమంత్రః పశ్యపినకృత్యత్యాహుః॥ యమస్యైతి॥ ధ్యానమంత్రోమంత్రమహూదధావుక్తౌతద్యధా “పాథస్సంయుతమేషుగన్నిభతనుఃప్రద్యోతనస్యాత్మజోన్మాణాం పుణ్యకృతాంశుభావహవపుఃపాపీయసాందుఃఖకృత్ । శ్రీమాన్దక్షిణదిక్పతి

త్రాతానవిద్యతే॥ ౩౫॥ తస్మింవైశాల్యేవృక్షేలంబంతేనకపాపిః । తుల్యపాసాపరిశ్రాంతాయమదూతైశ్చతాడితాః॥ ౩౬॥ తుమధ్వంభోపరాధంమేకృతాంబలిప్రటాభితి । విజ్ఞాపయంతి తాన్దూతాన్బుష్టిష్టాస్థైరాశ్రయాః॥ ౩౭॥ పునఃపునశ్చతేదూతైర్వన్యంతేలోహయప్తిభిః । ముగ్ధరైస్తోమరైఃకుంతైర్గదాభిర్దుసలైశ్చుశం॥ ౩౮॥ తాడనాద్యైవనశ్చేష్టామూర్ఛితాశ్చభవంతితే । తథానిశ్చేష్టితాన్దృష్ట్వాకింకరాప్రవదంతిహి॥ ౩౯॥ భోభోపాపాదురాచారాఃకిమర్థందుష్టచెష్టితం । సులభానినదత్తానిజలాన్యన్నాన్యపిక్వచిత్॥ ౪౦॥ గ్రాసార్థమనోదత్తఃసశ్వవాయుసయోర్బలిః । నమస్కృతానాతిథయోనకృతంపితృతర్పణం॥ ౪౧॥ యమస్యచిత్రగుప్తస్యనకృతంధ్యానముత్తమం । నజస్తశ్చతయోర్మంత్రోనభవేద్యేనయాతనా॥ ౪౨॥ నాపికించిత్కృతం తీర్థంపుణితాస్సవదేవతాః । గృహశ్రమస్థితేనాపిహంత

మహిషగోధూషాంబరాలంకృతోధ్యేయస్సంయమనీపతిః పితృగణస్వామియమోదండభృత్॥ అభ్యస్తోయంమహామంత్రస్సకలాఘునినాశనః । సరకప్రాప్తి రోధాస్యాద్యవభీతినివర్తకభితి॥ కిరీటోజ్జ్వలంవస్త్రధూషాభిరామంవిచిత్రాసనాసీనమిందుప్రభాస్యం । సృణాంపాపపుణ్యానిప్రతేలిఖంతంభజేచిత్రగుప్తం సఖాయంయమస్య । సిద్ధమంత్రమమంతుసాంజపతాం చిత్రగుప్తః । ప్రసన్నోగణయెత్పుణ్యం పాపంవైవకదాచన” ఇతి । అత్రరహస్యత్వాత్సంతానిలిఖితా॥ ౪౩॥ నోద్భృతఃసనిష్కాసి

1. ౪౩॥౪౪॥ తుమద్వంఛోఽపరాధంమే, ఏతస్యోత్తరమాహ, అపరాధేతుమే
తుమాపరాధంతుమారిఃకురుతే. తదగ్రగణదంశమర్తంనోక్తంయత్రానంతాపరా
శ్చానాంతుమాస్యాదితిభావః॥ ౪౫॥౪౬॥ అవతేగరైఃఅర్థంభాత్వాకటిపగ్యంతం

కారోపిన్దృతః॥ ౪౩॥ శుశ్రూషితాశ్చనోసంతోభుజ్త్వ
పాపఫలంస్వకం। యతస్త్వంధర్మహీనోసితతస్సంతాద్యనెభ్య
శం॥ ౪౪॥ తుమాపరాధంకురుతేభవాహహరిశ్వరః। వయం
తుసాపరాధానాందండదాహితదజ్ఞయా॥ ౪౫॥ ఏవమక్వా
చతేదూతానిర్దయంతాడయంతితా॥ జ్వలన్గారసదృశః
పతితాస్తాడనాదధః॥ ౪౬॥ పతినాత్తస్యపత్రైశ్చగాత్రచ్ఛేదో
భవేత్తతః। తానధఃపతితాశ్చానోభిక్షయంతిరుదంతితే॥
౪౭॥ రుదంతస్తేతతోదూతైర్ముఖమాపూర్వరేణుభిః। నిబధ్యవివి
క్షైఃపాతైర్నన్యంతేకేపిమద్గరైః॥ ౪౮॥ పాపిన్ఃకేఽభిధ్యంతే
క్రకచైఃకాన్తవద్విధా। క్షిప్తాచాన్యేధరాపృష్ఠైకతారైఃఖం
డశఃకృతాః॥ ౪౯॥ అర్థంభాత్వాపృష్ఠకేచిద్విద్యంతేమూర్ధ్ని
సాయంతైః। అపరేయంత్రమధ్యస్థాఃపీడ్యంతేచేతుదండవత్॥
౫౦॥ కేచిత్ప్రజ్వలమానైస్తుసాంగారైఃపరితోభృశం। ఉల్లుక్తై
ర్వేష్టయిత్యావధ్తాయంతేలోహపిండవత్॥ ౫౧॥ కేచిద్భువ
మయేపాకేతైలపాకేతథాపరేకటాహక్షిప్తవవప్రక్షిప్యం
తేయతస్తతః॥ ౫౨॥ కేచిన్స్తత్కజేంద్రాణాంక్షిప్యంతేపురతః
పథి। బధ్వాహస్తాచపాదాచక్రియంతేకేవ్యధోముఖాః॥ ౫౩॥
క్షిప్యంతేకేపికూపేషుపాత్యంతేకేపిపగ్వతాత్। నిమగ్నాఃక్రి
మికుండేషుకుద్యంతేక్రిమిభిఃపరే॥ ౫౪॥ వజ్రతుండైర్నహాకాక్షై

రజోభిఃపూరయిత్యాదృఢలత్యంకృత్యైతరైః॥ ౫౦॥ ఉల్లుక్తైఃజ్వలత్రాస్తైశ్చపరి
తస్సమంతాన్వేష్టయిత్యాభృశమత్యంతంధ్తాయంతేభస్త్రైర్గమంతే॥ ౫౧॥ వ
జ్రోవటకస్త్రైర్బువప్రక్షిప్యంతే॥ ౫౨॥ శలాకయాఢోర్ధ్వాధోముఖాఃక్రియంతే॥

౫౩॥ ౫౪॥ ఆమిషగృధ్నుభిర్నాంసలుభ్యైఃశిరోదేశేమస్తకే.సిరోద్దేశేఇతిపాలెనా
దీప్తానే- అత్రకాకాఃవలకుంఢైర్నస్తకం విదాత్యుగాడించోత్పట్నతదంతగ్రతః
షణ్ణామాంసంభక్షయంతీత్యర్థః - కించనేత్రేనేత్రస్థానేదేమభిదక్షిణ్యవ్యం
తే॥ ౫౫॥౫౬॥ యథాన్యపస్యాధికారిణఃప్రథమంసాపరాధంసంతాడ్యపశ్యత్
కారాగారేన్యపాజ్ఞయాప్రక్షిపంతితద్వదత్రాపిత్యాహ ॥ ఏవమితి ॥ ౫౮॥ ఆ

గృధైరామిషగృధ్నుభిః । నిష్క్రవ్యంతేశిరోదేశేనేత్రేచా
స్యేచదుంచుభిః॥ ౫౫ ॥ ఋణంవైప్రార్థయంత్యన్యేదేహిదేహి
ధనంమమ । యమలోకేమయాదృష్టాధనంమేభక్షితంత్యయా ॥
౫౬॥ ఏవంవిషదమానానాంపాపినాంసరకాలయే । ఛిత్వాసం
దంశక్తైర్హతామాంసఖండాదదంతిచ॥ ౫౭॥ ఏవంసంతాడ్య
తాన్తూతాస్సంకృప్తయమశాసనాత్ । తామిస్రోవిషుఘోరే
మక్షిప్యంతేనరకేషుచ॥ ౫౮॥ నరకాదుఃఖబహుళాస్తత్రవృక్ష
సమీపతః । తేవస్త్రియన్మహద్దుఃఖంతద్వాచామప్యగోచరం ॥
౫౯॥ చతురాశీతిలక్ష్యాణీనరకాస్సంతిభవర । తేషాంమధ్యేషూ
రతమాథౌరేయాస్త్వైకవింశతిః॥ ౬౦॥ తామిస్రోలోహశంకు
శ్చమహారౌవశాల్యలీ । రౌరవఃకుట్టలఃకాలసూత్రకఃపూతిమృ
త్తికః॥ ౬౧॥ సంఘాతోలోహితోదశ్చసవిషస్సంప్రతాపనః । మ
హానిరయకాకోలౌసంజీవనమహాపథౌ ॥ ౬౨ ॥ అవీచిరంధతా
మిస్రోః కుంభిపాకస్తథైవచ । సంప్రతాపననామైకస్తపనస్త్వై
కవింశతిః॥ ౬౩॥ నానాపీడామయాస్సర్వేనానాభేదైఃప్రకల్పి
తాః । నానాపాపవిపాకాశ్చకింకరౌఘేరధిష్ఠితాః॥ ౬౪॥ ఏతే

గోచరంవణాయితమశక్యం, స్వభోగవేద్యత్వాదతఃకింవణాయామితి॥ ౫౯॥
థౌరేయాః ప్రధానాః అతిదుఃఖదాతృత్వధాః ॥ ౬౦ ॥ తానేవాహ ॥ తా
మిస్రోత్తిక్తిభిః ॥ గ్రంథవిస్తరభయాన్నామనిరుక్తిరన్యతా॥ ౬౧ ॥ ౬౩॥ నా
నాప్రకారాణాంపాపానాంవిపాకాః ఫలరూపాశ్చేతి ॥ ౬౪ ॥ ౬౫ ॥ మిథ

ప్రంగేనపరస్పరాసక్త్యాః ॥ ౬౬ ॥ యాతనామపసంహరతి॥ ఏవమితి॥ యంకుటుం
 యంస్వదేవాంజప్రేత్యపరలోకే ॥ ౬౭ ॥ ఉపార్జితంధనంభుంజంతిబహవః, రైవ
 తునరకంయాతీత్యాహ ॥ ఏకఇతి॥ ధూతద్రోహేణయద్భుతంపోషితంత
 త్తదంకశేబరం స్థూలశరీరం ఇహైవహిత్యాక్షకలాదితరత్వాపం తదేవపాథే
 యంధోగ్యంయస్యస కర్తౌవధ్వాంతంతమఃనరకంప్రపద్యతే, నతుభోక్తారఃత
 ధావప్నుతిః “దేశక్రమకులానిస్యర్పాగభాంజిక్యతాదిషు కలౌతుకేవలంక
 ర్తాఫలభుక్పణ్యపాపయోః” ఇతి ॥ ౬౮ ॥ ననుపాపమపివిహాయకింనగచ్ఛేత్త

మపతితామూధాః పాపిష్ఠాధర్మవర్జితాః । తత్రభుంజంతిక
 ల్పంతేతాస్తానరకయాతనాః ॥ ౬౫ ॥ యాస్తామిస్సాంధతా
 మిస్సారోరవాద్యాశ్చయాతనాః॥ భుక్తేనరోవానారీవామిథ
 స్సంగనమితాః ॥ ౬౬ ॥ ఏవంకుటుంబంబిభ్రాజఉదరంభ
 రఏవవా । విస్మయోహాభయంప్రెత్యభుక్తేతశ్శలమిద్వశం॥
 ౬౭ ॥ ఏకఃప్రపద్యతేధ్వాంతంహితేదంస్వంకశేబరం । కుశ
 లేతరపాథేయోధూతద్రోహేణయద్భుతం ॥ ౬౮ ॥ దైవే
 నాసాదితంతస్యశమలంనిరయేపుమాన్ । భుక్తేకుటుంబపో
 వస్యహృతద్రవ్యఇవాతురః ॥ ౬౯ ॥ కేవలేనహ్యధర్మైకకు
 టుంబధరణోత్సుకః । యాతిజీవోంధతామిస్సం చరమంతమ
 నఃపదం ॥ ౭౦ ॥ అధస్తాన్నరలోకస్యయావంతోయాతనాద

త్రతాహ॥ దైవేనేతి॥ తస్యకుటుంబపోవస్యశమలంపాపందైవేనఈశ్వరేణప్రా
 పితంభుక్తే, అతఃపాపత్యాగేనస్వతంత్రఇతిభావః॥ ౬౯॥ ననుకుటుంబపోవ
 ణంతువిహితమేవతత్రతాహ, కేవలేనహ్యధర్మేదేతి॥ తమనః నరకస్యచరమంప
 దంఅంతిమంస్థానంమహాదుఃఖప్రదమిత్యర్థః॥ ౭౦॥ పునర్మనుష్యశరీరప్రాప్తికా
 రణమాహ, నరలోకస్యనుమ్యదేహప్రాప్తేరధస్తాదర్వాక్ యావంత్యాయా
 తనాః అదిశ దైవసూక్రాదియోనయాయాస్తాస్సర్వాః క్రమేణసంప్రాప్యభో
 గేనశీలపాపఃకుచిస్సకలత్రపునఃనరత్వంప్రాప్నోత్తీత్యర్థః॥ ౭౧॥

ఇతి శ్రీగరుడపురాణ టీకాయాం యమయాతనా నిరూపణో నామత్య
తీయోధ్యాయః॥

*

పాపాన్యేవమనుష్యాణాంయాతనాదుఃఖదానిచ ॥ ఇతిశ్రుత్వాచగరు
డఃపాపాన్యేవవిప్లవ్యతః॥ కైరితి॥ అత్రఃఖస్యానంతరంసుఖమిత్యాగమాపా
యిత్వంస, కింతుపాపినాందుఃఖభయానంతరందుఃఖభయాన్యేవేతనిరూపయన్

యః॥ క్రమశస్సమతిక్రమ్యపునరత్రావశేచ్ఛచిః॥ ౧౦॥ *

ఇతిశ్రీగరుడపురాణేనారోద్ధారేయమయాతనానిరూపణో
నామత్యతీయోధ్యాయః॥ * శ్రీగరుడఉవాచ॥ కైర్గచ్ఛంతి
మహామూర్ఖేవైశరణ్యంపతంతైః॥ కైఃపాపైర్నరకేయాంతి
తన్వైకథయకేశవ॥ ౧॥ శ్రీభగవానువాచ॥ సదైవాకర్మసరతా
శ్చుభకర్మపరాఙ్ముఖాః॥ సరకాన్మరకంయాంతిదుఃఖాద్దుఖం
భయాద్భయం॥ ౨॥ ధర్మరాజపురేయాంతితిభిర్ద్వారైస్తుధా
ర్మికాః॥ పాపాస్తుదక్షిణద్వారమూర్ఖైశ్చైవవజ్జతితత్॥ ౩॥ అ
స్మిన్నేవమహాదుఃఖమూర్ఖేవైతరణీనదీ॥ తత్రయేపాపినోయాం
తితాసహంకథయామితే॥ ౪॥ బ్రహ్మఘ్నాశ్చనురాపాశ్చగో
ఘ్నావాచాలఘాతుకాః॥ స్త్రీఘాతీగర్భపాతీచయచప్రచ్ఛన్న
పాపినః॥ ౫॥ యేహరంతిగురోర్ద్రవ్యంజేవద్రవ్యంద్విజన్యవా॥
స్త్రీద్రవ్యహారిణోయేచబాలద్రవ్యహరాశ్చయే॥ ౬॥ యే
ఋణంసప్రయచ్ఛంతయైవైన్యాసాపహరకాః॥ విశ్వాసఘాత
కాయేచసనిషాన్నేనమారకాః॥ ౭॥ దోషగ్రాహీగుణా
న్లఘ్నీగుణవత్సుచమత్సరాః॥ నీచానురాగిణోమూఢాఃసత్సంగతి

శ్రీభగవానువాచ॥ శాస్త్రైఃపహుధాప్రిక్తంసరకప్రదపాతకం॥ తస్యసారంస
మద్భృత్యచతుర్థేప్రాహమాధవః॥ ౧॥ శతత్పురంప్రతి॥ ౩॥ అస్మిన్దక్షిణాగ్నేః॥
బ్రహ్మఘ్నాశ్చిత్యాదిపదానాంగచ్ఛంతియమూర్ఖేహీత్యన్తమేనసంబంధః॥ ౫॥
౬॥ ౭॥ దోషానేవగృహ్లాంతిదోషగ్రాహీగుణానాంశ్లాఘాంసకరోతీతిగుణాన్ల

ఘోమత్సరాంతః త్తర్జుమసహమానాః, నీచేష్వేవ అనురాగః స్నేహః యోషుః॥
౮॥ ౧౬॥ ఏతాః ద్వానంతభ్యం ప్రద స్యామితి ప్రతిశ్రుత్య ప్రతిజ్ఞాయయథార్థం
యథాప్రజ్ఞం । ఆగచ్ఛదానందాస్యామిత్యాహూయః శ్చన్నాస్తీతుభ్యంన
దదామితి బ్రూయాత్ ॥ ౧౭॥ స్వదత్తస్యాపిదానస్యయోహతాః । అనుతాపకః
వృత్తైవదత్తమితిపశ్చాత్తాపకః- దుర్వక్త్యేష్వప్రస్యైవసంతాపకరోవాదా

పరాఘ్నుభాః॥ ౧౮॥ తీర్థసజ్జనసత్కర్మగురుదేవవినిందకాః పురా
ణవేదమీమాంసాస్యయవేదాతెమాషకాః॥ ౧౯॥ హర్షితాదుః
ఖతందృష్టావహర్షితేషుఖదాయకాః । దుష్టవాక్యస్థవక్త్రాః
దుష్టచిత్తాశ్చయేనదా॥ ౨౦॥ సత్యంహింసాతపశ్చాఽపిశాస్త్ర
వార్తాంతదాపిన । ఆత్మసంభావితాప్రసభామూఢాః పండిత
మానినః॥ ౨౧॥ ఏతేచాన్యేచబహుః పాపిష్ఠాఢర్మవజ్జితాః॥
గచ్ఛంతియషమాగ్నేహిరోదమానాదివానిశే॥ ౨౨॥ యమదూ
తైస్తాద్యమానాయాంతివైతరణీంప్రతి । తస్యాంశతంతయేపా
పాస్తానహంకథయామితే॥ ౨౩॥ మాతరంయేవమన్యంతేషిత
రంగురుమేవచ । ఆచార్యంచాపిపూజ్యంచ తస్యాంమజ్జంతితేన
రాః॥ ౨౪॥ పతివ్రతాంసాధుశీలాంకులీనాంవిసయాన్వితాం ।
స్త్రీయంత్యజంతియేష్వపాద్యైతరణ్యాంపఠంతితే॥ ౨౫॥ స
తాంగుణసహస్రేషుదోషానారోపయంతియే । తేష్వపిజ్ఞాంచ
కుర్వంతివైతరణ్యాంశతంతితే॥ ౨౬॥ బ్రాహ్మణాయప్రతిశ్రుత్య
యథార్థంనదదాతియః । ఆహూయనాస్తీయోబ్రూయాత్త
యోర్వాసత్ససంతతం॥ ౨౭॥ స్వయందత్తాపహరూపదానం
దత్వానుతాపకః । పరవృత్తిహరశ్చైవదానేదత్తేసివారకః ॥
౨౮॥ యజ్ఞవిధ్వంసకశ్చైవకథాభంగకరశ్చయః । క్షేత్రసీమా

సేఅన్యేషదత్తేనతి । స్వయందత్తాపహరూచేత్యాదిపదానాంవైతరణ్యాంపఠం
తితే ఇత్యనేననబంధః॥ ౨౯॥ యజ్ఞేషుద్రవ్యయజ్ఞాఽపిషుక్షరా - హరేక
థాయానివారకరా- క్షేత్రఇత్యుపరిమేణంగ్రామస్యాపి పరంపరాగతసీమా

హస్తాః గోచరకర్షకః గావశ్చరంతియస్మిన్నిగోచరంవనం- భాషాయాంబీడు
 ఇతిప్రసిద్ధంతస్మిన్కృషికర్తా॥ ౧౯ ॥ వృషభ్యఃస్పృతౌకథితాః “వేశ్యా-సతీద
 దాసీకకుమారీస్యాద్రజస్వలాః యాచసంగ్రహణీ భార్యావృషభ్యః పంచసం
 స్పృతాః | వేశ్యాభిశ్చత్రవంధ్యేతిపాఠఃకావచితః | అన్యత్రయజ్ఞంవిన్నావేదో
 క్తయజ్ఞేషుపశుహింసావిహితైవ | తథాచశ్రుతిః “దేవాయద్యజ్ఞంతన్నానాః |
 అబధ్నాపురుషంపశు” మితి | స్మృతిశ్చ “యజ్ఞార్థంపశవస్సుప్తాస్త్వయమే

హరత్యైవయశ్చగోచరకర్షకః॥ ౧౯ ॥ బ్రాహ్మణోరసవిశే
 తాయదిస్యాద్వృషలీపతిః | వేదోక్తయజ్ఞాదన్యత్రస్వాత్కార్యం
 పశుమారకః॥ ౨౦ ॥ బ్రహ్మకర్షపరిభ్రష్టోమాంసభోక్తాచమ
 ద్యపః | ఉచ్ఛృంఖలస్వభావోయశ్చాస్త్రాధ్యయనవర్జితః॥ ౨౧ ॥
 వేదాక్షరంపరేచ్ఛాద్రఃకాపిలంయఃపయఃపితౄ | ధారయేద్భృ
 హ్మసూత్రంచథవేద్వాబ్రాహ్మణీపతిః॥ ౨౨ ॥ రాజభార్యాభి
 లాషీచపరదారాపహారకః | కన్యాయాంకాముక్త్యైవసతీనాం
 దూషకశ్చయః॥ ౨౩ ॥ ఏతేబాన్యేచబహవోసిద్ధిధాచరణోత్సు
 కాః | విహితత్యాగినోమూఢావైతరణ్యాంపతంతితే॥ ౨౪ ॥ స
 ర్వంమార్గమతిక్రన్యాయాంతిపాపాయమాలయం | పునర్యమా
 జ్ఞాయాగత్యదూతాస్తస్యాంక్షీపంతితా॥ ౨౫ ॥ యాచైధురం
 ధరాసర్వాధారేయాణాంఖగాధిప | అతస్తస్యాంప్రక్షిపంతితై

వస్వయంధువా | అతస్తాన్వింశతయాయ్యత్రతస్మాద్భిక్షవధోఽవధః” ఇతి॥ ౨౦ ॥
 ఉచ్ఛృంఖలస్వభావనిరంకుశస్వభావః॥ ౨౧ ॥ కపిలాయాఃగోఃఇదంకాపిలం ॥
 ౨౨ ॥ కాముకఃకామాభిలాషీ- సతీనాంపతివ్రతానాందూషకఃబలాత్శీలభ్రష్ట
 కరః॥ ౨౩ ॥ ౨౪ ॥ దూతాఃపునఃప్రత్యాగత్యవైతరణ్యాంతాక్షిపంతి॥ ౨౫ ॥
 నశుపూర్వంనరకేష్వేవకింసపాత్యంతేఅతలహ॥ యాఇతి ॥ ధారేయాణాంస
 ర్వసరకేషుముఖ్యానాం ఏకవింశతినరకాణాం ధురంత్యాతనాప్రయోసంధార
 యతీతి ధురంధరా వీక్తవసరవసరకాణాందుఃఖప్రదేత్యర్థః | అతోసరకాన్విహా

యపూర్వంవై తరణ్యంతీపంతిభావః॥ ౨౬॥ దానాగ్యపాఠంవిస్తే వతస్యాం
దుఃఖంభజంతీత్యాహక్యష్టే॥ ౨౭॥ కూటసాత్య మిధ్యాసాత్యం- వివచతాం
మధ్యేమిధ్యావాదినంసంశయంసత్యంవదతీతిబ్రువంతి తే- కూటభర్తా వేద
బాహ్యధర్మః- ఛలేనవంచనాదీనా ఆర్జునేధనసంచయే- కూటసాత్యోదయఃస
తే తాడనంభుంజంతే ఇతిశృతీయేనసంబంధః॥ ౨౮॥ అతివృక్షోడ్యుతరత
రూః- వంశలప్రధానం- ఆరామంపుష్పప్రధానం॥ ౨౯॥ ౩౦॥ ౩౧॥ నాస్తి

తరణ్యంచపాపినః॥ ౨౬॥ కృష్ణాగౌర్యదినోదత్తానోర్ధ్వదేహ
క్రియఃకృతాః । తస్యాంభుక్త్వామహద్దుఃఖంఘాంతివృక్షంశ
టోద్భవం॥ ౨౭॥ కూటసాత్యప్రదాతారఃకూటభర్తపరాయ
ణాః । ఛలేనార్జునసంసక్తాశ్చైర్వృత్త్యాచజీవినః॥ ౨౮॥ ఛేద
యంత్యతివృక్షోచ్చవనారామవిభంజకాః । వ్రతంతీర్థంపరిశ్ర
బ్ధవిధవాశీలనాశకాః॥ ౨౯॥ భర్తారందూషయేన్నారీపరంమ
నసిధారయేత్ । ఇత్యాద్యాశ్శాలిలీవృక్షేభుంజంతేబహుతా
డనం॥ ౩౦॥ తాడనాత్పతితాదూతాఃక్షీపంతినరకేమతాః ।
పతంతి తేషుయేషాపాస్తానహంకథయమిశే॥ ౩౧॥ నాస్తికా
భిన్నమర్యాదాఃకదర్యావిషయాత్తకాః । దాంభికాశ్చకృతఘ్న
శ్చతేవైసరకగామినః॥ ౩౨॥ కూపానాంచతటాకానాంచాపీనాం
దేవసద్మనాంప్రజాగృహణాంభేత్తారస్తేవైసరకగామినః॥ ౩౩॥

కాఃజగత్సత్తాత్యుర్వానాస్తితివాదకాః, దానాదిఫలంపరలోకేనాస్తితివాది
నోవా । భిన్నాదుర్భృతాపరంపరాగత ధర్మమర్యాదాయైస్కేదర్యాస్తుప్ర
తాపుక్తాః “ఆత్మసంధర్మకృత్యంచపుత్రచారాంశ్చవీడయత్ । దేవతాచిధిభృ
త్యాంశ్చసకదర్య ఇతిప్రృతిః” ఇతి॥ ప్రాయోధర్మకదర్యాణాం ననుభూయక
దావన, ఇహచాత్మోపతాపాయ పరశ్రవరకాయదేశ్యర్థః । విషయేష్వేవఆ
త్మమనోయేషాంతే- దాంభికామిధ్యాచారాః లోకవంచనాయజపతపాదా
ప్రవృత్తాఇతి- కృతఘ్నఃకృతోపకారనాశకాః॥ ౩౨॥ ౩౩॥ విస్మయకృతంతిశ్చ

పాత్ కృపణతయావాదారాదీఁ పరిన్యజ్యఅశ్నంతి ఏకాకినఏవమిష్టాస్సంఘః
జంతి- యేదపితృ దేవానాం ఇజ్యంత్యాగం ఉత్సృజ్యవై శ్వదేవమకృత్వా పితృ
దేవేజ్యమితిపారేతు పితృ దేవానాం ఇజ్యంపూజ్యంహరిం ఉత్సృజ్యనస్తై అనివేద్య

సృత్యాశ్చాతియెదాగాఁ శిశూస్సృతాంవిస్తథాగురూఁ ।
ఉత్సృజ్యపితృదేవేజ్యంతే వై నరకగామినః ॥ 34 ॥ శంకు
భిస్సేతుభిఃకాస్తైఃపాషాణైఃకంటకైస్తథామైమాగ్ధనుషరుం
ధంతితేచై నరకగామినః॥ 35 ॥ శిశుశివాంహరిఃసూర్యంఽణే
శంసద్గురుంబుధంనపూజయంతియేమంచాస్తేచై నరకగామినః॥
36 ॥ ఆరోప్యదాసీనంశయనేచిప్రోగచ్ఛేరథోగతిం । ప్రజాము
త్పాన్యశూద్రాయాంబ్రాహ్మణ్యాదేవహీయతే॥ 37 ॥ ననమ
స్కారయోగ్యోహీనకదాఽద్విజాగమః । నతేపూయంతియే
మూఢాస్తేచై నరకగామినః॥ 38 ॥ బ్రాహ్మణానాంపకలహం
గోయుద్ధంకలహప్రియం । నవర్జంశ్యమమోదంతేతేచై నరకగా
మినః॥ 39 ॥ అనన్యశరణస్త్రీణామృతుకాలవ్యతిక్రమం । యేప్ర
కుర్వంతిచిచ్ఛేషాత్తేచై నరకగామినః॥ 40 ॥ యేపిగచ్ఛంతిరా
గాంధాసరానారీరిరజస్వలాం । పర్వస్వప్నునివాశాన్ధేతేచై న
రకగామినః॥ 41 ॥ యేశారీరంమలంవహన్ప్రక్షిపంతిదలేపిచ । ఆ
రాక్షసభిగోష్ఠేవాతేచై నరకగామినః॥ 42 ॥ శస్త్రాణాంయేవ
కతాఽరశ్యరాణాఽధనుషాంతథా విక్రేతారశ్యయేతేషాంతే
చై నరకగామినః॥ 43 ॥ చర్మవిక్రయణోవై శ్యాఃకేశవిక్రయకాః
స్త్రీయః । విషవిక్రయణస్సర్వేతేచై నరకగామినః॥ 44 ॥ అనాథం

అశ్నంతియేతేచై నరకగామినః॥ 45 ॥ 35 ॥ 36 ॥ ప్రజాంసంతానం- హీయతే
చ్యుతోభవతి॥ 37 ॥ 38 ॥ 39 ॥ అనన్యశరణాశ్చతాఃస్త్రీయశ్చతాసాంస్వశీ
యానాంవైరేణ ఋతుదానం నదదతియే ॥ 40 ॥ 41 ॥ కేశోభగస్తంవిక్రీ
ణంతితాఃవ్యధిచారోపజీవిన్యజ్యశ్యథాః ॥ 42 ॥ 43 ॥ పాకేనత్యవీతీశేషః ॥

౪౬॥ కస్త్రిన్నపివిశ్వాసంసకుర్వంతీత్యోశ్వస్తాః- జిహ్వోకుటిలాః॥ ౪౭॥ నియ
మాన్సంధ్యావందసృచ్ఛిచాంద్రాయణాదీన్ సమపాదాయప్రతిజ్ఞీయన్స్వీ

నానుకంపంతియోసంతాంశ్శేషకారకాః॥ వినాపరాధందండంతి

తేవైనరకగామినః॥ ౪౮॥ ఆశయాసమనుప్రాప్తాన్బ్రాహ్మ

ణాన్దినోగృహేనభోజయంతిపాకేపితేవైనరకగామినః॥ ౪౯॥

సర్వభూతేష్వవిశ్వస్తాస్తథాతేషువినిర్దయాః॥ సర్వభూతేషు

జిహ్వాయేతేవైనరకగామినః॥ ౫౦॥ నియమాన్సమపాదాయ

యేపశ్యదజితేంద్రియాః॥ విలోపయంతితాన్పుంసైవైనర

కగామినః॥ ౫౧॥ ఆధ్యాత్మవిద్యాదాతారంభైశమన్యంతియో

గురుం॥ తథాభురాణవక్తారంతేవైనరకగామినః॥ ౫౨॥ మిత్ర

దోహ్రాకరాయేచప్రితిశ్చేదకరాశ్చయే॥ ఆశాశ్చేదకరాయేచ

తేవైనరకగామినః॥ ౫౩॥ వివాహంకేవలంత్రాంచకీర్తసార్థా

న్విలుంపతి॥ సవసేన్నరకేఘోరేతేస్తాన్నావరంభునః॥ ౫౪॥

అగ్నిండద్యాత్మహాపాపీగృహేగ్రామేతథావసే॥ ససీతోయమ

దూతైశ్చవహ్నికుండేషుపచ్యతే॥ ౫౫॥ అగ్నిసాక్ష్యాగ్రాతోసా

యదాధాయాంక్రయావతే॥ నీయతేచనదాయతైరసిఃత్రవ

నాంతరే॥ ౫౬॥ శక్త్యైశ్చైతత్ప్రత్యేగ్నిత్రాశ్చేదోయదాభవేత్॥

విదోచుస్థీతలచ్చాయేసుఖనివాసగురుష్వభో॥ ౫౭॥ పాసియం

పాతుమిచ్ఛన్వైత్సపార్థోయదీయచతే॥ పానార్థంతైలమత్య

వ్యంతదాదూతైఃప్రదీయతే॥ ౫౮॥ పీయతాంభుభ్యంతాంపాన

మన్నమూచుస్తజేతితేపీతమాత్రే॥ తేనైవధగ్ధాత్రాణాంతంతి

తే॥ ౫౯॥ కథంచిత్సుగురుత్రాయశ్రలపతిసుదీనఃత్॥ వివశాడు

చ్ఛ్వినంతశ్చతేషక్రుమపిచాశకన్॥ ౬౦॥ ఇత్యేవబహుశస్తా

త్యోయాతనాంపాపినాంస్పృతాః॥ కిమేతైర్విస్తరాభ్యోగై

స్సర్వశాస్త్రేభుభాషితైః॥ ౬౧॥ ఏవంవైక్లిశ్యమానాస్తేనం

కృత్యయేఽజితేంద్రియాః॥ అదాంతమనసంత్యజంతీతే॥ ౬౨॥ ౫౩॥ శీతలాఘాయా

యస్తీన్నితి శీతలచ్చాయంచనంతస్తీన్నితికటాక్షుః॥ ౫౪॥ ౫౫॥ యావదాధూత

సంప్లవం మహాప్రళయపర్యంతం- కులాలాగ్నికుండేషు ఘటకత్వచ్యుతే ॥ ౫౯ ॥ న
ను “ఏనాంతే బ్రహ్మణః ప్రోక్తో నాశో లోకత్రయస్యైవ । పరాధృద్విత్తయంతే
పి బ్రహ్మాండస్యాపి సంక్షయః” ఇతి పురాణవచనాత్ కథం మహాప్రళయపర్యం
తం పాపినాం నరకే నివాసస్సంభవతి బ్రహ్మణో దినాంతవితేషాం వివాశస్యా
దితి చేత్తత్రాహ ॥ తస్మైతి ॥ తే పాపినః పునరున్మత్తి సమయోతత్ర నరకేష్వేవ ఉ
త్పద్యంతే - తస్య పాపస్య అక్షయం ఫలం భుంజంతి । తదుక్తం బృహన్నారదీయై
“నిర్గుణోపనిరానుదస్సర్వాత్మా సర్వభావనః । చరాచరాత్మకం విత్త్వం యథా

నార్యస్సహస్రశః । పచ్యంతే నరకే ఘోరే యావదాభూత సంప్ల
వం ॥ ౫౯ ॥ తే స్యాక్షయం ఫలం భుక్త్యా తత్తైర్విత్పద్యతే పునః ।
యమాజ్ఞయా మహీం ప్రాప్య భవంతి స్థావరాదయః ॥ ౬౦ ॥ పృ
క్షుగ్నులతావల్లీగిరయశ్చ తృణాని చ । స్థావరా ఇతి విఖ్యాతా మ
హామోహా సమాప్య తాః ॥ ౬౧ ॥ కీటాశ్చ పశవశ్చైవ పక్షిణాశ్చ
జలేదరాః । చతురాశీతిలక్షేషు కథితా దేవయోనయః ॥ ౬౨ ॥ ఏ
తాస్సర్వాః పరిభ్రామ్య తతో యాంతి మనుష్యతాం । మానుషేషి
శ్వపాకేషు జాయంతే నరకాగతాః ॥ ౬౩ ॥ తత్రాపి పాపచిహ్నై
స్తైభవంతి బహుదక్షిణతాః । గళక్షుప్తాశ్చ జన్మాంధా మహారో
గ సమాకులాః ॥ ౬౪ ॥ భవంత్యేవం నరా నార్యాః పాపచిహ్నా

పూర్వమకల్పయత్ । స్థావరా ద్యాశ్చ విపేంద్రాయ త్రయత్రవ్యవస్థితాః । తస్మా
త్కృతానాం పాపానాం పుణ్యానాం చైవ సత్రమాః । అవశ్యమేవ భోక్తవ్యం
సర్వధావ్యాఖ్యయం ఫలం । నాభుక్తం ధీయతే కర్మకల్పకోటిశతైరపి” ఇతి శ్లో
తిశ్చ “నిశాంతే పునరుత్థాయ ప్రళయే యల్లయంతం గతం । బ్రహ్మజగత్ప్రయం స
ర్వం యథా పూర్వమకల్పయత్” ఇతి । శ్లోతిశ్చ “ధాతాయ థా పూర్వమకల్ప
యత్ । దివంచ పృథివీంచాంతరిక్షమథోసువః” ఇతి ॥ అతస్సర్వగ్రహకస్థాస్సర్వస

ప్రానేవ్యేవోత్పద్యశుభాశుభకర్మఫలమత్యయమేవభుంజంతీశ్యర్థః॥ ౬౦॥ ఇతిశ్రీ
గరుడపురాణటీకాయాం చతుర్థోధ్యాయః. *

శ్రుత్వాచపాపచిహ్నునిశత్రుప్రాదికానిచ । ఇదాసీంగరుడస్తాని
యథాపాపంవిపృచ్ఛతి॥యేనేతి॥ ౧॥ ఋషుఃపాతకంకర్మకృతంయత్పుష్పజ
న్మని హరిస్తత్సుచకాన్యాహపాపచిహ్నునిపంచమేయైరితి॥ ౨॥౩॥ పుళిందః
భిల్లః- అగమ్యాస్వగోప్రిజా- దిశ్యమాగజచమాగరుతల్పగఃగరుకులస్త్రీ

పలతీతాః॥ ౬౪॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణేసారోద్ధారేనరకప్రద
పాపచిహ్నునిరూపణోనామ చతుర్థోధ్యాయః. *

గరుడః॥ యేనయేనచపాపేనయద్యచ్ఛిహ్నుంజాయతే ।
యాంయాంయోనించగచ్ఛంతిత్వైకధయకేశవ॥౧॥ శ్రీభగవా
నవాచ ॥ యైఃపాపైర్యాంతియాంయోనిం పాపినోనరకాగ
తాః॥ యేనపాపేనయచ్ఛిహ్నుంజాయతేమమతచ్ఛృణు॥ ౨॥
బ్రహ్మహత్యయరోగీస్యాగ్లోఘ్నస్యాతుబ్జకోఽడః । కన్యా
ఘాతీభవేతుగ్రీత్రయశ్చిండాలయోనిషు॥ ౩॥ స్త్రీఘాతీగర్భ
పాతీచపుళిందోరోగవాస్భవేత్ । అగమ్యాగమనాత్పండ్తోదు
శ్చర్మాగరుతల్పగః॥ ౪॥ మాంసభోక్తాతిరక్తాంగశ్శ్యావదం
తస్తుషద్యపః । అభత్యభత్యకోలౌల్యాద్బ్రహ్మహత్యస్యాత్త
హూదరః॥౫॥ అదత్వామిష్టమశ్వాతిసభవేద్గర్భగండవాత్॥శ్రా
ధేన్నమశుచిందత్వాచిత్రకుప్రీతజాయతే॥౬॥ గురోర్గర్వణా
వమానాదఃస్తాగ్లోభవేన్నరః॥ నిందకోవేదశస్త్రాణాంపాండు

కాముకః॥౭॥ అతిరక్తాంగఃకృష్ణవిశేషః- శ్యావదంతః- స్వభావతఃకృష్ణదంతః-
శావదంతఇతిపారేతు శావాఃఅతిసూత్యాః భోజనేబహుదుఃఖదాః దంతాః
యస్యేతిశావదంతః॥ శావదంతానాంతు నకించిద్దుఃఖానుభవోస్తే అతఃపాపచి
హ్నునామతిదుఃఖప్రదత్వాత్ శ్యావదంతఃఇత్యేవపాఠోనుక్తః । లౌల్యాత్అ

జితేంద్రియత్వాత్ - మహిమాదగఃజలోదరరోగీ॥ ౫॥ ౬॥ అపస్తాదీమృగీరోగీ॥
 ౬॥౮॥ పాదేనతాడనాత్ ఫంజః - పద్భ్యామాఘాతాత్ పంగుః - గర్గదఃఅస్ఫు
 టవక్తా - తస్యఅన్యతవాదస్యశ్రోతా॥ ౯॥ పలవిక్రేతామూసవిక్రయా॥ ౧౦॥
 కుసభీఃస్వతఃకుస్మిన్విభిఃకుష్మిన్దృశః॥ ౧౧॥ ఆఖియూషకః - ధాన్యంసతుషా
 స్మిన్॥౧౨॥ శాకంహృత్వానిభీషయూరస్స్యాత్ - హృత్ప్రేక్ష్యప్యసర్వత్రసంబం

రోగీభవేద్భువన్॥౧౩॥ కూటసాక్షిభవేమ్ముకఃకాణస్స్యాప్సజీర్ణ
 భేదకః॥అనోష్ఠస్స్యాద్వివాహాఘ్నాజన్మాంధఃపుస్తకంహరేత్
 ౮॥ గోత్రాహ్మణపదాఘాతాఘ్నజఃపంగుశ్చజాయతే॥గర్గదో
 నృతవాదీస్స్యాత్తచోర్తాబధిరోభవేత్॥౯॥ గరదస్స్యాజ్జఙ్ఘో
 న్నైత్తిఖిల్యాటోగ్నిప్రదాయకః॥దుర్భగఃపలవిక్రేతారోగవా
 స్తరమాంసభుక్॥ ౧౦॥ హీనజాతౌప్రజాయేతరత్నానామప
 హరికః॥కుసభీస్వర్ణహస్తాస్యాధాతుమాత్రహరోఽధనః॥౧౧
 అన్నహస్తాభవేనాఖిశ్చలభోధాన్యహరికః॥చాతకోజలహ
 స్తాస్యాద్విషహతాచవృశ్చికః॥౧౨॥శాకంపత్రంశిభీహృత్వా
 గంధాంచుచుందరీశుభా॥ మధుదంశఃపలంగృహోలవణంచ
 పిపిలికా॥ ౧౩॥ తాంబూలఫలపుష్పాదిహతాస్యాద్వానరో
 వనేఉపానత్యుకార్పాసహతాస్యాన్వైషయోనిషు॥౧౪॥
 యశ్చరాద్రోపజీవితమాగ్నేనాధాన్వియంపతి॥మృగయావ్య
 సనీయస్తుభాగస్స్యాద్వధకృహే॥ ౧౫॥ యోమృతోవిషపా
 నేనకృష్టసహోభవేద్దిరో॥ నిరంకుశస్వభావస్స్యాత్కుంజరో
 నిర్జనీవనే॥ ౧౬॥ వైశ్వదేవమకరారస్సర్వభూతౌత్పయేద్విటాః॥

ధః - శుభాన్మృగమదాదీన్గంధాన్హృత్వాచుచుందరీస్స్యాత్॥ భాషాయాం
 చామరేడతి॥ మధుహృత్వాదంశఃమధుమఝికాస్స్యాత్॥ ౧౭॥ ౧౮॥ రాత్రేణ
 హింసకఃకణాడపజీవీసార్ధాన్యాత్రికజనసమూహాన్॥ ౧౯॥ ౨౦॥ వి
 శ్వం సర్వజాతీయం ప్రాణిజాతం దేవాదేవతా యస్మిన్ తద్విశ్వదేవం -
 స్వాభోతద్ధితః - వైశ్వదేవం నామకమన్ - తదకతాఃరః॥ సవేషాం

కులాలరజకాదీనామ్యస్సంభత్యయంతితేనస్వభూతాః “గణాన్మంగణికాన్మంచ
భుక్త్వాచాంద్రాయణంచరే”దితినిషేధాత్, సర్వభత్యమపిభత్యయంతీతివా | అప
రీషీతభోక్తారః - హేయోపానేయపరీతౌమకృత్యాయేభుంజంతితేపి || ౧౭ || ౧౮ ||
అయాజ్యాయాజయతుషనర్హాపతితయవనాదీయాజయతీతి | అయాచ్య

అపరీషీతభోక్తారోవ్యాఘ్రస్సృష్టిర్జనేన || ౧౭ || గాయ
త్రీంసప్తరేద్యస్తుయోనసంధ్యాముపాసతే | అతర్దుష్టోబహీ
స్సాఘస్సభవేద్భృష్ణణౌబకః || ౧౮ || అయాజ్యయాదకోవి
ప్రస్సభవేద్దామసూకరః | ఖరోవై బహుయాజిత్యాత్కా
నిర్మంత్రభోజనాత్ || ౧౯ || పాత్రేవిద్యామదాతాచబలీవర్ణో
భవేద్ద్విజః | గురుసేవాదికర్తాచశిష్యస్సాన్యోఖరఃపతుః || ౨౦ ||
గురుంహుంకృత్యతుంకృత్యవిప్రంసర్జిత్యవాదతః | అరణ్యేనిర్జలే
చశేజాయతేబ్రహ్మరాక్షసః || ౨౧ || ప్రతిశ్రుతంస్విజేదానమద
త్వాజంబుకోభవేత్ | సతామసతాకరకరః ఫేతాగ్రోగ్ని
ముఖాభవేత్ || ౨౨ || మిత్రద్రుగ్గిర్భృస్సాన్యదలూకః క్రయ
వంచనాత్ | వర్ణాశ్రమపరీవాదాత్కపోతోజాయతేవనే || ౨౩ ||
అశాఛ్చేదకరోయస్తుశ్చేహఛ్చేదకరస్తుయః | యోజ్యమాత్
స్త్రీపరిత్యాగీచక్రవాకశ్చిరంభవేత్ || ౨౪ || పితృమాతృగురుశ్చే
షీభగిసీభాగ్రీత్యవైరకృత్ | గశ్చేయోనాపిసప్తస్సాన్యద్యావద్యోని
సహస్రశః || ౨౫ || శ్వశ్రోర్గాశ్చప్రదానాదీనత్యంకలహకారిణీ
సాశిలూకాచయాకాస్యాద్భర్తారంభర్తసేవయా || ౨౬ || స్వ

చక ఇతిపాతాంతరం - బహూదక్షిణాలోభేనయాజయతిబహుయాజీ -

తస్యభావస్తత్త్వంతస్మాత్ - నిమగ్ంతంఅపృతోపప్తరణాదిమంత్రంవివా -

అమంత్రణరహితంవా || ౧౯ || ౨౦ || హుంకృత్యతుంకృత్య - గురుమహజ్ఞాయే

తర్హః || ౨౧ || ౨౨ || మిత్రద్రుక్ మిత్రద్రోహీ - గిరౌగృధః - క్రయేవ్యవహారే -

పరీవాదాత్ నిందనాత్ || ౨౩ || ౨౪ || భర్తృకేతేధిక్ గ్రోతి || ౨౬ || ౨౮ ||

అపాప్తయావనాఅజాతరజసాతస్యాఃసంగాత్ || ౨౯ || ౩౦ || వృషభీవ్యాఖ్యా
తా || ౩౧ || ఐకాదశాహంఅపికాదశాహమితిచ్ఛేదఃఏకాదశాహస్యంతంసూత
కాన్మమిత్యర్థః || ౩౨ || దేవలకమాహ || హవ్యకవ్యేషుగర్హితఃపితృ దేవకార్యేషు

పతిం చ పరిశ్యజ్య పరపుంసానువర్తినీ వల్లభీగృహగోధాస్యాద్వి
ముఖీవాథసర్పిణీ || ౨౩ || యస్త్వగోత్రోపఘాతీ చ స్వగోత్ర
స్త్రినిషేచణాత్ | జరత్తశ్శల్లకౌఘాత్వాఋక్షయోనిషుజా
యతే || ౨౪ || తాపసీగమనాత్కామీభవేన్నరుపిశాచకః | అపా
ప్తయావనాసంగాద్భవేదజగరోవనే || ౨౯ || గురుదారాభిలా
షీదక్ష్వకలాసోభవేన్నరః | రాక్షసే గత్యాభవేదుష్టోమిత్రపత్నిం
చగర్హభః || ౩౦ || గుహగోవిద్యరాహస్యాదప్యపసాన్యాదప్యప
లిపతిః | మహాకామీభవేద్యస్తస్యాదశ్వఃకామలంపటః || ౩౧ || మృ
తస్యైకాదశాహంతుభుంజానశ్శాన్విభిజాయతే | లభేద్దేవలకో
విప్రోయోనింకుంభులసంజ్ఞకాం || ౩౨ || ద్రవ్యార్థం దేవతాపూ
జాం యఃకరోతి ద్విజాధమః | సవైదేవలకోనామహవ్యకవ్యేషు
గర్హితః || ౩౩ || మహాపాతకజ్ఞాఘోరాన్నరకాన్ప్రాప్యదారు
ణాత్ | కర్మక్షయేప్రజాయంతే మహాపాతకీనస్త్రీనా || ౩౪ || ఖ
రోష్ట్రమహిషాణాంహిబ్రహ్మహయోనిమృచ్ఛతి | వృకశ్వాన
స్సగాలానాంసురాపాయాంతియోనిషు || ౩౫ || క్రిమికీటపతం
గత్వంస్పర్శస్తయీసమాప్నుయాత్ | తృణగుల్మలతాత్వంచ
క్రమశోగురుతల్పగః || ౩౬ || పరిస్వయోషితంహృత్వాన్యాసా
పహరణేనచ | బ్రహ్మస్వహరణాచైవజాయతే బ్రహ్మరాక్ష
సః || ౩౭ || బ్రహ్మస్వంప్రణయాద్భుక్తందహత్యాసప్తమంకు

భోదయితుమన్వర్తః || ౩౩ || మహాపాపినాంయోనిమాహత్రిభిః || ౩౪ || ౩౬ || న్యాస
స్యస్వగృహాన్యతస్యపరధనస్యాపహరణేనగ్రహణేన || ౩౭ || ప్రసంగాద్భగ్ని
స్వహరణేదోషమాహ || బ్రహ్మమితిదత్తుర్భిః || ప్రణయాత్కపటగ్నోహత్ | భు

క్రంభతీతం బ్రహ్మస్వం బ్రాహ్మణధనం అసప్తమంసప్తమపురుషపర్యంతం కు
లందమాతి-పుణ్యలోక్తైస్సహదగ్ధంకరోతి- బలాద్భుక్తంసతీ ఆచంద్రతారకంచం
ద్రతారాపర్యంతంభావికులందమాతి - వంశచ్ఛేదంకరోతిత్యర్థః॥ ౩౮॥ కఃసకోపీ
త్యర్థః॥ ౩౯॥ విశిర్యంతేపలాయంతే॥ ౪౦॥ అకులతాండచ్ఛేదతాం॥ ౪౧॥ అతిక్ర

లం బలాత్తారేణచార్యేణదహత్యాచంద్రతారకం॥ ౩౮॥ లో
హద్యాద్భాగ్చ చూర్ణంచవిషంగజరయెన్నరః బ్రహ్మస్వంతిషు
లోక్తేషుకఃపుమాజ్ఞగయివ్యతి॥ ౩౯॥ బ్రహ్మస్వసపుష్టానివా
హనానిబలానిచ । యుద్ధకాలేవిశిర్యంతేనైకతాస్సేతవోయ
థా॥ ౪౦॥ దేవద్రవ్యోపభోగేన బ్రహ్మస్వహరణేచ కులాస్య
కులతాయాంతిబ్రాహ్మణాతిక్రమేణచ॥ ౪౧॥ స్వమాశ్రితంప
రిత్యజ్యవేదశాస్త్రప్రపరాయణం । అన్యేభ్యాదీయతేదానంకధ్య
తేయమతిక్రమః॥ ౪౨॥ బ్రాహ్మణాతిక్రమోనాస్తీవిప్రవేదవి
వర్జితేజ్వలంతమగ్నిమత్స్వజ్యనహిభక్షః హూయతే॥ ౪౩॥ అ
తిక్రమేకృతేతాత్మభుక్త్వాచనరకానక్రమాత్ । జన్మాంధస్స
స్థిరస్సాస్మదాతాకింతుయాచకః॥ ౪౪॥ స్పదతాంపరదతాం
వాయోహరేచ్ఛవసుంధరాంపప్తిర్వర్షసహస్రాణివిప్రాయాం
జాయతేక్రిమిః॥ ౪౫॥ స్వయమేవచయోదత్వాస్వయమేవాపక
ర్నతిసపాపీచరకంయతియావదాధూతసంప్లవం॥ ౪౬॥ దత్వా
వృత్తింభూమిదానంయత్నతఃపరిపాలయేత్ । నరక్షతిహరేద్య
స్తసంపగుశ్శాన్విభిజాయతే॥ ౪౭॥ విప్రస్యవృత్తికరణైశ్చధేను

మంవ్యాచయై ॥ స్వమితి॥ ౪౨॥ విప్రస్వమాశ్రితేవేదవర్జితేకపాత్రైసతిఅతిక్ర
మదోషోనాస్తీస్యధాః - జ్వలంతందూరేదీప్యమానంఅగ్నిం- భక్షసికటకా
నియథాదూరాదాహృత్యగ్నిమ్నావేవహవనముచితం, తథానికటకర్తనంయూ
ధృపరిత్యజ్యవిదేశాదానీయపాత్రైప్రసేయమితిభావః॥ ౪౩॥ పాత్రంపరిత్యజ్య
కుపాత్రదానస్యఫలమాహ॥ అతీతి॥ ౪౪॥ ౪౫॥ అపకర్షతిహరతి॥ ౪౬॥ ౪౭॥ ఉప

సంహరతి॥ ఏవమితి॥ ౫౦॥ తిర్యగ్భరీర తాంపశుపక్షిదేహభావం॥ భారవహనైస
ఉద్భవోయోమాంతానిపశుదేహాలభంతే॥ ౫౧॥ వృష్ట్యాదిభవందుఃఖంపక్షిదే
హేషితి॥ ౫౨॥ * ఇతిశ్రీగరుడపురాణటీకాయాంపంచమోధ్యాయః ॥ *

ఫలంభేత్॥ విప్రస్యవృత్తిహరణాన్సర్వటశ్శాన్తికపిన్ధవేత్॥ ౪౮॥
ఏమాదీనిచిహ్ననియోనయశ్చభగేశ్వర॥ స్వకర్మపిహితాలో
కేదృశ్యంత్రైతశరీరితాం॥ ౪౯॥ ఏవందుష్టర్కరూరోభుక్త్వాని
రకయాతనాంజాయంతేపాపశేషేణపోక్తాన్స్వితాసుయోని
షు॥ ౫०॥ తతోజన్మశరీరేషుప్రాప్యతిర్యగ్భరీర తాం॥ దుఃఖాని
భారవహనోద్భవాదీనిలభంతి॥ ౫౧॥ పక్షిదుఃఖంతతోభుక్త్వా
వృష్టితాతపోద్భవం॥ మానువంలభతేశ్చాత్మమీధూతేశు
భాశుభే॥ ౫౨॥ స్త్రీపుంసోస్తుప్రసంగేభూత్వాగర్భేక్రమా
దసౌ॥ గర్భాదిమరణాంతంబ్రాప్యదుఃఖంయైత్సుని॥ ౫౩॥
సముత్పత్తిర్విनाశశ్చజాయతేస్యశిహినాం॥ ఏవంప్రవర్తితం
చక్రంభూతగ్రామేచత్వైధే॥ ౫౪॥ ఘటియంత్రంయదామ
రైభ్రమంతిమమమాయయా॥ ధూమాకదాచిన్నరకైర్క
పాశసమావృతాః॥ ౫౫॥ అదత్తదానాచ్చభవేద్దరిద్రోదరిద్ర
భావాచ్చకరోతిపాపం॥ పాపప్రభావాన్నరకంప్రయాతిపునర్ద
రిద్రఃపునరేవపాపీ॥ ౫౬॥ అవశ్యమేవభూక్తవ్యంకృతంకర్మశు
భాశుభం॥ నాభుక్తంక్షీయతేకర్మకల్పకోటిశత్రైరపి॥ ౫౭॥ *

ఇతి శ్రీగరుడపురాణే సారోద్ధారేపాపచిహ్ననిరూపణో
నామపంచమోధ్యాయః॥ * శ్రీగరుడవాచ॥ కథముత్పద్యతే
మాతుజ్జాతరేనరకాగతః॥ గర్భాదిదుఃఖంబుద్భవ్యైతన్నై
కథయకేశవ॥ ౧॥ శ్రీభగవాన్॥ స్త్రీపుంసోస్తుప్రసంగే

పాతకీనరకంకత్వాజాయతే నిధానేకులే॥ ఇతిశ్రుత్వాశుగరుడ
ప్రజ్జన్మపరిస్పృచ్ఛతి॥ కథమితి॥ ౧॥ ప్రోక్తమాముష్మికందుఃఖంయేషా

మధ్యామపంచకే। తేహంష మ్మేధునాప్రాహజన్మకర్మచకేశః॥ స్త్రితి॥ ప్ర
సంగేససంగమేన- నిరుద్ధగర్భవీషస్త్రితేసతి॥ ౨॥ యస్మిన్ముతుమధ్యేహత్యాచ
తుర్థాంశేన అస్త్రితస్త్రిస్నేహిన్త్రయే పాపినాంఽహోత్పత్తిర్యస్వయః॥ ౩॥
బ్రహ్మఘాతినీషహపాతఃయైవైవలస్పర్శా - ఏతాఃస్త్రియః మలినచినాంతర్గ
తాశ్చండాల్యాదినమాహి సరకేభ్యలగతానాంమాతరోభవంతి। ఏతాశ్చేవ
సరకాగతాఉత్పద్యంతభ్యత్యగః॥ ౪॥ దైవతశ్వంతదేవనేశ్వప్రపరకంయస్యత
దైవనేతం- తేనపూర్వకృతేనకర్మణాజంతుర్జీవఃదేహగ్యప్రాప్తయేతుంసంపు
రుషస్యకేతనఃశ్రుక్రస్యకణోచింమితస్యాశ్రయఃసృజన్ స్త్రియఃఉదరంప్రప్తో

నిరుద్ధేశుక్రశోణితే। యథాయంజాయతేమన్యోప్రథావత్యా
మ్యహంతః॥ ౧॥ ముతుమధ్యేహపాపానాంఽహోత్పత్తిఃప్ర
జాయతే। ఇంద్రస్సప్రహ్మహత్యాస్త్రియస్త్రింసస్త్రికాదినత్రయే
౩॥ ప్రథమేహనిచండాశీద్వితీయేప్రహ్మఘాతినీః పృథీయేరజ
కీహ్యతాసరకాగతమాతరః॥ ౪॥ కర్మణాదైవనేత్రేణజంతు
ర్దేహాపవత్రయే। స్త్రియఃప్రపిష్టఉదరంపుస్తోరతఃకణా
శ్రయః॥ ౫॥ కలిలంత్వేకరాత్రేణపంచరాత్రేణబుద్బదం। ద
శాహేనతుకర్మంధుఃపేశ్యండంవాతతఃపరం॥ ౬॥ మానేన
తుశిరోద్వాభ్యాంబాహ్వంగాద్యంగావిగ్రహః। సఖలోమాస్త్రిచ
ర్మాణిలింగచ్ఛిద్రోద్భవస్త్రిభిః॥ ౭॥ చతుర్భిధాతవస్సప్తపంచ

భవతి। అత్రాయంవిశేషః “శుక్రశోణితసంయోగాత్పండోత్పత్తిఃప్రజాయతే।
రక్తాధిక్యేభవేన్నానీశుక్రాధిక్యేభవేత్పుమాన్। సమానేద్రవ్యసంయోగేశ్వతీ
యాప్రకృత్యవేత్। విభక్తేరేతసీప్రాయోభవేద్యక్షమపిష్వచిత్” ఇతి॥ ౫॥
భూత్వాగర్భేక్రమాదితి పూర్వసూచితక్రమేదైవగర్భేప్రతిప్రకారమాహ॥
కలిలమితిచతుర్భిః॥ కలిలంశుక్రశోణితమితిచంభవతి - తతోబుద్బదంవర్తులంభ
వతి- పేశీమాంసపిండాకారంభవతి- కర్మంధుఃబదం ఫలంకరీనంభవతి అండం
వాయోస్థంతరే॥ ౬॥ బాహ్యంగాద్యంగానాం విగ్రహఃవిభాగః లింగణిచా

ణిచ తేషాముద్భవః॥ ౭॥ జరాయుణాగర్భవేష్టనేనవీతఃపావృతః॥౮॥ మాతు
ర్జగన్భక్షితేనాన్మైసపానాద్యైశ్చవీధమానాధాతవోయస్యజంతూనాంసంభ
వోయస్మిన్తతస్మిన్ అసమ్మతేదుర్గంధేగతేశేతే తథాచమార్కందేయపురా
ణే “నాడిచాప్యాయినామనాభ్యాంతస్యనిబధ్యతే| స్త్రీణాంతథాంత్రమపిరె
సానిబద్ధోపజాయతే| క్రమంతేభుక్తపీతాని స్త్రీణాంగరోద్ధరేతథా| తైరా
ప్యాయితదేహౌసౌజంతుర్వృద్ధిముపైతిహి” ఇతి॥ ౯॥ కథయత్పద్యతఇతిప్ర
శ్నస్యోత్తరమక్వాగర్భాదుఃఖయద్భుజైః ఇశ్యస్యోత్తరమాహ ॥ తత్ర

భిఃతు త్వదుద్భవః| వడ్ధిర్జరాయుణావీతఃకుక్షౌభ్రావృతిద
క్షిణే॥ ౮॥ మాతుర్జగన్మపానాద్యైరేధధాతురసమ్మతే| శేతే
విష్క్వాత్రయోగైరైసజంతుర్జంతుసంభవే॥ ౯॥ క్రిమిభిఃకుతస
ర్వాంగస్సాకుమార్యాత్ప్రతిక్షణం| మూర్ఖమాప్నోత్ప్యరు
క్తైశ్చ సత్రత్రైఃకుంభితైర్దుహుః॥ ౧౦॥ కటుత్కీర్ణౌష్ణవణరూ
క్షాన్లుదిభిరుల్బణైః| మాతృభుక్తైరుఃస్పృష్టస్సర్వాంగోత్థి
వేదనః॥ ౧౧॥ ఉల్పేనసంవృత సస్త్రిస్తాంత్రైశ్చబహిరావృ
తః| ఆస్తేకృత్వాశిరఃకుక్షౌభ్రగుప్తవశిరోధరః॥ అకల్పస్సావం
గదేహ్మాయాంశకుంతఇవపంజరే॥ ౧౨॥ తత్రలబ్ధప్రతిక్షణా
త్కర్మజన్మశతోద్భవం| ప్రుర౯ దీర్ఘమనుచ్ఛాప్యసంశర్మకింనామ
విందతే॥ ౧౩॥ నాథమానఋషిర్భూతఃసప్తవర్ణిఃకృతాంజలిః |

త్రైఃగర్భస్థితైఃకుంభితైఃఖాదద్భిఃక్రిమిభిఃసాకుమార్యాత్ కోమలత్వేనక్షతాని
సర్వాంగానియస్య॥ ౧౦॥ ఉల్బణైఃదుస్సహైఃసర్వాంగేషు ఉత్థితావేదనాయ
స్యఆస్తేఇత్యుత్తరేణాస్వయః॥ ౧౧॥ ఉల్పేనజరాయుణాభుగ్నంవక్రంప్యష్టశి
రోధరాగ్రీవాచయస్య॥ ౧౨॥ దైవాత్పూర్వకర్మవశాత్లబ్ధాప్రతిక్షణసం- దీ
ర్ఘందురంతంఅనుచ్ఛాప్యసంయథాభవతితథాతత్రస్థితస్క౯శర్మసుఖంవైవవింద
తఇతి॥ ౧౩॥ సూతిహేతుభిర్వాతైర్వేపితః- సోదరఃసమానోదరజన్మా- విష్ణా
భూక్రీమిరీవ- నాథమానఃయాచమానః, ఉపతప్యమానోవా-ఋషిఃదేహాత్మ

దర్శి.స ప్రవధ్రియః బంధనఘాతాః ధాతవో యస్య సః॥౧౪॥౧౫॥ అత్రాతిదుఃఖ
తో జీవో మందవిక్ర ఇవస్తోతి॥ శ్రీపతిమిత్యాద్యవ్తభిః॥ ౧౬॥ ౧౭॥ పరిజనస్యాద్దే
కుటుంబపాలనాయ॥ ౧౮॥౧౯॥ స్వదుఃఖం విజ్ఞాపయన్నాహుః ఇతోగర్భాత్-
వివసీతునిర్గంతుమిచ్ఛన్ అసౌకదాబహిః నిర్వాస్యతేనమాస్యతే॥ ౨౦ ॥ త

స్తువీతతం విక్లబయా వాచాయేనోదరేచ్ఛతః॥౧౪॥ఆరభ్యసప్రమా
న్నాసాల్లభభోధోపిచేపితి॥నైకత్రాస్తేసూతివాత్వైస్త్వాధూ
రివసోదరః॥ ౧౫॥ జీవఉవాచ ॥ శ్రీపతిం జగదాధారమశుభత్వ
యకారకం । వ్రజామి శరణం విష్ణుం శరణాగతవత్సలం॥ ౧౬॥
త్వన్నాయామోహితోదేహే తథాపుత్రకళత్రకే । అహమ్మ
మాభిమానేనగతోహం నాథసంస్మృతిం ॥ ౧౭ ॥ కృతం పరిజన
స్యాద్దేమయాకర్త శుభాశుభం । ఏకాకీర్తనదగ్ధాహం గతాస్తేభ
లభాగినః॥ ౧౮ ॥ యదియోన్యాః ప్రముచ్యేహంతత్ స్మరిమ్యేవ
దంతవ । తమపాయంకరిష్యామియేనముక్తిం వ్రజావ్యహం ॥
౧౯॥ విష్ణూత్రకూపేపతితోదగ్ధాహం జతరాగ్నినా । ఇచ్ఛన్తి
తోవివసీతుం దానిర్వాస్యతే బహిః॥ ౨౦॥ యేనేద్యశం మే విజ్ఞా
నందత్తందీనదయాశునా । తమేవ శరణం యామి పునర్నేమాస్తు
సంస్మృతిః॥ ౨౧॥ నవానిర్గంతుమిచ్ఛామి బహిర్గర్భాత్కదాచన
యత్ర యాతస్య మేపాపకర్తృణాదుగ్ధతిర్భవేత్ ॥ ౨౨॥ తస్మాద
త్రమహాదుఃఖేనోపివిగతక్షమః । ఉద్ధరిష్యామి సంసారాదా
త్త్వానంతేపదాశ్రయః॥ ౨౩॥ ఏవం కృతమతిర్గచ్ఛేదశమాస్యస్తు

తస్మాత్తమపకారం ప్రకన్నాహుః॥ యేనేతి॥ ౨౧॥ వాచధవా॥ ౨౨॥ తస్మాదత్రై
వస్థితోపివిగతక్షమః అవ్యాకులస్స॥ కాత్రతవసాధన సామగ్రితత్రాహుః॥తెప
దాశ్రయస్సన్నితి॥౨౩॥ దశమాస్యః- దశమాసాగచ్ఛేవ్యతీతాయస్యేతి-ఋషిః
జీవః- సద్యఃతత్త్వణమేవ - అవాచీనంతవాఋషిః, సూతిహేతుమాకారుతఃప్ర

సూత్రైశ్చననార్థంపీపత్రినుదతి॥౨౪॥ అవస్థుఃపరిశీప్తస్థా॥ ౨౫॥౨౬॥ శ్చ
శానెమృతానుగమనైః పురాణైతచ్ఛ్రవణైః॥౨౭॥ కిమితిస్థితాంఘ్రాతీత్యత్రా
హ॥యదేతి॥ ౨౮॥౨౯॥ గభఃదుఃఖముక్త్యాశ్రేణవదుఃఖమాహ॥ పరేతిత్రిభిః॥
పరస్యచ్ఛందంమనోగతమభిప్రాయం - అవిదుషాజనేన - పుష్కమాణఃపాల్వ
మానః- అనభిప్రేతం ప్రతికూలం- ఆపన్నఃప్రాప్తస్థా- ప్రస్యాథంరోదనై

వస్థుషి॥ ౩౦॥౩౧॥౩౨॥౩౩॥౩౪॥౩౫॥౩౬॥౩౭॥౩౮॥౩౯॥౪౦॥౪౧॥౪౨॥౪౩॥౪౪॥౪౫॥౪౬॥౪౭॥౪౮॥౪౯॥౫౦॥

తేనావస్థుఃపరీక్షితాఃపాల్వత్యావాక్చరతరుః॥ వినిష్కామితికృ
చ్ఛేదోవిరుచ్ఛాప్తసోహతప్యతి॥ ౨౪॥ పతితోభువిఃస్థాతై
విషాధూరివచేష్టతే॥ రోయానుతిగతేజ్ఞానే విపరీతాంగతిం
గతిః॥౨౬॥ గచ్ఛేచ్ఛాధాత్వశానేచపురాణే యామతిస్థవేత్॥
సాయదిస్థితాంఘ్రాతికోసముచ్చేతబంధనాత్॥౨౭॥ యదాగ
ర్భాబుసోర్భాతికర్మభోగాదవంతరం॥ తదైవవైష్ణవీమాయా
మోహాయత్యైవపూరుషం॥ ౨౮॥ సతదామానుయాస్పృష్టో
నకించిద్వదతేవశః॥ శైశవాదిభవందుఃఖం పరాధీనతయాశ్చ
తే॥ ౨౯॥ పరచ్ఛందంవిదుషాపుష్కమాణోజనేనసః॥ అనభి
ప్రేతమాపన్నఃప్రత్యాఖ్యాతుమనీశ్వరః॥ ౩౦॥ శాయితోఽశుచి
పర్యంకేజఃశుశ్లేషదదూషితే॥ నేశోకంఘ్రాయనేంగానామాస
నోర్థానచేష్టనే॥ ౩౧॥ తుదంత్యామత్వబంధంశామశకావశ్చాదా
దఘ్నిరుదంతంవిగతజ్ఞానంక్రిమయఃక్రిమికంఘ్రా॥ ౩౨॥ ఇత్యే
వంశైశ్చనంభుక్త్యాఋణంపౌగండుమీవచ॥ తతోయావనమాసా
ద్యయాతిసంపదమాసురిం॥ ౩౩॥ తదాదుర్వ్యసనాసక్తొనీచసంగ

ఉదరవృథాంప్రకల్ప్యనిబరసపానం ఉదరవృథయారోదనేస్తప్యపానమిత్యా
ది॥ ౩౪॥ ఆసనోత్థానచేష్టనైవనేశఃఅనీశస్థారోయానుతీత్యమంగః॥ ౩౫॥ ఆ
మాణోమలాత్వక్రియస్యతం- విగతంగభేదాతంజ్ఞానాయస్య॥ ౩౬॥ శైశవం
పంచవషాణి॥ పౌగండుయావనాదవాక్, తత్రద అధ్యయనాది దుఃఖా
ని॥ యావనదుఃఖమాహ॥ ఆసురిం- దంభోదర్శనానశ్చేత్యాద్యం॥ ౩౭॥

త చాయావనసమయే || ౩౪ || కామలంపటతామేవాహ || దృష్టేతి || దేవస్యమమ
 మాయారూపాంతద్భూతైః తస్యాః కటాక్షకపటస్నేహాగీంచనాదిర్భూతైః
 ప్రలాభితస్త్వలంఘేతమసిమహామోహోపతతి || ౩౫ || అత్రపంచేంద్రియప్రధా
 నోనరఃపతతిపిండివాచ్యం, ఏకైకేంద్రియాసక్త్యైవబహవోనప్రాప్తత్యాహ || ఈ
 రంగేతిపంచభిః || శబ్దస్పర్శరూపరసగంధైర్మోహితాఃకురంగదయఃపంచహ
 తా ఏవ | కించపంచభిఃశ్రవణాదిభిరింద్రియైఃపంచశబ్దాదివిషయాన్యాయఃఏవ
 ప్రమాదీలవివేకినేవతేనసియవాకథంసహస్యతేలపిక్షహస్యతఏవేశ్వర్యం || ౩౬ ||

పరాయణః | శాస్త్రసత్పురషాణాంచద్వేష్టాస్యాత్కామలం
 పటః || ౩౪ || దృష్ట్యాప్త్రయందేవమాయాంతద్భూతైరజితేం
 ద్రియః | ప్రలాభితఃపతిత్యంఘేతమస్యగ్నోపతంగవత్ || ౩౫ ||
 కురంగమతంగపతంగభృంగ మీనాహతాఃపంచభిరేవపంచ |
 ఏకః ప్రమాదీనకథంసహస్యతేయస్నేవతే పంచభిరేవపంచ ||
 ౩౬ || అలభ్యాభీప్సితోజ్ఞానాదిభ్యమస్యశ్శుచాపితః | సహ
 గేహేనమానేనవర్ధమానేనమన్యునా || ౩౭ || కరోతివిగ్ర
 హంకామీకామివ్వంతాయచాన్యః | బలాభికైస్సహస్యేతగ
 జైరజ్యైగ్జోయధా || ౩౮ || ఏవంయోవిషయాసక్త్యాన
 రత్యేవతిదులభం | వృధానాశయతేమూఢప్రస్థాత్పపతరో
 హికః || ౩౯ || జాతీశతేషులభతేభునిమానుషత్వంతత్యాపిదు

హాసనమేవనిరూపయతి || అలభ్యేతిద్వాభ్యాం || నలభ్యలభీన్సతంవాంఛితంకామ
 న్యాదిసుఖంయేనసఃకజ్ఞానాదవిచారాత్ ఇద్ధఃప్రపద్ధఃపన్యఃకోపోయస్యేతియ
 దావాంఛితలాభోనజాతఃతదాశుచాపితఃశోకేనయక్తోభవతి-యదాదేహే
 నసహ్రావవర్ధమానేనమన్యునాచలత్సః | అంతాయస్వస్య నాశాయకామిషుల
 న్యజారేషుకామినిమిత్తంవిగ్రహంవిరోధంకరోతి || ౩౭ || తదాకామీయవాబ
 లేనలభికైర్జ్ఞానైర్హస్యేత-యధాప్రబలైర్గజైర్హీనోగజగవ || ౩౮ || యోవిషయాస
 క్త్యావృద్ధేనరత్యంనాశయతితమనుశోచన్నాహ || ఏవమితిద్వాభ్యాం || ౩౯ || జా

తీత తేష్వితి॥ పశ్యాద్విజాతీనాంశతేషు-శతశబ్దోత్రానంత్యవాచకః- అనేకజీవజా
తేష్విత్యర్థః-ఘవికర్మభూదూచమానుషత్వంయస్తనువ్యశరీరంలభతేతద్దుర్లభం
హి- భగవన్నానుష్ఠగణార్హత్వాత్ । అహోబత-శ్వపచోతోగరీయాన్యజ్ఞి
హవ్విగ్రవర్తతేనావత్కథ్యమితివచనాత్ । తత్రాపినరదేహేపిద్విజత్వంబ్రాహ్మ
ణస్త్వందుర్లభతరంతిదుర్లభంఖలు- అతఃభోగరుడ, యోద్విజస్తతతారుణ్యే
పాలయతిదేహమితిశేషః - తత్ ద్విజత్వంపాలయతి - ఇంద్రియాణిలాలయతి
ఏషయాస్వాదనలంపటానికరోతి తస్యద్విజస్యహస్తగతం అనాయాసేనకరతలే

లభతగంఖలుభోద్విజస్యః । యస్తన్నపాలయతి లాలయతి
ద్రియాణితస్యామృతంక్షరతిహస్తగతంప్రమాదాత్ ॥ ౪౦ ॥
తతస్తాంవృద్ధతాంప్రాప్యపహ్వ్యాధిసమాకులః । వ్యత్యం
ప్రాప్యపహుదుఃఖాన్మరకంయతిపూర్వవత్ ॥ ౪౧ ॥ ఏవం
గతాగతైః కమపానైబద్ధాశ్చపాపినః । కదాపినవిరజ్యం
తేషుమూయావిమోహితాః॥ ౪౨॥ ఇతితేకధితాతాఖ్యైః
పాపినాంనారకీగతిః । అంత్యేష్టికమహీనానాంకింధూయః
శ్రోతుమిచ్ఛసి॥ ౪౩ ॥ * ఇతిశ్రీగరుడపురాణేసారోద్ధారే
పాపినాంజన్మాదిదుఃఖనిరూపణోనామషష్ఠాధ్యాయః ॥ *

ప్రాప్తం పానేనలజరామరత్వప్రదమప్యమృతంప్రమాదాత్ పానస్యాలస్యాత్
క్షరతివృధావనిస్సరతి - తపస్తీర్థాదిషుసమర్థంముక్తిప్రదంతారుణ్యంక్షుద్రవిష
యాభిలాషేణచృదైవయాతీత్యర్థః॥ ౪౦॥ తతస్తారుణ్యానంతరం- తాంబస్తైవమ
త్యోపస్యప్రమత్వాదినాపూర్వోక్తాంవృద్ధతాంప్రాప్య - పూర్వవత్ యతనా
దహతివృత్త్యాదిపూర్వోక్తప్రకారేణ॥ ౪౧॥ ఏవంషడధ్యాయోక్తప్రకారే
ణగతాగతైః గతానరకేణగతాభువియేతద్రూపైః కర్మణాంపాశ్చైష్ఠానవిర
జ్యంతేవిరక్తింసలభంతే । అత్రపాతుఃమమూయావిమోహితాఇతి॥ ౪౨॥ పాప
గతిముపసంహరతి॥ ఇతి॥ ౪౩॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణటికాయాంషష్ఠాధ్యాయః॥

గరుడక్షర్ధ్యైరధ్యాయైః శ్రుత్వా పాతకయాతనాం । అథ తన్నాశకోపా
యవక్షభిః పరిపృచ్ఛతి ॥ ఇతీతి ॥ ౧ ॥ బౌద్ధవైహికదానేన గతః ప్రేతోపనగ్గతిః । ఇ
త్యాహ సప్తమే విష్ణుస్సభుః ॥ వాహనసత్కథాం ॥ ప్రమాదాత్ అనవధానత్వా

సూత ఉవాచ ॥ ఇతి శ్రుత్వా తు గరుడః కంపితో శ్వత్పత్రపత్రవత్ ।

జనానాముపకారాథః పునః ప్రవచ్ఛ కేశవం ॥ ౧ ॥ గరుడ ఉవా
చ ॥ కృత్వా పాపాని మనుజాః ప్రమాదాద్బుద్ధితోపివా । నయాం
తియాతనాయామ్యాః కేనోపాయేన కథ్యతాం ॥ ౨ ॥ సంసారార్థ
వమగ్నానాం నరాణాం దీనచేతసాం । పాపోపహతబుద్ధీనాం వి
షయోపహతాత్మనాం ॥ ఉద్ధారార్థం వచస్వామి మురాణార్థవి
సిశ్చయం । ఉపాయంయేన మనుజాస్సద్గతిం యంతి మాధవ ॥ ౪ ॥
శ్రీభగవానువాచ ॥ సాధుశ్చష్టంత్యయా తార్క్ష్యమానుషాణాం
హితాయై । శృణుష్యావహితోభాత్వా సర్వంతే కథయామ్య
హం ॥ ౫ ॥ దుఃఖిః కథితాపూర్వమపుత్రాణాం వపాపినాం । పు
త్రాణాం ధార్మికాణాం తు నకదాచి తగేవ ॥ ౬ ॥ పుత్రజన్మావ
రోధస్సాన్యద్యధి కేనాపి కర్మణా । తదాకశ్చిదుపాయేన పుత్రో
త్పత్తిం ప్రసాదయేత్ ॥ ౭ ॥ హరివంశకథాం శ్రుత్వా శతదండీం వి
ధానతః । భక్త్యా శ్రీశివమారాధ్య పుత్రముత్పాదయేత్సద్భీః ॥ ౮ ॥
పున్నామ్నో సరకాద్యస్తాప్తితరంత్రాయ తే సుతః । తన్నాత్మత్ర
ఇతి ప్రోక్తః స్వయమేవ స్వయంభువా ॥ ౯ ॥ ఏకోపి పుత్రో ధర్మా
త్సా సర్వంతారయతే కలం । పుత్రైః కలం కాఽజయతి శ్రుతిరేవా
సనాతనీ ॥ ౧౦ ॥ ఇతి వేదైరపి ప్రోక్తం పుత్రమాహత్యముత్త

త్ ॥ ౧౧ ॥ ౩ ॥ పురాణార్థేషు శేషేణ సిశ్చయోయస్య తముపాయం వద ॥ ౪ ॥ ౬ ॥ పుత్ర
స్య పుత్ర్యాపాపాభ్యాం ద్వేగతిః । తత్ర పాపగతిస్తుః కూపితా, ఇదాసీం పుత్ర్యాగతిం
శ్రీభగవానువాచ ॥ సాద్వితియావద్గ్రంథసమాప్తిః । కించ అపుత్రాణామేవ దుగ్గతి
ర్భవతి, న తు పుత్రాణాం అతః పుత్రమహిమానం నిరూపయతి ॥ ౭ ॥ ఉపాయానేవా

హ॥ హరివంశేతి॥౮॥౧౦॥ లోకాణ్యమలోకాదీకలత్యేత్ అతిక్రమతిపుత్రాది
భిఃకృత్వాదివఃస్వర్గస్యప్రాప్తిస్థితతి॥ ౧౨॥ అశ్రవితేషమాహ॥బ్రాహ్మ్యైశ్చ
తి॥ బ్రాహ్మ్యైశ్చ హి హేనఃకథావివాహితాయాపత్నీతస్యాః పుత్రోబ్రాహ్మ్యై
శ్చాపుత్రఃసకుడతే ఊర్ధ్వంస్వర్గాదిలోకంనయతి ఉన్నయతీత్యత్రసంధిరార్షః ।
బ్రాహ్మ్యైతు “ సవర్ణాయాస్సవర్ణైవరేణసహజాయతే వివాహేనవేదవిధి

మం । తస్మాత్పుత్రముఖంబుష్టామవ్యతేమైత్యుకాద్యుచాత్ ॥
౧౧॥పాత్రస్యసృగృనాన్తర్మ్యైశ్చయవ్యతేచఋత్రయైత్ ।లో
కానత్యేద్దివఃప్రాప్తిపుత్రపాత్రప్రపాత్రకైః॥౧౨॥బ్రాహ్మ్యై
శ్చాపుత్రోన్నయతిసంగృహీతస్త్యధోనయేత్ । ఏవంజ్ఞాత్యాఖ
గశ్రేష్ఠహీనజాతినుతాంస్త్యజేత్ ॥ ౧౩ ॥ సవర్ణేభ్యస్ససర్వాను
యేపుతాబౌరసాఃఖగతపిషక్రాధదానేనపితౄణాంస్వర్గహే
తవః॥ ౧౪॥ శ్రాద్ధేనపుత్రదత్తైస్సర్వ్యాతీతికిముచ్యతే । పెణో
పపరదత్తైనగతస్సర్వకంషయాశృణు ॥ ౧౫ ॥ అత్రైవోదా
హరిష్యేహమితిహాసంపురాతనం । బౌద్ధ్వదైహికదానస్య
పరమాహత్యసూదకం॥ ౧౬॥ పురాత్రైతాయగేతాత్యై
రాజానీద్భుభువాహనః । మహోదయేపురేరమ్యేధమకాష్ఠా
మహాబలిః॥ ౧౭ ॥ యజ్ఞాదానపతిఃశ్రీమాన్ప్రహ్మ్యైస్సాధు
వత్సలిః । శీలాచారగుణోపేతోదయాదాష్యైస్సంయుతః॥౧౮॥
పాలయామాసధర్మైఃప్రజాః పుత్రానిపౌరసాన్ । క్షుత్రధ
ర్మరతోనిత్యంసదంధ్యాన్దండయన్పుషః॥ ౧౯ ॥ సకదాచిన్త్య

నాబ్రాహ్మ్యైశ్చభిధీయతే ” ఇతి ॥ సంగృహీతఃఅవివాహితాయాఃపుత్రస్తుఅ
ధఃఅధోగతింనయతి॥౧౩॥ సవర్ణేభ్యఃస్వపతిభ్యఃసవర్ణానుస్వప్రీషుబౌరసాఇతి
దత్తక్రీతాదివ్యావృత్తిః-స్వరిశ్యవ్యయం-స్వర్యాతీతికింవాచ్యం పరదత్తైస్కాద్ధ
నేత్యనుషంగః॥ ౧౫॥ అత్రపుత్రమాహత్యప్రస్తావేనశ్రాద్ధవిహిమానమితిహా
సముఖినిప్రస్తాతి॥అత్రైతి ॥ యావదధ్యాన్సమాప్తిః ౧౬॥ ౨౦॥ తేనన్తపే

అదూరాత్ప్రీతిమైన అతీతసుదృఢేనాపిబాణేనవిధ్వంసనతమృతః- ఏయవాక్ గతః॥ ౨౨॥౨౩॥ త్సూధాత్మమఃశుష్కఃకలోయస్య- దూరగమనేశ్రమఃఖేదఃఆతపీనసంతాపః, తాభ్యాంమూర్ఛితఃఅన్వస్థః సరోవరంప్రప్యతశ్వేనసహిత

హాబాహుఃససైన్యోమృగయాంగతః । వనంవివేశగహనంనా
నావృక్షసమన్వితః॥ ౨౦॥ నానామృగగణాకీర్ణంనానాపక్షినినా
దితం । వనమధ్యేతదారాజామృగందూరాదదృశ్యత॥౨౧॥ తేన
విద్ధోమృగోతీవబాణేనసుదృఢేనచ । బాణమాదాయతంతస్యవ
నేదర్శనమేయవాక్ ॥ ౨౨ ॥ కక్షేణరుధిరాశ్రైగనిరాజానుజ
గామతం । తతోమృగప్రసంగేనవివస్యావేశశః॥౨౩॥ త్సూతా
మకంఠోస్థిపతిః శ్రమసంతాపమూర్ఛితః । జలాశయంసమాసా
ద్యసాశ్వఏవవ్యగాహత॥ ౨౪॥ పౌత్రదదకకీతంపద్మగంధా
నువాసితం । తతోవతీగృసలిలాద్విశ్రమోబభూవాహనః॥ ౨౫॥
దదగృన్యగ్రోధతరుంతీత్యాచుంప నోహరం । మహావిటపవిస్తీ
ర్ణంపక్షిసంఘునినాదితం॥౨౬॥ వనస్యతస్యసర్వస్యమహాశతమి
వస్థితం । మూలంతస్యసమాసాద్యసివసాదమహీతః॥౨౭॥ ఆ
భప్రేతందదర్శాసౌత్సుత్రపావ్యాకలేంద్రియం । ఉత్క-చంమ
లిసంకుబ్ధనిమాణంసంభీమదత్తనం॥ ౨౮ ॥ తందృష్టావికృతం
ఘోరంవిస్తీతోబభూవాహనః । ప్రేతోపిదృష్టాతం ఘోరా
మటవీమాగతంశృంగం॥ ౨౯॥ సముత్సృకమనాభూత్వాతపస్యాం
తికముపాగతః । అబ్రవీత్పతదాతాత్మ్యక్రపేతరాజోస్యపంవ
చః॥ ౩౦ ॥ ప్రేతభావోమయాత్యక్తఃప్రప్రాప్తీస్త్రిపరమాంగ
తింత్యత్యంయోగాత్సహాబాహుజాతోధన్యఃసరోద్వృహం ॥

ఏవవ్యగాహతతస్త్రిక్రపవిద్యః॥ ౨౪॥ తతఃఅశ్వాదవతీగృతదుదకంపౌ-సలిలా
జ్జలపానాత్విశ్రమఃవిగతశ్రమోబభూవ॥౨౫॥ స్వగ్రోధతరు-మటవృక్షం॥౨౬॥
మహాశతంఉద్భతరత్వాద్వనధ్వజమివ॥ ౨౭॥ ౨౯॥ సముత్సృకమనాఃప్రసన్నచి

త్తః॥ ౩౦॥ ౩౪॥ నానాజనపదాకీర్ణంబనేకదేశోద్భవైఃజనైఃపరిపూర్ణంనానా
రత్నైశ్చ “జాతౌజాతౌయదుత్పన్నంతద్రత్నమభిధీయత” ఇతిస్త్రోగజాశ్వాది
శ్రేష్ఠవస్తుభిఃపూర్ణం॥ ౩౫॥ హర్ష్యంరాజగృహంప్రోక్షంప్రాసాదోధనిసాంగ్య
హం, తేహంశోభాభిరాఢ్యంయత్తంనానాధర్మైఃక్రౌతస్సార్థైః॥ ౩౬॥ కోసి

రాజోవాచ॥ కృష్ణవర్ణకరాశాస్యప్రేతత్వంఘోరదర్శనంకేన
కర్మవిపాకేనప్రాప్తంతేబహ్విమంగళం॥ ౩౭॥ ప్రేతత్వకారణం
తాతఃపూహిసర్వమశేషతః । కోసిత్వంకేనదాసేనప్రేతత్వం
తేవినశ్యతి॥ ౩౮॥ ప్రేతఉవాచ ॥ కథయామిన్యపశ్రేష్ఠసర్వమే
వాదితస్తవ॥ ప్రేతత్వకారణంశ్రుత్వాదయాంకర్తుంత్యమర్హసి॥
౩౯॥ వైదశంనామనగరంసర్వసంపత్నమన్వితం । నానాజనపదా
కీర్ణంనానారత్నసమాకులం॥ ౪౦॥ హర్ష్యప్రాసాదశోభాఢ్యం
నానాధర్మసమన్వితం । తత్రాహంస్యనసంతాతదేవార్చనరత
స్సదా॥ ౪౧॥ వైశ్యోజాత్యాసుజేహంనామ్నావిదితమస్తుతే ।
హవ్యేనతర్పితాదేవాఃకవ్యేనపితరస్తథా ॥ ౪౨॥ వివిధైర్దాన
యోఽగ్రేష్ఠప్రాసంసంసృజితామయాదీనాంధక్వపణేభ్యశ్చదత్త
మన్నమనేకధా॥ ౪౩॥ తత్సర్వంనిష్ఫలంరాజ॥ మమవైవాదు
పాగతం । యథామేనిష్ఫలంజాతం సుకృతంతద్వదామితే ॥
౪౪॥ మమవైసంతతినాప్తినసుహృన్నచబాంధవః । నచ
మిత్రంనమేతాద్యగృహిణ్యదాధ్వైదేహికం॥ ౪౫॥ యస్యన
స్యాన్నహారాజశ్రాద్ధంమాసికపోషకం । ప్రేతత్వంసుస్థిరతస్య
దత్తైశ్చార్థశతైరపి॥ ౪౬॥ త్వహార్థవైదేహికంకృత్యామాముద్ధ-

త్వమితప్రశ్నస్యోత్తరమాహ॥ వైశ్యఇతి॥ దేవార్థమన్నంహవ్యంస్యాత్పిత్రర్థం
కవ్యమేవచ॥ ౪౭॥ ననసుకృతంకథంనిష్ఫలంజాతమహూఞిత్యాశంకాయానూ
హ॥ మమేతి॥ ౪౮॥ కించలప్రతస్యమమైవప్రేతత్వంజాతమితి, కింకుశోడశశ్రీ
ధరహేతస్యసప్రతస్యాపిస్యాదిత్యాహ ॥ యస్మేతి॥ ౪౯॥ విపదిరక్షకత్వాత్బం

ధురితిహేతోఃపుత్రాద్యభావేరాజాదిఃక్రియాంకారయేదితిభావః । తదుక్తవి
ష్ణుపురాణే “ఉచ్చిన్నంబుధుజాతీనాంకారయేదవసీపతి” రితి॥౪౨॥ పూర్వసుక్ష్మ
తప్రభావాన్తచిరత్నలాభః॥ ౪౩॥౪౪॥ సర్వయోనిషుఅహఃససుఖేనదుఃఖసహిష్ణు
తాభవతిమమతదలాభాద్దుఃఖండుస్సహమేవేత్యాహః॥స్వాద్వీతి॥ ౪౫॥ కేనదానే
నతేషేతత్త్వంపిసశ్యతీతిప్రశ్నస్యోత్తరమాహపంచభిః॥యదీతి॥౪౬॥౪౭॥ సచ్చా

రమహీపతే । వర్ణానాంచైవసర్వేషాంరాజాబంధురిహూచ్య
తే॥౪౮॥ తస్మాంతారయరాజేంద్రమణిరత్నందదామితే॥యథా
మేసద్గతిర్భూయాత్ప్రేతయోనిశ్చ॥౪౯॥ తథాకార్యంతస్వయా
వీరమమచేదిచ్చసిప్రియం । తుధాత్మసాదిభిర్దుఃఖైఃప్రేతత్వండు
స్సహంమమ॥ ౫౦॥ స్వాదుదకంఫలంచాప్తివనేప్తిస్థితలంశివం
నప్రాప్తోమతుధారోహంత్యసారోసజలంక్వచిత్ ॥ ౫౧॥ య
దిమేహీభవేద్రాదన్విధిర్నారాయణేమహాః । తదగ్రవేదమం
త్రైశ్చక్రియాసర్వార్థవదహీశీ॥ ౫౨॥ తదాసశ్యతిమేనూనంప్రే
తత్వంనాత్రసంశయః । వేదామంత్రాస్తప్రపాదానందయాసర్వ
త్రజంతషః ॥ ౫౩॥ సచ్చాస్త్రత్రవణంఃష్టాఃసూజాసజ్జనసంగ
తిః । ప్రేతయోనివినాశాయభవంతీతిమయాశ్రుతం॥ ౫౪॥ అతో
వత్యైమితేవిష్ణుపూజాం ప్రేతత్వనాశీనం । సువర్ణాద్వయ
మానీయసువర్ణం న్యాయసంచితం । తస్యనారాయణస్యై
కాంప్రతిమాంధూపకల్పయేత్ ॥ ౫౫॥ పీతవస్త్రయుగచ్ఛ
న్నంసర్వాభరణభూషితం । స్నాపితం వివిదైస్తోమైర

స్త్రత్రవణేనధుంధుమారోవిముక్తఃసజ్జనానాంధర్మదత్తాదీనాంసంగాద్యహవః
కలహదయోవిముక్తాభిః॥ ౫౬॥ కించమమప్రేతత్వంతువిష్ణుపూజయైవయాగ్యతీ
త్యాహ॥ అతస్తాంవత్యైమీతి॥ సువర్ణద్వయమితి- పంచగంజోమాషః, సువర్ణం
పొడతమాషసంఖ్యాకం, తస్యద్వయంచాక్రింతస్తాపకం- సువర్ణంకాచసంత
గ్యప్రతిమాంప్రకల్పయేత్ ॥ ౫౭॥ వివిదైరనేకకీర్థోక్త్యైవఅలాభేవాపికూళజతై

ర్వాఅధివాస్యసింహాసనేస్త్రాస్యపూజయేత్ ॥ ౫౦ ॥ పూజనప్రకారమాహ॥ పూ
వ్యభిత్వాదిపంచభిః॥ ౫౫ ॥ నిర్వపేత్ ప్రేతఘటం ద్యాత్ ॥ ౫౬ ॥ ౫౭ ॥ సుదృఢేనత్య
క్తుమయోగ్యేనఅవశ్యంకర్తవ్యేనేత్యర్థః॥ ౫౮ ॥ తదేవాహ॥ సంతప్తహుటకమ

ధివాస్యతుపూజయేత్ ॥ ౫౦ ॥ పూర్వేశుశ్రీధరంతస్యాదక్షిణేమ
ధుసూచనం । పశ్చిమేవామనందేవముత్తరేచగదాధరం ॥ ౫౧ ॥
మధ్యేపితామహంచైవశధాదేవంహహాశ్వరం । పూజయేచ్చ
విధానేనగంధపుష్పాదిభిఃపృథక్ ॥ ౫౨ ॥ తతఃప్రదక్షిణీకృత్యవ
హ్నాసంతస్యదేవతాః । ఘృతేనదధ్వాక్షీరేణవిశ్వాదేవాం
శ్చన్దియేత్ ॥ ౫౩ ॥ తతస్సౌత్పతీతాత్పాయజమానస్సమా
హితాః । నారాయణాగ్రవిధివత్సాంక్రియామార్గవదైవీహీకీం ॥
౫౪ ॥ ఆరభతయథాశాస్త్రంక్రోధలోభవివర్జితః । కుర్యాచ్ఛాన్తి
ధానిసర్వాణి కృషస్యోన్మిదమతథా ॥ ౫౫ ॥ తతఃపదానివిపే
భ్యోదద్యాన్తైఃకత్రయోదశ । శయ్యాదానంప్రదత్వాచఘటం
ప్రేతస్యనిర్వపేత్ ॥ ౫౬ ॥ రాజోవాచ॥ కథంప్రేతఘటంకుర్యా
ద్దత్వాత్మేనవిధానతః । బ్రూహిసర్వానుకంపార్థంఘటంప్రే
తవిముక్తిగ ॥ ౫౭ ॥ ప్రేతఉవాచ॥ సాధుపృష్టంమహారాజకథ
యామినిహోధతే । ప్రేతత్వంనభవేద్యేనదానేనసుదృఢేనచ ॥ ౫౮ ॥
దానింప్రేతఘటంనామసర్వా శుభవినాశనం । దుర్లభంసర్వ
లోకానాందుర్గతిక్షయకారకం ॥ ౫౯ ॥ సంతప్తహుటకమయంతు
ఘటంవిధాయబ్రహ్మైశకేశవయుతంసహలోకపాలైః । క్షీ
రాజ్యపూర్ణవివరంప్రణివృత్తభక్త్యావిప్రాయదేహితవదానశ
త్రైకిమనైగ్రిః ॥ ౬౦ ॥ బ్రహ్మచుఢ్యతథావిష్టుశ్చంకరశ్చంకరోవ్య

యంశోధిఃసుచర్మరచితంబ్రహ్మదియుతం బ్రహ్మదిభిః స్వపూజార్థంస్వస్వస్థానే
హ్యధిష్ఠితం- తేషాంభునితసమంతసామాక్షరైర్యుక్తమిత్యర్థః- దుర్గఘృతపూ
జించకృత్యా అతస్మిన్పుష్పసంకాశమితిమంత్రేణప్రణమ్యప్రణేహీతి ॥ ౬౦ ॥

౬౩॥ తస్యగూఢపతేఃపదంపదన్యసంజనులక్ష్మీకృత్యసేనాఅజగామ॥ ౬౪॥ మమ
కృత్యంనఽప్త్యగణేయమితిసంప్రాప్త్యకంతద్ధానంగతః॥ ౬౫॥౬౬॥ సద్ధింకృత్యా
ప్రేతాయదదౌ॥ ౬౭॥ ఇతిహాసకథనస్యాభిప్రాయమాహ॥ శ్రాద్ధేనేతి॥౬౮॥ ఇ
తిశ్రీగరుడపురాణటీకాయాంసప్తమోధ్యాయః॥

యః॥ ప్రాచ్యాదిషుచతత్రంరేలోకపాలాస్కృమేణతు॥౬౯॥

సంపూజ్యవిధివద్రాజకధూపైఃకుసుమచందనైః॥ తతోదుద్ధాజ్య

సహితంఘటంజేయంహీరన్ద్రయం॥ ౬౭॥ సర్వదానాధికంచైత

న్నహాపాతకనాశనం॥ కర్తవ్యక్రద్ధయా రాజప్రైతత్వవినిష్ఠ

త్తయే॥ ౬౩॥ శ్రీభగవానువాచ॥ ఏవంసంజల్పితస్తస్యప్రేతేన

సమాకాశ్యప॥ సేనాజగామానుపదంహస్త్యశ్వరథసంకులం॥

౬౪॥ తతోబలేనమాయా లేదత్వా రాజ్ఞేమహామణిం॥ నమస్కృ

త్యపునఃప్రార్థ్యప్రేతోఽదర్శనమేయివా॥ ౬౫॥ తస్మాద్వినా

ద్విసంస్కృత్యా రాజాపిస్వపురంయయా॥ స్వపురంచసమాసా

ద్యతత్స్వప్రేతభాషితం॥ ౬౬॥ చకారవిధివత్పక్షేనౌర్ధ్వదై

హికంచవిధిం॥ తస్యపుణ్యప్రదానేనప్రేతోముక్తోదివంయయా॥

౬౭॥ శ్రాద్ధేనపరదత్తేనగతఃప్రేతోపిసద్గతిం॥ కింపునఃపుత్రదత్తే

నపితాయాతీతిచాద్భుతం॥ ౬౮॥ ఇతిహాసమిమంపుణ్యంశ్చతో

తిశ్రావయేచ్ఛయః॥ నతౌప్రైతత్వమాయాతఃపాపాచారయూ

తావపి॥ ౬౯॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణేసారోద్ధారేబభూవాహన

కృతప్రేతసంస్కారోనామసప్తమోధ్యాయః॥

గరుడఉవాచ॥ ఆముష్మికీంక్రియాంసర్వాంపదసుకృతినాం

మమ॥ కతవాన్యాసాయధాపుత్రైస్తథాచకథయప్రభో॥౭౦॥

కర్మణాముష్మికైవసద్గతింలభతేనరః॥ తద్వినానేతిగరుడస్తజేవపరి

పృచ్ఛతి॥ ఆముష్మికీమితి॥ ఆముష్మికీంపరలోకోపయోగిసింసర్వాంఅతురకృత్యా

దికాంసత్క్రియాం॥ ౭౧॥ ఆప్తమేనామమాహాత్మ్యందానంచాతురకాలికం॥ ధర్మ

ప్రశంసాంప్రీతివాదభగవాన్ధర్మవత్సలః॥౭౨॥ ప్రశ్నమభినంద్యధామికాకాహాం

మృత్యుచింతకృత్యం శ్రీభగవానువాచ॥ సుకృతీత్యాది॥ అత్రుతింకర్ణేరుద్ధేసతి.
అంతశ్చబ్రహ్మత్రవణంబద్యష్టాతదేతిద్వితీయేనసంబంధః॥ ౩॥ నిర్భయఃకృత్య

శ్రీభగవాన్॥ సాధుశృష్టంత్యయాతాత్మ్యమానుషాణాంహి
తాయవై । ధార్మికార్హంబయతృత్యంతత్యర్హంకథయామి
తే॥ ౧॥ సుకృతీవార్ధకేదృష్టాశరీరంవ్యాధిసంయుతం । ప్రతికూ
లాన్త్రహంత్రైవప్రాణఘాతస్యచాత్రుతిం॥ ౩॥ తదాస్వమర
ణంజ్ఞాత్వానిశ్చయస్సృజతంద్రితః । అజ్ఞాతజ్ఞాతపాపానాం
ప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్॥ ౪॥ యదాస్యాదాతురఃకాలస్తదా
స్నానంసమాచరేత్ । పూజనంకారయేద్విష్ణోస్సృలగ్రామస్వ
రూపిణః॥ ౫॥ అర్చయేద్గంధపుష్పైశ్చకుంకుమైస్తులసీదత్తైః । ధూ
మేర్దీప్తైశ్చనైవేద్యైర్బహుభిర్ద్విదకాదిభిః॥ ౬॥ దత్వాచదక్షి
ణాంవిప్రానైవేద్యాదపిభోజయేత్ । అష్టాక్షరంబషేష్టం
త్రందాద్విదశాక్షరమేవచ॥ ౭॥ సంస్తరేచ్ఛృణుయాత్తైచపవిష్టో
ర్నామశివస్యచ । హరేర్నామహరెత్సాపంన్యఃకాంత్రవణగో
చరం॥ ౮॥ రోగిణోంతికమాసాద్యశోచనీయంనబాంధవైః । స్త్రీ
రణీయంపవిత్రంమేనామధేయంముహూర్తుహుః॥ ౯॥ మత్స్యః
కుర్ద్వేనరామాశ్చనారసింహశ్చవామసః । రామోరామశ్చకృ
ష్ణశ్చబుధఃకల్మీతత్రైవచ॥ ౧౦॥ ఏతానిదశనామానిస్త్యర్తవ్యా
నిసదాబుధైః । సమీపేరోగిణోబ్రూయుర్బాంధవాస్తైప్రకీర్తి
తాః॥ ౧౧॥ సృష్టేతిమంగళంనామయస్యవాచిప్రవర్తతేతస్యభ
స్త్రిభవంత్యాశ్రమహుపాతకకోటయః॥ ౧౨॥ మ్రియమాణోహ

భయశూన్యఃస్యాత్ - అపరిహార్యత్వాత్ అతంద్రితః అతురకృత్యేనిరాకులశ్చస్యా
శ్చేతి॥ ౪॥ అతురఃకాలఃఅంతస్సమయః॥ ౫॥ ౬॥ అత్రగురుర్యథాగురుమహిమానం
కాస్త్రాగిణీయోపదిశతి తత్రైవహరిపహరినామమహిమానంస్వముఖీనా
హ॥ సంస్తరేదీత్యాదివింశద్భిః॥ ౭॥ ౮॥ ౯॥ ననుఅజామిశ్చబహుపాపకృత్కథం

ధామాగాదితీమామాశంకాంపరిహరన్నాహ ॥ హరిరితిద్వాభ్యాం॥౧౪॥౧౫॥
అత్రనామమాహత్వ్యంసంపరాధ్యంప్రతిభాతి ॥ 'బాలంప్రమాద్యంతంధన
లోభేనమూఢంఅయంబోకోనాస్తీపరశ్చనాస్తీతిపునఃపునఃశమాపద్యతేమ'ఇ
తిశ్రుత్యక్తేనయమదూతసంవాదేనాహ॥ కింకరేభ్యఇత్యాది॥౧౬॥ హరినామా

రేర్నామ గృణన్పుత్రోపచారితం । అజామిలోప్యగాధ్ధామక్తి
ంపునశ్శృద్ధయాగృణ౯ ॥ ౧౩ ॥ హరిహారతిపాపాఃదు
ష్టచిత్తైఃపిష్టుతః । అనిచ్చయాపి సంస్పృష్టోదమాత్యేవహి
పాపకః ॥ ౧౪ ॥ హరేర్నామశ్చయశక్తిః పాపస్విర్
రణేద్విజ । తావత్కరుం సవర్ధౌనపాతకం పాపక్షీణః ॥
౧౫॥ కింకరేభ్యోయమఃప్రపాహనయధ్వంనాస్తీకంజకం । నైవా
నయతభోదూతాహరినామస్తరస్తరం॥ ౧౬॥అచ్యుతంకేశకం
రామనారాయణఃకృష్ణదామోదగంవాసుదేవంహరిం । శ్రీధ
రంమూఢపంగోపికావల్లభంజానకీనాయకంరామచంద్రంభద్రే॥
౧౭ ॥ కమలనయనవాసుదేవవిష్ణోధరణిధగాఢ్యతశంఖచంక్ర
పాణే । భవశరణమితీరయంతియైవైశ్యభటదూరతరేణతాన
పాపాః॥ ౧౮ ॥ తానానయధ్వమసతోవినుఖాన్ముకుందపా
దారవిందమకరందరసాదజస్రంఃస్కించస్తైఃపరమహంసకలై
రగద్భైర్దుష్టాస్స హేనిరయవత్కంబధతృష్టాః ॥ ౧౯॥జిహ్వ
నవక్రీభగవద్గుణనామధేయంచేతశ్చసత్తరతితచ్యరణారవిందం।

స్యేవాహ॥అచ్యుతమిత్యాది॥౧౭॥ యేఅచ్యుతాదినామకదంబ స్తరంతితాఃఅ
పాపాఃపుణ్యరూపాఃదూరతరేణతృజ॥౧౮॥కేశసేతవ్యాభ్రత్రతాహ॥తాఃతి
ద్వాభ్యాం॥అసతఃదుష్టాః॥తానేవాహ । ముకుందపాదారవిందయోగ్యోమక
రందరూపోరసప్రసాద్విముఖాః॥హరిభక్తిరహితానిత్యర్థః । కీన్యశాన్తిః
దస్తైఃఅజస్రంజుష్టాః । తేహంజ్ఞానకమాహ॥నిరయవత్కంబధర్తృశూన్యేగృ
హేబధ్ధాతృష్టాయైస్తాః॥ ౧౯॥ కిందయశ్యేహంజిహ్వేత్యాద్యన్వయః । నక్య

తంవిష్ణోఃకృత్యమారాధనమైస్తానానయధ్వమితి॥ ౨౦ ॥ అతోహరివిముఖానే
వానయంత్యితియమోదూతానాజ్ఞాపయతి॥ తస్మాజ్జగతోపిమంగళరూపమహా
తాంబూలానామశ్యంహసాంపాపానాంఏకాంతిక నిష్కృతింపరవప్రాయశ్చి
త్రయావందిధి॥ ౨౧॥ కించచీర్ణానికృతాన్యపితానిహరివిముఖంనపునంతికింతుఅ
భక్తానరకక్షేపపతంతీత్యర్థః॥౨౨॥ తస్మిన్సేనపతంతీత్యతలహా । కృష్ణనామైవ
గతంకింబిషంపాపమయేషాంతేస్వప్నేపినయమంశ్యంత్యిన్వయః॥౨౩॥ మాం
సాస్థీరక్షవతీసాచాసౌకాయవైతరణీద ప్రసిద్ధావినా అద్భిబృందతటాదుగాఽ

కృష్ణాయనోసమతియచ్చిరఏకదాపి లోనానయధ్వమగతోఽస్య
తవిష్ణుకృత్యా॥౨౦॥తస్మాన్స కీర్తనం శ్రోజ్జగన్మ గౌరవంహ
సాంమహతామపిసత్వీంద్రవిద్భ్యకాంతికనిష్కృతిం॥౨౧॥ ప్రా
యశ్చిత్తానిచీర్ణానిసారయణపరాజ్ఞుఖం॥ననిష్పునండుర్భు
ద్ధింసురాకుంభమివాపగాః॥౨౨॥ కృష్ణనామ్నానరకంపశ్యంతి
గతంకింబిషాః॥యమందతద్భటాంత్రైవస్వప్నేపినకదాచ॥౨౩॥
మాంసాస్థీరక్షవత్తాయవైతరణ్యాంపతేస్మనః॥యోంతేదద్య
ద్విజేభ్యశ్చనందనందనగామితి॥౨౪॥అతఃస్త్రైస్సహవిష్టార్షా
మపాపాఘనాశనంగీతానహస్రనామానిపరేద్వాశ్యమయా
దపి॥౨౫॥ఏకాదశీవ్రతంగీతాగంగాంబుతులసీదళం॥విష్ణుఃపాదాం

మాంసశోణితకదమాభవతి - అతః తత్సాదృశ్యాత్ కాయోపివైతరణ్యేఽ
తస్మాన్యథాయః ద్విజేభ్యోగాందద్యాత్ సఃసపతేత్ తథైవాస్యాపియః
అంతసమయనందనందనేతిగాం వాణీంవ్విజేభ్యః దంతేభ్యఃదద్యాత్ - తవ
గోశ్యదంతస్థానీయత్వాత్ , సోపికాయవైతరణ్యాంనపతేత్ - కింతుము
క్తౌభవతీత్యర్థః । తత్రయథా, ఏకాహ్యోకస్యదాతవ్యా బహూనాంనక
దాతన' ఇతిసిషేధాత్ - తథాత్రాపిద్విజేభ్యశ్చేతిదకారః పానః పున్యవి
ధానార్థః, అతోనందనందనేతివాణీం బహువారముకతా యేదిత్యవిరో

ధః॥ ౨౪ ॥ ౨౬॥ ఏవం నామమాహత్వ్యం నిరూప్య ఇదా నీమకశ్యదాతవ్యాకుర
దానేపుత్రం ప్రోత్సాహయతి తత ఇత్యాది ॥ ౨౭ ॥ అనుమోదతేయస్తనసిచిత
యతివాచావదతివాతదవ్యతయంభవేదితి ॥ ౨౮ ॥ ఏతదర్థం ఆతురదానదాపనా

బునామాపిమరణేముక్తిదానిక॥ ౨౬॥ తతస్సంకల్పయేదన్నంస
ఘృతంచసకాలచనం॥ సవత్సాధనవోదేయాత్రోత్రియాయుద్వి
జాతయే॥ ౨౭॥ అంతేజనోద్ధదాతిస్వల్పంవాయుదివాబహు॥
తదక్షయంభవేత్తార్మ్యయత్పుత్రశ్చనుమోదతే॥ ౨౮॥ అంత
కాలేతుసత్పుత్రస్సర్వదానానిదాపయేత్॥ ఏదర్థంసుతోఽక
ప్రార్థ్యతేధర్మకోవిదైః॥ ౨౯॥ భూమిస్థంపితరందృష్ట్వాహ్య
ధోఽన్వీలితలోచనం॥ పుత్రైస్తృష్టానకతకవ్యాతద్ధనేపూ
వకసంచితే॥ ౩౦॥ సతద్దదాతిసత్పుత్రోయావజ్జీవత్యసౌచిరం॥
అతివాహస్తుతన్మాగ్ధుఃఖంసలభతేయతః॥ ౩౧॥ ఆతురేహో
పరాగేచవ్యయందానంఽశిష్యతే॥ అతోఽశ్యంప్రదాతవ్యపక్ష
దానంలిలాదికం॥ ౩౨॥ తిలాలోహంహిరణ్యంచకాపాక
సోలవణంతథా॥ సప్తధాన్యంతితిగావపక్షైకంపావనం
స్మృతం॥ ౩౩॥ ఏతదష్టమహదానంపాతకనాశనం॥
అంతకాలేప్రదాతవ్యంశృణుతస్యచయత్ఫలం॥ ౩౪॥ మమస్వే
దసముద్భూతాఃపవిత్రాస్త్రీవిధాస్త్రీలాః॥ అనురాదానవా
దైత్యాస్తృప్యంతితిలదానకః॥ ౩౫॥ తిలాశ్వేతాస్తథాన్యస్థా
దానేనకపిలాస్త్రీలాః॥ సంహరంతిత్రిధాపాపంవాక్చనఃకాయ
సంచితం॥ ౩౬॥ లోహదానంచదాతవ్యంభూమియక్తైఃపాణి
నా॥ యజ్ఞయోగచాప్సోతిసకేత్రస్యవత్కాన్॥ ౩౭॥ కుతారో

ర్థః॥ ౨౯॥ పూర్వంబుత్తైఃసంచితేఅతస్తస్యైవధనే॥ ౩౦॥ అతివాహఃపరలోక
గామితన్మాగ్ధేయతఃఆతురదానాత్॥ ౩౧॥ అష్టమహదానంఫలసహితమూహ
ఆతురఇతి॥ ౩౨॥ ౩౪॥ తిలదానఫలమూహఅనురాఇతిస్సార్థేన॥ ౩౫॥ ౩౬॥ భూమి

యుక్తైసధూమ్యాంకరంధ్ర త్వేత్యర్థః॥ లోహదానఫలమాహ॥ యమేతిసార్థత్రి
భిః॥ ౨౭॥ ౪౦॥ స్వర్ణదానఫలమాహ॥ శృణ్వేతివత్సర్పిః॥ ౪౧॥ ౪౫॥ లోహాదిపంచ

ముసలోదండఃఖడ్గశ్చచ్ఛురికాతథా । శస్త్రాయేయమహస్రైదని
గ్రహేపాపకర్తృతాం॥ ౩౮॥ యమాయధానాంసంతుప్త్యేదా
నమేతదుదాహృతం । తస్మాద్దద్యాల్లోహదానంయమలోకేసు
ఖావహం॥ ౩౯॥ ఊర్ణశ్శ్వామసుత్రశ్చశుండామరోహిశ్చ
దుంబరః॥ శేషంవలోమహాయతాలోహదానాత్సుఖప్రదాః॥

౪౦॥ శృణుతార్త్యపరంగుహ్యం దానానాం దానముత్తమం । ద
త్తైవతేనతువ్యంతిభూర్భువస్స్వర్గవాసినః॥ ౪౧॥ బ్రహ్మద్యా
ఋషయోదేవాధర్మరాజసభాసదః॥ స్వర్ణదానేనసంతుష్టాభ
వంతివరదాయకాః॥ ౪౨॥ తస్మాద్దేయంస్వర్ణదానంప్రేతోద్ధ
రణహేతవే । నయంతియమలోకంసస్వర్గతంతాతగచ్ఛతి॥ ౪౩॥

చిరంవసేత్సత్యలోకేతతోరాజాభవేహ । రూపవాన్ధార్మికో
వాగ్మీశ్రీహాసతులవిక్రమః॥ ౪౪॥ కాపాకసస్యతుదానేనదూ
తేభ్యోనభయంభవేత్ । లవణందీయతేయచ్ఛతేనైవభయం
యమాత్॥ ౪౫॥ అయోలవణకాపాకసతిలకాంచనదాన

తః । చిత్రగుప్తావయస్తుష్టాయమస్యపురవాసినః॥ ౪౬॥ సప్త
ధాన్యప్రదానేనప్రీతోధర్మధ్వజోభవేత్ । తుష్టాభవంతియన్యే
పితృషుద్వా రేవృధిస్థితాః॥ ౪౭॥ వ్రీహయాయవగోధూమా
ముద్గామాషాఃప్రియంగవః । చణకాస్సప్తమాజ్ఞేయాస్సప్తధా
న్యముదాహృతం॥ ౪౮॥ గోచర్మమాత్రంకసుధాదత్తాపాత్రే
విధానతః । పునాతిబ్రహ్మహత్యా యాదృష్టమేతస్తుసీశ్వరైః॥

౪౯॥ సప్రతేభ్యోనతీర్థేభ్యోనాన్యదానాద్వినశ్యతి । రాశ్యేషు

దానేనతుష్టాఃభవంతితిశేషః॥ ౪౬॥ త్రిషువత్సమాజ్ఞేషు॥ ౪౭॥ ౪౮॥ ధూమి
దానఫలమాహ॥ గోచర్మప్రమాణంయథా “గోశతంపువసంయుక్తంయ
త్రోపవిశతేభువి తద్భూపరిమితంజ్ఞేయంగోచర్మంమానముత్తమ” మితి॥ ౪౯॥

౫౦ || స్వత్వేనభూమిదానేనమహాపాపమపయాతి, కించనస్యపూర్ణాయాఃప్ర
దానేనన్వీంద్రభవనంప్రయాతీత్యాచా || పృథివీమితి || ౫౧ || ౫౬ || అదానేదోష
మాహా || యథతిద్వాభ్యాం || కుటీంస్వకీయాంపర్ణశాలామపినాప్నోతి. ఈదృశో,
దరిద్రస్సాస్యతే || ౫౩ || తావన్నివసేదితీసంబంధః || ౫౪ || భూమేరపిగోరూపత్యా

తంమహాపాపంభూమిదానాద్విలీయతే || ౫౦ || పృథివీంసస్య
సంపూర్ణాయోదదాతిద్విజాతయే | సప్రయాతీంద్రభవనం
పూజ్యమానస్సురానురైః || ౫౧ || అత్యల్పఫలదానిస్యూరస్యదా
నానికాశ్యప | పృథివీదానజంప్రత్యమహాన్యమానివర్ధతే || ౫౨ ||
యోభూత్వాభూమిపోభూమింనోదదాతిద్విజాతయే | సనా
ప్నోతికటింగ్రామేదరిద్రస్సాస్యదృవేభవే || ౫౩ || అదానాద్భూ
మిదానస్యభూపతిత్వాభిమానతః | నివసేన్నరకేయావచ్ఛేయో
ధారయతేధరాం || ౫౪ || తస్మాద్భూమీశ్వరోభూమిదానమేవ
ప్రదాపయేత్ | అన్యైషాంభూమిదానార్థంగోదానంకథితంమ
యా || ౫౫ || తతోంతథేసుర్దాతవ్యారుద్రధేనుంప్రదాపయేత్ ||
ఋణధేనుంతతోదత్వామోక్షధేనుంప్రదాపయేత్ || ౫౬ || ద
ద్యాద్యైతరణీధేనుంవిశేషనిధినాఖ | తారయంతినరంగావ
స్త్రివిధాచైవపాతకాత్ || ౫౭ || బాలత్వేయచ్ఛక్రామారేయ
త్వాపంయావనెకృతంవయఃపరిణతౌయచ్ఛయచ్ఛజన్మాంతరే
వ్యపి || ౫౮ || యన్నిశౌయాంతథాప్రాతఃయన్తఃసాహస్రపరా
క్షాయోః | సంధ్యయోయన్తస్కృతంపాపంకాయేనమనసాగి
రా || ౫౯ || దత్వాధేనుంసకృద్వాపికపిలాంక్షీరసంయుతాం |

ద్గోదానమేవ || ౫౫ || అంతథేనుః అష్టదానోక్తారుద్రస్యమృతంజయత్వాన్తత్య
దుఃఖనివృత్త్యర్థం - ఋణధేనుః జ్ఞాతాజ్ఞాతఋణవిముక్త్యర్థం - మోక్షధేనుః
మోక్షార్థం - వైతరణీతారణార్థంపంచమీచేతి || ౫౬ || ౫౭ || బాలత్వాదిషుయత్వా
పంకృతంతస్మాత్తారణంతీతిపూర్వేదైకసంబంధః || ౫౮ || ౫౯ || సకృత్ సర్వజన్మ

నిషికవారమేకాపి॥ ౬౦॥ ౬౧॥ స్వస్థచిత్తస్యసాధనానస్యతువీక్షేదగౌః॥ అతుర
స్యసన్నిహితమరణస్యతుగోశతం - అగ్నిమక్షణేమరీష్యతీతిమ్రీయమాణఃతస్యతు
చిత్తవివర్జితండానానుసంధానరహితండత్రంగోసహస్రీంద॥ ౬౨॥ మృతస్య
మరణానంతరంచగవాలక్షు - ఏతశ్శర్యంసమంతుల్యఫలదంభవతి॥ అతఃస్వస్థా

సోఽస్మరాంసవత్సాంబతపోవృత్తసచన్వితే॥ ౬౦॥ బ్రాహ్మ
ణేవేదవిదుషేసర్వపాపైఃప్రముచ్యతే॥ ఉద్ధరేదంతకాలేసాదా
తారంపాపసంచయాత్॥ ౬౧॥ ఏకాగ్రస్వస్థచిత్తస్యహ్యతు
రస్యచగోశతం॥ సహస్రీంద్రీయమాణస్యడత్రంచిత్తవివర్జితం॥
౬౨॥ మృతస్యైతత్పుర్వకీర్తిధిపూతంచతత్సమం॥ శీర్షయా
త్రాసమోపేతండానమేకంచలక్షుధా॥ ౬౩॥ పాత్రేవత్తంచ
యద్దానుతల్లీక్షుగణితంభవేత్॥ దాతుఃఫలమసంఖ్యంస్యాన్నసా
త్రస్యపరిగ్రహః॥ ౬౪॥ స్వాధ్యాయపహుమసంయుక్తఃపరపా
కవివర్జితః॥ రత్నపూర్ణామపిమహీంప్రతిగృహ్యనలివృత్తే॥ ౬౫॥
విషశీతాపసశామంత్రవహ్నికిందోషభాగినా॥ అపాత్రేసాద
గౌర్వత్రాదాతారంసరకంనయేత్॥ ౬౬॥ కులైకశతసంయుక్తం
గ్రహీతారంతుపాతయేత్॥ నాపాత్రేవిమూడేయాఆత్మ
నశ్చేయిభిచ్ఛతా॥ ౬౭॥ ఏకాగ్రేకస్యదాతవ్యాబహూనాం
సకదాచన॥ సావిక్రీతావిభక్తావాదహత్యాసప్తమంకురం॥ ౬౮॥
కథితాయామయాపూర్వం తవదైతరణీనదీ॥ తస్యాఉద్ధరణో
పాయంగోదానంకథయామిణే॥ ౬౯॥ కృష్ణాంవాపాటలాం
వాపిధేనుంకుర్యాదలంకృతాం॥ స్వగౌశ్చంగీరౌప్యఘరాం

వస్త్రాయామేవదేయమితిభావః॥ ఏవమపిఏకగోదానమస్యద్వాతీర్థయాత్రాభ్యాం
సమ్యగుపేతంయుక్తంతతలక్షుధాభవతీత్యర్థః॥ ౬౪॥ ౬౫॥ అపాత్రదానేనతుమ
హతీనిసప్టిరిత్యాహ॥ అపాత్రభితిసార్ధేన॥ ౬౭॥ పాత్రాణామపిబహూనామే
కానదేయేత్యాహ॥ బహూనామితి॥ ౬౮॥ ౬౯॥ దద్యాద్వైతరణీంధేనుంవిశేష

విధి నాఖగోచిపూర్వసూచితవిశేషవిధిమేవాహాకృష్టామితి॥ ౭౦॥ ౭౧॥ వైతరణిం
వితరణందానంతద్రూపీణిమేనాంధేనుం॥ ౭౨॥ మాంప్రతీక్షన్వవైతరణ్యాస్యకా

కాంస్యపాత్రోపదోహీనీం॥ ౭౩॥ కృష్ణవస్త్రయగచ్ఛన్మంకం
తఘంటాసమన్వితాం॥ కార్వాసోపరిసంస్థాప్యతామపాత్రం
సచేలకం॥ ౭౪॥ యమమ్హేన్యోసేత్తత్రలోహదండసమన్వి
తం॥ కాంస్యపాత్రేఘృతకృత్వాసర్వంతిసోపరిస్థాసేత్॥ ౭౫॥
శాశమితుమయీంకృత్వాపట్టసూత్రేణవేష్టయేత్॥ గర్తం
ధాయనలంకృత్వాతస్మిన్కృషేత్తరిం॥ ౭౬॥ తస్యోపరిస్థితాం
కృత్వాసూర్యదేహసమద్భవాం॥ ధేనంసంకల్పయేత్తత్రయ
ధాశాస్త్రవిధానతః॥ ౭౭॥ సాలంకారాణివస్త్రాణిబ్రాహ్మణా
యప్రకల్పయేత్॥ పూజాంకుర్యాద్విధానేనగంధపుష్పాక్షతా
దిభిః॥ ౭౮॥ పుచ్చంసంగృహ్యధేనోస్తునావమాశ్రిత్యపాదతః॥ పు
రస్కృత్యతతోప్రమిమంమంత్రమచీరయేత్॥ ౭౯॥ భవసాగర
మగ్నానాశోరదామూర్తిదూఃఖనాం॥ త్రాతాత్వంహేజగ
న్నాథశరణాగతవత్సలిః॥ ౮౦॥ విష్ణురూప్యైశ్చేత్తమాముద్ధ
రమహీసుర॥ సదక్షిణామయదత్తాతుభ్యంవైతరణి॥ ౮౧॥
యమమార్గైమహాఘోరేతాంనదీంశతయోజనాంతర్దుకామో
దదామ్యేనాంతుభ్యంవైతరణీంసమః॥ ౮౨॥ ధేనుకేమాంప్రతీక్ష
న్వయమద్వాశేమహాపథే॥ ఉత్తరణార్థంశేవేవైతరణ్యైన
మోస్తుతే॥ ౮౩॥ గావోమేహ్యాగ్రతస్సంతుగావోమేసంతుప్త
తః॥ గావోమేహ్యగ్రయేసంతుగవాంశ్చైకసావ్యహం॥ ౮౪॥
యాలక్ష్మీస్సర్వభూతానాంయాదదేవేప్రతీష్ఠితా॥ ధేనురూ
పేణసాదేవిమమపాపంశృణోహతు॥ ౮౫॥ ॥ కృతిమంత్రైశ్చసం

శాదుత్తరణార్థంశ్వంమాంప్రతీక్షన్వదృష్టింకరువ్య॥ ౮౬॥ యమమార్గభయశ్చ
తస్యవాక్యమిదం, గావోమగ్ని॥ ౮౭॥ భూతానాంసరేంద్రాదీనాంశేవేంద్రాది
ఘాతప్రతీతాయాలక్ష్మీః॥ సిహేవశ్వంధేనురూపేణఅసి - అశ్వేవహతురూ

కీకరోతు॥౨౫॥౨౪॥ వ్రతంబవశ్యంధేయందాస్యామీతినియమంకుర్యాత్॥ ౨౫॥
౨౬॥ఆవసధేషుగృహేషు॥ ౨౬॥ అయినేవిషువే-మకరకర్కటమేషతులాసం
క్రాంతిదినే॥ యుగాదిషుఅక్షయతృతీయాదిషు॥౨౭॥ సవనశ్రాద్ధపాత్రయోస్సం

ప్రార్థ్యసాంజలిర్థేనుకాంక్షయమం॥ సర్వంప్రదక్షిక్వత్యబ్రాహ్మ
ణాయనివేదయేత్॥౨౮॥ ఏవందద్యాద్విధానేనయోగాంచైతర
శ్శంఖగ॥ సయాతిధర్మమార్గేణధర్మరాజసభాంతరే॥౨౯॥ స్వస్థా
వస్థకరీరేతువైతరణ్యావ్రతంచరేత్॥ జేయాచవిదుషాధేనుస్తాం
నదీంతర్దుమిచ్ఛతా॥౩౦॥ సానాయాతిమహామార్గేగోదానేనన
దీఖగ॥ తస్మాదవశ్యంచాతవ్యంపుణ్యకాలేషుసర్వదా॥౩౧॥ గం
గాదిసర్వతీర్థేషుబ్రాహ్మణావసధేషుచ॥ చంద్రసూర్యోపరా
గేషుసంక్రాంతావృషాసరే॥౩౨॥ అయినేవిషువేచైవవ్యతీపా
తేయుగాదిషు॥ అస్థేషుపుణ్యకాలేషుమర్యాద్యోదానముత్తమం॥
౩౩॥ యదైవజాతుతేశ్రద్ధాపాత్రంసంప్రప్యతేయదా॥ సవీ
వపుణ్యకాలస్సార్ధ్యతస్సంపత్తిరస్థిరా॥౩౪॥ అస్థిరాణిశరీరా
ణివిభవోవైవశాశ్వతః॥ సత్యంసన్నిహితోమృత్యుకర్తవ్యోధర్మ
సంబయః॥౩౫॥ ఆత్మంత్రానుసారేణతత్రదానమనంతకం॥ జే
య॥ ఏప్రాయవిదుషేస్వాత్మనశ్చేయిభిచ్ఛతా॥౩౬॥ అల్పేనాపి
హివిత్రైసస్వహస్తైనాత్మనేకృతం॥ తదక్షయంభవేద్దానంతత్కా
లంచోపతిష్ఠతి॥౩౭॥ గృహీతదానపాథేయస్సఖంయతిమహా
ధ్వని॥ అన్యథాక్లిశ్యతేజంతుఃపాథేయరహితఃపథి॥౩౮॥ యాని

యోగవీచయతః॥ అన్యత్పుణ్యకాలాపేక్షానకర్తవ్యేశ్యర్థః॥ ౩౯॥ ఇదంధేన్వాది
దానంస్వహస్తదత్తంసత్ స్వర్గసుఖప్రదంభవతిఅతోవైరాగ్యముత్పాదయన్
స్వహస్తదానేశ్రద్ధాముత్పాదయతి॥ అస్థిరాణిత్యాది॥౪౦॥ తత్రపాత్రేఆత్మవి
త్త్రానుసారేణ-బహువిత్తైసతిస్వల్పంనజేయమితిభావః॥౪౧॥౪౨॥ గృహీతందా
నపాథేయం పరలోకభోగ్యాయెనసః॥ అన్యథాపాథేయంవిసాపథి అస్మిన్లోక

మాన్దేయథాలశక్తిశ్చతేతదైవాముత్రాపి॥౯౩॥౯౪॥ అజ్ఞాయజ్ఞాత్వా
అప్యత్యేత్యర్థః॥ ౯౬॥ ౯౭॥ జీవన్ముపితైవఅత్మసంబంధఃస్వస్యహితః ౧౭౩౭

యానిచదానానిదత్తానిభునిమానస్తే॥ యమలోకపథేతానిహ్య
పతిష్ఠంతిచాగ్రతః॥ ౯౪॥ మహాపుణ్యప్రభావేనమానుషంజన్మల
భ్యతే॥ యస్తత్ప్రాప్యచరేద్ధర్మంసయాతిపరమాంకతి॥౯౫॥ అ
విజ్ఞాయపరోధర్మందుఃఖమాయాతియాతిచ॥ మనుష్యజన్మసాఫ
ల్యంకేవలంధర్మసేవనం॥౯౬॥ ధనపుత్రకళత్రాదిశరీరమపిచాం
ధవాః॥ అనిత్యంసర్వమేవేదంతస్తాద్ధర్మంసమాచరేత్॥౯౭॥ తా
వద్బంధుపితౄతావద్యావజ్జీవతిమానః॥ మృతానామంతరం
జ్ఞాత్వాకూడాత్స్నేహూనివర్తతే॥౯౮॥ అత్యైవహ్యత్మనోబంధు
రితివిద్యామహుర్ముహుః॥ జీవన్ముపితైవఅత్మసంబంధఃస్వస్య
హితః ౧౭౩౭ ఏవంజానన్నిదంసర్వంస్వహస్తేనైవదాపయ
త్॥ అనిత్యంజీవితంయస్తాత్పశ్చాత్కోపిచదాస్యతి॥౧౦౦॥ మృ
తంశరీరముత్సృజ్యకాష్ఠలోహసమః కీతౌ॥ విముఖాచాంధణా
యాంతిధర్మస్తమనుగచ్ఛతి॥౧౦౧॥ గృహేదర్థానివర్తంతేశ్చశా
నాత్సర్వచాంధవాః॥ శుభాశుభంకృతంకర్మగచ్ఛంతిమనుగచ్ఛ
తి॥౧౦౨॥ శరీరంపహ్నినాదగ్ధంకృతంకర్మసహస్థితం॥ పుణ్యం
చాయదివాపాపంభుక్తైకసర్వత్రమానవః॥ ౧౦౩॥ సోపికస్య
చిద్బంధుస్సగిసారేదుఃఖసాగరే॥ ఆయాతికర్మసంబంధాద్యా
తికర్మక్షయేపునః॥౧౦౪॥ పితృమాతృసుతభ్రాతృబంధుదారా
దిసంకమః॥ ప్రపాయామివజంతూనాంనద్యాంకాష్టాఘవచ్చ
లః॥౧౦౫॥ కస్యపుత్రాశ్చపౌత్రాశ్చకస్యభార్యాధనంచవాసం

ద్యాత్కానీయాత్॥ జీవితానామపినోదంతర్మిమ్మతానాంకః-సోపిదాస్య
తీత్యర్థః॥ అతఏవంజానన్నితిద్వితీయేనసంబంధః॥౯౯॥ సవకమిదః అతురదానం॥

౧౦౦॥ ౧౦౬ ॥ ధనయావత్ ఆత్మాయత్త్ర ఆత్మవఃస్వస్య ఆయత్త్ర అధీంభవతి.
మహ్యంకించిద్యేయమరేభితివక్తుమపినోత్సహతే - ఉత్సాహేనవక్తుమపియోగ్యో
నభవతి - తస్మిన్ దాతుంయోగ్యంకుశభిశ్చ॥౧౦౭॥ నిదగ్ధనమాహ॥ పూర్వేతి॥ ధ
నందధర్వైక్యఫలమితి ధర్వార్థమేవదీయతాం॥ ౧౦౮॥ చతుర్వర్గఫలదాత్రపిధనమేవే
త్యాహ॥ ధర్వాదితి ౧౦౯॥ శ్రద్ధాపూతధర్మవనసగ్గతిపదోభవతీత్యాహ॥ శ్రద్ధ

సారేనాప్తికంస్యస్వయంతస్మాత్ప్రదీయతాం॥ ౧౦౬॥ ఆత్మ
యత్త్రంధనంయవత్త్రవద్విప్రేసమర్పయేత్ । పరాధీనేధనేజా
తేఃకించిద్యక్తుమత్సహేత్ ॥ ౧౦౭॥ పూర్వజన్మకృతాద్దానాద
త్రలబ్ధంధనంబహు । తస్మాదేవంపరేజ్ఞానధర్వార్థదీయతాం
ధనం॥ ౧౦౮॥ ధర్వాశ్సంజాయతేఽర్థశ్చధర్వాత్కామోభిజా
యతే । ధర్మవీవాపవర్గానుభవన్తద్ధర్మసమాచరేత్ ॥ ౧౦౯॥
శ్రద్ధయాధార్యతేధర్మోబహుభిఃసార్థరాశిభిః । నిష్కిం
చనాహిమునయశ్చృద్ధావంతోదీవంకతాః॥ ౧౧౦॥ పత్రంపు
ష్పంఫలంతోయంయోమేభక్త్యాప్రయచ్ఛతి । తదహంభక్త్యుప
హృతమశ్నామిప్రయతాత్మవః॥౧౧౧॥ తస్మాదవశ్యందాతవ్యం
తదాదానంవిధానరః॥ అల్పంవాబహువేతీయంకథానాంనైవకా
రయేత్ ॥౧౧౨॥ ధర్మాత్మాచసపుత్రోవైదైవత్రైరపిపూజ్యతే ।
దాపయేద్యస్తుదానానిపితరంపశ్యతుంభువి ॥ ౧౧౩॥ పిత్రో
నిఃకుత్రంయద్విత్తం పుత్రైఃపిత్రైఃస్వమహితం । ఆత్మాపి
పావనస్తైనపుత్రపౌత్రప్రపౌత్రైః ॥ ౧౧౪॥ పితృశ్చతగుణం

యేతిద్వాభ్యాం ॥ ౧౧౦॥ భక్త్యాఉపహృతంసమహితంతతపతాద్రిపరీయ
తాత్తనఃశృద్ధాపూతచిత్తస్య ఆహమశ్నామి॥ ౧౧౧॥ స్వహస్తదానంసంక్లా
ఘ్యపుత్రదత్తంస్త్రీతి । తస్మాదితి ॥ ౧౧౨॥ దేవానాంసమూహాదైవతం
త్రైదేవసమూహారపి ॥ ౧౧౩॥ తేనైవవిత్తైనపుత్రాది భిస్సహస్వయ
మపిసిష్టాపో భవతీత్యర్థః ॥ ౧౧౪॥ పితృనిఃకృతమిత్యను వృత్తైవ

అస్మాకం: “ గర్భధారణఘోషాభ్యాంః తుర్వాతాగరియసీ ” తిహేతోః సహ
స్రం ‘దయాయాభగిసీమూర్తి’ రితిహేతోఃదశసాహస్రం, ‘నదయాస్సశం
దాన’ మితీవచనాద్వేతిసోదరస్యాపిసమానోదరజన్మత్వాదాత్మతల్పత్వం । అ
తస్తద్దత్తమక్షయంభవతి ‘తదక్షయంభవేద్దానంస్వరూపేనాత్మనేకృతమితిపూ
రోక్తవచనాదితి॥ ౧౦౫॥ దానదాతుఃపుత్రస్యాపి ఇహక్షయపదవాఃసూర్యా
దయః॥ పరత్రనచేత్వాది॥ అత్రాపితేనైవవిత్రేనేతిపూర్వస్యైవానువృత్తిః॥

పుణ్యంసహస్రంమాతరేవచ । భగినీదశసాహస్రం సోదరేదత్త
మక్షయం॥ ౧౦౫॥ నచైవోపద్రవాదాతుర్నవానరకయాతనాః ।
మృత్యుకాలేనచభయంయమదూతసమృద్ధశం॥ ౧౦౬॥ యది
లోభాన్నయచ్ఛంతికాలేహ్యతురసంజ్ఞికే । మృతాశ్శవంబలెన
ర్వేకదర్శ్యాఃపాపినః॥ ౧౦౭॥ పుత్రతాపత్రాస్సహభా
తాస్సగోత్రాస్సహృదస్తుయే । నదద్యాదాతురేదానంబ్రహ్మ
ఘ్నైససంశయః॥ ౧౦౮॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణేసారోద్ధారే
అతురదాననిరూపణోనామాష్టమోఽధ్యాయః ॥

గరుడఉవాచ॥ కథితంభవతాసప్యగ్దానమాతురకాలికం ।
మీయమాణస్యయత్కృత్యంతదిదానీంచద్రవో॥ ౧॥ శ్రీభగ
వానువాచ ॥ శృణుతాత్మకప్రపత్యైమిదేహత్యాగస్యతంవి
ధిం । మృతోయేనవిధానేనసర్గతింయాతిమానవః॥ ౨॥ కషణ
యోగాద్యదాదేహీమంచత్యత్రనిజంవపుః । తులసీసన్నిధౌ
౧౦౯॥ అదత్తైవోపమాహ॥ యదీతిద్వాభ్యాం॥ ౧౧౦॥ ౧౧౦॥ ఇతిశ్రీగరుడపురా
ణటీకాయామష్టమోఽధ్యాయః ॥

గరుడఉవాచ ॥ కథితమితి ॥ అగ్రిమక్షణేషురిష్యతీతిమీయమాణస్తస్య
యత్కృత్యంతద్వద॥ ౧॥ తులస్యాదికమాహాత్మ్యంసన్న్యాసవిధిపూర్వకం । ఉ
వాచనశమేధ్యాయేమీయమాణవిధింహరిః॥ శృణ్వతి । యేనమృతేనసర్గతింయా
తితంవిధింశృణు॥ ౨॥ కర్మయోగాత్ప్రారబ్ధకర్మదయాత్-దేహీజీవనిజంబ
త్తత్తేనస్వీకృతంవపుః । అత్రయదాత్యజితదామండలంకుర్యాదిత్యన్వయః॥ ౩॥

౪॥ ౫॥౬॥ ౭॥౮॥౯॥ సనులపుత్రస్యగతిర్నాస్తీతిపూర్వోక్తవిరోధాత్ పుత్రహీ
నఃకథంపిష్టపురంధూతి, సతుడుగఁగతిమేవయాతీతిచేత్తత్రాహ ॥ ఏతేతిలాద
యోమగఁగతింయాంతంనివారయంతి ॥ ౧౦ ॥ సనుతిలాదీనామీద్యశోమహీమాతు

కుర్యాత్పంచలంగోమయేనతు॥ ౩॥ తిలాశ్చైవవిశిష్టాధదర్శాం
శ్చైవవినితీపెత్ । స్థాపయేదాసనెశుభేసాలగ్రామశిలాంత
దా॥ ౪॥ సాలగ్రామశిలాయత్రపాపదోషభయాపహాతత్సన్ని
ధానమరణాన్ముక్తిర్జంతోస్సుసీప్సితా॥ ౫॥ తులసీఽటపిచచ్ఛాయా
యతాస్త్రీభవతాసహా । తత్రైవమరణాన్ముక్తిస్సర్వదాదాన
దుర్లభా॥ ౬॥ తులసీఽటపిస్థానంకృమేయస్యావతివృతే తద్గు
హంతీర్ధరూపంహినాయాంతియమకింకరాః॥ ౭ ॥ తులసీమంజ
రీయక్తోఽనుస్తుపాణావిముంచతి । యమస్తంసేషీతుంశక్తో
యుక్తంపాపశతైకపి॥౮॥ తస్మాదశంముఖైశ్చత్వాతిదగ్ధాస
నేశ్చుతం । సరోవిష్టపురంధూతిపుత్రహీనోఽ్యసంశయః॥ ౯॥
తిలాఃపవిత్రాస్త్రివిధాఃదర్శాశ్చతులసీతథా । సరంనివారయం
త్యేతేదుర్గతింయాంతమాతురం॥౧౦॥ మమశ్వేదసముద్భూతా
యతస్తైపావనాస్తీలాః । అసురాదానవాదైత్యావిద్రవంతితిలై
స్తతః॥౧౧॥ దర్శావిధూతిర్నేతార్మ్యమమరోమసముద్భవాః ।
అతస్తత్సర్వవాసేవస్వర్గంకల్పంతిమానవాః॥౧౨॥ కుశఃకూలే
స్థితోబ్రహ్మకుశమధ్యజనార్జునః । కుశాద్రేకంకరోదేవస్త్రయో
దేవాఃకుశేస్థితాః॥౧౩॥ అతఃకుశావహీమంత్రతులసీవిప్రభేద
వః । నైతేనిర్వృత్యాంతాంతిక్రియమాణాఃపునఃపునః॥ ౧౪॥ద

తత్కథితే త్రత్రాహా మమేతి॥ ౧౦॥ దర్శేతి ॥ కుశోస్తీత్యణజాతీనాంరోమాణ్య
ద్భిజ్జజాతీనాంకుత్సత్తిస్థానానిభగవద్వదనాదీతి ॥ ౧౨ ॥ కుశస్యాపిపావనతా
మాహ ॥ ౧౩ ॥ కుశేతి ॥ క్రియమాణాఃకమణిప్రముఖ్యమానాఅపినిర్వా

స్వబలవత్తామాహ ॥ దర్శ్యాభితి ॥ సీచేనీవజాతిముఖేమంతాఃగౌఃతులసీవత
ద్వహేనిమాఽల్యః అగ్రాహ్యః ॥ ౧౫ ॥ ప్రాసంగికంపరిసమాప్యప్రకృత

ర్భామిడేమనిర్మలాబ్రాహ్మణాఃప్రేతభోజనైః । మంత్రా
గోస్తులసీనీచేచితాయంచహుతాశనః॥ ౧౫॥ గోమయేనోపలి
ప్తైతుదర్భాస్తగణసంస్కృతే । భూతలేహ్యతురంకుర్యాదంతరి
క్షంవివర్జయత్ ॥ ౧౬॥ బ్రహ్మవిష్ణుశ్చరుద్రశ్చసర్వేదేవాహుతా
శనః । మండలంపరితిష్ఠంతితస్మాత్కుర్వీతమండలం॥ ౧౭॥ సర్వత్రవ
సుధాపూతాలేపోయత్రనవిద్యతే । యత్రలేపఃకృతస్తత్రపునర్లే
పెనశుభ్యతి॥ ౧౮॥ రాక్షసాశ్చపిశాచాశ్చచూతాఃప్రేతాయ
మానుగాః । అలిప్తచేతేఖిత్వాయామంతరిక్షేవిశంతివ॥ ౧౯॥
అతోగ్నిహోత్రంశ్రాద్ధంచబ్రహ్మభోజ్యంసురార్చనం । మండలే
నవినాభూమ్యామాతురంజైవకారయత్ ॥ ౨౦॥ లిప్తభూమ్యా
మతఃకృత్వాస్వర్గరత్నంముఖేక్షిపెత్ । విష్ణోఃపాదోదకందద్యా
త్సలగ్రామస్వరూపిణః॥ ౨౧॥ సాలగ్రామశిలాతోయంయఃపి
బేద్భిందుమాత్రకం । సర్వపాపసిర్దుక్తోవైకుంఠభువనంప్రజే
త్ ॥ ౨౨॥ తతోఽంగాజలందద్యాన్మహాపాతకనాశనం । సర్వతి
ర్థకృతస్నానదానపుణ్యఫలప్రదం॥ ౨౩॥ చాంద్రాయణంచరేద్య
స్తుసహస్రింకాయశోధనం । పిబేద్యత్యైవగంగాంభస్సహస్యా
తామభావపి ॥ ౨౪॥ ఆగ్నింప్రాప్యయథా తార్క్ష్యతూలరాశి
ర్వినశ్యతి । తథాగంగాంబుపానేనపాతకంభస్తసాధ్యవేత్ ॥
౨౫॥ యస్తుసూర్యాంశుసంతప్తంగంగాయాస్సలిఖంపివేత్ । స
సర్వయోసిర్దుక్తోఽప్రయాతినదనంహరేః॥ ౨౬॥ నద్యోజలావ
గాహేనపాపయంతీతరాజనాః । దర్శనాత్సన్నిధౌనాత్పానా
త్తథాగంగేతికీర్తనాత్ ॥ ౨౭॥ పునాత్యపుణ్యాన్పురుషాంశ్చతశో

మనుసరతి ॥ గోమయేనేతి॥ ౧౬॥ ౧౭॥ ౧౮॥ ౧౯॥ సురార్చనంచేవపూజాం ॥
౨౦॥ ౨౧॥ ౨౨॥ ౨౩॥ ౨౪॥ ౨౫॥ ౨౬॥ ఇతరాఃఅన్యానద్యః - అవగాహేన

స్నానై- గంగాతుదర్శనాదిభిరేవపునాతీతిద్వితీయోనాన్వయః॥ ౨౯॥ ౩౦॥ జల
పానమహిమాతుకింవర్జ్యతే తత్సర్గణచింతనాదపిముక్తిభవతిత్యాచ॥గంగతి
ద్వాభ్యాం॥౨౯॥ ౩౩॥ అనశనంజలాన్నిపరిత్యాగం - అనశనేకాశ్యపయాశ్చ
యాగతిరితిహేహోకుగ్యాదితి । అథఅతురసన్నానసనిర్ధారయతి ॥ దద్వాదితి
సార్థే॥ఆశ్రయద్యపి 'బ్రాహ్మణాఃప్రవజంతీ' తిత్తుతేః “ముఖజానామయం
ధర్మోయద్విజ్ఞాన్యంధారణం । బాహుజాతోరుజాతానామయంధర్మోనవిద్య
తే ” ఇతిస్త్రుతినిషేధాత్ బ్రాహ్మణస్యైవప్రవజ్యానతు త్కత్రియాచేరిత్యా

ధపహసశః । గంగాంతస్తాత్పిబేత్తస్యజలంసంసారతారకం॥
౨౮॥ గంగాగంగేతియోబ్రూయాత్ప్రిడైఃకంఠగతైరపి మృ
తోవిష్ణుపురంయాలినపునర్జాయతేభువి॥ ౨౯॥ ఉత్త్రాగ్నభిశ్చ
యఃప్రాజై పురుషశ్చృద్ధయన్వితః । చింతయెత్సఃసాగంగాం
సోపయాతిపరాంకతి॥ ౩౦॥ అతోధ్యాయేన్నిమేద్గంగాంసంస్తృ
రేత్తజ్జలంపీదేత్ । సతోభాగవతంకించిచ్ఛ్వానయాన్స్తోతృదాయ
కః॥ ౩౧॥ శ్లోకంశ్లోకార్థపాదలవాయోంతేభాగవతంపరేత్ । నత
స్యపునరావృత్తిర్బ్రహ్మలోకాత్త దాచన॥ ౩౨॥ వెదోపనిషదాం
పాతాచ్చివఽష్టస్తవాదపి । బ్రాహ్మణత్కత్రియవిశాంమరణంము
క్తిరాయకః॥ ౩౩॥ ప్రాణప్రయాణసమయేకుర్యాదనశనంభగ ।

హుః, శధాపి 'యదహారేవవిరజేత్తదహారేవప్రవశే' దిత్వాప్రిశ్రుతేః త్రైవి
ణిక సాధారణత్వాత్ 'త్రియాణాం వణాణాం వేద మధీత్యుత్తమాద
రణ' మితిసూత్రకారవచనాచ్చ “ ముఖజానామయం ధర్మోవైష్ణవంలింగ
ధారణం । బాహుజాతోరుజాతానాం త్రిదండంనవిధీయతే ” ఇతిదండవిష
యేనిషేధదిక్షణాచ్చసోపవీతయో రధీతవేదయోవికార క్తయోః 'త్కత్రియవై
శ్వయోరపిదండధారణ మంతరేణ కేవలం ప్రైషమంత్రోచ్చారణ మాత్రప
వాతురసన్నానసాధికారః, సత్వసుపవీతయోః గృహారూఢామూఢయోరిత్యా
హుః । కించద్విజ్ఞాన ఇత్యుక్తవతా శ్రీభగవతా ప్యయమేవ పక్షస్సీక్ష్మ

తఃక్షత్రియైశ్చయోరపిద్విజన్మత్వాదాతురసన్న్యాసాధికారస్సాచిత్యః ప్ర
తీతిః, తథాపి సర్వక్రస్యైవ, కేమర్థః యదిసన్న్యాసోత్తరం ప్రారబ్ధః శాత్తేజీవ
తోపి పునర్భోగభుక్త్యావాంతాశిత్యంస్యాత్. కింతుగృహప్రవ్రజేదేవతి. తయ
క్తమనునా “అత్తస్యగ్నిత్సమాగోష్యబ్రాహ్మణఃప్రవశేద్ధృహత్. బ్రాహ్మ
ణఃక్షత్రియోవాపివైశ్యోవాప్రవశేద్ధృహ”దితి॥ అత్రాయంవిశేషః బ్రాహ్మణ
స్తుదండధారణంకృత్యాక్షత్రియోవైశ్యశ్చఉపశమాదిసన్న్యాససగర్వాస్వీకృత్య
ప్రవ్రజేదితి. అలంపాసంగిశేన॥ ౩౪॥ తదేవసూచయతిసన్న్యస్తమితి॥ “ఓం
భూఃసన్న్యస్తంమయా. ఓంభువఃసన్న్యస్తంమయా. ఓంసువఃసన్న్యస్తంమ
యా. ఓంభూర్భూవస్సువఃసన్న్యస్తంమయాస్వాహాగాయత్రీఃపుత్రేషణా
యావిత్రేషణా యాలాకేషణాయాశ్చపుర్ణితోహంస్వాహాశిరశ్చఓంఅభయం

దద్యాదాతురసన్న్యాసంపరక్తస్సద్విజన్మః॥ ౩౪॥ సన్న్యస్తమపి
యోబ్రూయత్ప్రాణైకతగజైరపివృతోపప్లుపురంయతిసి
పుంర్జాయతేభువి॥ ౩౫॥ ఏవంజాతంవిధానన్యధార్థిఃస్యోదాఖ
X|ఉర్ధ్వచ్ఛిద్రైరాగచ్ఛంతిప్రాణాస్త్యముఖేనహి॥ ౩౬॥ ముఖం
చచతుషీనాగేకర్ణౌద్వారాణిసప్రద। ఏభ్యస్సుక్ష్మహోయాంతి
యోగినస్తాతురంధ్రీతః॥ ౩౭॥ అపానాద్విశేతప్రాణోయదా

సర్వభూతైర్భోమత్రస్సాహే”త్యాదిప్రేక్షమం తాన చ్చార్థా అహంబ్రహ్మ
స్త్రీ, త్యేమభవంవాక్యార్థవిచారణేనబ్రహ్మపరోభూయాదిత్యాతురంధ్రః। అత్ర
దండధారణేతుదాహఃతిలోదకవిండదానాదికంచనస్యాత్ తస్యబహిస్సన్న్య
స్తస్యతురీయాశ్రమత్వాతీ అస్యాహంబ్రహ్మస్త్రీశ్చంశస్సన్న్యస్తస్యతుపారలౌకి
కమపిసర్వంవత్సమాణంకర్మకుర్వాదితివిశేషః। కించసాంప్రదాయికానాంతు
ఇదమన్యసభిషతేషుతేతుబ్రాహ్మణస్యాపిదండధారణంవినాఅతురసన్న్యాసో
నాస్తీక్షత్రియవైశ్యయోశ్చసర్వవైవాసధికారఇత్యేవంవదంతీతి॥ ౩౫॥ ఏవము
క్షప్రకారేణజాతంవిధానంఅతురకృత్యంయన్యతస్య॥ ౩౬॥ ఉర్ధ్వచ్ఛిద్రాద్యై
వాహా॥ముఖమితి॥ ౩౭॥ ప్రాణోత్క్రమణేనశరీరత్వాగప్రకారమాహ॥అపానా

దితి॥ నాభిస్తానేమితయోః॥ ప్రాణాపానయోః యదావిశ్లేషాభవతితదాసూ-
క్ష్మీయాత్వాతీంద్రియస్సకవాయుః ॥ ప్రాణః ప్రతలాత్ శరీరాత్ నిస్సరతీతి॥
౩౨॥ మరుతిశుశ్వరేశరీరాధారభూతే ప్రాణే - యథానిరాధారోద్యుమః
పతతిపతంతరీరంపతతే॥ ౩౯॥ గతప్రాణస్య శరీరస్యావస్థామాహ॥ నిర్విచేష్టమితి
చావ్యాఖ్యాం॥ ౪౦॥ ఈశ్వరేదేహే॥ ౪౧॥ పృథివ్యాదీనాం స్వస్వరూపేలయమా-
హసపాదేన॥ ౪౨॥ అత్మాతుః జాయతే అస్తివర్గతేవిపరిణమతే అపక్షీయతేనశ్య

హిభవతిపృథక్ ॥ సూక్ష్మీభూత్వా తదావాయుర్వినిష్కామ-
తిప్రతలాత్॥ ౩౮॥ శరీరంపతతేషశ్చ నిర్గతేమరుతిశ్వరే॥ కా-
లాహతఃపత్యుపనిరాధారోద్యుధాద్రుమః॥ ౩౯॥ నిర్విచేష్టం
శరీరంతుప్రాణైర్ముక్తజగత్సతం ॥ అస్పృశ్యంజాయతేనద్యో-
దుర్గంధంసర్వఃపరితం॥ ౪౦॥ త్రిధావస్థాశరీరస్యక్రిమివిచ్ఛిన్న-
రూపశః॥ కింగర్వంతేతదేహేక్షుణ్ణవిభవంసిభిర్మరైః॥ ౪౧॥
పృథివ్యావీణ్యతేపృథ్వీపశ్చైతథాప్నుచ॥ తేజస్తైజసిలీయే-
తేనమీరస్తుసమీరణే॥ ౪౨॥ ఆకాశశ్చతీధాకాశేనస్వవ్యాపీచశం-
కాః॥ త్యేమక్త్రోజగత్సాక్షీఆర్తాదేహేష్యజోమరః॥ ౪౩॥ స-
ద్భేంద్రాయుతోజీవశ్చద్వాదివిపయైర్వృతః॥ కామరాగాదిభి-
ర్మృత్తికిర్మకాశసమన్వితః॥ ౪౪॥ పుణ్యవాససయోయక్తొర్మి-
తేషేనగర్భాదానప్రపశ్యనవేదేహేగృహేవగ్ధయథాగృహే॥
౪౫॥ తదావిమానమాదాయకింకిణీజాలమాలినత్ ॥ ఆయాం-
తిదేవదూతాశ్చలసచ్చామరశోభితాః॥ ౪౬॥ ధర్మతత్త్వవిదః

ప్రాజ్ఞాస్సదాధార్మికవల్లభాః॥ తత్రైవంశతకృత్యంస్వర్జిమా-
తేత్యేకలభ్యకారాదిభిరుక్తపద్భావవికారరహితవవాన్తి॥ ౪౩॥ ననుపృథి-
వ్యాదయస్తుస్వస్వసూక్ష్మస్వరూపేలీనాభవంతిఅత్తాచనిశ్యముక్తొజగత్సాక్షీ-
భవతిత్వర్తిర్మథలభోక్తాః॥ ఇత్యాశంకాయాఃజీవవీచపుణ్యపుణ్యవాసనాను-
సారేణశుభాశుభకర్మఫలభోక్తాసిద్ధివాప్యవహరికంజీవస్వరూపం నిరూపయ-
న్నాహంసద్భేతి॥ ౪౪॥ ౪౬॥ ధార్మికావల్లభాయేమాంతేదేవదూతాః॥ కృతం

ఆతురకృత్యంయేనతంవీనంధా ర్తికంస్వఃస్వర్గలోకేనయంతి॥ ౪౭॥ సుప్తశోభః
 దివ్యపైజోమయోదేహోయస్యసః దేవరూపస్సృజానాకంస్వరాదిలోకంతత్త
 మేవప్రాప్తోతి-సహిసుకృతినాంవర్షపర్యంతంయమమార్గవ సంభవతీతిభావః॥
 ౪౮॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణబీకాయాంనవమోధ్యాలుః॥ ❀

స్వర్గంగతస్యజీవస్యదేహదాహవిధింశుగః॥ సత్యావిధానంమహిమాం
 నేనినయంతితే॥ ౪౯॥ సుదివ్యదేహోపిరజోంబరప్రకృప్తవర్గ
 త్పాభరణైఃసీతః॥ దానప్రభావాత్సమహానుభావఃప్రాప్నో
 తినాకంసురపూజ్యమానః౪౮॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణేసార్వోధా
 రేమ్రుయమాణకృత్యనిరూపణోనామనవమోధ్యాలుః॥ ❀
 గరుడఉవాచ॥ దేహదాహవిధానంచవిదోసుకృతినాం౪౯॥ స
 తీయదివ్యవెత్పత్నీతస్యాశ్చమహిమాంవద॥ ౧॥ శ్రీభగవానువా
 చ॥ శృణుతార్త్యపవత్యౌమిసర్వమేవార్థవైషమ్యం । య
 త్కృత్యాప్తపుత్రపౌత్రాశ్చముచ్యంతేపైశ్చకృత్యణోత్ ॥ ౨॥
 తైష్ఠాభిర్దానైఃపిత్రోరంత్యేష్టిమాచరేత్ । తేనాగ్నిహోమస
 ద్యశంపుత్రైఃఫలమవాప్నుయేత్ ॥ ౩॥ తదాశోకంపరివృజ్యకార
 యేత్తుండనంసుతః । సమస్తబాంధవై ర్యుక్తస్సన్వ పాపాప
 నుత్రయే ॥ ౪॥ మాతాపిత్రోర్మృతాయేనకారితఃముండనం
 హి । ఆత్మజస్సకథంక్షయస్సంసారార్థవతారః॥ ౫॥ అతో
 ముండనమావశ్యంసఖకతువివర్జితం । తతస్సబాంధవస్సన్నత్యా
 భాతవస్త్రాణిధారయేత్ ॥ ౬॥ సద్యోజలంసమానీయయత్త

హరింబహిరీపృచ్ఛతి॥ దేహాఇతి॥ ౧॥ దాహవృతీయదినయోఃపంచకస్యవిధింత
 థా॥ సతీగంగాప్రభావంచదశమేప్రాహమామాధవః॥శృణ్వేతి ॥ ఔర్ధ్వదైహికం
 లోకాంతరోపయోగికర్తు॥౨॥ అంత్యేష్టింహహాదికర్తు॥ ౩॥ పాపానాంఅపన
 త్తిర్నాశఃశదర్థమితిహేతురుక్తః॥౪॥ మృతౌమరణేసతి॥౫॥౬॥స్రగ్ధిఃపుష్పయా
 లాదిభిర్మండయేత్ శవంధూవయేత్॥తదుక్తవిష్ణుపురాణే“ప్రేతదేహంశుభ్రై

స్నానై స్నానపితం సగ్విధూషితం । దధ్వాగ్రామాభ్యహిస్నాన్నయాదితి॥౭॥
సంకల్పనలముక గోత్రాయలముక నామేతవాయ బ్రహ్మదైవత్యస్థానసింహో
యంమయాదీయ తెతవోపతిష్ఠ తామితి॥౮॥ ఏవంహిద్వాదివిశ్రామేపాంధఃఘా
తనామ్నావిష్ణురుద్రదైవత్యంపిండందద్యాదితి - తెనస్థానసింహేనతస్యశవస్యఅధి
ష్ఠాత్మ దేవతాలధారధూతాధూమిస్తుస్థాభవేదితికారణము క్తం॥౯॥ తెనద్వా
రిపిండేనధూత కొటిషుధూతానాం గణనానుయేదుగ్గతాః దుష్టం అశుచి

ప్రంక్షాపయేచ్ఛవం । మండయేచ్ఛందనైస్సస్పృగ్గం గావృత్తిక
యథవా॥౧౦॥ నవీనదస్త్రైస్సంచాచ్యతవాపిండ సదక్షిణం నా
మగోత్రం సముచ్చాస్య సంకల్పేనాపసవ్యతః॥౧౧॥ మృత్యుస్థానేశ
సోనామతస్యనామ్నాప్రదాపయేత్ । తెనధూమిభావేత్తుష్టా
తః ధిస్తాస్య దేవతా॥౧౨॥ ద్వారకేశేభవేత్పాంధస్యనామ్నా
ప్రదాయతే । తేననైవోపధూతాయధూతకొటిషుదుగ్గతాః॥
౧౦ ॥ తతః ప్రదక్షిణం త్వాహుచినియస్నుచాదిభిః స్మం
ధఃపుత్రేణదాతవ్యస్తదానైశ్చాంధవైసహ॥౧౧॥ ధృత్వాప్రం
ధేన్వపితరంయత్క్షణానాయగచ్ఛతి సోశ్వమేధఫలంపుత్రోలభ
తేదమదేవదే॥౧౨॥ నీత్యాస్మంధేన్వపృష్ఠేంకేనదాతాతేనలా
లితః । తదైవతదృణాన్తుచ్యేన్వతంస్వపితరంవహేత్ ॥ ౧౩॥
తతోర్ధ్వమగ్రైవిశ్రావం సంమాజ్యభ్యుక్త్యకారయేత్ ।
సంస్నాప్యధూత సంజ్ఞాయతస్తైతేనప్రదాపయేత్ ॥ ౧౪॥ పి

ప్రానంపాప్రాస్తై ఉపఘాతాయవిఘ్నాయన । విఘ్నోత్రీసగ్గతిమవరుధ్యస్వస
మానంకారణం తత్కతుంవైవక్రభవంతీ॥ ౧ ॥ ౧౧, ౧౨ ॥ ౧౩॥ తెనధూ
తనామ్నాతస్త్రైప్రేతాయ పిండఇత్యనువతతే ॥ సంమాజ్యభూమింబిభ్య
త్యజతేన సంస్నాప్యశవం॥ ౧౪॥ తస్యప్రేతస్య హేమతవ్యస్య హేమానుంద
ధుంయోగ్యస్యదేహస్య అయోగ్యత్వకారకాన అత్రపిండచానం వినాతన్నాం
సభక్షణ మయోగ్యత్వం యథోచ్చిష్టం హవిహా వనాయోగ్యం భవతి

తద్వద్దైహికావీశ్యర్థః॥ అతఃపిశాచాదయఃపిండంభుక్త్యాహ్నానభశంకకుగ్ధ
తీతికారణము క్తం. ఇదమేవచితాదౌ॥౧౫॥౧౬॥ సంహర్తృభూమింసంలిప్యగ్నా
మయేనవేదికాలిప్తభూమిం ఉల్లిశ్యతస్యాందశ్చేదోర్ధ్వరేఖాం కృత్వా రేఖా
మధ్యే అనామికాంగుష్ఠే ఉద్భృత్యదితేనాభ్యుత్య ఉపసమాధాయతత్ప్రవహ్నిం
సంస్థాప్యక్రివ్యంమృతకస్యమాంసం అత్తిభక్షయతీతిక్రవ్యాదః తదేవసంజ్ఞానా
మయస్యతందేవం వహ్నింపుష్పాదిభిస్సంపూజ్య “లోమభ్యోస్వాహావ్యభ్యోః
స్వాహామాంసేభ్యోస్వాహా” ఇత్యాశ్యనువాకేనవేదమంత్రేణవిధిమనసి క్రివ్య

శాచారాతుసాయత్యాయచాశ్యేతిన్యసంస్థితాః । తస్యహూ
రవ్యదేహస్యనైవాయోగ్యత్వకారకాః॥౧౫॥ తతోసీత్యాత్మశా
నేషుస్థాపయేదుత్తరామిఖం । తత్రదేహస్యదహారంధ్రలంసం
శోధయేద్యథా॥ ౧౬॥ సంహర్తృభూమింసంలిప్యగ్నోర్ధ్వ
త్యవవేదికాం । అభ్యుత్యోపసమాధాయవహ్నింతత్రవిధాన
తః॥౧౭॥ పుష్పాశ్చతైరధాభ్యుచ్చిదేవంక్రవ్యాదసంజ్ఞకం । లో
మభ్యస్తవనువాకేనహూమంతుర్యోగ్యథావిధి॥౧౮॥ ప్సంభూ
తభృజ్జగద్యోనిప్రవంధూతపరిపాలః । మృసిస్సాసారికస్త
స్మాదేనంత్యంస్వర్గతిలనయ॥ ౧౯॥ ఇతిసప్తార్థయత్వాత్పించి
తాంతత్రైవకారయేత్ । శ్రీభండకలసీః స్తేపలాశాశ్వద్ధదా
రుభిః॥ ౨౦॥ చితామూరోష్యతంప్రేగంపిండోద్వేసిత్రదాప
యేత్ । చితాయాంశవహస్సైదప్రేతనామ్నాపగెష్వర । చితా

తియథావిధిహూమంతుర్యేత్ ॥ ౧౭ ॥ ౧౮ ॥ హేత్రవ్యాదదేవత్వమేవాంతే
భూతానిపంచభూతాత్మకశరీరాణివిభషిక్తస్వప్రీహారయసీతీభూతభృదసి -
కించత్వమేవజగతాంయోగికారణాచాసిః - పురుషోభూతాంతగతత్వా
త్తమేవలోకస్య సర్వప్రాణిజాతస్య తుధాసందీపనే భుక్తాన్నపరిపాకేనప
రిపాలకోసి - తస్మాద్దేతోస్సంసారిస్సంసారేభవః మృతశ్చాయంకలపస్త
మేనంస్వగతింనయిప్రాపయేతిప్రాథకావా ॥ ౧౯ ॥ ౨౦ ॥ చితాయాంమో
తస్థాపసంతప్రభృతికంశవారభ్యసమిడనాశ్చాక్రప్రేతత్వంభవతి - అహ

శ్చితాయాంశవహస్తేచసపిండసపర్యంతం చప్రేతనామైవప్రదాతవ్యం స్థానా
దిషుశవపాంథభూతనామభిరితి॥౨౧॥ పత్యంతరమాహ॥ కేపీతి॥ ప్రేతకల్పంబం
త్యైష్ఠీవిధానంతద్విదఃసాధకమప్యహుః - అతస్తేససాధకసామూహకరేవ
ప్రేతనామైతి॥౨౨॥ యథాదిక్పాలాదిబలిభిఃపావిరాహుతియోగ్యంభవతి-తద్వ
త్పంచపిండైశ్శవస్యాహుతియోగ్యతేతి - అన్యథాపంచపిండదానం నినాతూప
ఘాతాయస్వకుశలనాశాయపూర్వోక్తధూతపిశాచాదయోభవంతీతి ॥ ౨౩ ॥

మోక్షప్రభృతికంప్రేతత్వముపజాయుతే॥౨౧॥ కేపితంసాధకం
ప్రాహుఃప్రేతకల్పవిదోజనాః । చితాయాంతేనసామూహ
ప్రేతసామూహవాకరే॥.౨౨॥ ఇత్యేవంపంచభిఃపిండైశ్శవస్యా
హుతియోగ్యతా । అన్యథాచోపఘాతాయపూర్వోక్తాస్తైభ
వంతిహి॥ ౨౩ ॥ ప్రేతోదత్వాపంచపిండాహుతమాదాయ
తంశ్చదైః । అగ్నింపుత్రస్తదాదద్యాన్నభవేత్పంచకంయది ॥
౨౪ ॥ పంచకేషుమృతోయస్తునగతింబధతేనరః । దాహస్త్ర
నకర్తవ్యఃకృతేన్యమరణంభవేత్ ॥ ౨౫॥ అదౌకృత్వాధనిష్ఠార్థ
మేతన్నక్షత్రపంచకం । రేవత్యంతంనదాహేర్హందాహేదన
శుభంభవేత్ ॥౨౬॥ గృహేహనిర్భవేత్తస్యబుక్షేప్వేషుమృతో
హియః । పుత్రాణాంగోత్రాణాంచాపిశ్చిద్విఘ్నఃప్రజాయతే॥
౨౭ ॥ అథవాబుక్షమధ్యహిదాహస్యాద్విధిపూర్వకః । త
ద్విధింతేప్రపత్యౌమిసర్వదోషప్రశాంతయే ॥ ౨౮ ॥ శవస్యని

పూర్వంబోషభ్యస్వాహేత్యనువాకేన హుతంతమేవాగ్నింత్పదై రాదాయపు
త్రోదద్యాదగ్నింనిరగ్నికానాం - సాగ్నికానాంతు అగ్ని హేమాత్రాదాదాయ
దద్యాదితిపశేషః ॥ ౨౯ ॥ యదిపంచకంస్యాత్తదాదాహేనవాసవోత్తరదళా
దిపంచకప్రేతదాహతృణకావనంగ్రహంసకారయేదితిసిషేధాత్ ॥ ౩౦ ॥ రే
వతీతియత్యేతగేవతత్పంచకందాహేఅహంయోగ్యంస ॥ ౩౧ ॥ దాహే
సతిశుభాభావనీవాహ ॥ గృహేభితి ॥ ౩౨ ॥ విధినాతుపంచకేపిదాహస్యాది

త్యాహ॥ అథ వెతి॥౨౮॥ విధిమేనాహ॥ శవశ్శ్రేణి మంత్రాఃసంహితాయాః జ్ఞాతవ్యాః॥ ౨౯॥ “ప్రేతాజయతానరభండ్రోవశ్శర్మయచ్ఛకు” ఇతిమత్రేణసంపు

కపైతార్క్ష్యనిషేధేత్తుత్తలాస్తదా । దర్శమయాశ్చచత్వార
 ఋతుమంత్రాభిమంత్రతాః॥౨౯॥ తప్తహేషప్రకర్తవ్యంవహం
 తీర్మతునావభిః । ప్రేతాజయత మంత్రేణపునర్హోమస్తుసంపు
 త్రైః॥ ౩౦॥ తతోదాహఃప్రకర్తవ్యస్తైశ్చపుత్రలక్ష్మణసహసరిం
 డనదినేకుర్యాత్తస్యశాంతినిధింకుతః॥ ౩౧॥తిలపాత్రంపీరణ్యం
 చరూప్యంరత్నంయథాక్రమం । ఘృతపూర్ణంకాంస్యపాత్రం
 వద్యాద్దోషప్రశాంతయే॥ ౩౨॥ ఏవంశాంతివిధానః కుక్పత్వా
 దాహంకరోతియః॥నతస్యవిఘ్నాజాయేతప్రేతోయాతిపరాం
 గతిం॥ ౩౩॥ ఏవంపంచకదాహస్యతద్విశాకేవలందహేత్ । సతీ
 యదిభవేత్పత్నీతయాసహవినిర్దహేత్ ॥ ౩౪ ॥ పతివ్రతాయ
 దానారీభక్షణంపియహితేరతా । ఇచ్ఛేత్సమోవగమనంతదా
 స్నానంసమాచరేత్ ॥ ౩౫ ॥ కసుమాంజన సద్వస్త్రధూప
 తైర్ఘృషితాంతనుం । దానందద్యాద్విజాతిభ్యోబంధువగై
 భ్యోఏవచ ॥ ౩౬ ॥ గురుంసమస్కృత్యతదానిగచ్ఛేన్నందిరా
 ద్భహిః । తతోదేవాలయంగత్వాభక్త్యాతంప్రణమేద్ధరిం ॥
 ౩౭ ॥ సమర్ప్యాభరణంతత్రీఫలంపరిగృహ్యచ । లజ్జాంమో
 హంపరిత్యజ్యశ్శానభవనంప్రవేశేత్॥౩౮॥తత్రసూర్యనవస్త్ర
 త్యపరిక్రమ్యదితాంతదా । పుష్పశయ్యాంతదారోహేన్నిజాం
 కెస్వాపయేత్పతిం॥ ౩౯॥ సఖీభ్యశ్శీఘ్రంబద్ధ్యద్దాహమాజ్ఞాప
 యేత్తతః॥గంగాస్నానఫలంజ్ఞాత్వాశరీరంపరిదాహయేత్॥౪౦॥
 నిదపాద్భ్యణీనారీశరీరంఽతినాసహ । జనయిత్వాప్రసూరించ
 బాలంపోష్యసతీభవేత్॥౪౧॥ నారీభర్తారమాసాద్యశరీరందహ

త్రైఃఋతునామభిఃపాహమఃకార్యః॥ ౩౦॥ ౩౪ ॥ ప్రసంగాత్సతీకృత్యంతస్తహి
 మాంచాహ॥పతివ్రతాశ్శ్రేణోనశ్శ్రేణిః॥ ౩౫ ॥ ౪౨॥ ఆషీడంమేద్యస్తాంతేన

సృష్టయతి॥ దహ్యతేఇతి ద్వాభ్యాం॥ ౪౩॥ దివ్యాదౌవివాదేశపథాదా॥౪౪॥ కిం
చలంతరాత్మాసతీవేదః సృతేనదేహరూపేణతు మరణంగతేన అత్తనాఅవ్య
యాత్మస్వరూపేణచభర్త్రాసహవీకతాంప్రాప్తా - పునర్నారీశరీరంసప్రా
ప్తోస్తీత్యుభయః॥ ౪౫ ॥ ఇమమేవాథాంవ్యతిరేకముఖేనద్రీధయతి ॥ యావది

తేయతి॥ అగ్నిర్దహతిగాత్రాణినైవాత్మానప్రవీడయేత్॥ ౪౬॥
దహ్యతేర్థా యమానానాంధానూనాంవయథామలః॥ తథా
నారీదమేత్వాపంహుతాశేష్యమృతోపమే॥౪౭॥ దివ్యాదౌస
వ్యయుక్తృశ్చక్షుధోధర్మయుతోనరః॥ యథానవహ్యతేకస్త్రలో
హపిండేనకర్హిచిత్॥౪౮॥తథాసాపతిసంయుక్తాదహ్యతేనకదా
చన॥ అంతరాత్మాత్మనాభర్త్రామృతేనైత్యమాగతా॥ ౪౯ ॥
యావచ్చాగ్నిమృతేపత్యైస్త్రీవాత్మానంప్రదాహయేత్॥ తా
వన్నముచ్యతేపహిస్త్రీశరీరాత్తథంచన॥ ౫౦॥ తస్మాత్సర్వప్ర
యత్నేనస్వపణింసేవయేత్సదా॥ కర్మణామనసావాచామృతేజీవ
శతద్గతా॥౫౧॥మృతేభర్తరియానారీసమారోహేద్ధృతాశనం॥
సారుంధతీసమాధూత్వాస్వగ్ధలోకమహీయతే॥౫౨॥ తత్రసా
భర్తృపరమాత్మాయమానాస్సరోగణైః॥రమతేపతినాసార్థంయా
వదిప్రదాశ్చభర్తృశ॥౫౩॥మాతృకంప్రైతృకంచైవయత్రసాచప్రచీ
యతే॥ కులత్రయంపునాత్యత్రభతాకరంయానుగచ్ఛతి॥ ౫౪॥
తస్మిన్ కోట్యాధకోటిచ యానిరోమాణిమానుషే । తా
వతాగ్నిలంకతేత్స్వగ్ధోక పతినాసహమోదతే ॥ ౫౫ ॥ చ

తి॥ యావత్సతీనస్యాత్ తావత్ స్త్రీతావన్నముచ్యతేకింతుసతీవచయచ్యతేఇత్య
ర్థః॥ ౫౬ ॥ భగవతిమృతేజీవతీచసతితద్గతాతదనుగతాభవేత్॥ ౫౭ ॥ వహీ
యతేప్రాజ్యాభవతి ॥ ౫౮ ॥ భర్తృపరమాభతుకరశి శోభనరూపా ॥
౫౯ ॥ అత్ర అప్తిస్థోకే ॥ ౬౦ ॥ తస్మిన్ కోట్య ఇతి అగణితాని యా
తస్యస్మిన్ తా భూమేస్తావతీరదదం స్తుగా ఇతి వత్ ॥ ౬౧ ॥ రమణేన స

మోక్ష్యంగతాపితేనక్రిడతేభ్యత్ర , అద్వైతేనస్థితంస్థితంసన్యాసన్యోన్యమీ
తేన ' మితవచనాదద్వైతానందాదపిన్నేహనంచే అధికసుఖానుభవాత్పుర
గ్భూత్వాఋతేభిభావః ॥ భర్తృలోకేస్వరే ॥ ౫౨ ॥ కించముక్తాపిలాఽగ్ర
హంకృత్వాభజతే - అత్రభజనానందస్యధిక్యంతథాతాపిన్నేహనందస్యధి
కత్వాద్రమణాయస్వేచ్ఛయైవవిమలైకులజాయితేనతుకర్తృణాభి - ల్యధాస
తీవస్త్రీశరీరాస్తుచ్ఛయేనాన్యభిపూర్వోక్తవచనవిరోధస్సాన్యతీ తస్యేతిమి
వలభతే- తదుక్తంమాఘ'అతీయోషిత్రప్రకృతిస్సునిశ్చలాపుమాంసమభేతిభ
వాంతరేష్యపీ'తి॥ ౫౩ ॥ అనుతప్యహయాభి ॥ ౫౪ ॥ ప్రాసరికలఃచఃసతిక్య

మానేసూర్యసంకాశేక్రిడతేరమణేనసాయావతాదిత్యచంద్రా
చభర్తృలోకేచిరంవసేత్ ॥ ౫౫ ॥ పునర్భూతాయస్సాన్యాతా
జాయితేవిమలైకులైః ॥ తివతాతుమానాగీతమేవలభతేవతి ॥
౫౬ ॥ యాతీజండాహదుఃఖేనసుఖమేతద్భుతంభ్యజేత్ ॥ సామూ
ధాజన్మపగ్యంతందహ్యతేవిరహగ్నినా ॥ ౫౭ ॥ తస్మాత్ప్రతిశివం
జ్ఞాత్వాసహతేనదహేత్తనుం ॥ యదినస్యాత్సతీతార్త్యతమేవం
ప్రదహేత్తదా ॥ ౫౮ ॥ అధేనర్థవాపూర్ణేనీభిటయేత్తస్యమ
స్తకం ॥ గృహస్థానాంతుకాశేనయతీనాంశ్రీభలేనచ ॥ ౫౯ ॥ ప్రా
ప్తయేపితృలోకానంభిత్యా'బ్రహ్మరంధ్రం ॥ ఆజ్యాహుతిం
తతోదద్యాన్నంతేణానేనతత్సతః ॥ ౬౦ ॥ అస్మాత్ప్రమధిజాతో

సిత్వదయంజాయతాపునః ॥ అసౌస్వగ్రాయలోకాయస్వాహ

త్యంపరిసమాప్యత్రస్తుదాహమేవానుసరతి ॥ యదీతి ॥ తంసరంబవంపత్న్యమాణ
ప్రకారేః ॥ ౬౧ ॥ సోభయేత్ - అత్రాయాపిభిషాః ॥ హరేనయోగినస్తుస్వే
చ్ఛయా'బ్రహ్మరంధ్రంభిత్యా'బ్రహ్మలోకంయంతి - కర్తృయోగినాతుపరతోవె
దసేనపితృజీవలోకప్రాప్తిగృహతి - సన్యాసినాంతుపూర్వంభిత్యా'పశ్చాద్భూ
యాంతదలభేధూమావాసిషేపెదీతి ॥ ౬౨ ॥ ౬౩ ॥ మంత్రమేవాహ ॥ అస్మాత్ అ
కారాత్ , అకారోవానుదేవస్సాన్య'దితిమంత్రకొశః , అక్షరాణామకారోస్తీ'
తిభగవద్వచనాచ్చమేపావకశ్యంత్రీవానుదేవాజ్ఞాతోసి , వాచాంవహ్నోర్ము

ఖండేత్రమితిప్రకృత్యైః - కింవత్సత్త్వస్సకాశాదయంజనస్సగ్రాయలా
కాయస్వగ్గలకంప్రతిగంతుంపునర్జాయతాంతేనోమయదివ్యశరీరేణోత్పన్నో
భవత్ - కింవతసౌలస్యసూలదేహఃస్వాహాత్వయిహవిరస్తుకించిజ్జ్వాలాయా
మేవహవిర్జూయతేఅతస్తస్యంజ్వలప్రజ్వలితోభవేతిమంత్రార్థః॥ ౫౮॥ ఏవమితి॥
అర్ధసద్ధతుస్తకంసోఢితయేత్ - పూర్ణదద్ధసతిజ్జ్వాలామతిందద్యాచ్యేతి - తేన
రోదనైసఃపూర్ణరాజాంకులస్యవ్యవహారపరమేతత్॥ ౫౯॥ పూర్వంస్త్రీభిఃతతస్త్రీ

జ్వలతుపావక ॥ ౫౮॥ ఏవమాజ్ఞాహుతిందత్వాతిలమిత్రాంస
మంత్రకాం రోదితస్యంతతోగాథంతేనతస్యసుఖంభవేత్॥ ౫౯॥
దాహదంతతరంకార్యంస్త్రీభిస్సన్నినంతతస్సుతైః॥ తిలోదకంత
తోదద్యాన్నామగోత్రోపకల్పితం॥ ౬౦॥ ప్రాశయేన్నింబపతా
ణిమృతకస్యగుణాన్వదేత్॥ స్త్రీజనోగ్రేకృహంఽచ్యేత్పృథ్వుతో
సరసంచయః॥ ౬౧॥ గృహేస్నానంతతఃకృత్వాగోగ్రాసంబప్ర
దాపయేత్॥ పత్రావళ్యాంచఘంటాయాద్వహాన్నంనైవభోజ
యేత్॥ ౬౨॥ మృశకస్నానమాలిష్యదక్షిణాభిముఖంతతః॥ ద్వా
దశాహకపగ్యంతపదీపకుర్యాదహర్నిశం॥ ౬౩॥ సూర్యేస్తమా
గతేతార్మ్యత్తశాసేవాచతుష్పథే॥ దుగ్ధంచమృత్తయేపాత్రేతో
యందద్యాద్దిసత్రయం॥ ౬౪॥ అపక్వంమృత్తయంపాత్రంక్షీరనీర
ప్రపూరితం॥ కాష్ఠత్రయేగుణైర్బద్ధభృత్వామంత్రంపఠేదిమం॥
౬౫॥ త్వశానానలదగ్ధోసిపరిత్యక్తోసిబాంధవైః॥ ఇదఃసీరమిదం

భ్యః పశ్యాత్సుతాదిభిరితి నామగోత్రాభ్యాండోపకల్పితం సంకల్పితంఅముకగో
త్రాయాముకప్రేతాయేదంతిలోదకంమద్దత్తంతవోపతిష్ఠతామితి॥ ౬౦॥ ప్రాశ
యేత్ జర్వయేత్ - శోకదినేబుద్ధభోజనపరిహారాయపూర్వంకటుముఖంకుర్యా
దిత్యభిప్రాయః - గుణాకీర్తికరాణ్“యావత్కిరీర్తనమప్యస్యపుణ్యలోకేషు
గీయతే॥ తావత్కాలంవశేన్నర్హేపూజ్యమానస్సురాసురైః”రిత్యభిప్రాయః॥

౬౧||౬౫|| అత్రఅస్మిన్నాప్రతేమితంస్వల్పంహీఇదంక్షీరంతుశ్చాహీభుజ్జ్వల్యఇదం
 నీరంచపిబ|| ౬౬|| చతుర్థేదినైతదుక్తంవిష్టుపురాణే“చతుర్థేహీచక్రవ్యంభ
 స్సాస్తీచయినంస్వప”ఇతి-అవరోధతఃచతుర్థదినేపంచశనివారాదియోగత్||
 ౬౭|| సంవయవిధానమేహవా||౫త్వేత్యాద్యేకాదశభిః, ౬౮|| ఫరిక్రమాఃవా

క్షీరమత్రశ్చాహీమితంపిబ||౬౯||చతుర్థేదినఃకార్యస్సాగ్ని
 కైశ్చనిరగ్నికైః | తృతీయేహీద్వితీయేవాకర్తవ్యశ్చావరోధ
 తః||౭౦|| ౫త్వాత్మశానభూమింవస్నానంకృత్వావశచిర్భవేత్ |
 ఊర్జసూత్రంవెష్టయిత్వాపవిత్రంపరిధాయచ||౭౧||దద్యాచ్ఛ
 శానవాసిభ్యస్తతోమాపబలింసుతః| యమాయత్యేతిమంత్రేణ
 త్రిసంకుర్యాత్పరిక్రమాః||౭౨|| తతోదుగ్ధవస్వభ్యుత్సచితాస్థా
 నంభగేశ్వరగ| జలేనసమయేపశ్చాదిర్ధరేదస్తిబృదకం||౭౩|| ౬
 త్వాపలాశపాత్రేషుతేశయేద్దుగ్ధవారిభిః|సంస్థాప్యశ్చామై
 పాత్రేత్రాధంకుర్యాద్యధావిధి||౭౪||త్రికోణంఘంటిలంకృత్వా
 గోమయేనోపలేపితం | దక్షిణాభిముఖోదతుదద్యాత్రిండ్రత్ర
 యంత్రేషు|| ౭౫|| పుండీకృత్యచితాభిష్టత|తద్యత్వాత్రిపాదు
 కాం| స్థాపయేత్తత్రసజలమనాచ్ఛాద్యముఖంఘటం||౭౬|| తత
 స్తండులపాకేనదధిష్టుతసమన్వితం | బలింపెతాయనజలంద
 ద్యాత్రిష్టయధావిధి||౭౭|| పదానిదశపంచైవచోత్తరస్యాది
 శివశేత్ | ౫ర్తంవిధాయత్రతాస్థిపాత్రంసంస్థాపయేత్||౭౮||
 తస్యోపరితతోదద్యాత్రిండండాహస్తినాశనం | ౫ర్తాదుద్భవ్య
 తత్పాత్రంసీత్యాగచ్ఛేజ్జలాశయం||౭౯|| తత్రత్రేషుతేశయేద్దుగ్ధ
 జలాదస్తిపునఃపునః| చర్చయేచ్ఛాదనేనాథకుంకుమేనవిశేషతః||

మావరైనకుర్యాత్||౮౦|| స్వభ్యుత్సపూర్వంతుకించిద్దుగ్ధనసంప్రోక్ష్యఉద్ధరేత్
 చితాస్థానాన్నిమానయేత్|| ౮౧|| ౮౧|| ఉపలేపితస్థలమేవస్థంఘంటిలంభవతి తత్
 త్రికోణంకృత్వాతత్రత్రిమదక్షిణంస్థిమోత్తరాసుదిత్యు||౮౨||౮౩|| ౫శ్చపిండా
 ద్రాహస్యాతిర్వశ్యతిమలినయాదస్యాగధూతోభవతి||౮౪|| ౮౫|| ౫౦౫యాం

అస్థిపతనస్యమహీమానమాహ॥ అంతరిత్యక్షగిః॥ ౭౯॥ బళదినమధ్యవచమహీమః
తేపూజ్యోభవతి॥ ౮౦॥ తస్యామస్థిపతనప్రభావంతుకింవన్యకాతేషజ్జుకృతసం
గపవనస్పర్శాదపి కృతార్థోభవతీత్యామా ॥ గంగేతి ॥ ౮౧ ॥ గంగాజల
స్యాసాధారణతామాహ ॥ ఆరాధ్యతి ॥ ౮౨ ॥ యశవీవాహ ॥ యేతి ॥ ౮౩

౭౭॥ ధృత్వాసంపుటకేతానికృత్వాచహ్నుదిమస్తకే॥ పరిక్రమ్య
సమస్తృత్యగంగావిధ్యేనిషీపేత్ ॥ ౮౪॥ అంతర్దశాహంయ
స్యాస్థిగంగాతోయేనిషజ్జతే ॥ నతస్యపునరావృత్తిబ్రహ్మలాకా
త్కదాదన॥ ౮౫॥ యావదస్థిమనుష్యస్యగంగాతోయేషుతిష్ఠతి॥
తావద్వర్షసహస్రాణిస్వర్గలాకేషహీమతే॥ ౮౬॥ గంగాజల
ర్నిసంస్పృశ్యచృతకంపవనోయదా ॥ స్పృశతేపాతకంతస్యచ
ద్యవీచవినశ్యతి॥ ౮౭॥ ఆకాధ్యతపసోగ్రేణగంగాదేవీభగీరథః॥
ఉద్ధాగార్థంపూర్వకానామానషుద్రవ్యహ్మలాకతిః॥ ౮౮॥ త్రిషు
లాకేషువిఖ్యాతంగంగాయాఃపావంయశః॥ యాచత్రాన్సగర
మ్యైతాస్థిస్తాఖ్యానసంయద్దిపం॥ ౮౯॥ పూర్వేవయనిపాపానియ
కృత్వామానవావృతాః॥ గంగాయామస్థిపతనాత్స్వర్గలోకేప్ర
యాతితే॥ ౯౦॥ కచ్చిద్వ్యాసోమహాశయేనర్వపాణివిహింసకః॥ సిం
హానవిహతాయావత్ప్రయాతివరకాలయే॥ ౯౧॥ తావత్తాకెనతస్యా
స్థిగంగాయాంపాతకంతదా॥ దివ్యంవిమానమారుహ్యసగతోదేవ
మందీరం॥ ౯౨॥ అతస్సవేవసత్పుత్రోగంగాయామస్థిపాతయేత్ ॥

తాకవష్టిసహస్రాకభస్తాఖ్యానవిభస్కవీచితఖ్యానామానియేషాం - తస్యావ
శేషానిత్యధః॥ ౯౩॥ పతనాత్పతనమాత్రాదే॥ ౯౪॥ అత్రఇతివీరంకథయ
తి॥ కచ్చిదితిద్వాభ్యాం ॥ ౯౫ ॥ అమంభావః - అజామిలోయధాఅవిదితహరి
నామమహీమాపి సుతగతహరి నామోచ్చరణాస్తుక్తం తస్మాదాయమపితచ్చ
రణోదకాదితి ॥ ౯౬ ॥ అతఃగంగైవముక్తి ప్రదేతిహేతోః ॥ ౯౭ ॥ అ

శబ్దోవిధానాంతరేత్తాత్రపునర్దాహికంసింహవలోకనేనాహ॥ యత్తయస్మిన్
దినేశ్వణయత్తదాతస్మిన్నేవదినే॥ ౮౮॥ పూర్వవత్పూర్వోక్తఃధానేనపు
త్రలంకెవలమేవదహేత్ - నతుకాష్టేః, సమాదాయసమ్యగస్త్రిసంవయసవిధా
నేనాదాయ- క్వచిత్పిష్టపుత్రలకంకృత్యేతిపాఠః. తత్రాయంఽధిః-యవపిష్టస్య
సాంగంహస్తమాత్రంపుత్రలంవిధాయతన్నాభౌప్రజ్వలితంఽపిధాదాయప్రా
ణప్రతిష్ఠాంకుర్యాత్ - యథాలముకగోత్రస్యప్రాణభవాప్రాణాఃహంసఃజీ

అస్థిసంవయనాదూర్ధ్వందశరాత్రంసమాచరేత్॥ ౮౯॥ అథఃశ్చి
ద్విదేశేవావసేచోరభయేమృతః॥ నల్బప్రస్యదహాచ్యేచ్ఛృణు
యాద్యద్దినేతదా॥ ౯౦॥ దగ్ధపుత్రలకంకృత్యాపూర్వవత్కేవ
లందహేత్ । తస్యభక్ష్యసమాదాయగంగాతోయవినితీకేత్ ॥
౯౧॥ దశరాత్రాదికంకమకతద్దినాదేవకాశయేత్ । సవవది
వసోగ్రామ్యశ్చాద్ధేసాఽత్యరాదికే॥ ౯౨॥ పూణేగర్భే
మృతానారీవిదార్యజరంతదా । బాలంనిపాకస్యనిత్యేభూ
మాతామేవదాహయేత్॥ ౯౩॥ గంగాతీరేమృతంబాలంగంగా
యామేవపాతయేత్ । అస్యశశేషిపెచ్చూమాసప్రవింశతి
మాసజం॥ ౯౪॥ ఆతఃపరందహేత్తస్యగంగాయాషస్త్రిసం
పేత్ । జలకుంభంచదాతవ్యంబాలానాఽపిభోజనం॥ ౯౫॥
గర్భేనప్యేషీయానాస్తీదుగ్ధందేయంమృతేశశౌ । ఘటంచపా

వభహస్త్రితోజీవః సర్వేంద్రియాణివ జ్ఞానస్వచ్ఛత్వశ్శ్రోత్రదిహక్షుఃపూర్ణపాణి
పాదపాయూషస్థాని భహంగత్యసుఖః పిష్టంతున్నామోతలేలిహసేమద్రయాతద్ధృ
వయోవిన్యసేత్ - తతోయావద్ధిపఃప్రచ్ఛలతిలావత్పూర్వవత్పిష్టస్యగంకుర్యా
త్అతురదానంచదద్యాత్ - తతోదీపనిర్వాణేసతితంకాష్టేపూర్వవద్దహేదితి॥
౯౬॥ ౯౭॥ శివసంగాద్బాలాదీనాంకృత్యమాహ॥గంకేతి॥ ౯౮॥ ఆతఃపరంసప్రవి
శతిమాసాత్పరం॥ ౯౯॥ గర్భవనప్యేషీతోతిక్రియాగర్ధదానాదీంనాస్తీతస్య
కించిదపినదాతవ్యమిత్యర్థః “శిశురాదంతశసన” నిఃస్త్వఃప్రేక్షంతోత్పత్తిపర్యం

తంశిశురితిసంక్షా “బాలస్సోద్యావదాశిఖం” అశిఖంచూడాకర్తృత్వతీయవర్ష
 పర్యంతంబాలఇతిసంక్షా - విపత్తిమయరజేమఘటాదికందేయం “బాలేవాతరు
 జేవృద్ధేఘటోభవతిచాక్షయ” ఇతివచనాత్ || ౯౪ || “అపంచవర్షాత్కౌమారః
 పౌగండాదశహయనః” అవ్రతేబాలాన్సప్రవతేవిప్రాన్ || ౯౫ || పంచమాద్వర్షా
 దూర్ధ్వంపౌగండావస్థాయాం - అవ్రతఃఉపవీతసంస్థారరహితః - సప్రతస్సోప
 వీతః || ౯౬ || మహాదానంశయ్యాదికం || ౯౭ || ఏకస్యతస్యఉద్దేశేనకృతంఏకోద్దిష్టః ||

యసంభోజ్యందద్యాద్బాలవిపత్తిమః || ౯౮ || కుమారేచమృతే
 బాలానుమా రానేవభోజయేత్ | సబాలాన్భోజయేద్విప్రా
 నౌగండేనవ్రతేమృతే || ౯౯ || మృతశ్చపంచమా దూర్ధ్వః
 మవ్రతస్సప్రతోపివా | పాయసేన గుడేనాపి పిండాన్తద్యా
 ద్దశక్రమాత్ || ౧౦౦ || ఏకాదశంద్యాదశరీరవృషాత్సగ్వి
 ధింవినా | మహాదానవిహీనంచపౌగండేకృత్యమాచరేత్ || ౧౦౧ ||
 జీవమానేచపితరిసపౌగండే సపిండనం | అతిప్రస్య ద్వాదశా
 హస్యేకోద్దిష్టంసమాచరేత్ || ౧౦౨ || ప్రీతూద్రాణాంవివా
 హస్తువ్రతస్థానైరపీతితః | వ్రతాత్పక్వీర్వవణాన్తాం
 వయస్సుల్కృత్యాభవేత్ || ౧౦౩ || స్వల్పాత్కమః ప్రసం
 గాభ్యస్వల్పాద్విషయ బాంధవాత్ | స్వల్పేవయసిదేహేచ
 క్రియాంస్వల్పావపీచ్ఛతి || ౧౦౪ || కేశోరేతరుణేకుర్యాచ్ఛ
 య్యావృషమఘాదికం | పదదానంమహాదానంగోదానమపిదాప
 యేత్ || ౧౦౫ || యతీనాంచైవసర్వేషాంసదాహూనోదక

|| ౧౦౬ || వ్రతస్థానేవ్రతబంధస్థానే - ఉపవీతసంస్కారస్యానిధికారాత్ || ౧౦౭ || దేహే
 బాపిస్వప్నైసతిక్రియావిపిస్వల్పాంకుర్యాత్ || ౧౦౮ || కేశోరతరుణావస్థాయంత
 మృతేసతిసర్వమేవకృత్యంకరణీయమిత్యాహ || కేశోరఇతి || కేశోరఃపాదశసమః
 తతోయావసమాదిశేత్ || ౧౦౯ || సన్యాసినాంకుదాహాదికంకిమపికృత్యంనశర
 ణీయమిత్యాహ || యతీనామితి || సర్వేషాంహంసాదిచతుర్విధానాంతేషాం
 స్వపితౄణా మపి గృహస్థైః సుతాదిభిదాహాదికం నకళ్యాణం “కట్

జరంతుప్రదమే" దీతిప్రాచీనైర్యదుక్తంతదయుక్తమిత్యాశీపన్నాహం॥ నదా
హతిః॥ యైఃప్రేక్ష్యమంత్రోచ్చారణపూర్వకం సన్యస్తంతేషాందాహాదీకంస
ర్వశాస్త్రేక్ష్యవిహితమేవ॥ ౧౦౨॥ ననుదశరాత్రంవినాప్రేతత్వంస్యాదితిజేతో
మైవం, మాత్రేణైతిజ్ఞానకూన్యేనాపిసన్న్యాసినాంప్రేతత్వంనైవేతి॥ ౧౦౩॥ కిం
చజ్ఞానయాక్తైసన్న్యాసేనతుజీవన్ముక్తవిదేహత్వమేవభవతిత్యాహ॥ జ్ఞానినభి
తి॥ ౧౦౪॥ అవశ్యకర్తవ్యతయాతునాచరేత్॥ ౧౦౫॥ సన్న్యాసినాంకృత్యమాహ॥
సన్న్యాసస్తుస్వమిత్రపుత్రకళత్రబంధ్యాదీన్ శిఖాయజ్ఞోపవీతస్వాధ్యాయగా
యత్రీజపాద్యశేషకర్మాణిసన్న్యస్యదండమాచ్ఛాదనంకౌపీనంప్రేక్ష్యమంత్రో
చ్చారణపూర్వకంపరిగ్రహేదితి - సన్న్యాసోయస్యాస్తీతిసన్న్యాసీ॥ అస్యావ

క్రియా॥ దశరాత్రాదీకంతేషాంసకతకవ్యంనుతాదీభిః॥ ౧౦౨॥
దండగ్రహణమాత్రేణసరోనారాయణోభవేత్॥ (త్రదండగ్ర)
హణాస్తేషాంప్రేతత్వంనైవజాయతే॥ ౧౦౩॥ జ్ఞానినస్తుసదా
ముక్తాస్వరూపానుభవేనహి॥ అతస్తైపుత్రదత్తానాంపిండా
నాంనైవకాంతీణః॥ ౧౦౪॥ తస్మాత్పిండాదీకంతేషాంసతు
చోదనమాచరేత్॥ తీర్థశ్రాద్ధంగమాశ్రాద్ధంపితృభక్త్యాస
మాచరేత్॥ ౧౦౫॥ హంసంపరమహంసందకుటిచకబహు
దకౌ॥ ఎతాత్సన్న్యాసినాంతాత్యక్తపురివ్యాంస్తాపయెన్ను

స్థాభేదేనచాతుర్విధ్యందర్శయతి॥ హంసమితీ॥ హంసస్తుయథాజాతప్రధారూ
పధరోనిర్దవందోన్వినిష్కరిగ్రహేబ్రహ్మమారైసవ్యోస్సంపన్నశుద్ధమానసఃప్రా
ణసంధారణార్థంపరేచ్ఛయాభైశ్చమాచరన్ముదరపాత్రైః లాభాలాభసమశ్చ
క్షధ్యానపరోధ్యాత్మనిష్ఠశ్చతుర్థధామికారూఢశ్చుభాశుభకర్మనిర్మూలనపరం
కూన్యగారేదేవతాగారేత్పణకూటవల్మీకవృక్షమూలకులాలశాలాగ్నిహోత్ర
నదీపుళినిగిరికుహరకందరకోటరనిర్మలస్థండిలేష్యేవకృతవాసప్రయత్నోన్మిర్తమస్స
న్నివసంతీహంసోనామేతి॥ ౧॥ పరమహంసస్తునదండంకౌపీనంనచాచ్ఛాదనమాచ
రేదితివిధినిషేధాతీతోయద్భగ్నవేదాంతేషుపూర్ణానందైర్బోధఃప్రమాత్యై

తినిరూపితంతద్భ్రుహ్మహమస్తీత్యేవం చతుర్థాదిభూమికాను సర్వధాభవే
 స్మిన్సప్తధూమికారూఢః ధ్యాత్వధ్యేయ విభాగరహితో బ్రహ్మనుదవిలీనవృ
 త్తిత్యాచ్యరీరమపినానుసంధతే॥ ఏకదేవోక్తుశ్రీభాగవతే “దేహంవినశ్వరమ
 వస్థితముత్రితం వాసిద్ధోనపశ్యతియతోధ్యగమత్స్వయామం ॥ దైవాదపేతమథదై
 వమశాదుపేతంవాసోయథాపరికృతంమదిరామసాంధ్యం” ఇత్యయయోగీశితో
 ఘ్నసుఖదుఃఖమానాప మానవదూర్వాదిభిర్విజజితోభవతి సిరుధాశేషచిత్త
 వృత్తైశ్శృంగినః శీతాదికంనాస్తితస్త్రిసాభావాత్ యథాలీలా యామాసక్త
 స్యదాబిన్యాద్యాదనాచరహితస్యాపహేయంతశిశియోః ప్రాతఃకాలేతంనా
 స్తికథావిమాత్యవ్యాసక్తస్యయోగిన్ శిష్యాభ్యాః అతకృతకృత్యోభవతి -
 ఇతిచప్రశ్నతే “జ్ఞానాస్మత్సేవృత్తస్యకృత్యస్యయోగినః । నైవాస్తీకించి
 త్ర-తేవ్యమస్తీచెన్నైతత్ప్రవితం” ఇతిపరమహంసః॥ ౨॥ అథకుటీచకబహూ
 బకావిరక్తభేదనియథా - అబ్రవిరక్తప్రేథా - తీవ్రాతివ్రతరామందాచేతి -
 తీవ్రాయథా । “అస్మిన్జన్మనిమాభూవిస్వప్రదారామయోమమే” తియాను
 స్తీరాబధిన్నావై రాగ్యస్యతవేతి - అస్మిన్వైరాగ్యేకుటీచకబహూదకసన్నాన్
 సాధికారః ॥ తథాచాక్తు “యాత్రాస్యశక్తిశక్తిభ్యాంతీవేన్యా సద్వయం
 భవేత్ । కుటీచకబహూదశ్చేదభావే తాత్రివండినా” ॥ కుటీచకస్తుయా
 త్రాస్యశక్తిః ఏకస్మిన్నేకతీర్థే సంవత్సరాస్పృత్యహంద్వాదశ సహస్రప్ర
 తవజపంకుప్తన్యథాక్త కాలభైరవ్యమాహాన్నహావాక్యాథ మవ లోకయ
 న్నాత్మైసు సుధానదిత్రవృత్తి మవధారయన్కుట్యాం పణకాలా యాం
 చకాస్తి బ్రహ్మధ్యానేన ప్రకాశతే ఇతి కుటీచకః - కుట్యామేవ భరతియా
 త్రాస్యశక్తిః యావిచరతితి - యర్వాచరగతిభక్షణయోనిధితోఃకుట్యాంచ
 రతి సమయతిభిక్షాన్నమితికుటీచరోవా॥౩॥ బహూదకశ్చతీర్థయాత్రాసుశక్తో
 గ్రామత్వే రాత్రంనగరేత్రిరాత్రంతీర్థేసప్తరాత్రంనివన౯ త్రికాలస్నానప
 రోమాధుకరీంచృత్తిమాశ్రితోనివాసస్థానాశక్తిరహితోనిజాశ్రమధర్మరతోప్రణ
 వమనుష్ఠాన్ దండాదికంపరిగృహ్యత్రుస్తీర్థాంతరంప్రవతీతిబహూని ఉదకాని

తీర్థజలనియోగ్యతీర్థహూదకభిక్షః॥ ౪॥ తీవ్రతరవైరాగ్యేతుహంసపరమహంసస
న్యూసాధికారః । తీవ్రతరంయథా“పునరావృత్తినహితో లోకో మమాస్తుక
శ్చనః ఇతితీవ్రతరత్వంస్యాత్మం దేన్యాసేనకోపిహి”తి॥ ఇందవైరాగ్యేతుసన్యూ
సాధికారవచనాస్తీ ॥ ముదాయథా“పుత్రదారధనాదీనానాశేతాత్కలికి
వతిః । ధిన్సంసారమితీదృక్స్యాన్వరక్తేషుచలహిసే”తి - ఏతేషాంవిశేషలక్ష
ణానివిశ్లేశ్యదీపధతౌ పరమహంసో నివర్జితస్యక్రావవిశేషతోఽరూపితాని -
అత్రతువిస్తరభయాన్నలభితాని॥ శ్లో రార్థస్తుస్పష్టమప॥౧౦౬॥౧౦౭॥ ఇతిశ్రీ
రుడపురాణటీకాయాదశమోధ్యాయః॥

తా॥॥౧౦౬॥౪౦గాదీనామభావేవృధివ్యాప్తాపనఃస్వతః ।
యత్రసంతిమహానదృష్టవాతాన్వేచనిశ్చేతః॥౧౦౭॥ ఇతిశ్రీ
రుడపురాణేసారోద్ధారేవాహస్థిసంబంధసర్వసంపాదనోనా
మదశమోధ్యాయః॥

ః
గరుడఉవాచ । దశ గాత్రవిధింబ్రూహిక్యతేకేః సుత్యతంభవేత్ ।
పుత్రాభావేతుకఃకుర్యాదితిమేవదత్తేవ॥ ౧॥ శ్రీభగవానువా
చ॥ శృణుతార్క్ష్యప్రవక్ష్యామిదశ గాత్రవిధిం॥ ౨॥ యస్యధాయ
చసత్పుత్రోముచ్యతేప్రైశ్చకాదృణాత్॥ ౩॥ పుత్రశ్శోషోఽరిత్య
జ్యధృతిమాస్థాయసాత్వికీంపితుఃపిండాదికంకుర్యాదశ్రుపాతం
సకారయేత్॥ ౩॥ శ్లేష్మోశ్రుచాంధ్రైర్ముక్తంపెతోభుంక్తయ
తోఽవశః । అతోనరోదిత్యంహితద శోకాన్నిగర్హకా॥ ౪॥
యదివర్షసహస్రాణిశోచతేమర్మిశంసరః । తథాపివైకనిధనం
గతోదృశ్యేతక్ర్వచిత్॥ ౫॥ జాతస్యహిమృతోమృత్యుర్ధృవం

అస్తిసంచయనాదుర్ధ్వం దశరాత్రంసమాచరేత్ । ఇతిశ్రుత్వా౪౫ః
పూర్వంతజేవపరిపృచ్ఛతి॥దశేతి॥ ౧॥ ఏకాదశేష్మిన్ప్రవాచశోకాపనయనంవ
చః । అప్రజేపిండదాతారందశరాత్రవిధింహరిః॥శృణ్వేతి॥ ౨॥ సాత్వికీధృతిఃగీతా
యాంప్రోక్తా“ధృత్యాయయాధారయతేమనః । పాణేంద్రియక్రియాః । యోగేనా
మావ్యభిచారిణ్యాధృతిసాస్సపార్థసాత్వికీ”తి॥ ౩॥ క్రియాయామశ్రుపాతస్యనిషేధ

హ॥ శ్లో॥ మైతి॥ నిరర్థకావ్యర్థా॥౪॥ తదేవాహయదీతిసప్తభిః॥ నిధనంగతః
మృత్యుం ప్రాప్తః॥౫॥ అ॥ రిహర్షేదూరీకర్తుమశక్యే॥౬॥ ఉపాయాభావాదపిశో
కానోచితఇత్యాహ॥నహీతి॥౭॥ భావానాందుఃఖాదీనాంప్రతీకారఃదూరీకరణో
పాయః॥౮॥ సంయోగోవిప్రయోగాంతోమరణాంతంహజీవిత, మితిన్యాయ
మాహ॥ నాయమితి॥౯॥ ఉక్తమవార్థంద్వష్టాంతేనద్వధయతి॥యథేతి॥౧౦॥ య
స్యకారణమేవనినాశితదాతతాగ్ర్యస్యకాకథేత్యాహ॥యదితి॥ సంస్కృతంసు
గంధద్రవ్యైఃపాచితమపినిశ్యతిగతరసంభవతి॥౧౧॥ బ్రైషజ్యహాషధండుఃఖరో

జన్తవృతస్యద । తస్మాదపరిహార్యేభేనశోకంకారయెద్భధః॥
౧౨॥ సహింశ్యయపాయోస్తిదైవోవామానయోపివా॥యోహిమృ
త్యవశంప్రాప్తోజంతుఃపునరిహవశేత్ ॥ ౧౩॥ అవశ్యంభావిభా
వానాంప్రతీకారోభవన్యది । తదాదుఃఖైర్నయజ్యైరన్నతరా
మయ్యధిష్ఠిరాః॥౧౪॥ నాయమత్యంతసంవాదకస్యచిత్త్రానచిత్స
హ । అపిశ్వేనశరీరేణకిముతాన్యైఃపుధగ్జనైః॥౧౫॥ యథాహి
పథికంశ్చిచ్ఛాయామాశ్రిత్యవిశ్రమేత్ । విశ్రమ్యచపునర్గచ్ఛేత్త
ద్వద్భూతసమాగమః॥౧౬॥ యత్రాతస్సంస్కృతంభోజ్యంసా
యంత్యవినశ్యతి । తదన్నరససంపుష్టేకాయేకానామనిత్యతా॥
౧౭॥ బ్రైషజ్యమేతద్దుఃఖశ్యవిచారంపరిచిత్త్యచ । అజ్ఞానప్రభ
వంశోకంత్యక్తాకుర్యాత్ప్రియాంసుతః॥ ౧౮॥ పుత్రతాభావేవ
ధూంకుర్యాద్భూగ్యాభావేవసోదరః । భ్రాతావాభ్రాతృపుత్రో
వాసపిషడ్భిష్యవీచవా ॥ ౧౯॥ జ్యేష్ఠస్యవాకనిష్ఠస్యభ్రాతృఃపు
త్రైశ్చపూత్రకైః । దశరాత్రాదికంకార్యంపుత్రహీనైరేభ॥
౨౦॥ భ్రాతృహామేకజాతానామేకశ్చేత్పుత్రవాన్భవేత్ । సర్వే

గనివర్తకమిత్యర్థః॥౨౧॥ శోకాపనోదనోపాయంసయాశ్చపుత్రతాభావేతుకఃకు
ర్యాదితిప్రశ్నస్యోత్తరమాహ॥ పుత్రతైపంచభిః । పధూఃపత్నీవిధవాపుత్రవధూ
ర్యాసోదరఃకన్యభ్రాతా ॥ ౨౨ ॥ భ్రాతృఃపుత్రేణసర్వభ్రాతృహాంపుత్రమ
తంపాలితితాగ్రహ॥ జైషశ్లోతి॥౨౩॥ ఏకజాతానాంఏకస్తాత్పితృస్సకాకాదుత్ప

నానామధ్యే॥సావ్యమృతేఽప్రేతాఽమృతాస్యాఽత్యాహ॥పశ్య
 ఇతి॥౧౬॥౧౭॥ ఇద్వస్యమృతస్య॥౧౮॥ ౨౨॥ కృతేఽనుకృతంభవేమృతపశ్య
 త్తరమాహ॥సప్తైతద్వాభ్యా॥౨౩॥ ౨౪॥ దశరత్రవిధింబ్రూహీతిపశ్య

తేనేనవుతెనవుతేనోమనుబ్రవీత్ || ౧౫ || పశ్యంత్యుబహ్వీ

ఎకస్యచైకాపుత్రవతీభవేత్ ! సర్వాస్తాఃపుత్రవత్యన్యుసేనై

కెనసు తెఱిపి || ౧౬ || సర్వేషాంపుత్రహీనానాంమిత్రఃపిండంప్ర

దాపయేత్ | క్రియా లా పో సక ర్తవ్యస్య ర్వాభావే ప్రరోహితః ||

౧౭॥ (ప్రే)వాధపురుషఃక-శి-డిష్టస్యకురుతేక్రియా ॥ అనాథప్రే

తపస్సాగ్రాతోఽపియ జహంలభేత్ || గాఢితుఃపుత్రైశ్చ ౧౧

నందనరాజు తాదీకంబుగఁ బుత్రులైన మేల్మొరైయ్యులను పంపి

జానువై॥ ౧౯॥ బసవోపేయదాఫలతాఽధిమక్సమాచరేత్॥

జననాశంపసింధుతే॥ శాదానామోపదేశ॥ ౨౦॥ ఏకనైకత

రాజాజీవుని కరమైనది. విభావకావ్యము శాదం

[illegible]

నాంవత్సరే గాఢవారి॥ ౨౧॥ ఆస్థానమునందున్నవారి॥
 నాంవత్సరే గాఢవారి॥ ౨౧॥ ఆస్థానమునందున్నవారి॥

మాచ రిత | ఎంభా జిభామి యాభా ల్ప (చిహ్నం) ...

౨౨॥ సప్తవారింపరిక్రమ్యధర్మచరణాన్భిరంతః పాతః । క్రియః పాపాన్
 మోక్షయన్ సమస్తాన్ సమస్తాన్ కైశవశాన్ ॥౧౬॥ శిరఃపాదశరణాశ్రయః

తాపీజుర్తాను స్థూలలభ అనుతాపీజుర్తాను స్థూలలభ

ಯಾಚ ವೈವಾರ್ತಿಕಂಭವತಿ | ಅಪವೃತ್ತಿಗ್ರಹಣಾಂ ಪೂಜಾಃ ||

శ్రాద్ధఫలంలభేతి ॥ ౨౪ ॥ సూపేతతా కవారో మిత్రో దేవాలయ

పివా. గత్యావధ్యమయా మేతుస్నాంకుర్యాదమల్రకం ౨౩

ఈ చిర్రుత్వావృక్షమూలేదక్షిణాభిముఖస్థితిః। కుర్యోచ్చ నద

కాంత్రగోపయేనోపలిప్యతా. || ౨౬ || తస్మాంపరైదగ్భయం

ప్రాపయెత్కా-శికంద్విజంశంపా ద్యాదిభిరభ్యర్చ్యైవమేదతన

త్రరమాహ॥ కూఁబ్రత్యాదియావదధ్యానుసమాప్తి॥ పథ్యమయామే'వ్రీణు

ప్రహరే. ప్రథమయామచ ధ్యాన్నయోర్దైవపితృసమయత్వాత్-అనంతరం

సంకల్పగహీతః॥ ౨౫॥ ౨౬॥ సర్వైష్టాననే' ఆతస్మిపుష్పసః శాశః నినిమంశైః

అప్రణమేత్ || ౨౭ || కౌశంధర్వాసనం || ౨౮ || ౨౯ || పయశ్చపయశ్చపయసీతయోసి
రక్షీరయోపాత్రే || ౩౦ || అనంత్యదాయకం అనంతఫలదంభవతీత్యర్థః || ౩౧ || అదిదినా
త్ ప్రథమదినాత్ || ౩౨ || తేనైవాన్నైనచరుపాయసాదినాచననదినేషునవపిం
డాత్ || ౩౩ || నవమదినస్యకృత్యం కథయతి || నవమేషుతిత్తిభిః || ౩౪ || ౩౫ || దశమదినేపిశే

తివ || ౨౭ || తదగ్రేచశతోదత్వాపిండాధంకౌశమాసనం తస్మాదప
రితతః పిండం నామగోత్రోపకల్పితం || ౨౮ || దద్యాత్తండులపాకే
నయవపిష్టేనవాసుతః | ఉశీరచందనంభృంగరాజపుష్పంశివేద
యేత్ || ౨౯ || ధూపంబీపంచనైవేద్యం ముఖవాసంచదక్షిణాం |
కాకాన్నంపయసోపాత్రేవర్థమానజలాంజలిమ్ || ౩౦ || పెతా
యాముకనామీచమద్దత్తముపతిష్ఠశు | అన్నంవస్త్రంజలంద్ర
వ్యయ్యద్వాదీయతేచయత్ || పెతశబ్దేనయద్దత్తంమృతస్యానం
త్యదాయకం || ౩౧ || తస్మాదాదినాదూర్ధ్వం ప్రాక్సపిండివిధాన
తః | యోషితేపురుషస్యాపిపెతశబ్దంసముచ్చరేత్ || ౩౨ || ప్రథమే
హుయిత్విండాదీయతేవిధిచూర్షకం | తేనైవవిధినాన్నైననవపిం
డాన్ప్రదాపయేత్ || ౩౩ || నవమేదినేచైవసంక్రైస్తకత్వైర్దక్షైః |
తైలాభ్యంగః ప్రకర్తవ్యామృతకన్యగ్రకమ్యయా || ౩౪ || బహిస్సన్న
త్వాగృహీత్వాచదూర్వాలంజనమన్వితాః | అగ్రశఃప్రమదాం
కృత్వాసమాగచ్ఛేన్దృతాలంబు || ౩౫ || దూర్వావత్తులవృద్ధిపై
లాజాభివచికాసతా | ఏకముక్తాత్యశ్చేద్యేహేలాజాన్దూర్వాస
వన్వితామ్ || ౩౬ || దశమేహునిమాంసంపిండదద్యాత్తగోశ్వర
మాషేణతస్మిషేధాద్వాకలౌసపలప్రైశ్చకం || ౩౭ || దశమేది

వమాహ || దశమేతి || వాఅథవాకలౌకలియుగేపలేనమాంసేనమైశ్చకంపిశ్యశ్రాధం
సభవతీతితస్యమాంసపిండస్యనిషేధాన్తామైతైవదద్యాదిత్యర్థః | అత్ర 'అతోహ్య
విషవజ్యం' స్వాత్మధాతస్యనశామృతి ' తిప్రాచీప్రస్వావశ్యకత్వేనైవో

క్షంతదన్యయుగాభిప్రాయేణేతి॥ ౩౭॥ దశమేదివసేత్సౌమితిద్వితీయశ్లోకఃప్రృ
శ్యంతరదేశాంతరధర్మానుసారేణ॥ ౩౮॥ ౪౦॥ అతీసీతి॥ సుస్పృగ్ధనుకోవలశ్యామ
సుందరం ॥ ౪౧॥ హేపుండరీకాక్షదేవఃత్వంఅనాదినిధనోసిలతోమోక్షప్రదో

వసేత్సౌరంబాంధవానాంక్షీర్తితం । క్రియాకర్తుస్సుతస్యైవం
సపిండికరణాత్పురం॥ ౩౮॥ దశమేదివసేత్సౌరంబాంధవానాంస
ముండనం॥ క్రియాకర్తుస్సుతస్యాపిపునర్ముండనమాచరేత్॥ ౩౯॥
మిష్టానైర్నర్శ్యజయేదేకందినేషుదశసుద్విజం । ప్రార్థయేత్ప్రే
తముక్తించహరింధ్యాత్వాకృతాంజలిః॥ ౪౦॥ అతీసీపుష్పం
కాశపీతవాససమచ్యుతం । యేనవిస్యంతిగోవిందంసతేహంవి
ద్యతేభయం॥ ౪౧॥ అనాదినిధనోదేవశృంఖలక్రగదాధరః । అ
క్షయఃపుండరీకాక్షప్రేతమోక్షప్రదోభవ॥ ౪౨॥ ఇతిసప్రా
ర్థనామంత్రంశ్రాద్ధాంత్రేప్రత్యహంపరేత్ । స్నాత్వాగత్వాగ్న
హేదత్వాగ్గోగ్రాసంభోజనంచరేత్॥ ౪౩॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణే
సారోద్ధారేదశరాత్రేధినిరూపణోనామఏకాదశోధ్యాయః ॥

గరుడఉవాచ ॥ ఏకాదశదినస్యాపివిధింబ్రూహిసురేశ్వర ।
వృషాత్సగవిధానంచవదమేజగదీశ్వర ॥ ౧॥ శ్రీభగవానువా
చ ॥ ఏకాదశేహ్నిగంతవ్యంప్రాతరేవదిబాశయే । బౌద్ధ్వకా
దైహిక్రియాసర్వాకరణీయాప్రయత్నతః ॥ ౨॥ నిష్కలత్రయే
ద్బాహ్మణాంశ్చపేదశాస్త్రపరాయణాః॥ ప్రాథమ్యేత్ప్రే
తముక్తిచనమస్మగ్ధకృతాంజలిః ॥ ౩॥ స్నానసంధ్యాదికే
కృత్యావళ్యచార్యోపేషువిర్భవేత్ । విధానంధివక్ష్యరాగ్రే
కాదశనివీతం ॥ ౪॥ అమంత్రంకారయేచ్ఛార్ధంధశహం
నామగోత్రతః । ఏకాదశేహ్నివేతస్యదద్యాత్పిండంసమం

భవేతి॥ ౪౨ ॥ ౪౩ ॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణటికాయాంఏకాదశోధ్యాయః॥ ౪౪
ఏకాదశేతి ॥ ౧ ॥ కృత్యమేకాదశాహస్యలక్షణానికృపగ్యవ । తదు

త్సగఃఫలంచైవద్వాదశేప్రామాదవః ॥ ఏకాదశేతి ॥ ౨ ॥ ౧౩ ॥ ఉపశు
క్తంతస్య శరీరలగ్నం తదీప్సితంతస్య వాంఛితంచ - ఏతద్వస్త్రాదిసర్వం ॥

[తకం॥ x॥ సావర్ణంకారయేద్విష్ణుంబ్రహ్మణంరాజితంతథా।
రుద్రంతామ్రమయంకార్యంయమంబోహమయంభx॥ ౬ ॥ ప
శ్చిమేవిష్ణుకలశంఁగోదకసమన్వితం । తస్యోపరిస్య సేద్విష్ణుం
పీతవస్త్రేణవేష్టితం॥ ౭॥ పూర్వేతుబ్రహ్మకలశంఁగోదకసమ
న్వితం । బ్రహ్మణంస్తాపయేత్తత్ర శ్వేతవస్త్రేణవేష్టితం॥౮॥ ఉ
త్తరస్యాంరుద్రకూభంపూరితంషధుసర్పిషా । శ్రీరుద్రంస్తాప
యేత్తత్రరక్తవస్త్రేణవేష్టితం॥ ౯॥ దక్షిణస్యాం యమఘటమిం
ద్రోదకసమన్వితం । కృష్ణవస్త్రేణసంవేష్ట్యతస్యోపరియవంస్య
సేత్ ॥ ౧౦॥ మధ్యేతుమండలంకృత్వాస్తాపయేత్కాశికంసుతః ।
దక్షిణాభిముఖోభూత్వాపసశ్యేనచతర్పయేత్ ॥ ౧౧॥ విష్ణుంచి
ద్యాధింశివంధర్మంచెదవంత్రైశ్చతర్పయేత్ । మోమంకృత్వాచ
రేత్పశ్చాచ్ఛాచ్ఛాద్ధందద్వాతేఘటాదికః॥౧౨॥ గోదానంచతతోద
త్పితౄణాంతారణోఽనువై । గోరేషాహిమయాదత్తాప్రీత
యేలేస్తుమాధవ ॥ ౧౩ ॥ ఉపశుక్తంతస్యాసీద్వస్త్రధూవ
ణవాహనం । ఘృతోపూణకంకాంస్యపాత్రం సప్తధాన్యంతదీ
ప్సితం ॥ ౧౪ ॥ తిలాద్యష్టమహాదానమంతకాలేనచేత్కృతం ।
శయ్యాసమీపేధృత్వైవతద్దానంతస్యాః ప్రదాపయేత్ ॥ ౧౫ ॥
ప్రత్యక్షవిప్రచరణౌపూజయేదంబరాదిభిః । సిద్ధాన్నం తస్య
దాతవ్యంమోదకాపూషకాఃపయః॥ ౧౬ ॥ స్థాపయేత్పురుషం
మౌనంశయ్యోపరితదాసుతః । పూజయిత్వాప్రదాతవ్యావృత
శయ్యాయథోదితా॥౧౭॥ప్రేతస్యప్రతిమాయక్తాసర్వోఽకర
క్షేర్వేతా॥పెతశయ్యాయయాప్యేషాతుభ్యంవిప్రసివేదితా॥
౧౮ ॥ ఇత్యాచార్యాయదాతవ్యాబ్రాహ్మణాయకుటుంబినే।

౧౪ ॥ ౧౫ ॥ ప్రేతస్యశయ్యాయదానవిధినాహ ॥ ప్రత్యక్షేతిచతుర్థిః ॥

౧౬॥౨౧॥ బ్రాహ్మణాదివర్ణానామసాధారణవృషస్థలక్షణాన్యానా॥రక్తాక్షః
శిద్వాభ్యాం॥౨౨॥ శస్యతేవిహితోభవతి॥ ౨౩॥ సర్వవర్ణాసాధారణవృషంకథ
యతి॥ యథిత్యాదివర్ణిః॥ ౨౪॥ పంచప్రకారంనీలవృషభందర్శయతి-కింతు క్తల

తతఃప్రదక్షిణీకృత్యప్రణిపత్యవిసర్జయేత్ ॥ ౧౯ ॥ ఏవశయ్య
ప్రదానేనత్రాద్ధేననవకాదీనావృషోత్సర్గవిధానైసప్రేతోయా
తిపరాగతిం॥ ౨౦॥ ఏకాదశేహ్నివిధినావృషోత్సర్గంసమాచ
రేత్॥హీనాంగంరోగిణంబాలంత్యక్వాకుర్యాత్సలక్షణం॥ ౨౧॥
రక్తాక్షః పింగశ్చోయస్తురక్తశ్చపింగశ్చేషురే॥ శ్వేతోదరఃకృష్ణ
పృష్ఠాబ్రాహ్మణస్యవిధీయతే॥ ౨౨॥ సుస్థిగ్ధశ్చోయారక్తః
త్రియస్యవిధీయతే॥ పీతఃకృష్ణవైశ్యస్యకృష్ణశూద్రస్యశస్యతే॥
౨౩॥ యస్తుసర్వాంగపింగస్యాశ్చ్యేవతేపుచ్చేపదేవచ॥ సపి
ంగోవృషఃత్యాహుఃపింగాణాంపీతవర్ధనః॥ ౨౪॥ చరణాస్తుము
ఖంపుచ్చంయస్యశ్వేతాగోపతే॥ లాతారసశ్చోయస్తు
నీలఃకృష్ణీర్ధితం॥ ౨౫॥ లోహితోయస్తువర్ధేనముఖేపుచ్చేచపాం
దురః॥ పింగఃఖురవిహితాభ్యాంరక్తనీలనిగర్భతే॥ ౨౬॥ స
ర్వాంగమ్యేకవణోఽయఃపింగఃపుచ్చేషురేషుయః॥ తంనీలపిం
గమిత్యాహుఃపూర్వజోద్ధారకారకం॥ ౨౭॥ పారావతసవ
ర్ణస్తులలాపైతిలకాన్వితః॥ తంబభునీలమిత్యాహుఃపూర్వంస
ర్వాంగశోభనం॥ ౨౮॥ నీలస్సవళరేషురక్తశ్చసయనద్వయేత
మప్యాహుర్కహనీలఃనీలఃపంచవిధస్తన్వితః॥ ౨౯॥ అవశ్యమేవ
మోక్షవ్యవసాధార్యోగ్యమేభవేత్॥ తదర్థమేవాచరతిలోకే

కుటస్త్రివేత్యానా॥చరణాశ్చతి॥ గోపతేఃపృషస్య॥౨౫॥౨౯॥ఉక్తలక్షణోవృషః
గృహేనధార్యం-తంభారవాహకంసకుగ్యాదిత్యర్థః-యథాకపిలాగః॥బ్రాహ్మ
ణాతిరిక్తవర్ణైర్పూర్వాభ్యాంభవతికింతుదాతవైశ్యవ-తదైవాదవృషవశ్యం
మోక్షవ్యవసేతి - తదర్థంచతస్మిన్నైవారైపురాతనసర్వశాస్త్రప్రసిద్ధాగాధా

స్వతిశ్చరతిలోకవిభ్యాతింయతి॥ ౩౦॥ తామేవాహ॥ ఇష్టవ్యాపాంభితవ్యాః
మమబహవఃపుత్రాస్సంత్యతీచ్ఛాకర్తవ్యేత్యర్థః - తత్కామర్థమితచేత్తతాహ ॥
యదీతి॥ బహుష్వకోపిగయాంగచ్ఛేత్ ఏకఃగౌరీమష్టవర్షాంకన్యాంబనీలఉక్త
లక్ష్యంమోచయేదితిహేతోః - ఏకఏవచేత్తదాగృహకార్యఏవక్యగ్రోభవేత్ -

గాధాపురాతనీ ॥ ౩౦ ॥ ఇష్టవ్యాబహవఃపుత్రాయద్యుకోపిగ
యాంప్రజేత్ | గౌరీవివాహయేత్కన్యాంబీలంవాపుషముత్స్స
జేత్ ॥ ౩౦॥ సఏవపుత్రోమంతవ్యోవృషోత్సర్గంతుయశ్చరేత్ | గ
యాయాంశ్రాద్ధదాతాచయోన్యోవిష్టాసమఃకిల॥ ౩౧॥ రౌర
వాదిషయేకేచిత్సవ్యంతేయస్యపూర్వీకాః | వృషోత్సర్గైతాం
త్సర్వాంస్తారయేదేకవింశతిః॥ ౩౨॥ వృషోత్సర్గంకిలేచ్ఛంతపిత
రస్సన్విగతాఽపి | అన్తద్వంశేసుతఃకోపివృషోత్సర్గంకరిష్యతి ॥
౩౩॥ తదుత్సర్గాద్వయంసర్వేయాస్యామఃపరమాంగతిం | సర్వయ
జ్ఞేషుచాస్మాకంవృషయజ్ఞోహిముక్తిదః॥ తస్మాచ్ఛిత్సవిముక్త్య
ర్థంవృషయజ్ఞంసమాచరేత్ | యథోక్తేనవిధానైనకుర్యాత్స
ర్వప్రయత్నః॥ ౩౪॥ గ్రహణాంస్థాపనంకృత్యాతత్తన్మంత్రైశ్చ
పూజనం | షోణుంకుర్యాద్భూతాశాస్త్రంపూజయేద్వృషమా
తరః॥ ౩౫॥ వత్సంవత్సీంసమానాయ్యబర్హియాత్తంకణంతయోః |
వైనాహ్యోనవిధానైస్తథమూరోపయేత్తదా॥ ౩౬॥ స్నాప
యేచ్ఛృషంవత్సీంరుద్రకుంభోదకేనచ | గంధమాత్ర్యైశ్చసం

తస్యగయాదిపితృముక్తిప్రత్యేకవసరాభావాదితిభావః॥ ౩౦॥ అన్యఃవృషోత్స
ర్గాద్యకర్తాఇత్యకరణైకపమానోక్తిః॥ ౩౧॥ కరణైకుకేవలంపితరేవముక్తిర్న, కం
తుసర్వపితౄణామేవేత్యాహ ॥ రౌరవాదిష్వీతి ॥ ౩౨ ॥ స్వర్గతాఃస్వర్గైస్థితా
అపీచ్ఛంతిపరమగతిప్రాప్త్యర్థం॥ ౩౩ ॥ ౩౪ ॥ సర్వప్రయత్నః యది
దేశేనాస్తి తదా దేశాంతరాదప్యానీయ కతవ్య ఏవేత్యర్థః ॥ ౩౬ ॥

విధానమాహ॥గ్రహణామితిన ప్రభిః॥౩౭॥౩౮॥౩౯॥౪౦॥ ధర్మజ్ఞతీ॥వతుష్పాధ
ర్మోవృషరూపోహిభవతీతి ఉత్సర్గస్యావీచప్రదానంవయాద త్తం తవాభయ
చానంతెనతారయస్వ-మమపిత్రునితిశేషః॥౪౧॥ ౪౨॥ మృశస్యపుత్రహస్రేయ

పూజ్యకారయేచ్చప్రవక్ష్యేణం॥ ౩౯॥ త్రిశూలందక్షిణేపార్శ్వే
వామేచక్రంప్రదాపయేత్ । తంవిముచ్యాంజలింబధ్వాపరైశ్చం
త్రవిమంసుతః॥ధర్మస్త్యంప్రపరూపెణబ్రహ్మణానిర్మితఃపురా ।
తవాత్సర్గప్రదానేనతారయస్వభవార్థవాత్ । ఇతిమంత్రాన్నమ
స్మృత్యవత్సంవత్సీంసముత్సృజేత్ । వరదోహంసదాతస్యప్రేత
మోక్షందదామిచ॥౪౨॥ తస్మాదేవఃప్రకర్తవ్యస్తత్యలంజితో
భవేత్ । అపుత్రస్తుస్వయంకృత్యాసుఖంయతిపరాంతిం॥౪౩॥
కార్తికాదాశుభేమాసేచోత్తరాయణగెరవా శుక్లపక్షేథవా
కృష్ణద్వాదశ్యాదిశిథోతథా॥౪౪॥ గ్రహణద్వితయేచైవపుణ్యతీ
ర్థేయనద్వయే । విషవద్ద్వివియేచాపిచృషోత్సంగమాచరేత్ ॥
౪౫॥ శుభలగ్నముహూర్తైవశుచాదేవేనమాహీతః । బ్రాహ్మ
ణంతుసమాహూయవిధిజ్ఞంశుభాతీణం॥ ౪౬॥ జుష్టైర్లోమైస్త
థాదాదైఃప్రకర్యాద్దేహశోధనం । పూర్వవత్సకలంకృత్యంకు
ర్యాద్ధోమాదిలక్షణం॥ ౪౭॥ సాలగ్రామంచసంస్థాప్యవైశ్ణవం
శ్రాద్ధమాచరేత్ । ఆత్మశ్రాద్ధంతతఃకర్యాద్దద్యాదానంద్విజ
న్తనై॥ ౪౮॥ ఏవంయఃకురుతేపక్షిన్నపుత్రశ్చాపిపుత్రవాక ।
సర్వకామఫలంతస్యవృషోత్సర్గాత్ప్రజాయతే॥౪౯॥ అగ్నిహూ
త్రాదిభిర్మజైర్దావైశ్చవిషధైరపిసతాంతిమవాప్నోతివృషోత్స
ర్గేణయాంలభేత్॥౫౦॥ బాల్యకౌమారపాగండేయావనెవార్థ
కేకృతం । తత్పాపంతద్వినశ్యేతవృషోత్సర్గాన్నసంశయః॥ ౫౧॥

త్యలంభవతితదేవజీవితస్యస్వహస్తకృతేనాప్యప్తి॥ ౪౩॥ అతప్రద్విధానమప్యా
హ॥కార్తికాదావిశిషంబభిః ॥ ౪౪॥ విషవిద్ద్వితయేషేవతులాసంకాంతిదినే॥
౪౫॥౫౦॥ సర్వపాపానాంపాపయగ్నిత్తరూపమప్యేతదేవేత్యాహ ॥ చాత్యేతి

ద్వాభ్యాం॥౫౧॥ ౫౩॥ బహుతరస్పతశ్రవణోత్సుకతయాసాభ్యాగ్యవత్ప్యాః
సభ్రుతాయాఃస్త్రియశ్చనకుర్యాదిత్యాహ॥ పతితి॥ కించపతిపుత్రవతీత్యనై
వవిధవాయాశ్చకుర్యాదిత్యవగమ్యతే- తథావిప్యవయజ్ఞంసమాచరేదిత్యాదివ

మిత్రద్రోహీశ్చతఃస్పృశ్యనురాహగురుతల్పగః॥బ్రహ్మసోమేమ
హారీవవృషోత్సర్గా త్పముచ్యతే॥ ౫౨॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన
వృషయజ్ఞంసమాచరేత్॥వృషోత్సర్గసమంపుణ్యంనాస్తితార్క్ష్య
జగత్ప్రయే ५౩॥ పతిపుత్రవతీనారీద్వయోరగ్రమృతాయదివృ
షోత్సర్గంవై పకుర్యాద్యన్యద్ధాంచపయస్వీసీ॥ ౫౪॥ వృషభం
వాహయేన్యస్తసూ- ధౌప్యైవభేదరనివతేన్నరకఘోరేయా-
వదాభూతసంప్లవ ॥ ౫౫॥ వృషభంతాడియెద్యస్తునిర్గయము
ష్టిరుష్టిః । సనరఃపిల్వపర్వతంభుజైః-చయమయతేనా॥
౫౬॥ ఏవంకృత్యావృషోత్సర్గకుర్యాద్ధ్యాధాఃపోషత॥ సపిండి
కరణాదర్వాక్రదనాగిధియామితే॥౫౭॥ స్థానేద్వాదేర్థమాగ్రే
చచితాయంతవహస్తకే॥ అస్మిన్సంజయనైవస్తోదితపిండాదశా
హ్నికాః॥౫౮॥ మునిసంపోషకంచైతత్పుధమంపరీధితం॥అన్య
శ్చపోషకంమధ్యద్వితయంకథయామితే॥౫౯॥ ప్రథమవిష్ణవేద
ద్యాద్వితీయంశ్రీశివాయద । యామ్యానుపరివారాయతృతీ
యంపిండముత్సృజేత్॥౬౦॥ చతుర్థంసోమగాజాయహవ్యవా
హాయపంచమం॥ ౬౧॥ కవ్యబాహాయషష్ఠంజదద్యాతాగ్రలా
యసప్తమం॥౬౨॥ రుద్రానుచాష్టమందద్యాన్నవమంపురుషా
యః॥ప్రతాయుదశమంచైవైకాదశం॥ష్టవేనమః॥౬౩॥ ద్వాద
శంబ్రహ్మణేదద్యాద్విష్ణవేచత్రయోదశం॥ చతుర్దశంశివాయవ

చనాద్వ్యపోస్సర్గశ్యాపియజ్ఞమయత్వాత్తస్మిన్ప్రేమాదానామధికారవసేతి
క్వచిత్- అతోత్రదేశకలపరంపరాగతధర్మానుసరిణుకర్తవ్యం॥౫౪॥౫౭॥ఏవం
వృషోత్సర్గంనిరూప్యమలిసాదిపోషత్రయమాహ ॥ స్థానశిత్యాదియావదధ్యా

యసమాప్తిః॥౫౮॥౨౦॥ సంపరేతస్యమృతస్యార్థవైహికంభూకాంతరోపయో
గిపిండదానాదికం-తయహంవార్షికం । తథాచస్తృతికమాసపక్షాభిధిస్తయై
యోయస్మిన్ప్రియతేహసి । ప్రత్యబ్ధంతతథాభూతంతుయాహంతస్యతంచిదః”
పాతీకంతు“అశ్వినేమాసికన్యాయాంకతేవానకతేరహా । కృష్ణపక్షకృతంశ్రా
ద్ధంపాతీకంతద్విధీయత”ఇతి- యావత్పీకురుతేసాపిసతీవ॥౨౧॥౨౨॥సతుప్రా

యమాయదశపంచకం॥౨౩॥ దద్వాత్తత్పురుషాయైవపిండంయో
డశకంభగ । మధ్యంయోడశకంప్రాహురేతత్తత్త్వవిదోజనాః॥
౨౪॥ ద్వాదశప్రతిమాసేషుపాతీకంచప్రతిపాతీకం॥స్థూనమా
ణ్వాసికపిండందద్వాన్మున్యనాబ్ధికంతేథా॥౨౫॥ ఉత్తమంయో
డశకంచైశ్శన్తయాతేపరీక్షీర్తితం । శ్రవయిత్వాచరంతార్క్రమి
ర్యాదేశాదశేహసి॥౨౬॥ చత్వారింశత్తత్రైవాష్ట్రాశ్రద్ధంపైత
త్సవాశనం । యస్యజాతంవిధానెనసభపేప్రీత్యసస్త్రీభాక్॥
౨౭॥ పితృసమైప్రవేశార్ధంకారంభోజ్జ్వాత్రయం॥ఏతచ్ఛ్రా
ద్ధవహీనశ్చేత్రేతోభవతిసున్దరం॥౨౮॥ యావత్పిండయతేశ్రా
ద్ధంయోడశత్రయసంజ్ఞకం॥స్వదంతంపరదంతంచతావన్నైవోప
తివృతి॥౨౯॥తస్మాత్ప్రత్యేకర్తవ్యంవిధినాయోడశశ్రయం॥భర్త
ర్వాకురుతేత్పీన్యశ్రేయోహ్యసంతరం॥౩౦॥ సంపరేతస్య
యాంత్యుకింతుతేచార్థవైహికం॥తుయాహంపాతీకశ్రద్ధం
సానతిమచ్యతేథయా॥౩౧॥ ఉపకారాయసాభ్యుర్జీవత్యేషా
పక్షప్రతా । బీవింసభలంతస్యాకియామృతంస్వామినంభశతీ॥
౩౨॥ అథకశ్చిత్రమాదేనమియతేవహ్నివాఙ్భిః । సంస్కార
ప్రముఖంకర్తృసర్వకుర్యాద్యధావిధి॥౩౩॥ప్రమాదాదిచ్చయా

రబ్ధవశేనవహ్నిర్విధిర్నతానాంనారాయణబలివిధిఃక్రియామోక్షదాభవతి॥
తస్తమేవకుర్యాత్- సర్వాన్నతానాంచసర్వపూజనంకర్తవ్యమిత్యాహ॥ అథే
త్యాదివక్ష్యః॥ అథశబ్దోవిధానాంతరే-ప్రమాదేనానవధానేనసంస్కారప్రము

ఖండాహాదికంసర్వం పూర్వోక్తకర్త ॥ ౭౩ ॥ ౭౪ ॥ ఏవమితి ॥ అబ్జంబల
బ్జమితిచైదః - అబ్జపర్యంతమిత్యర్థః - ప్రత్యహంఘటందద్వాదితిహ - అథవా
యథా సంఖ్యాక్ వస్తుత్తరశతత్రయ సంఖ్యాకాక్ జలాంజలి సహితాక్
క్రమాత్పక్షిస్య పంచదశ మాసికస్య త్రింశత్ పునస్సాధక్ మాసికస్య

వాపినాగాద్యాద్రుయతేరుది పక్షయోరుభయోర్నాగంపం
చమీషప్రపూజయేత్ ॥ ౭౪ ॥ కుర్యాత్పిష్టమయీంలేఖాంనాగ
భాగాకృతీంభువి । అర్చయేత్తాంసితైఃపుష్పైస్సుగంజైశ్చంద
నేనచ॥ ౭౫ ॥ ప్రదద్యాదూపదీపాచతందులాంశ్చతిలాన్ని సేత్ ।
అమపిష్టంచనైవేద్యంక్షీరంచవివేదయేత్ ॥ ౭౬ ॥ సావర్ణంశక్తి
తోనాగంగాంచదద్యాద్వివిచింత్యనేకృతాంజలిస్త్రాజ్ఞానా
త్ప్రియతాంనాగరాడితి ॥ ౭౭ ॥ పునస్తేషాంప్రకుర్వీతనారాయ
ణబలిక్రియాం । తయాలభంతేస్వర్వాసంముద్యంతేస్వపాత
కైః ॥ ౭౮ ॥ ఏవంస్వక్తియాంకృత్యాఘటసాన్నంజలాన్వితం ।
దద్వాచాబ్జయథా సంఖ్యాబ్జిండాన్వాసజలాన్సమాహత్ ॥
౭౯ ॥ ఏవమేకాదశైకృత్యాకుర్యాత్సాపిండశతతః । శయ్యాప
దానాందానంచకారయేత్సూక్తైశ్చ ॥ ౮౦ ॥ ఇతిశ్రీగరుడపురా
ణేసారోద్ధారేపీకాదశవిధినిరూపణోనామద్వాదశోధ్యాయః ॥

గరుడఉవాచ । సపిండశవిధింధూహిసూతకస్యచనిర్ణయం ।
శయ్యాపదానాంసామగ్రింతేషాంచమహిమాంప్రథో ॥ ౧ ॥
శీభగవాన్సవాచ ॥ శృణుతార్క్ష్య ప్రవక్ష్యామిసాపిండాన్
ద్యభిలాంక్రియాం । ప్రేతనామపరిశృజ్యయ యాపితృగణేషి

పంచదశఇత్యాదిక్రమేజైవపీకాదశేషిండానేవదద్వాదిత్యర్థః ॥ ౭౯ ॥ ౮౦ ॥ ఇ
తిశ్రీగరుడపురాణటీకాయాంద్వాదశోధ్యాయః ॥

సపిండశుశయ్యాయాః పదానాందానమేవచ । తత్సామగ్రిఫలంతే
షాంహరిః ప్రాహత్యయోదశే ॥ తెషాంశయ్యదీనాం మహిమాం దానఫ
లంబూహీతి ॥ సపిండనేతి ॥ ౧ ॥ యయాసపిండనాదిక్రియయా ॥ ౨ ॥ పితృ

మహావీరశివాదయఃవసురుద్రాదిత్యస్వరూపాస్తేషు॥ ౩౫౨॥ “విక్రమైతద్వా
దశాహంరాజస్యస్యాప్య శౌచక” మితివిష్ణుపురాణ వచనాద్భూతస్యరాజస్యాపి
ద్వాదశాహంసూతకం॥ ౬॥ సపిండాఃచతుఃపురుషావధయః-సకుల్యాఃసప్తపు
రుషావధయః- గోశ్రజాఃదశపురుషావధయః॥ ౭॥ ఏతదేవవిశేషేణసర్వాయ
తి చతుర్థేపుంసివృద్ధప్రపితామహకులౌశ్చన్నై సపిండేపురుషేదశరాత్రం సూ

శేత్ ॥ ౨॥ సపిండోమితితోయేషాంఫితామహావాదిషుః శోప
తిష్ఠంతిదానానిపుత్రైర్దత్తాన్యనౌకథా॥ ౩॥ అశుద్ధస్యాత్సదా
పుత్రోనశుద్ధతికదాచనసూతకంననివరైతసపిండీకరణంవిసా॥
౪॥ తస్మాత్పుత్రేణకర్తవ్యంసూతకాంతేసపిండనఃసూతకంతే
ప్రవత్స్యామిసర్వేషాంచయథోచితం॥ ౫॥ దాహ్మణస్తుదశాహే
నతుత్రియోద్వాదశేహని॥ వైశ్యఃపంచదశాహేసహద్రోమా
సేనశుద్ధతి॥ ౬॥ దశాహేనసపిండస్తుశుద్ధతిప్రేతసూతకే॥
త్రిరాత్రేణసకుల్యాస్తున్నాత్వాశుద్ధతిగోశ్రజాః॥ ౭॥ చతుర్థేద
శరాత్రంస్యాత్తణ్ణీశాఃపుంసిపంచమే॥ షష్ఠేచతురహఃప్రోక్షం
సప్తమేచదిశత్రయం॥ ౮॥ అష్టమేదినిమకంతునచమే॥ హగద్వ
యం॥ దశమేస్నానమాత్రంహివాత్క జన్మసూతకం॥ ౯॥ శశాం
తరగతఃశ్చిచ్ఛ్వాబయాద్యోహ్యహర్మికం॥ యశ్చేషందశరా
త్రస్యతావదేవాశుచిచ్ఛవేత్ ॥ ౧౦॥ అతిక్రాంతేదశాహేతుని
రాత్రమశుచిచ్ఛవేత్ ॥ సంచత్సశేషతీతేతుస్నానమాత్రాద్విశు
ద్ధతి॥ ౧౧॥ అభ్యభాగద్వయంయూచన్తృత్యం॥ యజమాతకైవ్యతీ

తకం- పుంసిసూతకంచేతిసర్వత్రైవయోజ్యం॥ ౮౯॥ అహర్మికందశదినమధ్య
ఏవ ॥ ౧౦॥ దశాహేఅతిక్రాంతేవ్యతీతేసతిసంచత్సరాత్రాప్రీక్షిరాత్రసూత
కం- దశాహమితిసపిండీపగ్యంతంజ్ఞాతవ్యం - తాంవిసాసంధ్యాంచనాదీనామ
సధికారాత్ ॥ ౧౧॥ ననుప్రథమసూతకేదైవాద్విత్తియేఅగతేసతికింకర్తవ్యమిశ్య
తఅహా॥ అశ్యేతి॥ చతుర్భాగస్యత్రిభిర్నైరెకోవిభాగః షష్ఠిశ్చర్భాగద్వయం-

తత్రప్రాజ్ఞతస్యవడ్డినమథ్య ద్వితీయమ్మతేసతిఅద్యన సమైవద్వితీయస్యాపి
దశరాత్రాదికంసపిండనంచకర్తవ్యం - వడ్డినాదూర్ధ్వంమృతేనసహఅద్యస్యస
పిండనాదికమితితాత్పర్యార్థః॥ ౧౨॥ ఆదంతజననాత్ దంతోద్భవాత్ప్రాక్ సద్యః
స్నానమాత్రాచ్యుద్ధిః- అచాలాత్ ఆచూడాకరణాత్ ఆచూడాత్ప్రాక్ నైశీప
కరాత్రేణశుద్ధిః - ఆవ్రతాదేశాద్వీరబంధనాత్ప్రాక్ త్రిరాత్రంసూతకం -
అతఃపరంఉపపితసంసారాదనంతరం॥ ౧౩॥ కన్యానాంసూతకమాహ ॥ చా
లాంతంసప్తవింశతీమాసపర్యంతంయత్రయదావిపద్యతేమియతే ॥ ౧౪ ॥ వా

యేసతితేచాద్యాత్సుతకాచ్యుద్ధిరిష్యతే ॥ ౧౨॥ ఆదంతజననా
త్సద్యఃఅచాలానైశీప్సృతా త్రిరాత్రమావ్రతాదేశాద్దశరా
త్రమతఃపరం ॥ ౧౩॥ అజన్మనస్తుచాలాంతంయత్రకన్యావిపద్య
తే సద్యశ్చౌచంభవేత్తత్రసర్వవర్ణేషునిత్యశః॥ ౧౪॥ తతోవా
గ్దానపర్యంతంయవదేశాహమేవహి అతఃపరంప్రవృద్ధానాం
త్రిరాత్రమితినిశ్చయః॥ ౧౫॥ వాక్పదానేక్యతేత్వత్రజ్ఞేయంచో
భయతస్త్రోహం పితుర్వరస్యచతతోదత్తానాంభర్తరేవహి॥
౧౬॥ షడ్వాసాభ్యంతరేయావర్గర్భస్రావోభవేద్వది । తదా
మాససమైస్తాసాందివనైశ్శుద్ధిరిష్యతే॥ ౧౭॥ అతఃఉర్ధ్వంస్వజా
త్యుక్తమానౌచంతాసువిద్యతే సద్యశ్చౌచంసపిండనాంగర్భ
స్యపతనేసతి॥ ౧౮॥ సర్వేషామేవవర్ణానాంసూతకేషుతకేపి
వా దశాహాచ్యుద్ధిరిత్యేషఃకలౌశాస్త్రస్యనిశ్చయః॥ ౧౯॥ ఆశీ

గ్దానాత్ప్రాక్ ఏకదినంసూతకం - అతః పరంవాక్పదానాదనంతరంప్రవృద్ధా
నాం పయసాధికానాం చత్రిరాత్రంచేతి - వాక్పదానం నామ (భాషా
యాంసగాయిత్యుచ్యతే) ॥ ౧౫ ॥ ఏతదేవవివృణోతి ॥ వాగితి ॥ ఉభయతః
పితుర్వరస్యాపిత్రిదినం - దత్తానాంవివాహీతానాం భర్తర్భూమివివసతుపితుః ॥
౧౬ ॥ తాసాంమాతృకామేవ “యావన్నానస్థితాగర్భాస్తావద్దినాని సూత
క” మితివచనాత్ ॥ ౧౭ ॥ తాసుమాతృప్రేవసతుపిత్రాదిషు॥ ౧౮ ॥ సామాన్యము
క్త్యావిశేషశాస్త్రమాహ ॥ సర్వేషామితి ॥ “సామాన్యశాస్త్రతోనూనంవిశే

జోలవాస్యవే" దితివిశేషస్యైవప్రామాణ్యత్ ॥౧౨॥౨౦॥ సూతకప్రయోజనమాహ॥సంధ్యామిత్రిభిః॥౨౧॥౨౨॥ వ్రతినఃబ్రహ్మచారిణః-తేనగురుశుశ్రూషానత్యాజ్యేతి-యద్వాచాంద్రాయణాదిమహావ్రతయక్తస్య-తేనాపివ్రతభంగోనకర్తవ్యశ్చేతిభావః- మంత్రపూతస్యమహామంత్రజప్తైస్సదాపవిత్రస్య-జపత్యాగోనోచితఇతి- సాగ్నికస్య- మానసస్యావశ్యకత్వాత్-బ్రహ్మనిష్కస్యగృహస్థస్యాపితస్యతివర్ణాశ్రమిత్వాత్ - వర్ణాశ్రమోచితంసూతకంనాస్యైవ - జ

ర్వాదంజేవపూజాంప్రత్యుత్థానాభివందనం । పర్యంకేశయనం
స్వర్చంసకుర్యాన్నతసూతకే ॥ ౨౦ ॥ సంధ్యాందానంజపం
హోమంసాంధ్యాధ్యాయంపితృతర్పణం । బ్రహ్మభోజ్యంవ్రతంనై
వకర్తవ్యంమృతసూతకే ॥ ౨౧ ॥ నిత్యంనైమిత్తికంకామ్యంసూత
కేయస్సమాచరేత్ । తస్యపూర్వకృతంసిత్యాదికంకర్తవ్యమితి ॥
౨౨ ॥ వ్రతినోమంత్రపూతస్యసాగ్నికస్యద్విజస్యద । బ్రహ్మ
నిష్కస్యయతినోసహిరాక్షాంజసూతకం ॥ ౨౩ ॥ వివాహోత్స
వయజ్ఞేషుజాతేచమృతసూతకే । తస్యపూర్వకృతంచాన్నంభో
జ్యంతస్సనురబ్రవీత్ ॥౨౪॥సూతకేయస్తుగృహ్లాతితదజ్ఞానాన్నదో
షభాక్ । దాతాదోషమవాప్నోతియాచకాయదదన్నపి ॥ ౨౫ ॥
ప్రచ్ఛాద్యసూతకంయస్తుదదాత్యన్నంద్విజాయచ । జ్ఞాత్వాగృ
హ్లాంతియేవిప్రాచోషభాజస్తవీవహే ॥ ౨౬ ॥ తస్మాత్సూతకశు

స్తమరణయోరవాస్తవత్వాచ్చేతి - యతినఃసన్న్యాసినిః - తస్యాపిలోకేషణా
యావ్యుద్ధితత్వాత్ - రాక్షాం మూర్ధాభిషిక్తానాం - దానం గ్రాహ్యమేవేతి
భావః ॥ ౨౩ ॥ తస్యసూతకస్యప్రాకృత్యంకృతంసిద్ధాన్నం పక్వాన్నంతుభో
జ్యంభోజనార్హమేవ- పశ్యత్కృతంసేతి ॥ ౨౪ ॥ తదజ్ఞానాత్తస్యసూతకస్యా
జ్ఞానాత్ గృహ్లాంతి - సూతకకథితేపియోయాచతేతస్మైదదన్నకదాతాదోషభా
జ్యభవతీత్యర్థః ॥ ౨౫ ॥ దాతాదోషమవాప్నోతీత్యేవవివృణోతి ॥ ప్రచ్ఛాద్యసం
గోప్య ॥ ౨౬ ॥ తస్మాత్సూతకంసపిండనంవినానాపయాతి - తదపసరణంవినాచ

దానాదానయోరనధికారాదితపేతోస్సపిండనంకుర్యాదితి - సపిండనాత్ సః
 ప్రేమఃపితా॥౨౭॥ మునిమతోక్తపిండనకాలంప్రదగ్మయతి॥ ద్వాదశాహేభిః॥
 ౨౮॥ మునిమతంనిరాకృత్యయుగానురూపంస్వసుకంకథయతి॥ మయెతి॥౨౯॥ ము
 నిమతేనహూదోషాప్రదగ్మ్యస్వమతంద్రథయతి॥ అనిత్యాదితిపంచభిః॥ కలిధ
 ర్మకామనిత్యత్వమేవాహుంసామిత్యాది॥౩౦॥ వ్రతబంధఃకుంభితసంస్తారః -

ధ్యర్థంపితుఃకుర్యాత్సపిండనం । తతఃపితృగజైర్సార్థంపితృభా
 కంసగచ్ఛతి॥ ౨౭ ॥ ద్వాదశాహేత్రిపక్షేవాషణ్మాసేవత్సరేపి
 వాసపిండికరణంప్రోక్తంమునిభిస్తత్ప్రదగ్మభిః॥౨౮॥ మయాతు
 ప్రోచ్యతేతార్థశాస్త్రంసర్వమసారతః । చతుర్థామేవవర్ణా
 నాం ద్వాదశాహేసపిండనం॥౨౯॥ అనిత్యాత్మలిధర్మకాంపుం
 సాంచైవాయుషఃక్షయాత్ । అస్థిరత్వాచ్ఛరీరస్యద్వాదశాహే
 ప్రశస్యతే॥౩౦॥ వ్రతబంధాత్సవాదీనివ్రతసోఽప్యపనానిచ । వి
 వాహాదిభిరేవైవమ్యతేచగృహమధిని॥౩౧॥ భిక్షుర్భిక్షాంనగృ
 హ్లాతిహంతకారోనగృహ్యతే । నిత్యనైమిత్తికంలుప్యేద్యావత్పుం
 డంసమేతం॥౩౨॥ కర్మలోపాత్ప్రత్యవాయాభవేత్తస్మాత్సపిం
 డనం । నిరగ్నిఃస్సాగ్నికోవాద్వాదశాహేసమాచరేత్॥౩౩॥ య
 త్ఫలంసృష్టిర్దేహుసర్వయశ్లేషమత్యలం । తత్ఫలంసమవాప్నోతి
 ద్వాదశాహేసపిండనాత్॥ ౩౪ ॥ అతఃస్మాత్సామ్యతస్థానెగో
 మయెనోపలేపితే । శాస్త్రోక్తేనవిధానెనసపిండికారయెత్సు
 తః॥ ౩౫ ॥ పాద్యార్థ్యాచమనీయాద్యైవశ్చేదేవాంశ్చపూజ

ఉత్సవఃయజ్ఞాదీనాం- ఆదిత్యదేవపేశికాదీనామపి-వ్రతస్యకార్తికాదెర్వృతమా
 త్రస్య ఆదీనిద్విరాగమనాద్యపి గృహషధినిపుద్ధేమ్యతేనతి॥ ౩౧ ॥ భిక్షుఃస
 న్నాగ్ని - హంతకారః - నైవేద్యదేవమకుప్తాంపంచసూనానివతకాన్నవిభా
 గః॥ ౩౨ ॥ వ్రత్యవాయాదోషభాగ్భవేత్॥ ౩౩॥ ౩౪॥ అతః ద్వాదశాహేస్యా
 వశ్యకత్వాద్ధేతో - మృతస్థానెగోమయెనోపలేప్య సపిండనంకారయేత్ ॥

౩౫॥ అపండితస్సు శేత హస్తాప్రత్యక్షాచామత్ ॥ ౩౬॥ ౩౯॥ పితుఃపిండస్యపి
తామహాదిపిండైస్సమోకీకరణంసపిండికరణమితి॥ ౪౦॥ అథశబ్దోవిధానాంతః॥
౪౧॥ పూర్వంసువర్ణశలాకయాత్రిధాకృతంతంపైతృకంపితుఃపిండం తేభ్యఃప్రపి
తామహాదిత్రిభిఃపిండైస్సహమేషయేదితి - అగ్రేతామహ్యఃపూర్వంమాతరిప్ర
శాంతాయాంసత్యాంపైతృకవత్ప్రపితామహ్యదీనాంత్రిన్పిండాన్ దత్వాత్తైస్స

యేత్ ॥ కుపితేవికిరందత్వాహ్యఃపునరుపస్సు శేత్ ॥ ౩౬॥ద
ద్యాప్తి తామహాదీనాంత్రిన్పిండాంశ్చయధాక్రమంవసురుద్రా
రూపాదాంవతుర్థంమృతకస్యచ॥ ౩౭॥ చంద్రస్థులసీతత్రై
ర్ధామైర్దేవైస్సుభోజనైః ముఖవానైస్సువస్తైశ్చదక్షిణాభిశ్చ
పూజయేత్ ॥ ౩౮॥ ప్రేతపిండంత్రిధాకృతాసువర్ణస్యశలాక
యాపితామహాదిపిండేషు మేళయేత్తంపుథక్పృథక్ ॥ ౩౯॥ పితా
మహ్యసమంమాతుఃపితామహసమంపితుఃసపిండికరణంకుర్యా
దితి తార్క్ష్యవతంవ మ॥ ౪౦॥ వృతేపితరీయస్యాథవిద్యతేచపితా
మహాః తేనదేయాస్త్రయఃపిండాఃప్రపితామహాపూర్వకాః॥
౪౧॥ తేభ్యశ్చపైతృకంపిండంమేళయేత్తత్త్రిధాకృతంమాతర్య
గ్రేప్రశాంతాయాంవిద్యతేచపితామహీ తదామాతృకశ్రాదే
పికుర్యాత్తైతృకవద్విధిః॥ ౪౨॥ యద్వామయివహాలత్యాంత
యోఃపిండంవ మేళయేత్ ॥ ౪౩॥ అభుత్రాయాఃప్రియాఃకుర్యా
త్పతిస్సాపిండనాదికం । శ్వశ్రావదిభిస్సమోవాస్యాస్సపిండికర
ణంభవేత్ ॥ ౪౪॥ భర్తాద్విభిఃప్రిభిఃకార్యంసపిండికరణంప్రి
యాః సైతన్తచమంతార్క్ష్యపత్యాసాపిండ్యుర్హతి॥ ౪౫॥ ఏ

హమాతుఃపిండంమేళయేదితి॥ ౪౨॥ పత్యంతరహహ॥ యద్వేత్తితయోఃమాతా
పిత్రోఃపితామహరూపేషుపితుఃపిండం-లత్యామ శుశ్చేతి॥ ౪౩॥ ప్రియాః
క్రియాకరణైవత్కృత్యధికారోస్తీత్యాహ॥ అభుత్రాయా ఇతి॥ ౪౪॥ మతాంతరం
నిరాకరోతి॥ భర్తాద్విభిఃభర్తాద్విభిఃకాంతేనసహనతుసపిండనంయోగ్యంభవతి-అ

ధ్వాంగీ త్వాత్ || ౪౫ || దయితావపతిశ్చదంపతీ-జాయాదయితయోర్జందంభావౌ
భవతఃశ్చకురాదే- అతిరతఃమధ్యేత్యుంక్యత్వాతత్సత్యాస్సపిండనంకుర్యా
దిత్యన్వయః || ౪౬ || సత్యాస్సపిండనాదికమప్యేకవసతుతఃకుర్యాత్ - సతుద్విత్తి
యః || ౪౭ || విదేశేదశాహమధ్యేక్షాత్వాచ్యుతాయాస్సత్యాశ్చవణాదిదినాదవ
శేషదినేషుదశరాత్రంవిధాయభర్తుస్సపిండదినేసపిండనాదికంకార్యం-దశాహ-

కాంచితాంసమారూఢౌదంపతీయదికాశ్చపః త్యుంజమంతరతః
కృత్యాశ్చకురాదేస్తవాదశేత్ || ౪౮ || ఎకవసతుతఃకుర్యాదా
దౌపిండాదికంపితుః | తదూర్ధ్వంజప్రకుర్వీతసత్యాస్సాన్వసంపు
నశ్చశేత్ || ౪౯ || హుతాశంయాసమారూఢాదశాహభ్యంతరే
సతి | తస్యాభర్తుర్నికార్యంశయ్యుదానంసపిండనం || ౫౦ || కృ
త్యాసపిండనంతార్థప్రకుర్యాత్ప్రతర్పణం | ఉవాహ శేత్స్వ
ధాకారంవేదమంత్రేస్సమన్వితం || ౫౧ || అతిధింధోజయేత్తస్య
ద్ధంతకారంచసర్వదా | తేవత్సృంతిపితరోమునయోదేవదాన
వాః || ౫౨ || గ్రాసమాత్రాభవేద్భిక్షాదకుర్గాగ్రంతువుష్కలం |
పుష్కలానిచచత్వారిహంతకారోవిధీయతే || ౫౩ || సపిండాగ్నిం
విప్రచగ్ధౌపూజయేచ్ఛందనాత్మతైః | దానంతస్త్రైపదాతవ్యమ
త్యుత్సృజ్యప్రిహేతవే || ౫౪ || వర్షవృత్తింఘృతంచాన్నంసువర్ణంర
జితంసుగాం | అశ్వంగజంరథంభూమిమాచార్యాన్ప్రదాప
యేత్ || ౫౫ || తతశ్చపూజయేన్నంత్రేస్సృష్టివాదసపూర్వకం |
కుంకుమాత్మతనైవేద్యైర్గ్రహైః దేవీవినాయకం || ౫౬ || ఆచా
ర్యస్తుతతఃకుర్యాదభిషేకంసమంత్రకం | బధ్వాసూత్రంకరేద
ద్యవ్యంత్రపూతాన్స్తధాత్మతాః || ౫౭ || తతశ్చభోజయేద్వి
ప్రాన్నృష్టాన్వైవిధైశ్చభైః | దద్యాత్సదక్షిణాంతేభ్యస్సజ

దనంతరంక్షాత్వాచ్యుతాయాస్తుత్రవణదినాద్వాదశేహనీతి || ౫౮ || ౫౯ || హంతకా
రప్రమాణమాహ || చత్వారిపుష్కలానిషోడశగ్రాసమాత్రం || ౬౦ || ౬౧ || సుగాం
సుగీలాంగాం || ౬౨ || ౬౩ || సూత్రంరక్షాసూత్రం || ౬౪ || శుభైః రుచిః - బహుశర-

రాయస్తోత్ర్యర్థః - సజలాగ్నాక్షపూర్ణాహ్లాదుకదపీణాసహితాద్విషట్
ద్వాదశఘటాద్వాదశవిప్రాన్భజయిత్వాతేభ్యోదద్యాదితి॥౫౬॥ ద్విజభో
జనానంతరంబజైర్విప్రాభిర్వాగ్యాద్యాఃక్రమాత్ప్రప్తవ్యాః-తతస్తైశుభ్యే
రన్నిత్యన్వయః- బ్రాహ్మణాదిభిశ్చతుర్విధైశ్చత్వారఃక్రమాత్ప్రప్తవ్యాఇత్య
ర్థః॥౫౭॥ అథసపిండనానంతరంశయ్యాదాననిరూపణతి॥ ఏవమిత్యాది॥ ౫౮॥
౫౯॥ శయ్యాంతప్రతాయాంచితవస్త్రైశ్చాచ్యుతాయాఽభువివిశ్యశేత్
స్థాపయేత్ ఇతితృతీయోనాన్వయః- కథంభూతాం- సారదారుమయాంభారసం

లాగ్నాద్విషడ్ఘటా॥ ౫౬॥ వార్యాయుధంప్రతీదస్తునంద
స్తుద్విజభోజనాత్॥ప్రప్తవ్యానంతరంబజైశ్చద్యైరంస్తేతతఃక్ర
మాత్॥౫౭॥ ఏవంసపిండసంక్యత్వాక్రియావస్త్రాణిసంత్యజేత్ ।
శుక్లాంబరధరోభూత్వాశయ్యాదానంప్రదాపయేత్ ॥ ౫౮॥శ
య్యాదానంప్రశంసంతిసర్వేదేవాస్సవాసవాః । తస్మాచ్ఛయ్యా
ప్రదాతవ్యామరణేజీవితేపివా॥౫౯॥సారదారుమయాంభూ
సుచిత్రైశ్చిత్రితాంద్యధాంపటసూత్రైర్వితనితాంహేమసూ
త్రైరలంకృతాం॥ ౬౦॥ హంసతూలీప్రతిచ్ఛన్నాంశుభోర్దౌప
ధానికాం । ప్రచ్ఛాదనపటియక్తాంపుష్పగంధైస్సువాసితాం॥
౬౧॥దివ్యబంధైస్సుబంధాంబసువిశాలాంసుఖప్రదాంశయ్యా
మేవంవిధాంక్యత్వాహ్యస్తృతాయాంస్యసెద్భువి॥౬౨॥ఇత్రం
దీపాలయారోఘ్యచామరాసనభాజనంభృంగంకరకాదగ్గం

వహనకావ్రచితాయద్వాసారూపోదారుద్విగ్రహస్తన్మయాంవా-రమ్యా
మితిశేషేణ-ఉక్తరవ్యతామేవాహ॥ సచిత్రైర్నితి ॥ వితనితాంసంగధితాంబో
హపత్రస్థానైహైమఃత్రైర్నితి॥౬౦॥ హంసవదుజ్జ్వలామృదుచలాయతూలీతి
ధంప్రప్రణికా (భాషాయాంతులాఃచేది) తయ (ప్రతిభగ్నాంతిచ్ఛాదితాం-
శుభానిసుందరాణీర్దౌపధానికానియస్యాం (భాషాయాంతకియాఇతి) ప్ర
చ్ఛాదనపటితదాచ్ఛాదనముపరితనవస్త్రం॥౬౧॥దివ్యబంధైః(భాషాయాంక

సకాగతి॥ ౬౨॥ ఛత్రంబతుశ్చరణసంలగ్నంరథస్థవత్కాఢ్యంరూప్యాదిధాతు
మయం-దీపాలయం (దివటీభితిభాషాయాం) చామరంవ్యజనంఆసనంకాత్మమ
యం(చాకీభితిభాషాయాం) భాజనంజలపానపాత్రం-భృంగారం) గడూకాగ
డవీరూరీతిభాషాయాం కరకాఅల్పఘటాఃకలశమితకమండలంవా- ఆదర్శగద
ర్శణం॥ ౬౩॥ అస్యతే తాంబూలపాత్రాద్విపకారకసామగ్రిం- స్వేస్వస్థానేతి

పంచవర్ణవితానకం॥ ౬౩॥ శయనస్యభవెత్ప్రించద్యచ్ఛాన్యదుప
కారకం । తత్సర్వంపరిత ప్రస్యాస్వేస్వస్థానైనియోజయేత్ ॥
౬౪ ॥ తస్యాంసంస్థాపయేద్దైవంహరింలక్ష్మీసమన్వితం । స
ర్వాభరణసంయుక్తమాయధాంబరసంయుతం ॥ ౬౫॥ప్రీ
ణాంచశయనైభ్యత్వాజ్జలాలక్తకుంఠమం । వస్త్రంధూమా
దికంయచ్ఛసర్వమేవప్రదాపయేత్ ॥ ౬౬॥ తతోవిప్రంసపత్నీ
కంఠంధవుప్రేరలంకృతం । కణాకంఠుశీయాభరణైఃకంఠసూ
త్రైశ్చకాంచనైః॥ ౬౭॥ ఉష్ణీషముత్తరీయంచహాళకంఠరథాయ
చస్తాపయేత్సఖశయ్యాయాంలక్ష్మీనారాయణాగ్రతః॥ ౬౮॥
కుంకుమైపుష్పమాలాభిహారింలక్ష్మీంసమర్చయేత్ । పూజయే
ల్లోకపాలాంశ్చగ్రహాన్దైవంవినాయకం॥ ౬౯॥ ఉత్తరాభిముఖా
భూత్వాగృహీత్వాకసుసూంజలిం ఉచ్చారయేదిమంమంత్రం
విప్రస్యపురతెస్థితః॥ ౭౦॥ యదాకృష్ణద్వితీయాస్తీశయ్యాక్షీరో
దసాగరేతథాభిరాయదశూన్యేయంమమజన్మనిజన్మనః॥ ౭౧॥
ఏవంపుష్పా జలింవిప్రేసృతిమాయాంహరైఃక్షేపేత్ । తతస్సో

తి-ఛత్రంపాదేమదీపాలయంవామెచామరంశయ్యోపరిఆసనందక్షిణేభాజనంత
దుపరివితానంఛత్రస్యోపరినియోజయేదిత॥ ౬౪॥ ౬౫॥ ప్రీణాంసౌభాగ్యవతీనాం॥
౬౬॥ కణ్ఠాంఠుశీయాదిభిఃదంపతోర్ధాభరణానితైశ్చాలంకృతంప్రసం- స్థాపయే
దిత్యుత్తరేణాస్వయః॥ ౬౭॥ ౭౦॥ మమేయమితిజీవనే- రణేమమమపితురివిశేషః- ఇ
యంశయ్యాఅశూన్యా - మయామమపితౌవాస హితైవ ధూయాదిత్య

ర్థః॥ ౨౧॥ ౨౨॥ కొదదాతీతిదానాభిమానంనకుర్యాదితి॥ ౨౩॥ ౨౪॥ సర్వోపస్క-
రణైస్సహించితసర్వవస్తుభిఃసహితం - సుఖనుప్ర్యర్థంసుఖేననిదానుప్తిః తద
ర్థంగృహంపదద్యాదితి॥ ౨౫॥ ౨౬॥ ఆధూతసంప్లవంమహాప్రళయపర్యంతప్రళ-

పస్కరాంశయ్యాందానసంకల్పపూర్వకం॥ ౨౭॥ దద్యాద్వి
తోపదేష్టేచగురవేబ్రహ్మవాదినే । గృహంబ్రాహ్మణేనాం
త్వంకోదదాతీతికీర్తయేత్॥ ౨౮॥ ఆందోశయెద్విజలక్షింహ
రించశయసత్థితం । తతఃప్రదక్షిణీకృత్యప్రణిపత్యవిసర్జయేత్॥
౨౯॥ సర్వోపస్కరణైస్సక్తంప్రదద్యాదతిసుందరం । శయ్యా
యాంసుఖనుప్ర్యర్థంగృహంచవిభవెనతి॥ ౩౦॥ జీవమానస్సవి
హస్తైసయదిశయ్యాండదాతియః । శజ్జీవతోవృషోన్మర్గంపర్వకా
లేనమాచరేత్॥ ౩౧॥ ఇయమేకస్యదాతవ్యాః హూనానకదా
చన । సావిభక్తాచవిక్రీతాదాతారంపాతయశ్యధః॥ ౩౨॥ పాత్రే
ప్రదాయశయనంవాంఛితంఫలమాప్నుయాత్ । పితాచదాతా
తనయఃపరత్రేహచమోదతే॥ ౩౩॥ పురందగ్యహౌచవ్యేసుర్య
పుత్రాలయేపిచ । ఉపతిష్ఠేన్నసందేహశ్చయ్యాదానప్రభావతః॥
౩౪॥ విమానవరమారూఢస్సేవ్యమానోఽస్పరోగజైః । ఆధూత
సంప్లవంయావత్త్రివత్పాతంకవర్జితః॥ ౩౫॥ సర్వతీర్థేషుయశ్చ
ణ్యంసర్వపర్వదినేషుచ । తేభ్యశ్చాచ్యర్థకంపుత్ర శయ్యాదానో
ద్భవంభవేత్॥ ౩౬॥ ఏవంపత్వాసుతశ్శయ్యాండదానంప్రదా
పయేత్ । తద్భూణుష్యమయాఖ్యాతంయథావత్కథయామితే॥

౩౭॥ ఛత్రోపానహవస్త్రాణిముద్రికాచకమండలుః । ఆసనంపం
యెలీనోపిపునస్సృజ్జీనమయే తత్రైవోత్పద్యతేతంకవర్జితః పీఠారహితః స్వ
గైర్విత్తతీతిపూర్వపక్షాతవ్యం॥ ౩౮॥ ౩౯॥ శయ్యాదానోత్తరంపదదానంప్ర

దద్యాదిత్యాహ॥ ఛత్రేతి॥ ౮౩॥ ౮౮॥ పథియమమాగ్నేసుఖంనిష్ఠరతేభుజ్జే॥
౮౯॥ ౯౦॥ పాథేయంపరలోకభోగ్యం॥ ౯౩॥ ౯౪॥ నను “ఉత్తమంమో

చపాత్రాణిపదంసప్తవిధంస్తృతం॥ ౮౩॥ దండేనతామ్రపా
త్రేణహ్యమాన్వైర్భోజనైరపి॥ అర్ఘ్యయజ్ఞోపవీతైశ్చపదంసం
పూర్ణతాంప్రజేత్॥ ౮౪॥ త్రయోదశపదానీత్యంభాశక్త్యావి
ధానుః॥ త్రయోదశేభ్యోవిప్రేభ్యఃప్రదద్యాద్వాదశేహని॥
౮౫॥ అనేనపదదానేనధార్మికాయాంతిసద్గతిం॥ యమమార్గ
గతానాంచపదదానంసుఖప్రదం॥ ౮౬॥ ఆతపస్త్రత్రైవైరాద్రో
దహ్యతేయేనమానవః॥ ఛత్రదానేనసుచ్ఛాయాజాయతేతస్య
మూర్ధని॥ ౮౭॥ అతికంటకసంకీర్ణేయమలోకస్యవత్త్వం॥ అశ్వారూ
ఢాశ్చతేయాంతిదదతేయేహ్యపానపశా॥ ౮౮॥ శీతోష్ణవాతదుః
ఖానిత్రత్రమారాణిభిదర॥ వస్త్రదానప్రభావేనసుఖానిష్ఠరతే
పథి॥ ౮౯॥ యమదూతామహారోదాఃకరాళాఃకృష్ణపింగళాః॥
సపీడయంతితంమాగ్నేముద్రికాయఃప్రదానతః॥ ౯౦॥ బహుభు
ర్నసమాకీర్ణైర్వాతైశోయవర్జితై॥ కమండలుప్రదానైస్తృపితః
పిబతేజలం॥ ౯౧॥ మృతోద్దేశేనయోదద్యాదుదపాత్రంచతామ్ర
జం॥ ప్రపాదానసహస్రస్యయత్ఫలంసోఘ్నతేఢు॥ ౯౨॥ ఆ
సనేభోజనేచైవదత్రైసవ్యగ్నీజాతయే॥ సుఖేనభుజ్జేపాథే
యంపథికచ్చృతశ్చైశ్చ॥ ౯౩॥ ఏవంసపిండనదినేదత్వాదానం
విధానతః॥ బహూంత్యంభోజయేద్విప్రానాశ్చపాకాదికానపి॥
౯౪॥ తతస్సపిండనాదూర్ధ్వమర్వాక్సంపత్సరాదపి॥ ప్రతిమాసం
ప్రదాతవ్యోజలకుంభస్సపిండకః॥ ౯౫॥ కృతస్యకరణంనాస్తి

దశంహ్యోతస్తయాతేకధితం॥ ౧౦॥ శ్రవయిత్వాచరంతార్క్ష్యకుర్యాదేకాదశే

“సీ” తిప్రాగుక్తత్వాదేకాదశాహే కృతాయామవ్యుత్తమమౌడశ్యాం వ్రునః
పతిమాసంఘటంపిండదానం చకిషథః మితీచేత్తతాహ ॥ కృతశీతి ॥ అత్ర
కృతస్యకరణం నాస్తీతిసిషేధస్తు ప్రేతకార్యం వివాదతో ద్యావనాది ష్వేవ
ప్రేతార్థంతువునః కరణేనతస్యా త్మయశ్చస్త్రిప్పవతీతి హేతోః వ్రునరపికుర్యాది
త్యర్థః॥ ౯౬॥ అతఃమాసికాదీనామావశ్యకత్వాదితిహేతోః - విశేషాసుపార్జ
మాస్యాదితిధిపువురుషేమృతేసతిప్రథమంపాతీకవిశేషంవత్సోమితి॥౯౭॥ తమే

ప్రేతకార్యవృత్తేభిః । ప్రేతార్థంతువునఃకుర్యాదత్మయస్తు
ప్తిహేతవే ॥ ౯౬ ॥ అతోవిశేషంవత్సోమమాసికస్యాబ్జికస్య
చ । పాతీకస్యవిశేషంచవిశేషంతిధిపుమృతే ॥ ౯౭ ॥ పౌణ్య
మాస్యాంమృతోయస్తుచతుర్థితస్యఊనికా ॥౯౮॥ సవమ్యాం
తుమృతోయస్తురిక్రాతస్యచతుడశీ । ఇత్యేవం పాతీకంశ్రా
ద్ధంకుర్యాద్వింశతిమేదిసే॥ ౯౯ ॥ ఏకవివయదామాసస్సంక్రాంతి
తిద్వయసంయుతః । మాసద్వయగతంశ్రాద్ధం మలమాసేహి
శస్యతి॥ ౧౦౦ ॥ ఏకస్త్రిన్వాసిమాసాద్వయదిస్యాతాంతయో
ద్వయోః । తావేవపతౌతావేవతిథయస్త్రింశదేవహి ॥

వాహ॥ పౌర్ణమాస్యామితిద్వాభ్యాం । తిధిమరిక్రాభ్యావతుర్థితస్యప్రేతస్యఊని
కాపాతీకశ్రాద్ధవిధిః॥ ౯౮॥౯౯॥ మాసికస్యవిశేషమాహ॥ ఏకవివేతితిధిః॥మల
మాసేత్యయమాసే “రవిసంక్రమసోనోయోమలమాసోధీయతే । సవీవతుద్వి
సంక్రాంతఃత్మయమాసోవృద్ధీరిత” ఇతి-యదికార్తికమాగేశీషకయోః త్మయ
మాసాం తపాతేసతికాతిక సంబధీని మాగేశీషక సంబంధీని యానిశ్రాద్ధ
వ్రతాదీనిచయస్త్రిన్విధౌ యస్త్రిన్సపరాష్టాదికాలేవిహితానితాని త్మయమాసే
తత్రతత్రైవికతకవ్యాసీతి ॥ ౧౦౦ ॥ ఏకస్త్రిన్వాసేమాసద్వయంసంధాకరయతి ॥
తాః పంచదశవివతిథయః ఉభావతౌజ్ఞేయౌ - తాః పంచదశ వివతిథి శత్రు

యోజ్ఞాతవ్యాః || ౧౦౧ || అసంక్రాంతే అధికమాసే యది ద్వాదశేషవసతితదా
తుతస్తిన్నేవప్రథమాద్వికంతతఃవ్యం || ౧౦౨ || ౧౦౩ || వాషికీప్రథమాద్వికీ || ౧౦౪ ||
ప్రతిసంవత్సరం ద్వితీయాద్వికాదికంతుమలమాసే - శ్రాద్ధవిసేకసంధ్యత్వనిరా
సార్థంపితురుద్దేశేన బ్రాహ్మణాన్సౌజయిత్యాశుద్ధమాసే సపిండకంశ్రాద్ధంకు
ర్యాదితి || ౧౦౫ || ఎవంఉక్తప్రకారేణ || ౧౦౬ || ౧౦౭ || గణధాయాయోగకృతంశ్రా
ద్ధంగజచ్ఛాయం - గజచ్ఛాయా “కృష్ణపక్షేత్రయోదశ్యామఘాన్విందుఃకరేర

౧౦౮ || తిథ్యధికప్రథమేపూర్వోద్వితీయేధేతదుత్తరః | మా
సావితిబుధైశ్చింత్యైమలమాసస్య మధ్యగౌ || ౧౦౯ || అసం
క్రాంతేచకతఃవ్యం సపిండీకరణంభగ | తతైవమాసికంశ్రా
ద్ధంవాషికంప్రథమంతథా || ౧౧౦ || సంవత్సరస్యమధ్యేతుయ
దిస్యాదధిమాసికః | తదాత్రయోదశేమాసి క్రియ ప్రేతస్య
వాద్వికీ || ౧౧౧ || పిండవర్జమసంక్రాంతేసంక్రాంతేపిండసంయు
తం | ప్రతిసంవత్సరశ్రాద్ధమేవంమాసద్వయేపిచ || ౧౧౨ || ఏవం
సంవత్సరేపూర్ణేవాషికంశ్రాద్ధమాచరేత్ | తస్మిన్నపివిశే
షేణభోజనీయాద్విజాతయః || ౧౧౩ || కుర్యాత్సంవత్సరాదూ
ర్ధ్వంశ్రాద్ధేపిండత్రయంసదా | ఏకోద్దిష్టంనకతఃవ్యం తేన
స్యాప్యిష్యమాతకః || ౧౧౪ || తీర్థశ్రాద్ధంగయాశ్రాద్ధంగజ

విః | యదాతదాగజచ్ఛాయాశ్రాద్ధేపుడ్యైరవాప్యత” ఇతి-యద్వాపూర్వాభిము
ఖసితస్యగజస్య ఛాయాయాందక్షిణాభి ముఖోధూత్వాశ్రాద్ధంకుర్యాదిత్యపికే
చిత్ - యగది- యగాదితిథయోయథా “మాఘపంచదశీకృష్ణానభిసేచత్ర
యోదశీ || తృతీయామాధవేశుక్లానవమ్యుద్దేయగాదయ” ఇతి- క్రమోత్రనః
పక్షితః- తద్యథాకార్తికశుక్లనవమినత్యయుగస్యాద్వాతిథిః- వైశాఖేతితృ
యాత్రేతాయుగస్య-మాఘేతిమాద్యాపరస్య-భాద్రపక్షేత్రయోదశీలియ

గన్యేతి. అత్రాబ్జమధ్యేనేతికేమాంచిన్దతం - కెచిద్దాషేణాత్యాదయస్తువర్షమ
ధ్యేపికుర్వంతికిమితిపాపినామేవవర్షగమ్యాయవ మార్గోభవతి. అతస్తస్యాక్ర
మణానంతరంగయాదిక్రాద్ధంకర్తవ్యమితీబ్జమధ్యేనేసిషేధః. కించనుకృతినస్తు
తత్త్వణమేవధర్మసభాంప్రవేశంతిఅతోబ్జమధ్యేపికుర్యాద్యభిప్రాయః॥ ౧౦౮॥ గ
యామాహత్వమాహ ॥ యదేతి॥ ౧౦౯॥ ౧౧౦॥ కిమిదత్రప్రమాణంఅసూ

చ్ఛాయంచవైతృకం । అబ్జమధ్యేన కున్వీతగ్రహణేన యుగా
దిషు ॥ ౧౦౮ ॥ యదాపుతేణవై కార్యంగయాశ్రాద్ధంభగేశ్వ
ర । తదాసంవత్సరాదూర్ధ్వంకతఃశ్యంపేతుభక్తితః॥ ౧౦౯ ॥
గయాశ్రాద్ధాత్ప్రముచ్యంతేపితరోభవసాగరాత్ । గదాధరా
నుగ్రహేణతేయాంతి పరమాంగతిం ॥ ౧౧౦ ॥ తులసీమంజరీ
భిశ్చపూజయేద్విష్ణుపాదుకాం । తస్యాలవాదితీద్రెపుపిండాన్త
ద్యాద్యథాక్రమం॥౧౧౧॥ ఉద్ధరైశ్చప్రగోత్రాణికులవైకౌత్తరం
శతం । కమిపత్రప్రమాణేనపిండందద్యాద్దయాశిరే॥౧౧౨॥ గయా
ముపేత్యయశ్రాద్ధంకరోతికలనందనః । సఫలంతస్యశజ్జన్మకా
యతేపితుత్పత్తిదం॥౧౧౩॥ శ్రూయతేచాపిత్సక్తిర్గీతాగాధాభ
గేశ్వర । ఇత్వైకొర్మనుపుత్రస్యకలాపోపవనెనురౌ॥౧౧౪॥ ఆపి
నసైభవిష్యంతికులేనన్తార్గశీలినః । గయాముపేత్యయేపిండాన్దా
స్యంశ్యస్తాకమాదరాత్॥౧౧౫॥ ఏవమానుష్టికీంతార్మ్యయః
కరోతిక్రియాంసుతః । సస్యాత్సుభిభవెన్మక్తొకాశికస్యాత్మకా
యథా॥ ౧౧౬॥ భరద్వాజాత్మకాస్సప్తభుక్త్యాజన్మపరంప

త్సమపిపిండం గయాశిరేగయైత్యస్య ఆసమంతాచ్ఛిరోభాగే ఇతిగయా
మాహత్వోక్తం జ్ఞాతవ్యం॥౧౧౭॥ ౧౧౮॥ కలాపఃహిమవత్సావ్యే వతీ-
గ్రామవిశేషః - తస్యఉపవనేఇత్వైకుం ప్రతిగీతా ॥ ౧౧౪ ॥ కాశిః ఏవభర
ద్వాజస్యాత్మకానాంబరిత్రం విశేషతయాహరివంశేజ్ఞాతవ్యమితి ॥ ౧౧౫ ॥

౧౨౭॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణటీకాయాంత్రయోదశోధ్యాయః॥... ..*

రాంశ్చ త్వాపిగోవధంతార్మ్యముక్తాఃపితృప్రసాదతః॥౧౦౭॥
 సప్తవ్యాధాదశ్శాన్తైషుమృగాఃకాలాంజనగిరాచక్రవాకాశ్చ
 రద్వీపహంసాస్సరసిమానసే॥౧౦౮॥ తేషిజాతాఃకురుక్షేత్రే
 బ్రాహ్మణావెదపారగాః । పితృభక్త్యాచ తేసర్వేగతాముక్తిం
 ద్విజాత్మజాః॥ ౧౦౯॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నైఃపితృభక్తోభవేన్న
 రః । ఇహలోకేపరేవాపిపితృభక్త్యాసుఖభవేత్॥౧౧౦॥ ఏతత్తా
 ర్మ్యమయాఖ్యాశంసర్వమేవార్థవదైహికం । పుత్రవాంఛాప్ర
 దాతారంపితృయక్తిప్రదాయకం॥ ౧౧౧॥ నిర్ధనోపిసరఃకశ్చిద్య
 శ్చ్యుతోతికథామిమాం । సోపిపాపవినిర్ముక్తోదానస్యఫలమా
 మ్నయాత్॥౧౧౨॥ విధినాకురుతేయస్తుశ్రాద్ధందానంమయోది
 తం । శృణుయాద్దారుడంచాపిశృణుతస్యాపియత్ఫలం॥౧౧౩॥ పి
 తాదదాతిసత్పుత్రాఃగౌఢనానిపితామహః । ధనదాతాభవె
 తోసేయిస్తస్యప్రపితామహః॥౧౧౪॥ దద్యాద్విపులమన్నాద్యం
 వృద్ధస్తుప్రపితామహః । తృప్తాశ్శృద్ధానైఃసర్వేదత్వాపుత్రస్య
 వాంఛితం॥౧౧౫॥ గచ్ఛంతిధర్మమగైశ్చధర్మరాజస్యమందిరం ।
 తత్రధర్మసభాయాంతెత్తిష్ఠంతిపరమాదరాత్॥౧౧౬॥ శ్రీసూత
 ఉవాచ॥ఏవంశ్రీవిష్ణునాప్రోక్షమార్థదానసముచ్ఛయం । శ్రు
 త్వామాహాత్మ్యమతులంగరుఢోహర్షమాగతః॥౧౧౭॥ ఇతిశ్రీగ
 రుడపురాణేసారోద్ధారేసపిండనాదిసర్వకర్మనిరూపణోనామ
 త్రయోదశోధ్యాయః॥

*

గరుడఉవాచ॥ యమలోకఃకియాస్తార్గఃకీదృశఃకేననిర్మితః ।

సభాచకీదృశీతస్యాంధర్మఆపైజకైస్సహ॥౧॥ యెధర్మమగై

ధర్మరాజపురం ధర్మసభాం ధర్మసభాసదః । ధర్మమార్గాంశ్చ ధర్మాంశ్చ

హరిఃప్రాహచతుర్థతే || చతుర్థశాస్త్రాయార్థస్తుస్పష్టవీరజ్ఞాతవ్యః || ౨ || ౪౪

గచ్ఛంతిధార్మికాధర్మమందిరం । తాన్ధర్వానపిమార్గాంశ్చమ
మాఖ్యాపీదయానిధే || ౨ || శ్రీభగవానువాచ || శృణుతార్మ్యప్ర
వక్ష్యామియథమ్యంసారదాదిభిః । తథర్కనగరందివ్యంవహాపు
త్రైర్వాప్యతే || ౩ || యావ్యవైర్వతయోర్మధ్యేపురంద్రైఃస్వతస్య
యత్ । సర్వంవప్రమయందివ్యమభేద్యంతత్సురాసురైః || ౪ || చతు
రస్రంవతుర్ద్వారముచ్చప్రాకారవేష్టితం । యోజనానాంసహ
స్రంహీప్రమాణేనతదుచ్యతే || ౫ || తస్మిన్పురే స్తిసుభగంచిత్రగు
ప్తస్యమందిరం । పంచవింశతీసంఖ్యాకైర్వజ్రైర్విప్రుతాయ
తం || ౬ || దశౌచ్ఛితంమహాదివ్యంబాహుప్రాకారవేష్టితంప్రతా
శీతసంచారంపతాకాధ్వజధూషితం || ౭ || విమానగణసఙ్కీర్ణం
గీతవాదిత్రనాదితం । చిత్రతంచిత్రకుశలైర్నిర్మితంచేషశిల్పిభిః ||
౮ || ఉద్యానోపవనైరవ్యంనానావిహగమాజితం । గంధరైర్వర
ఘ్నరోభిశ్చసమంతాత్పరివారితం || ౯ || తస్యభాయంచిత్రగుప్త
స్సాన్వీనసేపరమాద్భుతే । సంస్థితోగణయోదాయుర్మానుషా
ణాంయథాతథ || ౧౦ || సమహ్యతికథంచిత్సస్కృతేషుష్రుతే
పివా । యద్యోపార్జితంకర్మశుభంవాయుదివాశుభం || ౧౧ || త
స్సర్వంభుంజతేయత్రచిత్రగుప్త్యశాసనాత్ । చిత్రగుప్తాల
యాత్రాప్రచ్యాంజ్వరస్యాస్తిమహాగృహం || ౧౨ || దక్షిణస్యాంచ
శూలస్యలూతావిస్ఫోటయోస్తథా । పశ్చిమేకాలపాతస్సాస్యవ
జ్జీర్ణస్యారుచేస్తథా || ౧౩ || ఉదీచ్యాంపాండురోగోస్తిరాజరో
గస్తథైవచ । ఐశాన్యాంతుశిరోర్దిస్సాన్యవాగ్నేయామస్తీమూ
ర్ధనా || ౧౪ || అతిసారోవైర్యతేకువానాన్యంగీతదాహకా । ఏ
వమాదిభిరద్యైశ్చవ్యాధిభిఃపరివారితః || ౧౫ || శిఖితేచిత్రగుప్తస్తు

మానుషాణాంశుభాశుభం । చిత్రగుప్తాలయాదగ్రయోజనా
నాంచవింశతిః॥౧౬॥ పురమధ్యేమహాదివ్యంధర్మరాజస్యమంది
రం । అస్తీరత్నమయందివ్యంవ్యజ్ఞావలార్కవర్చసం॥౧౭॥ ద్వి
శతంయోజనానాంచవిస్తారాయామతస్సుటం । పంచాశచ్ఛత్ర
మాణేనయోజనానాంసముచ్ఛీతం ॥ ౧౮॥ ధృతంస్తంభసహ
స్రైశ్చవైడూర్యమణిమండితం । కాంచనాలంకృతంనానాహ
ర్మ్యప్రాసాదసంకులం ॥ ౧౯॥ శారదాభగ్నిభంకుక్షకలశైస్సు
మనోహరం । చిత్రస్ఫటికసోపానంవజ్రకట్టిమశోభితం ॥ ౨౦॥
ముక్తాజాలగవాక్షుంబపతాకాధ్వజభూషితం । ఘంటానకని
నాదాధ్యంహేమతోరణమండితం॥౨౧॥ నానాశ్చక్రమయంస్వ
ర్ణకవాటశతసంకులః । నానాద్రుమలతాగుత్పైన్మగ్నంవైస్సుని
రాజితం ॥ ౨౨॥ ఏవమాదిభిరన్యైశ్చభూషణైర్భూషితంసదా ।
ఆత్మయోగప్రభావైశ్చనిర్మితంవిశ్వకర్మణా ॥ ౨౩॥ తస్మిన్నస్తి
సభాదివ్యాశతయోజనమాయతా । అర్కప్రకాశాభాజిష్టుస్స
ర్వతఃకామరూపిణీ ॥ ౨౪॥ నాతిశీతానచాత్యుష్ణామససోత్యంత
హర్షిణీ । సశోకొనజరాతస్యాంతుత్పాసేనచాప్రియం ॥ ౨౫॥
సర్వేకామాస్థితాయస్యాంయేదివ్యాయేచమానుషాః । రసవ
చ్ఛత్రభూతంచభక్త్యంభోజ్యంబసర్వశః ॥ ౨౬॥ రసవంతివతో
యానిశీతాన్యష్టానిచైవహి । పుణ్యశృద్ధాదయస్తస్యాంనిత్యం
కామఫలాద్రుమాః ॥ ౨౭॥ అసంబాధాదసాతార్క్ష్యరమ్యాకా
మగమాసభా । దీర్ఘకాలంతపస్తప్తానిర్నితావిశ్వకర్మణా ॥
౨౮॥ తామగ్రతపసోయాంతిసువ్రతాస్సత్యవాదినః । శాంతా
స్సన్యాసేనస్సిద్ధాఃపూతాఃపూర్వేణకర్మణా ॥ ౨౯॥ సర్వేభాస్వ

రచేహస్తలంకృతావిరజోబరాః | స్వకృతైకర్మభిప్రత్యైస్త
 త్రలివంతిభూషితాః || ౩౦ || తస్యాంసధర్మభగవానాసనే
 నుపమేళుభే; దశయోజనవిస్తీర్ణేనర్వరత్నైస్సుమంతితే || ౩౧ || ఉ
 పవిష్టస్సతాంశ్రేష్ఠశ్చత్రశోభితమస్తకః | కుండలాలంకృతశ్శ్రీ
 మాన్దహమకుటమండితః || ౩౨ || సర్వాలంకారసంయక్తోసీల
 మేఘసమప్రభః | వాలవ్యజనహస్తాభిరస్పరోభిశ్చవీజితః || ౩౩ || గం
 ధర్యాణాంసమూహశ్చసంఘశ్శ్చస్పరోగణాః | గీతవాదిప్రస్థ
 త్యాద్యైఃపరితస్సేవయంతితం || ౩౪ || మృత్యునాపాశహస్తేన
 కాలేనచబలీయసా | చిత్రగుప్తేచిత్రేణకృతాంతేనసిమేవిభః ||
 ౩౫ || పాశదండధర్మైర్గుర్మిణేశవశవర్తిభిః | అత్తత్యులై
 ర్నానాసుభటైఃపరివారితః || ౩౬ || అగ్నిష్వాత్మాశ్చపితృస్సో
 మపాశ్చిచ్ఛపాశ్చయే | స్వధాంతో బహ్నివదోమూర్తా
 మూర్తాశ్చయే || ౩౭ || అర్యమాద్యాఃవిశ్వగణామూర్తిమం
 తస్తథాపరే | సర్వైశేమనిభిన్నార్థంధర్మరాజముపాసతే || ౩౮ ||
 అత్రిర్వశిష్ఠఃపులహాధత్యుక్తతురథాంగిరాః | జామదగ్నో
 భృగుశ్చైవపులస్తోగస్త్యనారదాః || ౩౯ || ఏతేచాన్యేచబహ
 వఃపితృరాజసభాసదః | నతక్యాఃపరిసంఖ్యాతుంశాచభిఃకర్మ
 భిష్టథా || ౪౦ || వ్యాఖ్యాభిర్ధర్మశాస్త్రాణాంశ్చైతాద్యథాస
 థం | సేవంతేధర్మరాజానంశాసనాన్విగమేష్టిః || ౪౧ || రాజాన
 సూర్యవంశీయాసోమవంశ్యాప్రథాపరే | సభాయాంధర్మ
 రాజానంధర్మజ్ఞాఃపర్యుపాసతే || ౪౨ || మనూర్దీపోమూర్ధా
 తాసగరశ్చభగీరథః | అంబోమేనసగ్ర్యశ్చముచుకుదోమి
 సృభుః || ౪౩ || యయాతిర్మహాపశూరుర్దువ్యంతేశ్వరీభిర్మలః |
 భరతశ్శంతనుఃపాండుస్సహస్రాస్త్రిమవచ || ౪౪ || ఏతేరాజర్ష
 యఃపుణ్యాఃకీర్తిమంతోబహువ్రతాః | భష్టాశ్చమేధేవహు
 భిర్దాతాధర్మసభాసదః || ౪౫ || సభాయాంధర్మరాజస్యధర్మవి
 వప్రవర్తతే | నతత్రపక్షపాతోస్త్రివాన్మతంచనశ్శ్చ || ౪౬ || స
 భ్యాస్సర్వేశాస్త్రవిదస్సర్వేధర్మసంరాయణాః | తస్యాంసభా
 యాంసతతంచైవస్వతముపాసతే || ౪౭ || ఈష్యసాసభాతా

ర్మ్యధర్మరాజ్ఞోమహాత్మనః | సతాంపశ్యంతియేపాపాఃకషీణే
 నపథాగతాః || ౪౮ || ధర్మరాజపురేగంతుంచతుర్వాగ్రాభవంతి
 చ | పాపినాంగమనైపుర్యంసతుతేపరికీర్తితః || ౪౯ || పూర్వాది
 భిష్త్రిభిర్వైర్యేగతాధర్మమందిరే | తేవైసుకృతినఃపుణ్యైస్త
 స్యాం చ్యంతితాంచ్యుః || ౫౦ || పూర్వమార్గస్తుతైకస్సర్వ
 భోగసమన్వితః | పారిజాతతరుచ్ఛాయాచ్ఛాదితోరత్నమండితః ||
 ౫౧ || సమానగౌసంకీర్ణోహంసావళివిరాజితః | విద్రుమారా
 మసంకీర్ణఃపీయూషద్రవసంయుతః || ౫౨ || తేనబ్రహ్మర్షయో
 యాంతిపుణ్యా రాజర్షయోఽమలాః | అస్సరోగణగంధర్వరవిద్యా
 ధరమహారగాః || ౫౩ || దేవతారాధకాశ్చన్యైశివభక్తిపరా
 యణాః | గ్రిష్మేప్రపాదానరతాఃమౌఖికాష్టప్రదాయినః ||
 ౫౪ || విశ్రామయంతివర్షాసువిరక్తానాసమానతః | దుఃఖితస్యా
 మృతంబ్రూతేదదతేహ్యశ్రమమతుయే || ౫౫ || సత్యధర్మరతా
 యోజక్రోధలోభవివర్జితాః | పితృమాతృపుత్రభక్తాగురుశు
 క్రూషణేరతాః || ౫౬ || భూమిదాగృహదాగోదావిద్యాదానప్ర
 దాయకాః | పురాణవక్తృశ్రోతారః | పారాయణపరాయ
 ణాః || ౫౭ || ఏతేసుకృతినశ్చన్యైపుర్యద్వారేవిశంతిచ | యాం
 తిధర్మసభాయాంతేసుకీలాశ్శుద్ధబుద్ధయః || ౫౮ || ద్వితీయస్తూ
 త్రరోమార్గోమహారథశతైర్వృతః | సరయాససమాయక్తోహ
 రిచందనమండితః || ౫౯ || హంససారససంకీర్ణశ్చక్రవాకోపశో
 భితః | అమృతద్రవసంపూర్ణస్తత్రభాతిసరోవరః || ౬౦ || అనైన
 వైదికాయాంతితథాభ్యాగతపూజకాః | దుర్గాభానోవృషయే
 భక్తాస్త్రీర్షస్తాతాశ్చపర్వసు || ౬౧ || యేమృతాధర్మసంగ్రామే
 నశసేషమృతాశ్చయే | వారాణశ్యాం గోగ్రహేదత్తీర్థతోయే
 మృతాపిధే || ౬౨ || బ్రాహ్మణా రైస్వామికార్యేతీర్థక్షేత్రేషు
 యేమృతాః | యేమృతాదేవవిధ్వంసేయోగాభ్యాసేనయేమృ
 తాః || ౬౩ || సత్పాత్రపూజకానిత్యంమహాదానరతాశ్చయే || ప్ర
 విశంత్కృత్రేదవా రేయాంతిధర్మసభాంచతే || ౬౪ || తృతీయః
 పశ్చిమోమార్గోరత్నమందిరమండితః | సుధారససదాపూర్ణ

దీర్ఘికాభిర్విరాజితః॥ ౬౫॥ విరావతకులోద్భూతమత్రమాతం
గనఃకులః । ఉచ్చైశ్శ్రీవస్సముత్పన్నహయరత్నసమున్నతః॥
౬౬॥ ఏతేనాత్మపరాయంతిసచ్చాస్త్రపరిచింతకాః । అనన్య
విష్టుభక్తాశ్చగాయత్రీమంత్రజాపకాః॥ ౬౭॥ పరహింసాపర
ద్రవ్యపరదారపరాఙ్ముఖాః । స్వదారనిరతాస్సంతస్సాగ్నికా
వేదపాఠకాః॥ ౬౮॥ బ్రహ్మచర్యవ్రతధరావాసప్రస్థాస్తపస్వి
నః । శ్రీపాదసన్నాసపరాస్సమలోష్ఠాత్మకాంచనాః॥ ౬౯॥
జ్ఞానవైరాగ్యసంపన్నాస్సర్వభూతహితేరతాః । శివవిష్ణుశ్రవక
రాఃకర్మబ్రహ్మసమర్పకాః॥ ౭౦॥ ఋణైస్త్రైభిర్వినిర్ముక్తాఃపం
చయజ్జరతాస్సదా । పితౄణాంశ్రాద్ధదాతారఃకాలేనంధ్యా
ముపాసకాః॥ ౭౧॥ నీచసంగవినిర్ముక్తాస్సత్సంతిపరాయ
ణాః । ఏతేష్వరోగజైర్యుక్తావిమానవరసంస్థితాః॥ ౭౨॥ సుధా
పానంప్రకుర్వంతోయాంతితేధర్మమందిరం । విశంతిపశ్చిమద్వా
రేయాంతిధర్మసభాంతరే॥ ౭౩॥ యవస్తానాగతాస్తప్తాస్త్వాసా
గతంవదతేముహూః । సముత్తానంచకురుతేతేహంగచ్ఛతिसమ్ము
ఖం॥ ౭౪॥ తదాచతుర్భుజోధూత్వాశంఖచక్రగదాసిన్ధుత్ । పు
ణ్యకర్తరతానాంచస్నేహాన్నిత్రవదాచరేత్॥ ౭౫॥ సింహాసనం
దదత్యాశునమస్కారంకరోతిచ । పాదార్ఘ్య కురుతేపశ్చాత్పు
జితేచందనాదిభిః॥ ౭౬॥ నమస్కర్వంతుభోసభ్యాజ్ఞానినంపర
మాదరాత్ । ఏవమేవండలంభిత్యాబ్రహ్మలోకంప్రయాగ్యతి॥
౭౭॥ భోభోబుద్ధిమతాంశ్రేష్ఠానరకక్షేత్రభీరవః । భవద్భిస్సాధి
తంపుణ్యైర్దైవత్వంసుఖదాయకం॥ ౭౮॥ మానుషమందుర్లభంప్రా
ప్యనిత్యంయస్తుసాధయేత్ । సయాతినరకంఘోరంకోన్యస్త
స్తాదచేతసః॥ ౭౯॥ అస్థిరేణశరీరేణయోఽస్థిరైశ్చధనాదిభిః । సం
చినోతిస్థిరంధర్మంస ఏకోబుద్ధిమాన్మరః॥ ౮౦॥ తస్మాత్సర్వప్రయ
త్నైసకర్తవ్యోధర్మసంచయః । గచ్ఛధ్వంపుణ్యమత్ప్రానంసర్వ
భోగసమన్వితం॥ ౮౧॥ ఇతిధర్మవచశ్శ్రుత్యాతంప్రణమ్యసభాం
చతాం । అమరైఃపూజ్యమానాస్తేస్తూయమానామనీశ్వరైః॥
౮౨॥ విమానగణసంకీర్తాఃప్రయాంతిపరమంపదం । కేచిద్ధర్మస

అస్మిన్ సుకృతినాంజన్మదహౌవై రాజధారణాత్ । వట్పక్రీచింతనం
చైవహరిః పంచదశేబ్రవీత్ ॥ పూర్వాధ్యాయంతే “ఉషిత్యాత్రతకల్పం
తంభుక్త్వాభోగాన మానుషాత్ । పాప్సోతిపుణ్యశేషేణ మానుష్యం పు

భాయంహితిష్ఠంతిపరమాదరాత్ ॥౧౩॥ ఉషిత్యాత్రతకల్పం
తంభుక్త్వాభోగాన మానుషాత్ । ప్రాప్సోతిపుణ్యశేషేణమా
నుష్యపుణ్యచగ్ధనం ॥౧౪॥ మహాధనీవసర్వజ్ఞస్సర్వశాస్త్రవిశా
రదః । పు. స్సాస్మిన్మహిమో రణతతో యాతిపరాంగతి ॥౧౫॥ ఏత
త్త్రైకథితంసర్వంత్వయాపృష్ఠంయమాలయం । ఇదంశృణ్వన్నరో
భక్త్యాధర్మరాజసభాంవ్రజేత్ ॥౧౬॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణేసా
ంధారేభర్తృరాజనగరనిరూపణోనామచతుర్దశోధ్యాయః ॥ *

గరుడఉపాచ ॥ ధర్మత్వాత్సర్వతంభుక్త్వాజాయతేవిమతేకు
లై, అత స్తస్యసముత్పత్తిః జననీదతరేవద ॥౧॥ యథావిచారంకు
రుతే న హేస్థింతుస్సృతీజనః । తథాహంశ్రోతుమిచ్ఛామివదమేక
రుచానిధే ॥౩॥ శ్రీభగవానువాచ ॥ సాధుశృష్టంత్యయా తార్క్ష్య
పరంగోయంవహామితే । యస్యవిజ్ఞానమాత్రేణసర్వజ్ఞత్వంప్ర
జాయతే ॥౩॥ వత్సోమిదశరీరస్యస్వరూపంపారమార్థికం । బ్ర
హ్మాండగుణంపన్నంయోగినాంధారణాస్తుదం ॥౪॥ వట్పక్రీచిం
తనంయస్మిన్ పూర్వకర్మంబ్రయోగినః । బ్రహ్మరంభేచిదానందరూ
పధ్యాన తథాశృణు ॥౫॥ శుచీగాంశ్రీమతాంగే హేజాయతేసు
కృతీయథా । తథావిధాననియమంతప్రత్యోకథయామితే ॥౬॥
ఋతుకాలేతుసారీణాంశృజేద్దినదతుష్టయం । తావన్నాలోకయే
ద్వక్త్రంపాపంచభ్రమిసంభవేత్ ॥౭॥ స్నాత్యాసజేలంసానారీచ
తుర్ధేహాశుధ్యతి । సప్తాహాప్రత్యదేవానాంభవేద్యోగ్యావ్రతా
గ్చినే ॥౮॥ సప్తాహమధ్యేయంగర్భస్సభవేన్నలినాశయః । ప్రా
యశస్సంభవంత్యత్రత్రాస్తవప్రాహుధ్యతః ॥౯॥ యగ్నాసు
పుత్రాజాయంతేస్త్రీయోయుగ్నాసురాతిమ ॥ పూర్వసప్త

అధ్యాయం ॥ పునస్సాస్త్య ఏచారేణ తతో యాతి పరాంగతి” మిత్యుక్తం, ఇ
దానీం గరుడస్తదను వాదపూర్వకం సుకృతినస్సముత్పత్తిం పృచ్ఛతి ॥ ధర్మ
త్వేతిదవాభ్యా ॥౧॥౨॥ అతోత్తరంశ్రీభగవానువాచ ॥ యావదధ్యానిసమా

ప్రి॥౩॥౪॥ ధ్యానం యథా కర్వంతితచ్చుజ్జీతి॥౫॥ యథాయోగవిధానేన-తస్మి
త్రోతస్యమాతాపిత్రోః॥౬॥ పాపం యావదిద్రస్యబ్రహ్మహత్యాంశః భవతి
౭॥౧౦॥ సామాన్యాఃగర్భధారణేసాధారణావశాం॥ గుణాఃవిచారణయః
భాగ్యమైశ్వర్యంతేహంసధినివాసస్తానం-ప్రాకృతైసిర్భాగ్యైః॥౧౨॥ పంచమే
హసీత్యుపలక్షణంపంచమదినాదారభ్యయోడశర్తుశాపశ్యతం॥౧౩॥ తేత్రమా
షధీపాత్రమితి॥ ఔషధీనాంయవాదిధాన్యానాంపాత్రంఉత్పత్తిస్తానంతత్త్ర
సిద్ధంతేత్రం- యథాకంటకగల్పాదినిరసనైతదపశ్యోగిద్రవ్యాంతరమేనేనః
లనేచనేనకృషియోగ్యం విధాయతస్మిన్నప్రాప్నోషీషంవాపయిత్వాస్వామీకర్షక

కముత్సృజ్యతస్సాద్యగ్నాసుసంవిశేత్ ॥ ౧౦ ॥ యోడశతు-
ర్నిశాస్త్రేణంసామాన్యాస్సమదామృతాః । యావైచతుర్దశీ
రాత్రిర్భస్మిత్తతత్రవై॥౧౧॥ గుణభాగ్యఃథీఃపుత్రప్రదాతా
యేతథాత్మికః సానిశాప్రాప్నోతేర్నితైర్మలభ్యేతకదాచన॥౧౨॥
పంచమేహనినాదీణాంకార్యంపంచధోజనం । కటుతొరంచతి
త్వంచత్యాజ్యముష్ణంచదూరతః, ౧౩॥ తేత్రేత్రమాషధీపాత్రం
బిజంచాఽప్యుతాయితం । తస్మిన్నప్రాప్నోతస్వామీసవ్యక్ఫల
మవాప్నుయాత్ ॥ ౧౪ ॥ తాయోజపుష్పశ్రీఖండైస్సయ్యక్త
శ్చువిషస్త్రుభృత్ । ధర్మమదాయమస సుతల్పంసంవిశేత్తు
మా ॥౧౫॥ సేషేకసేవయోయర్కజ్వరచిత్రవికల్పనా । తాదృ
క్స్వభావసంధూతిర్జంతుర్విశతికుటీగః॥౧౬॥ చైతన్యబిజభూతం
హినిత్యంశుక్లేవ్యసస్థితం । కామగ్నిత్రంభకుక్రంచయదాహ్యేక

స్థూలాన్నరూపం ఫలంప్రాప్నోతి, తథాత్రాపిఔషధీపాత్రంపుత్రోత్పత్తిస్తా
నంతత్ గర్భరూపంతేత్రంకటుతొరాదిభోజనంపంచత్యాజ్యమాధుర్యభోజనం
కారయిత్వావీర్యనేచనంచకృత్యాతస్మిన్నప్రాప్నోషీషంవాపయిత్వాస్వామీకర్షక
త్రరూపంఫలంప్రాప్నుయాదిశ్యేర్దశ॥౧౪॥ మాధుర్యభోజనాదిభిఃస్త్రేణావిధా
నంనియమముక్త్యాపురుషాణామహా । తాంబూలేతి॥ సుతల్పం సారదారుమ
యీమిత్వాద్యక్తప్రకారాంకయ్యాంసంవిశేత్ స్థితోభూయాత్ ॥౧౫॥ సేషేక
సమయోరతికాలేయదృశీ వికల్పనాశుభాశుభవాసతాభవతితాదృశ్యేవస్వభా
వస్యఉన్నత్యస్యసజతుఃవిశతిగచ్ఛేప్రేక్షోభవతి॥౧౬॥ చైతన్యజీవః-కావః

అభిలాషా ర్హితి॥౧౮॥ కృతీపుణ్యత్వా॥౧౯॥౨౦॥పూర్వమితి॥ పూర్వజన్మ
నికృతానాంతపరిణామఫలస్వరూపాత్ భోక్తాపిభవేత్ - తథాదప్సృతిః “భో
జ్యంభోజనక క్రిష్కగతిక క్రిష్కరస్త్రియః! విభవోదాన క్రిష్క నాల్పస్య తపసఃఫల
మితి॥ ౨౧॥ యత తేయత్నవాక్ భవతి-అస్పృహ తాయాంరజ్జౌ సర్పారోహవ
ద్వస్తున ఆనోపాధ్యాగోపః - వస్తుసచ్చిదానందాద్వయంబ్రహ్మ-షీత్యాద్యజ్ఞా
నాంతసకలజడసమూహా అవస్తు- అపవాదో నామరజ్జువివర్తస్య రజ్జుమాత్రవ
ద్వస్తువివర్తస్య- వస్తునోఽజ్ఞానాదేః ప్రపంచస్య వస్తుమాత్రత్వం ఆధ్యాంబ

త్వమాపుయత్॥౧౭॥ తదాద్రావమవాప్నోతియోషిగర్భా
శయోనరః, శుక్రశోణితసంయోగాత్పుండోత్పత్తిః ప్రజాయతే॥
౧౮॥పరమానందదఃపుత్రోభవేర్గర్భతఃకృతీ భవంతితస్యనిధి
లాఃక్రియాఃపుంసవనాదికాః॥౧౯॥ జన్మప్రాప్నోతిపుణ్యత్వా
గ్రహేషుభ్యగతేషుచ, తజ్జన్మసమయేవిప్రాఃప్రాప్నువంతిభ
వంబహు॥౨౦॥ విద్యావినయసంపన్నోవర్ధతేపితృవత్సని । స
తాంసంశెనసభవేర్సర్వాగమవిశారదః॥ ౨౧॥ విద్యాగ్రాహి
భోక్తాత్మాత్మరుడ్యేదానవాన్ధనీ । పూర్వంకృతతపస్తీర్థమహా
పుణ్యభోదయత్॥౨౨॥ తతశ్చయతతేనిత్యమాత్మానాత్మవిచా
రణే॥ఆధ్యాగోపాపవాదాభ్యాంకురుతేబ్రహ్మచింతనం॥౨౩॥
అస్యాసంగావబోధాయబ్రహ్మణోన్వయకారిణః । షీత్యాద్య
నాత్మవర్గస్యగుణాంపైకథయామ్యహం॥ ౨౪॥ షీతిర్వారిహవి
రోచ్యక్తవామ్యురకాశఏవచ । స్థూలధూతాభిషేప్రోక్తాఃపిం

ధ్యారోపాపవాదాభ్యాం- తత్వంపదార్థంసంశోధ్య సర్వంభర్త్విదంబ్రహ్మనేహ
నానాస్తికించన ఇత్యాదిశ్రుత్యుక్తంబ్రహ్మచింతనంకురుతే॥౨౩॥అస్మేతి॥షీత్యా
దిషుఅన్వయంకరోతీత్యన్వయకారిణోప్యస్యబ్రహ్మణః అసంగావబోధాయఅ
సంగోన్వయంపునవ ఇతిశ్రుత్యుక్తంజ్ఞానార్థంకథయామీత్యన్వయః॥౨౪॥అనా
త్మవిచారణమాహ॥షీతిరిత్యాదిభిః॥స్థూలధూతాఃఅప్రపంచీకృతాః-పాంచభా
తికఃసంచీకృతపంచధూతోత్పన్నః॥ ౨౫॥ షీత్యాదిపంచధూతానాంగుణానా

హాత్వచేతిపంచభిః॥౨౬॥౩౦॥ పూర్వకర్తాధివాసితంపూర్వజన్మకృతైశ్శుభాశు
భకర్తృభిఃఅధివాసితంశుభాశుభవాసనాయుక్తంభవతి బుద్ధిఃకర్తానుసారిణీ'తి
వచనాత్ బుద్ధిరిత్యుపలక్షణం-అంతఃకరణచతుష్టయమేవేవ్యర్థః॥ ౩౧॥ ఉధయేం

ఉంయంపాంచభౌతికః॥౨౫॥త్వచాస్థినాడయోరోమథూంసం
చైవఖగేశ్వర । ఏతేపంచమయాధూమిర్గుణాస్తైపరికీర్తితాః॥
౨౬॥ లాలామూత్రంతథాశుక్రంమజ్జారక్తంచపంచమం । ఆ
పాంపంచగుణాఃప్రోక్తాస్తైజసోపినిశామయ॥ ౨౭॥ త్సూధాత్వ
మాతథాలస్యంనిద్రాకాంతిస్తదైవచ । తేజఃపంచగుణంతాత్మ్య
ప్రోక్తంసర్వత్రయోగిభిః॥౨౮॥ ఆకుంచనంధావనంచలంఘనం
చప్రసారణం । చేష్టితంచేతిపంచైవగుణావాయోఃప్రకీర్తితాః॥
౨౯॥ ఘోషశ్చింతాచక్షుస్యత్వంతథామోహశ్చసంశయః । ఆ
కాశస్యగుణాపంచజ్ఞాతవ్యాస్తైప్రయత్నతః॥ ౩౦॥ మనోబుద్ధిర
హంకారశ్చిత్తంచేతిచతుష్టయం । అంతఃకరణమద్విత్తంపూర్వక
ర్తాధివాసితం॥ ౩౧॥ శ్రోత్రంతత్వశ్చక్షుషీజిహ్వఘ్రాణంజ్ఞానేం
ద్రియాణిచ । వాక్పాణివాదపాయూపస్తానికర్తేంద్రియాణిచ॥
౩౨॥ దిగ్వాతార్కప్రచేతోశ్వివహ్నింద్రోపేంద్రమిత్రకాః ।
జ్ఞానకర్తేంద్రియాణాంచదేవతాఃపరికీర్తితాః॥౩౩॥ ఇణాచపిం
గళాదైవసుషుమ్నాభ్యాత్మప్రీయకా । గాంధారిగజజిహ్వచపూ
పాదైవయశస్వినీ॥ ౩౪॥ అలంబుషాకుహూశ్చపిశంఖనీదశమి
తథా । పిండమధ్యేస్థితాహ్యేతాఃప్రధానాదశనాడికాః॥౩౫॥
ప్రాణాపానసమానాభ్యాఉదానోవ్యానఏవచ । నాగఃకూర్మ
శ్చకృకరోదేవదత్తోధనంశయః॥౩౬॥ హృదిప్రాణోగుదేపాన

ద్రియాణ్యహః॥శ్రోత్రమితి॥౩౭॥ దిగాదయఃపంచశ్రోత్రాదీనాయథాక్రమం
దేవతాఃపశ్చ్యుదయశ్చవాగాదీనామితి॥౩౮॥౩౫॥అథదశప్రాణాన్తస్థానకర్తృ
సహితానాహ॥ప్రాణఇతిసార్థత్రిభిః॥౩౯॥ ౩౭॥ త్సూత్ర-రఃత్సూధాకర్తా॥౩౮॥

మృతశోభకారిత్వంధనంజయస్యకర్మ॥ ౩౯॥ వ్యా కొవాయుఃసర్వశరీరవ్యాపక
త్వాత్ సారాంశోరసంనయతేప్రాపయతి॥ రసప్రాణప్రకారమేవాహ॥ ఆహార
ఇతితిథిః॥ ౪౦॥ ౪౧॥ భిన్నంరసాత్పుధగ్భూతంఙ్గిట్టంమలం॥ ౪౩॥ మలస్యనిరమస్థా
నాన్యాహ ॥ కణైతి ॥ ౪౪॥ సర్వేప్రాణాదిచాయవః అత్తసత్తయైవచే

స్వమానోనాభిమండలైః ఉదానఃకంఠజేష్యాద్వాన్యసస్పర్శశరీ
రగః॥ ౩౯॥ ఉద్ధారేనాగఆఖ్యాతఃకూర్మఉన్నీలనేత్పుతఃకృకరః
త్సత్కరోశ్లేయోదేవదత్తోవిజృంభణే॥ ౩౯ ॥ నజహతిమృతం
వాపిసర్వవ్యాపిధనంజయః । కటలైస్సక్తమన్నంహిపుష్టిదంస
ర్వదేహినాం॥ ౩౯॥ నయతేవ్యానకొవాయుస్సర్వాంశంసర్వ
నాడిషు॥ ఆహరోభుక్తనూత్రోహివాయునాక్రియతేవీధా॥
౪౦॥ సంప్రవిశ్యగుడేసవ్యకృపృథగన్నృపృథగ్జలం॥ ఉర్ధ్వమగ్న
జలంకృతావృత్వాన్నంచజలోపరి॥ ౪౧॥ అగ్నైశ్చాచ్యధస్సవ్యయం
ప్రాణస్త్రిత్యాగ్నింధమతేశవైః॥ వాయునాప్యాయమానోగ్నిః
పృథక్ఙ్గిట్టాపృథగ్రసం॥ ౪౨॥ కరుతేవ్యానకొవాయుర్విషవక్త్రం
ప్రాపయేద్రసం॥ ద్వారైర్ద్వాదశభిఃసన్నంఙ్గిట్టందేహభృహిస్స
వేత్॥ ౪౩॥ కర్ణాక్షనాసికాజిహ్వంతానాభిర్మూళాదుః॥ గు
హ్యంశిరోవపులోమమలస్థానానిచక్షుతే॥ ౪౪॥ ఏవంసర్వేప్ర
వర్తంతేస్వస్వకర్మణివాయవః॥ ఉపలభ్యాత్తనస్సత్తాంసూర్యా
లోకంయథాజనాః॥ ౪౫॥ ఇదానీనరదేహస్యశ్శబ్దరూపద్వ
యంభగ॥ వ్యావహారికమేకించద్వితీయంపారమార్థికం॥ ౪౬॥

క్షంతీత్యాహ ॥ ఏవమితి ॥ సూర్యస్యలోకం ప్రకాశం ఉపలభ్యప్రాప్యజ
నాః యథాస్వస్వకర్మణి ప్రవతంతే, తద్దేవాత్మసత్తాం ప్రాప్యవా
యవోపిత్యభః - అయంభావః - సూర్యోయథాకర్మణిజనాస్సత్తా
స్వయంసాక్షితయాసంగత్వేన స్థితోభవతి, తద్వదాత్మోపీతి - అనేనాత్మవి
చారణమప్యక్తంభవతి ॥ ౪౫ ॥ వ్యావహారికంఅగమ్యం - పారమార్థికం

యోగిజనశ్చేయం॥౪౬॥ తత్తాద్యంతావదాహ॥ తిస్రీఃకోట్కాః
 పులతాఃకోట్కాః॥౪౭॥౪౮॥ స్థూలమానేనధాతుప్రమాణమాహ॥౪౯॥
 రక్తంపాణాధారభూతం॥౫౦॥ కుడుపందశమాషకం-శోణితంఋతూచ్ఛవం
 గర్భాధానభూతం॥ ౫౧॥ ౫౨॥ ఏవంవ్యావహారికనిరూప్యదానీంపారమా

తిస్రీఃకోట్కార్థకోటిచరోమాణివ్యావహారికే । సప్తలతాణిశే
 శాస్సుర్నఖాఃప్రోక్తాస్తువింతతిః॥౪౭॥ ద్వాత్రింశద్దశనాఃప్రో
 క్తాస్సమాన్యాద్వినితాసుత । మాంసంపలసహస్రంతురక్తంప
 లశతంస్త్పృతం॥ ౪౮॥ పలానిదశమేదస్తుత్వోపలానిదశప్రతిఃప
 లద్వాదశకంమజ్జామహారక్తంపలత్రయం॥ ౪౯॥ శుక్లంద్విమడు
 పంజ్ఞేఃకుడుపంశోణితంస్త్పృతం । షష్ఠ్యుత్తరంపత్రిశతమ
 స్త్పృతంచేహప్రకీర్తితం॥౫౦॥ నాడ్యస్థూలీశ్చసూక్ష్మాశ్చకోటి
 శఃపరికీర్తితాః । పిత్తంపలానిపంచాశ్చక్షరగంజ్ఞేష్ఠాస్తధా ॥
 ౫౧॥ సతతంజాయమానతఃసంజ్ఞాత్రంచాప్రమాణతః । ఏతద్దు
 ణసమాఘ్నక్తంశరీరంవ్యావహారికం॥ ౫౨॥ భువననిచసర్వా
 ణిపర్వతద్వీపసాగరాః, అదిత్యాద్యాగ్రహస్సంతిశరీరేపారమా
 ర్థికే॥౫౩॥ పారమార్థికచేహహిపట్నక్రాణిభవంతిచ । బ్రహ్మం
 దేయగుణాఃప్రోక్తాస్తైస్త్రిస్తే సన్స్థితాః॥ ౫౪॥ తానహం
 తెప్రవత్యైవియోగినాంధారణాస్పదాః । యేహంభావస
 యాజంతుఃప్రేక్ష్యైరాజరూపభావం॥౫౫॥ పాదాధస్తాత్తలంజ్ఞే
 యంపాదోర్ధ్వంవిశలంతథా । జానునోస్సుతంఽంధిక్కిచేతే

ర్థికస్వరూపనిరూపణేనసూక్ష్మస్వరూపేమనప్రవేశాయస్వరూపాతావద్విరా
 ద్రూపస్థూలధారణామాహ ॥ పారమార్థికచేహివ్యాభ్యుదావదధ్యాయస
 మాప్తి ॥ గుణాఃభువనాదయః-తానేవాహ॥భువననిత్యైః పారమార్థికేపా
 రమార్థికస్వరూపప్రకాశకే॥ ౫౩॥౫౪॥ వైరాజరూపభావం “వైరాజిపురుషో
 యోవైభగవాన్ధాగణాశ్రయ” ఇతిభాగవతోక్తిః-స్వయంస్యాదిత్యర్థః॥౫౫॥పూ

ర్వణ్ణోక్తక్రమేణైవసర్వేషాంధారణామూహంపాదేతి॥ ౫౬॥ ౫౭॥ తదూర్ధ్వ
కేణదరే॥ ౫౮॥ ౫౯॥ త్రికొణైశ్చప్రీడకమలాంతర్గతైతదుక్తంబ్రహ్మపురాణే
“హృదిరత్నమయేశ్రీమత్సంహాసనగతాంబుజే॥ త్రికోణాంతస్సమాసీనంశివంధ్య
యేదుమాధవ” మితి-తస్యనుద్యోత్రికొణైశ్చార్ధ్వదక్షిణవామరేఖాసుచమేర్వాద

మహాతలం॥ ౫౬॥ తలాతలంసక్తియాలేగుహ్యదేశేరసాతలం ।
పాతాళంకటిసంప్రంచసప్తలోకాఃప్రకీర్తితాః॥ ౫౭॥ భూర్లో
కంనాభిమధ్యేతుభువర్లోకంతదూర్ధ్వకే॥ స్వర్లోకంహృదయేవిం
చ్యాత్తంతదేశేమహస్తభా॥ ౫౮॥ జనలోకంవక్త్రదేశేకపా
లోకంలలాటకే । సత్యలోకంబ్రహ్మరంధ్రేభువనానిచతుర్దశ ॥
౫౯॥ త్రికోణేసంస్థితోమేరురధఃకోణేచమందరః॥ దక్షిణాణైవతై
లాసోవామకోణేహిమాచలః॥ ౬౦॥ నిషధశ్చార్ధ్వరేఖాయాం
దక్షిణాయాం గంధమాదనః॥ రషణోవామరేఖాయాంసప్తతైకుల
పర్వతాః॥ ౬౧॥ అస్తిప్తానైభవైజ్జంబూశ్చాకొమజ్జాసుసంస్థితః॥
కుశద్వీపస్త్రితోమాంసైకౌంచద్వీపస్సిరాసుచ॥ ౬౨॥ త్వచా
యాశ్చాల్పవీద్వీపోగోమేదోరోమన చయో॥ నభిస్థంపుష్కరంవిం
చ్యాత్సాగరాస్తదంతరం॥ ౬౩॥ త్సారోదోహిభవేష్టుతే
షీరేషీరోదసాగరః॥ సురోదధిశ్చైవసంప్రమజ్జాయాంఘృతసా
గరః॥ ౬౪॥ రసోదధింరసేవించ్యాచ్యోణితేదధిసాగరః॥ స్వాదూ
దోలంబికాస్తానైజానీయాద్వీపతాసత ॥ ౬౫॥ నాదవక్రకెత్థిత
స్సుర్యోబిందుచక్రేచచంద్రమాం॥ లోచనస్థఃకుజోజ్జ్వల్యోహృ

యస్సప్తకులపర్వతాఃపువంతీతి॥ ౬౦॥ ౬౧॥ సిరాసునాదీషు॥ ౬౨॥ గోమేదఃప్లతుః॥
౬౩॥ ౬౪॥ రసేఅన్యస్యలంబికాకంతాంతర్గతా॥ ౬౫॥ నాదబిందుచక్రేబ్రహ్మరం
ధ్రావక్రేకాంగుళ్యధోధస్తః - తదుక్తంయోగశాస్త్రే “ఏతైకాంగుళ్యధోధా
స్తైరంధ్రాన్నాదంచబిందుకం ॥ విద్రుమస్ఫుటికాకారం సూర్యాచంద్రమనప్ర
భ” మితి-జ్ఞానీధః॥ ౬౬॥ విష్ణుస్థానేనాభ్యంతగతమణిపూరకచక్రే- నాభిస్థా

నెనాభిగోళకే-మండఃశనిః ॥ ౬౭ ॥ వాయుస్తానేహృదయాదాకంతంవాయుస్తా
నంతస్త్రిక్-ఏవము క్తప్రకారేణ-సర్వస్వరూపేణసర్వాత్మకవిరాట్స్వరూపేణ-
స్వదేహేచింతయేత్ - ఇతిమూలధారణా ॥ ౬౮ ॥ ప్రథమపట్టక్రచింతనాత్మక

దయోజ్ఞఃప్రకీర్తితః ॥ ౬౯ ॥ విష్ణుస్థానేగురుంవింద్యాచ్ఛక్రేశుక్రొ
వ్యవస్థితః! నాభిస్థానెస్థితోమందోముఖరాహుఃప్రకీర్తితః ॥ ౭౦ ॥
వాయుస్తానెస్థితఃకేతుశ్శరీరేగ్రహమండలం । ఏవంసర్వస్వరూ
పేణచింతయేదాత్మనస్తనుం ॥ ౭౧ ॥ సదాసభాతసమయేబద్ధప
ద్మాసనస్థితః । పట్టక్రచింతనంకుర్యాద్యథోక్తమజపాత్మికం ॥
౭౨ ॥ అజపాశామగాయత్రీమునీనాంమోక్షదాయినీ! అస్యాస్థం
కల్పమాత్రేణసర్వపాపైఃప్రమద్యతే ॥ ౭౩ ॥ శృణుతాగర్భ్యాప్రప
త్యేహమజపాక్రమముత్తమం! యంసర్వత్వాసర్వదాజీవజీవభా
వంవిముంచతి ॥ ౭౪ ॥ మూలాధారస్వాధిష్ఠానంమణిపూరకమే
వచ । అనాహారంవిశుద్ధ్యాశ్శుభాజ్ఞాపట్టక్రమవ్యతే ॥ ౭౫ ॥
మూలాధారేలింగదేతేనాభ్యాంహృదివకంతగ । భువోర్మధ్యే
బ్రహ్మరంభేక్రమాచ్ఛక్రాణిచింతయేత్ ॥ ౭౬ ॥ ఆధారంతుచతు
ర్దశాసలసమంవాసాంతవద్దాక్షిణ్యం సాద్విధిప్రాసమప్రభాకర
సమందాలంతపట్టక్రకం । క్రాభంమణిపూరకందశదశందా
ద్యంభకారాంతకంప్రత్యైర్ద్వాదశభిష్టస్వాహతపురంహైమంక
తాంతావృతం ॥ ౭౭ ॥ పత్రైస్సస్వరసోఽక్షైశ్శతధరజ్యోతిర్విశు
ద్ధాంబుజంహంసేత్యక్షరయుక్తకంద్వయదళంరక్తాభమాత్రాం
బుజం । తస్మాదూర్ధ్వగతంప్రధానీతమిదంపద్మంసహస్రీచ్ఛరం
సత్యానందమయం సదాశివమయోజ్యోతిర్మయంశాశ్వతం ॥

సూక్ష్మధారణామాహ! సదేత్యాది ॥ ౭౮ ॥ జపానుష్ఠానంవిశాసహజశ్వాసరూ
పేజప్రాభవతీత్యజపామునీనాం మనసశీలానాంసంకల్పంగాయత్రీంచ గురుము
ఖాత్క్షాతవ్యం ॥ ౭౯ ॥ సర్వదాకృత్వాఏతదాచరణంనిత్యకర్తవ్యభవతినకునైమిత్తి

కమితి. జీవభావంవిముంచతి-బ్రహ్మస్వరూపోభవతీత్యర్థః॥ ౭౦॥౮౮॥ ఆత్రసదా
చారంప్రణయతి॥ ఏతాసతి॥ బ్రహ్మచర్యయాభావోనస్యవేదమయస్యబ్రహ్మణఃకి
రణరూపావతదభిన్నాః త్యర్థః- చక్రగతాఅమరాక్షరప్రస్థితాశ్రీగణేశా
దిదేవా-ఋషిశాంసంప్రదాయమాగ్రేషుయేఅరణాదయోముసయః తేపిచిం
యంతేదుపాసతే - తదుక్తంవేదస్తుతే “ఉదరముపాసతేయఋషివత్సను
మాద్యుశః । శరీరంధృతంబ్రహ్మదయ మారుణయోదహర” మితి॥ ౮౧॥

౭౫॥ గణేశంచవిధింవిష్ణుశివంజీవంగరుతతేః । వ్యాపకచప
రంబ్రహ్మకృమాచ్చక్రేషుచింతయేత్ ॥ ౭౬॥ ఏ వింశిసహస్రా
ణిషట్పతాన్యధికానిచ । అపేనారాత్రేగ శ్వాసస్యగతిస్సు
త్తాత్ప్రతాబుధైః ॥ ౭౭ ॥ మాకారేణబహిర్యతిసకారేణవి
శేత్పునః । హుసోహంసేతిపంత్రేణబేవోజపతిత త్వతః॥ ౭౮॥
షట్పతంగణనాధాయషట్పహస్రంతువేధనః । షట్పహస్రంచహ
రయేషట్పహస్రంసూరాయచ॥ ౭౯॥ జీవాత్మనేసహస్రంచస
హస్రంగురవేతధా । చిదాత్మనేసహస్రంచజపసంఖ్యాంనివేద
యేత్ ॥ ౮౦॥ ఏతాన్ప్రకగతాన్ప్రహ్మచర్యయాభావమునయో
మరావ । సత్సంప్రదాయవేత్తారశ్చింతయంత్యారుణాదయః॥
శుకాదయోపిమునయశ్చిహ్మనుపదిశంతిచ । అతిఃప్రవృత్తింమ
హతాంధ్యాత్వాధ్యాయేత్సదాబుధః॥౮౧॥కృత్వాచమానసీం
పూజాంసర్వచక్రేష్వనన్యధీః । తతోగురూపదేశేనగాయత్రీ
మజపాంజపేత్ ॥ ౮౩ ॥ ఆధోముఖేతతోరంధ్రేసహస్రదశ

శిష్యావరీషీతాదీ- తదుక్తంద్వితీయేసద్యోముక్తిస్తతే “స్వపాష్టికా
పీడ్య గుదంతతోఽలంఘనేషు షట్సున్నమయేజ్జిత క్లమః । నాభ్యాం స్థితం
హృద్యవరోఽయ తస్మాదుదానగత్యో రసితం నయేన్నసిః ॥ తతోను సంధాయ
ధియావనస్వీప్యతామూలం శనక్తైర్మయేత్ । తస్మాద్భువోరం తరమన్న
యేతనిర్భిర్యమాధాన్వి సృజేత్పరంగత “ఇతి - ఎతద్వ్యాఖ్యానం శ్రీధర
స్వామిభిః కృతంజ్ఞాతవ్యం॥ ౮౨॥ అనన్యధీః ఏకాగ్రచిత్తస్య ॥ ౮౩ ॥ రంధ్ర

బ్రహ్మరంధ్రాంతర్గతై అహిముఖపంకజైశ్చిగురుఽధ్యాయేత్ - తదుక్తంబ్ర
యాయశే “సహస్రీదశపంకజైసకలశీతరత్నైఃప్రభవరాభయకరాంబుజం విమల
గంధపుష్పంబర । ప్రసన్నవదనేశుణంసకలగవతరూపిణంస్తరేచ్ఛిరసిహంస
గంజననవ్యాధివైద్యంగురు” మితి॥౮౪॥ పంచోపచారైర్నసాకర్మితైఃపంచభూ
తాత్మకగంధపుష్పభూషదీపవైవైద్యైః - తద్యథా “లంఘ్యథివ్యాత్మనేగంధంస
మర్చయామి, హంటకాశాత్మనేపుష్పం, యంబాయ్యాత్మనేఘూషం, రంతేఽఽ
త్మనేదీపం, వంటమృతాత్మనేఅగ్నిసైవేద్యంసంస్మి” అస్తవేన “గురుర్బ్ర
హ్మగురుర్విష్ణుర్గురుర్దైవోమహేశ్వరః॥ గురుస్సాక్షాత్పరబ్రహ్మైస్తైశ్చిగురవే
నమ” ఇతిగురుస్తోత్రేణ॥౮౫॥ పరాత్పరబ్రహ్మకల్పాంకుః డలిసంలరోహేతఃప్ర
కారమానాంఅవరోహేచఅమృతంస్రవంతీంధ్యాయేత్ - తదుక్తంయోగళా

పంకజై హంసగంత్రిగురుంధ్యాయేత్పరాభయకరాంబుజం ॥
౮౪॥ తైశ్చితంబింతయేద్యైహంతాత్మకామృతధారయా । పం
చోపచారైస్సంపూజ్యైఃప్రణవే శ్చైవైవైవైవ ॥ ౮౫॥ తతఃకుం
డలీనీంధ్యాయేదారోహేదవరోహతః । షట్పాకకృతసంచా
రాంసార్థత్రైవలయాంస్థితాం ॥ ౮౬॥ తతః ధ్యాయేత్సుఖ

స్త్రై “ప్రకాశమానాంప్రథమే ప్రయాణైఃప్రతిప్రయఃతైఃస్యవృతాయ మా
ణాం॥ అతఃపరంవ్యోమసునంచరింతీంధ్యాయేత్సదాకుండలీనీంపరాభ్యా” మితి-
అరోహేదవరోహశ్చక్రీశంకరస్వామిచరణైరభ్యుక్తో స్తిసాందర్యలహర్యాం-అద్య
థా “మహీంమూలాధారేకమపిమణిపూరేహుతవహ” మితిఅరోహః॥అవరో
హస్తు “సుధాధారాసారైశ్చరణయుగళాంతర్విగళితై” రితి॥ఏతదేవాహ॥ష
డితి॥ మూలాధారేషుషట్పాకైషుకృతఃసంచారఃఅరోహేదవరోహక్రమేణగమనం
యయాసార్థత్రైవలయాంప్రసన్నభుజగాకాగాంమూలాధారేస్థితా ॥ ౮౬॥
ధామమత్ప్రీతిస్తానంరంధ్రాద్బహిర్గతం బ్రహ్మలోకాత్ బ్రహ్మలోకాంతం
ప్రాప్తం తేనపధానుషుమ్నామార్గేణగతాయోగినః విష్ణోః పదంమమస్వరూప
మేనయాంతి- ఖనఃశృత్యముఖేనసారేనపతంతీత్యర్థః- తదుక్తంవెదస్తుతే “త

తదేకగాదనంతతవధామశిరఃపరమంపునరిహయత్సమైత్యపతంతి కృతాంతము
 ౧౧ ఇతి॥ ౮౭॥ పచ్చింతితమయాశ్రీష్టరూపేణధ్యాతం- తదుక్తండశమేనప్త
 తితమైధ్యామై “బ్రాహ్మేషుహూరైచోత్తాయవార్యపస్పృశ్యమాధవః॥
 దధ్వాససన్నకరణాత్తానంతమసఃపరం॥ ఏవంస్వయంజ్యోతిరనన్యమన్యాయం
 స్వసప్తయానిత్యైరస్తకల్మషం । బ్రహ్మజ్యమసోద్భవనాశహేతుభిస్త్వక క్తి
 భిర్లతైతిభావనిన్వృతి” మితి॥ ౮౮॥ తద్వినాతద్దురూపదేశంవినాపతనంసంసారే
 జన్మయంతమేవభవన్మతుమోక్షః, తదుక్తంశ్రీశుకేన “విజితమృషీకవాయుభిర

మూఖ్యంధామరంధ్రాద్భహిర్గతం । పథాతేనగతాయాంతి
 తద్విజ్ఞోఃపరమంపదం ॥ ౮౯ ॥ తతోమచ్చింతితంరూపంస్వ
 యంజ్యోతిస్సనాతసంసదానందంసదాధ్యాయేన్దుహూతే
 బ్రాహ్మసంజ్ఞికే ॥ ౯౦ ॥ ఏవంగురూపదేశేనమనోనిచ్ఛలతాం
 నయేత్ । సతుస్సేనప్రయత్నైవతద్వినాపతనంభవేత్ ॥ ౯౧ ॥
 అంతర్యాగంవిధాయైవంబహిర్యాగంసమాచరేత్ । స్నానసం
 ధ్యాదికంకృతావకుయ్యాధ్ధరిహరార్చనం॥ ౯౨ ॥ దేహాభిమా
 నినామతమకఘోషతీర్క్షణాయతే । అతస్తైసాంతుమద్భక్తి
 స్సుకారామోక్షదాయినీ॥ ౯౩॥ తపోయోగాదయోమోక్షమా
 గాన్స్వంతితథాపిచ । సమీచీనస్తుమద్భక్తిమార్గస్సంతరతామి
 హ॥ ౯౪॥ బ్రహ్మాదిభిశ్చస్సగ్నస్త్రైయమివవినిచ్ఛితం । త్రివారం

తాంతమనస్తరగం యజ్ఞమాయతంతియమనతిలోకముపాయభిదః॥ వ్యసనశతా
 స్వితాస్సమపహంతుగురోశ్చరణంవణిజివాజసంశ్యకృతకణధరాజలధా” ॥
 ౯౫॥ అంతర్యాగంమానసోపచారైః పూజోక్తవక్రేషుశ్రీగణేశాదిపూజనం-
 బహిర్యాగంయథాల్భోపచారైః శ్రీహరిహరపూజనం॥ ౯౬ ॥ దేహాభిమాని
 నాంతునిత్యం ప్రవణత్వస్యదుర్గుటత్వాద్దుర్లభామోక్షః, మద్భక్తానాంతుమ
 త్సక్తిః । దయానాశతపివముక్తిస్సవితీత్యాహ॥ దేహేతిచతుర్థిః॥ ౯౭॥ స
 మీచీః శ్రేష్ఠతరః॥ ౯౮॥ బ్రహ్మాదిభిశ్చైతత్వాత్ తదుక్తంద్వితీయై “సహ్యతో
 న్యభివచిపంధావిశతస్స స్మతావిహ । వాసుదేవేభగవతిభక్తియోగోయతోభ

వేత్ || భగవాన్ప్రహ్లాదాత్మైశ్వర్యానతిరస్వీకృతమనవయా । తదధ్యవస్యతూ-
 ంస్థోరతిరాత్మస్యతోభవేత్ || ౯౩ || నావసీదతిపున్బన్ధాదునిభానప్రాప్నోతి-
 కేతుముక్తోభవతిత్యర్థః || ౯౪ || “యథాఽచారంకురుతేదేమోస్తీస్సోపినర” ఇ-
 తిప్రశ్నస్యోత్తరంసమాధాయోపసంహరతి || ఏవమితి || సనాతనంవిదేహాక్ష-
 ల్యం || ౯౫ || ఇతిశ్రీగరుడపురాణటీకాయాంపంచదశోధ్యాయః ||

‘వెదశాస్త్రాణివిచార్యచపునఃపునః || ౯౩ || యజ్ఞాదయోపసద్ధ-
 మాశ్చిత్తకోధనకారకాః । ఫలయాపాచమద్భక్తిస్తాంబద్ధాన్
 నావసీదతి || ౯౪ || ఏవమాచరణం తాత్పర్యకరోమిన్మృతీనః ।
 సయోగేనచమద్భక్త్యామోక్షం యాతీసనాతనం || ౯౫ || ఇతి
 శ్రీగరుడపురాణేసారోద్ధారేనుకృతిఃసంహారాంతర్యామినిరూపణో-
 నావపంచదశోధ్యాయః ||

గరుడఉవాచ || శ్రుతంయదయాసింధౌ హ్యక్షానా-
 జ్ఞేవసంస్మృతిః । అగుచాశ్రోతమిచ్ఛామిమోక్షోపాయంసనా-
 తనం || ౧ || భగవద్దేవదేవేశ్వరణాగతవిస్మయ । అసారేఘోర-
 సంసారేనర్వకఃఖమలీమసే || ౨ || నానావిధశరీరస్తావనంతా-
 జీవరాశీనః । జాయంతేచమృత్యుంలేవతేమామంతోనఃకద్య-
 తే || ౩ || సమయఃఖాతురావనసుఖవిద్యరెక్ష్మవిత్ । కనోపా-
 యేనమోక్షశమోచ్యంతేవదమేచ్ఛిభా || ౪ || శ్రీభగవాను-
 వాచ || శృణుతాశ్చ్యోప్రపదత్యోమియన్మాంశ్చవంపరమృచ్ఛసి ।
 యస్యత్రహమాత్రేయసంసారాన్మృత్యుతేన || ౫ || అస్తిదే-

ప్రోక్తాపంచదశాధ్యాయైఃపాపపుణ్యాన్నికాగతిః । పోడశేస్తీర్థానిః
 ప్రాహుమోక్షోపాయంసంతామతం || పూర్వాధ్యాయాంతమోక్షంయూతిన-
 నాతనమిత్యుక్తం, ఇదాసింమోక్షోపాయమవ్యుచ్ఛసి | శ్రులేతిచతుర్థి || ౧ ||
 ‘మోభగవత్ ఇహఅసారసంసారేజగనయరణానామనాతత్వాత్పదాదుఃఖాతు-
 రాణాం మోక్షోపాయమజానతాంజీవానాంకేనోపాయేనమోక్షస్సాగతి-
 మేవదేవసముచ్చయార్థః || ౨ || ౩ || అత్రోత్తరంశ్రీభగవానువాచః పోగరుడపరబ్ర-

హస్తస్వరూపీకశ్చిద్దేవో స్తి ॥ ౫ ॥ ౬ ॥ తస్య అనాద్యవిద్యోపహితాత్ అవిచార్యా
యాం ప్రతిబింబాత్ అంశభవఅంశ స్తస్మాత్ జీవభిసంజ్ఞోభవతి - అభేదబద్ధప్రాం
తః ॥ ౭ ॥ యథాగ్నౌ విస్ఫులింగకాగ్నితి యది అసౌ జీవో నిజానందం స్వరూపం వి
ష్ణుత్వేనాధామ - నాత్మన్యారోపయతి తదా అస్య అనేకయోనిషు మోక్ష గం
ధోపినా స్తి - యదామానవోభూత్వా జ్ఞానీభవేత్ జ్ఞానం నామ “బ్రహ్మైవా
హం సమశ్చాంతస్సచ్చిదానందలక్షణః | నాహం చేహూహం సరూపోజ్ఞానమిత్యు
చ్యతే బుధై” రిత్త్య క్రలక్షణస్సాస్మిన్నేత్రామోక్షం ప్రాప్తోతీతి సప్తమేననం
బుధః - అత్రాయం వేదాంతసిద్ధాంతః, యథా అంధకారాదావికారరహితైర
జ్ఞాదాసర్వాద్యారోపణంకృత్యాభయకంపాదికం వహేత్, ఏవమాత్మాపిన్వ

వః పరబ్రహ్మస్వరూపీనిష్కళీనః | సగ్నజ్ఞస్సర్వకతాచన
వ్యేశోనియోహోద్వయః ॥ ౬ ॥ స్వయంజ్యోతిరనాద్యరవోసిర్వి
కారః పరాశ్వరః | నిగూఢస్సచ్చిదానందస్తదంతాజ్ఞేన సజ్జ
కః ॥ ౭ ॥ అనాద్యవిద్యోపహితాద్యదాగ్నౌ విస్ఫులింగకాః | దేహః
ద్యుపాధిసంచ్చిన్నా సైకమధిరనాదికః ॥ ౮ ॥ సుఖదుఃఖప్ర
దైపుణ్యపాపరూపైనియంతితః | తత్తజ్ఞాతియుతం దేహ

స్థితజీవత్వమారోప్యస్వస్థితీయం పరిచిన్నంజ్ఞాత్వాదుఃఖసాగరేమగ్నోభవతి,
యదాశాస్త్రాచార్యప్రసాదేన వాక్యార్థజ్ఞానమత్పన్నం తదా వివేకచక్షుషాస్యా
త్తానమఖండానందజ్ఞానైకరూపం సంపశ్యత్ తతో నాహం జీవః పరమాత్మాహ
మితి జ్ఞాత్వాభయదుఃఖాదిరహితస్సత్ సుభీభవేత్, యథాచ జలప్రసూర్యాం
శఃజలస్య నిమిత్తస్య అపాయే సూర్యమేవ గత్వా తేనైవ రూపేణ పునర్నాగచ్ఛతి,
యథాచ బాహ్యఘటాద్యపాధిపరిచ్చిన్నోఘటాకాశోముఖ్యాకాశాంశస్సత్
ఘటాగేర్నిమిత్తస్య అపాయే ముఖ్యాకాశం ప్రాప్య పునర్ననివర్తతే, ఏవం లింగ
శరీరావచ్చిన్నః పరమాత్మనోశంకాయినకలింగశరీరాపాయే పరమాత్మా
నం ప్రాప్య నివర్తతే, కింతు తత్త్వజ్ఞానాన్మోక్షోభవతితి - తథాహోక్తం శ్రీశు
కేన ద్వాదశస్కంధే “ఘటేభిన్నే యథాకాశ ఆకాశస్సాస్మిన్యథా పురా |

ఏవం చేహేమ్యతేజోబ్రహ్మ సంపద్యతేపునః" ఇత్యధ్యానాదుర్గమ్ ॥ ౮॥౧౭॥ అ
 స్తీన్నధ్యాయేనధమంజ్ఞానహేతుం నరభ్యంస్తుత్వాసహజ్ఞానాదుర్గమ్ ॥ ౯॥౧౮॥
 నిరూప్యతితోజ్ఞానతైరాగ్యరహితాన్ దాంభికాన్వగన్మాన్ ॥ ౧౦॥౧౯॥
 స్తోత్రోభవతీతిపాద్యంతేజ్ఞానామాతుర కృత్యం గూఢానుభవేనై
 వక్రమేణాహం శరీరశాంతీవానాం - అన్యత్రత్వాదశరీరేషాంజ్ఞానలాభోనభ
 వేదిత్యర్థః ॥ ౧౩॥ జ్ఞానహేతోర్మానుషశరీరస్యదుగ్ధన తామామా ॥ అప్రేమి ॥౧౪॥
 దుర్లభంపాప్యపియః మోక్షోపాయంనరోతి సతుమహాపాతక్యేవేత్యా

మాయుర్చ్యం దక్షజ్ఞ ॥ ౧౫॥ ప్రతిజన్త్రప్రపద్యంతేతేహేవపి
 పరంపునఃసుసూక్ష్మం గంశారీరమామోక్షోదభరంభ ॥ ౧౬॥
 స్థావరాశ్చిమచక్చజాఃపక్షిణఃశవోపమాః ధార్మికాస్త్రై
 దశాస్త్రవ్యవస్థితైరగ్రయధాక్రతుం ॥ ౧౭॥ చక్షుర్దశరీరాణి
 ధృత్వాముక్త్యాసహస్రశః ॥ సకృత్సానానధూత్వాజ్ఞానీ
 చేన్తోక్షమాపుయాత్ ॥ ౧౮॥ చతురాశిలక్ష్మేషశరీరేషశ
 రీరీణాం ॥ నమానుషంవినాన్యత్రతత్త్వజ్ఞానంతుల్యతే ॥ ౧౯॥
 అత్రజన్త్రసహస్రాణాంసప సైన్రీక్షకోటిభిః ॥ కదాశిల్లభతే
 జంతుర్మానుష్యంపున్యసంవయాత్ ॥ ౨౦॥ సోపానధూత మో
 క్షస్యమానుష్యంప్రాప్యదుర్లభం ॥ యస్తాన్యతేనాత్మాగంత
 స్తాత్పాపతరోత్రకః ॥ ౨౧॥ నఃప్రాప్యోత్రరంజన్మభ్యావేం
 ద్రియసౌప్తవంశవైత్కాత్మహితంయస్సుభవేనాత్మమానః ॥
 ౨౨॥ వినాచేహేనకస్యాపి పురుషాథోనవిద్యతే ॥ శస్తాజ్ఞే

హం సోపానధూతంమోక్షస్యసాధనరూపం ॥ ౨౩॥ ఉత్తరంసర్వోత్తమంబ్రా
 హ్మణోజిజన్త్రసౌప్తవం ఇంద్రియాణామ ప్రతిమానశ్చక్షుర్దశభ్యాపియశిల్ల
 హితంమోక్షోపాయంనజానాతీసత్వాత్కృత్యమానః- స్మనైగ్రహణశకరైత్యర్థః ॥
 ౨౪॥ వినాచేహేనసరశరీరసంయోగంవినాకన్యసశివబీజస్యాపిపురుషాద్దో
 మోక్షోనాస్తీతివ్యవహరమార్గేపి ధనంవినాగబలశరీరంవినాచ తిర్థాటనాదిపు

సుషార్థో నా స్తి - తస్మాద్ధేతోఃస్వయంరక్షేత్ - అసత్కర్తృసుసనియోజయేదిత్యుక్తః - కింతుపుణ్యకర్త్యాణిసాధయేదితి॥౧౭॥ అత్తానరదేహఃసర్వస్యమోక్షాదః పాత్రంభవతి - అతస్తస్యరక్షణేయత్నంయోగాభ్యాసమావరేత్ - భద్రాణిన స్సంగాత్కర్త్యానాదిబహుకల్యాణాని॥ ౧౮ ॥ గతాపిగ్రామాదయస్తుపునర ప్యాయాంతి - నరశరీరంతుపునఃపునఃనాయాతి - అతోరక్షేడితిపూర్వేక్షైవసం బంధః॥౧౯॥ ఉపాయఃపుణ్యోర్వంచనాయసమాధ్యాదయః॥ రోగిణోపిత్వా శంతునేచ్ఛంతి జ్ఞానపాతోర్నుశరీరస్య పునఃప్రాప్తేః దిగ్లభత్వాదితిభావః ॥

సంధనంరక్షేత్పుణ్యకర్త్యాణిసాధయేత్ ॥ ౧౭ ॥ రక్షయేత్సర్వ దాత్త్వానమాత్త్వాసర్వస్య భాజనం | రక్షణేయత్నమాతిష్ఠేజ్ఞీ వస్థుద్రాణిపశ్యతి॥ ౧౮ ॥ పునఃగ్రామఃపునఃక్షేత్రంపునర్విత్తం పునర్నృహం | పునశ్చభాగుభంకమన్శరీరంపునఃపునః॥ ౧౯ ॥ శరీరరక్షణోపాయఃక్రియంతేసర్వదాబుధైః | నేచ్ఛంతిదపున స్త్రాగమపికుష్ఠాదిరోగిణః॥ ౨౦ ॥ తద్దోషితంస్యాద్ధర్మార్థంధ మోక్షానార్థమేవచ | జ్ఞానంతుధ్యానయోగార్థమచిరాత్ప్ర విముచ్యతే॥ ౨౧ ॥ అత్తైవయదినాత్తాన మహితేభ్యోనివార యేత్ | కోన్యోహితకరస్తస్మాదాత్త్వానంతారయిష్యతి॥౨౨॥ ఇహైవనరకవ్యాధేభ్య కిత్సాంసకరోతియః | గత్యానిరాపధం దేశంవ్యాధిస్థఃకింకరిష్యతి ॥ ౨౩ ॥ వ్యాఘ్రేవాస్తేజరాచాయు ర్యాతిభిన్నఘటాంబువత్ | నిఘ్నంతిరిపువద్రోగాస్తస్మాచ్ఛ్రేయ

౨౦॥ ననుఅనిత్యస్యరక్షణంకిమర్థమితిచేత్తత్రతాపా॥ తదితి॥ ౨౧॥ “అత్తైవహ్య ిన్యోబంధురివింద్యాన్ముహుమ్మహు” రితివచనాత్ స్వయమేవాత్మానంతా యేదిత్యాహ॥ అత్తైవేతి॥ అహితేభ్యఃఅసత్కర్తృదుస్సంగాదిభ్యః॥ ౨౨॥ ఇ హైవనశరీరే ఏవచికిత్సాందూరీకరణోపాయం - నిరాపధంపశ్యాదిదేహం ॥ ౨౩॥ అతోస్తేన్నేవసబలనరశరీరేతత్త్వాభ్యాసంకుర్వాదిత్యాహ ॥ వ్యాఘ్రేవే త్రిధిః॥ యావజ్జరాదయోనాయాంతి యావదయందేహశ్చతిగ్ధతిస్వప్తోభవతి

తావత్తత్త్వం సమభ్యసేదితి త్రయాణాం సంబంధః॥ ౨౪॥ ౨౫॥ శ్లో॥ యది తారుణ్యే
విషయాన్ భుక్త్వా వార్ధక్యతత్త్వాభ్యా సంకరిష్యామీతి విచారస్తుచ్యర్థవేత్త్యా
హ॥ సందీప్తిభిః॥ యథా సందీప్తభవనస్య శమనం న వఖనితకూపోదకేన న సంభ
వతి, తథా జరాదిషు తత్త్వాభ్యా సంహరిస్తగణంచ సస్యాత్ - అతః స్వస్థావస్థా
యా మేవ శ్రేయస్సమభ్యసేదిత్యర్థః - తత్ క్రంభర్తృహరిణా “యావత్స్వస్థ
మిదం శరీరమరుజం యావజ్జరారూఢో యావచ్ఛేదియత క్షీరప్రతిహతా
యావత్త్వయోనాయవః॥ ఆత్మశ్రేయసి తావదేవ విషయాకాఙ్క్యః ప్రణలతో మ
హాన్ సందీప్తిభవనేతుకూపఖనసంక్రత్యుర్భవసిద్ధృశ” ఇతి ఉక్తం బగౌతమేనా
పి “కృత్యత్వదీయపదపంకజపంజరాంతే హ్యైవ మేవి శతమానసరాజహం
సః॥ ప్రాణప్రయాణసమయైకభవాతపి త్యైః కంతావగోధన విధౌ స్మరణంకుత

స్సమభ్యసేత్॥ ౨౪॥ యావన్నాశ్రయతే దుఃఖం యావన్నా
యాంతి చాపదః॥ యావన్నైంద్రియవైకల్యంతావచ్ఛ్రేయస్స
మభ్యసేత్॥ ౨౫॥ యావత్ప్రతిచేహూయంతావత్తత్త్వం స
మభ్యసేత్॥ సందీప్తికోణభవ నెకూపంఖనతిదుర్మతిః॥ ౨౬॥ కా
లోన జ్ఞాయతే నానాకారైస్సంసారసంభవైః॥ సుఖం దుఃఖం
జనోహంతనవై త్రిహితమాత్మనః॥ ౨౭॥ జాతానారూప్సృతా
నాపథ్యస్తాస్తృప్త్యాచదుఃఖితాన్॥ లోకోమోహసురాంపీత్యా
నబిభేతకదాచన॥ ౨౮॥ సంపదస్సృష్టసంకాశాం యావసంకు

స్తే” ఇతి॥ ౨౬॥ వైరాగ్యోత్పాదకవచనాన్యూహం॥ కలగిత్యాదీనిః హితం మో
క్షోపాయం చేత్యపీతిన- హంతేతిభేదే॥ ప్రత్యుత్తరహితమేవాచరతీతి॥ ౨౭॥ జా
తానితి॥ తదుక్తం భర్తృహరిణ్యావ్యాఘ్రీవేతి పంచశ్లోకాశయః “వ్యాఘ్రీవ
తివతి జరాపరితర్జయంతీరోగాశ్చ శత్రవభవప్రహరంతిదేహం॥ ఆయుశ్చ సంసృ
వతిభిః పుటాదివాంభోలోకస్తథాప్యహితనూచరతీతిచిత్రం॥ అదిత్యస్య గతా
గతైరహరహస్సంక్షీయతే జీవనం వ్యాపానైర్భవభారకార్యగురుభిః కాలా
ననిజ్ఞాయతే॥ దృష్ట్వా జన్మజరావిపత్తిమరణంతానశ్చ నోత్పద్యతే పితౄమ
హనుయీం ప్రమాదమదిరామున్నత్రధూతంజగత్”॥ ౨౮॥ సంపదాదయః స

హృదివజ్రానతఃకస్యవివేకినఃధృతిఃస్యాత్ - సకస్యావీశ్యర్థః॥ ౨౯॥ శతమితి॥ తదు
 కంభాగవతే చాలాస్త్రితిప్రహ్లాదేన పుంసోవర్షశతంహ్యయుస్తదర్థం చాజి
 శాత్త్వఃకసిష్ఠులంబురసౌరాత్యైశేతేంధంప్రాపితస్తపః॥ ముగ్ధస్యచాత్యే
 ంమంరేక్షీడతోయాతివింశతిః॥ జరయాగ్రస్తచేహగ్యయాత్యకల్యస్యవింశతిః॥
 సరాపూరేణకామేమోహేనచబలియసా॥ శేషంగృహేషుసక్తస్త్రిషమత్ర
 యోమేతి॥ ౩౦॥ ప్రారబ్ధకేయప్రారబ్ధుయోగ్యేమోక్షోపాయేజాగ్ర
 క్ష్యేషుగబర్హవితనభయస్తానేనంసారైవిశ్వస్తస్యోవిశ్వాపార్వోసరఃకఃసహ
 యతేనుమే॥ అపిహస్యవినోద్యర్థః॥ హరిశ్రికరుణయాఅనుతాపః॥ ౩౧॥ అక్ర

సుసూయం॥ తటిచ్చపలమాయుష్యంకస్యస్యాజ్ఞానతోధృతిః॥
 ౨౯॥ శతజీవితంశ్యంబునిదాలస్యేస్తదధఃకం॥ చాల్యరో
 గజరాగ్రైర్బుంతదపిసిష్ఠులు॥ ౩౦॥ ప్రారబ్ధకేయిరుద్యో
 గోజాగతఃప్రేప్రస్తుత్తకః॥ విశ్వస్తవ్యో భయస్తానేహసరః
 కోసహ్యతే॥ ౩౧॥ తోయధేనమేదేహజీవేనాక్రమ్యసం
 స్థితే॥ అనిత్యేప్రియసంవాసేకథం తివతనిభః॥ ౩౨॥ అ
 హితేహిశంజ్ఞాన్యదధువేధువసంజ్ఞకః॥ అనభేచార్థవి
 జ్ఞానఃస్వమర్థయోవవెత్తిసః॥ ౩౩॥ పశ్యన్నపిప్రస్థలతిశ్యవ్య
 న్నపినబుధ్యతి॥ పతన్నపినజానాతిదేవమాయావిమోహితః॥

౩౪॥ తన్నివజ్జజ్జగదిదం గంధీరేకాలసాగరే॥ మృత్యురోగజ

స్యశీవంశశ్చకృత్యస్థితేదేహజీవేనసహైవజలబుచ్చదసమేనతిగ్భయఃకథంతి
 తి॥ ౩౫॥ అహితేపరిణామే వియోపమేవిషయే హితంమమేష్టలాభమితి సం
 క్లాదుశ్చోతి అధువేదేహదా అనభేదంభాన్యతాదిపంచదశానభః మూలే
 నైఅధః॥ మమ పయోజనంసేధం ఇతివిజ్ఞానంయస్య ఈశ్వరోయోనరః స్వా
 త్, సఃస్వంఅధః॥ క్షిప్రదం అత్తజ్ఞానరూపంస్వప్రయోజనంనైవవెత్తి॥
 ౩౬॥ అహోదేవ మాయాబలమిత్యాహ॥ పశ్యన్నపి అత్తజ్ఞానాన్తో
 దా భవతీతిజానన్నపి ప్రస్థలమోక్ష మార్గాద్భ్రష్టోభవతి - తదాచర
 ంవిశేష్యతః॥ ౩౭॥ ఇదంజగత్ మరణాదిగ్రాహైః కారణభూతైః కాల

గరేనిమజ్జన్ నిమగ్నంభవతితదపిచబుధ్యతేభగ్యమా॥ ౩౫॥ లోకార్థగతివశేషం
సజ్జానుతేతథాకాలాపిసూక్ష్మగతిత్యాత్॥ ౩౬॥ ఆమురపికాలకతమీయ
లంసలత్కృతభిర్యాహ॥ పుష్పసంగోధసంయుజ్యతేకుద్యావిభిఃకథంకీర్త్యతే
హఘనాఘటనాతుభవేదపిపరంతు ఆయుషితయుగమనే అస్థిభీరతానయన్
భ్యర్త్య॥ ౩౭॥ యోనకానేనాపరిమతాః పృథివ్యాదయోఽనివస్యతేతదానస్త
స్తీకస్యకావారైత్యాహ॥ పృథివీ॥ ౩౮॥ స్పృశతమానసకాలస్యోరము

రాగ్రాహేన్నకస్యపిచిద్యతే॥ ౩౫॥ ౬౦౬ మనుంకాలః
క్షీయమాణోనలత్కృతే॥ ఆముమంభః వంభస్తోమిన్ద్రోఽపభా
వ్యతే॥ ౩౬॥ యద్యతేపష్టసంవాయోరాకాశస్యచక్షుషసం గ్ర
ధసంచతరంగాదౌమాస్తానాయుషియుజ్యతే॥ ౩౭॥ పృథివీద
హ్యతేయోనమరుశ్చపిచిగత్యతే॥ శుప్యతేనారణ్యలంకీరీరస్య
చకాకథా॥ ౩౮॥ అపత్యంషేకిత్రంషేధసంమెచాలధవాశ్చ
మే॥ లపంతమితిమత్యాజంహతికాలస్యకోపలాత్॥ ౩౯॥ ఇ
దంకృతమిదంకార్యమిదమగ్న్యత్రాకృతం॥ ఏవమీహసమా
యక్తంకృతాంశోమరులేవకం॥ ౪౦॥ శ్వేతాగ్నిగ్నిగ్నిగ్నిగ్నిత
పూర్వాహేచాపగాఙ్గారం॥ నహివృష్యఃప్రతీయేతీకృతంవా
ప్యధవాకృతం॥ ౪౧॥ జరాదశితపంధానంప్రచ దివ్యాదిసైని
కం॥ వృత్త్యశత్రుసధిస్తోసిరాతారం॥ నపశ్యసి॥ ౪౨॥ తృప్తా
సూచీవినిర్భిన్నం॥ క్షేపిషయసపిషా॥ రాగస్వేషానలేఽక్షం
వృత్త్యరశ్మిను నవ॥ ౪౩॥ బాలాంశ్చయోరస్థా శ్చవృ

త్వమపినాస్తీత్యాహ॥ అపత్యమితి॥ మేషత్యోరపచిన సురగం - మత్యోకన
రంసలవాజస్తం॥ ౩౯॥ కాలస్యతాకృతమపగ్రోతేత్యత్యాహ॥ ఇదమితి॥
౪౦॥ అతోమోక్షకార్యేనిలంబోనకార్యభిర్యాహ॥ శ్వగతి॥ ౪౧॥ సామంత
భివాగతంమృత్యుశత్రుం ప్రశ్నధిస్తోసిత్తోసి - అస్త్రాతా॥ పరమేశ్వరం॥
౪౨॥ పరిపక్షమాంసపిపక్షమృత్యువాంసద మశ్మతత్యాహ॥ తృప్తేతి॥
౪౩॥ వృత్తోస్సర్వత్రతుల్యతామీహ॥ బాలానీతి॥ అశితేఅక్షమాయా

తి.తమ క్రుశ్రిభాగవతే “మృత్యుర్జన్మవతాంవీరజేహానసహజాయతే | అద్యవా
బ్ధికతాంతేవాప్యత్యవైక్రపాణినాంధ్రు)వమితి || ౪౪ || సహచరఃస్వదేహాపి
చీవేనసహనో యాతతహిక్వభక్స్థితానాం స్త్రీపుత్రాదీనాం కింప్రయోజన
మిత్యాహ || స్వదేహమితి || ౪౫ || స్త్రీపుత్రాదీనముదాయరూపసంసారస్యైవ
దుఃఖాపస్సర్వపాపానాం మూలత్వాత్పుణేపుస్తదాసక్తిం మనసాపి పరిత్య
జేత్ స సక్తస్తుకదాపినముచ్యత ఇత్యాహ || దుఃఖమూలమితితిభిః || త్యాగోత్ర
మనసైవ ‘యన్తససాకృతంతజేకృతంభవతినశరీరేణైవ’ శ్రుతిః. తథాదచూ

ధాన్తస్సగతాఃపి | సర్వావావిశతేమృత్యురేవంధూతమిదంజగ
త్ || ౪౪ || స్వదేహమపిచీవోయంమక్త్యాయాతియమాలయం |
స్త్రీమాప్యపుత్రాదీనంబంధఃకేహేతునా || ౪౫ || దుఃఖ
మూలంహిసంసారస్యయస్యాస్తిసదుఃఖతః | తస్యత్యాగఃకృ
తోయేనససుఖేనాపరఃక్వచిత్ || ౪౬ || ప్రభవంసర్వదుఃఖానా
మాలయంసకలాపదాం | అత్రయంసర్వపాపానాంసంసారం
వజ్రయేష్షణాత్ || ౪౭ || లోహదారుమయైఃపాత్రైఃపుమాన్య
ద్ధోవిముచ్యతే | పుత్రదారుమయైఃపాత్రైఃకద్యతేనకదాచన ||
౪౮ || యావతఃకురుతేజుతుస్సంబంధాన్మనసఃప్రియా || తా
వంతోస్యనిఖన్యంతేప్యదయేశోకశంకవః || ౪౯ || వంచితాశేష
విత్రైస్తైఃత్వంలోకోవినాశితః | హంహంతవిషయాహరైరేవ

జామలయాపిభిధ్వజస్యమనస్త్యాగవివాంగీకృతః || ౪౬ || ప్రభవముత్పత్తిస్తా
నం- అత్రయంవృద్ధిస్థానం || ౪౭ || లోహదిపాత్రైస్తుశరీరేణబద్ధః, సతుదృశ్యమా
నత్వాత్, పరేణాపిముచ్యతే - పుత్రాదిపాత్రైర్నససాబద్ధఃకేనాపినముచ్యతే,
అద్యుత్పాత్ || ౪౮ || అతఃపుత్రాదిభుస్సేవాసంబంధాత్తద్రతదుఃఖశోకాది
భిఃకృద్ధితోభవతి, అశస్త్రంసగుర్యాదిత్యాహ || యావతఇతి || శోకరూపాశ్వంక
వఃకీలకానిఖన్యంతేఃపాన్యంతే - తేషామపగమేతన్నాత్వాదిశోకాన పగమాది
శ్యర్థః || ౪౯ || వంచితాన్యశేషధనానియైః- విషయానాహర్తుంగీలంయేషాంతే-
పక్షేవిషయేభ్యోదశేభ్యోధనమాహరంతి తేవిషయాహారాః తైస్తస్య-రైఃలో

దేహోద్ధాన క్రియాః - యదస్యః పరమహంసవత్త్వక్తుంశక్యతేతదామహా
తాంకర్తవ్యం, తేహిభూత్వోత్తమంరోగభేదంబంధకృతకాధవంతీశ్యర్థః॥ ౫౬॥
కించనస్య - సాధ్యం నాస్తి - యతినాశ్యభేత్వాహ॥ సస్సంగభి ॥ సతాం
తత్త్వజ్ఞానం - సత్త్వస్వరూపాదుభేదత్యాజేకంబంధం వివేకశ్చత్ర
స్వరూపస్య నిష్కంఠం సోపానం సత్త్వస్వరూపాద్వివిధమునానంబంధస్యనా
స్తి, సోపానంబంధాదుః పాదదూషి - భ్రష్టమార్గతః కథయాన్యతే, అపితు
స్యాదేవీశ్యర్థః ॥ ౫౭ ॥ ఏకంవై భాగ్యే త్పరకవచాన్విక్లావ్ - దిహితాఽ
దాభికాఽసంబంధ - స్వస్యకర్మణామధర్మజ్ఞానదాభిరత్యేనాచరణాన్ము

ర్వత్త్వక్తుంశక్యతే । హిమాన్యస్సహాశకస్యస్సతస్సంగస్య
భేదజం ॥ ౫౬ ॥ సస్సంగత్వవివేకత్వచిత్తలంబంబంధవ్యయం ।
యస్యనాస్తి సోఽధిభంధం స్యాదమః ౫౭-౫౮॥ ౫౭ ॥ స్వస్వ
వర్ణాశ్రమచారిణరూపస్యవిమూలవాఃసజానతిపరంధర్మం
వృధానశ్యంతిదాభికాః ॥ ౫౮ ॥ క్రియానుసంపరాః కేచి
ద్యౌతవర్యాదిన యంతాః । ఆజ్ఞానసంపృతాత్తానస్సంచరం
తిప్రతారకాః॥ ౫౯॥ నామమాత్రేణసంబంధస్థాఃకమకాండర
తానగాః । మంత్రోచ్చారణపెలామాద్యైభ్రామితాఃక్రతు
విస్తరైః ॥ ౬౦ ॥ ఎకభుక్తోవాసాద్యైయమైకాయశోష

క్తిరౌస్తి, కింతుతత్త్వజ్ఞానాశక్త్యాహ॥ స్వనేతిత్రయోవశభిః॥ పరంపర
మార్గస్వంగమోపధర్మం - అతోదాంభికాఃమిథ్యాచారానైవపశ్యంతి, మోక్ష
స్యాలాభాత్ - వృధాన్యచరణాభివంతీశ్యర్థః॥ ౫౮ ॥ క్రియానుసంపరాః
యానుసంపరాః శతానివ సామానుసంపరాయణాః - క్రతవర్యానుతూత్త
ద్భ్యాంసంబంధాః । ఆజ్ఞానే - అపిహివాప్యశచిత్తాశ్చత్రేప్రతారకాఃవంః
కావనవిదగధి - నమపరంధర్మంజాన తీతిపూర్వేతైవసంబంధః॥ ౫౯ ॥ నాః
మాత్రేణస్వరూపినుభంపెలామాద్యైః భ్రామితాఃమూఢాః పరోక్షంస్వర్గ
ఖం - యద్యపిబుద్ధిగాహ్యమతీంద్రియం మోక్షసుఖంజ్ఞానం వినానెచ్చంతిత
థః॥ ౬౦ ॥ అత్రహేతుమమమాయెతి॥ ౬౧ ॥ ఏతదేవస్పష్టమయి ॥ దేవ

దండనేనకాయశోషణేనైవముక్తిర్నాస్తి, అంతర్గతావివేకస్యవిద్యమానత్వాత్ - యథావత్త్వికస్యసర్వాయస్య తాదనాదేవతవృద్ధ్యంతఃకుజః గోసమయితే, తథాదేహదండనేనఅవివేకోసనశ్చతీశ్యర్థః॥ ౬౨॥ అతావివేకః స్వేచ్ఛాయం నష్టాఃపరానపినాశయంతీత్యాహ॥ ఇతేతి॥ కీదృశాఃపాభికాఃసానాపెషంస్తబ్ధత్వంధారయంతీతి- జ్ఞానఘనానపిచనాన్ననయంతీత్యర్థః॥ ౬౩॥ అసేచ్ఛానం గోనకర్తవ్యత్యాహ॥ సంసారశేతి॥ బ్రహ్మజ్ఞోస్తీస్త్వితబ్రహ్మనిష్ఠావయం అతోన్మాకంవిషయసుఖానక్తర్దోషోనాస్తి, శుభాశుభఃకర్మణాంలేపాభావాత్.

తైః॥ మూఢాఃపరోతుమిచ్ఛంతిమమాయావిమోహితాః॥

౬౧॥ దేహదండనమాత్రేణకామాక్రీడితేకినాం॥ త్త్వికతాద

నాదేవవృత్తంకప్రమహూరగః॥ ౬౨॥ జటాభారాజినైర్యుక్తా

దాంభికావేషధారిణః॥ భ్రాంతిజ్ఞానివల్లకభ్రామియంతిజ

నానపి॥ ౬౩॥ సంసారజనుఖానకంబ్రహ్మజ్ఞోస్తీతివాదినంక

ర్మబ్రహ్మభయభ్రష్టతంశ్చశేషత్యజయధా॥ ౬౪॥ శృహ

రణ్యసమాలోకేతప్రీడాదిగంబరాః॥ చరంతిగర్వభాద్యశ్చవి

రక్తానైభవంతిహి॥ ౬౫॥ వృద్ధస్తాధూళనాదేవిముక్తాస్యగ్య

దిమానవాః॥ మృద్భ్రష్టవాసీనిత్యంశ్వాసకింనుక్తాభవిష్యతి॥ ౬౬॥

తృణపర్లోదకాహారాస్సతతంవనవాసినః॥ జంబుకాఖమ్మగా

ఇతివాదినం సర్వకర్మబ్రహ్మధ్యానపరాజ్ఞుశుచతంబోధచందం అంత్యజవ

త్త్యశేత్ - శ్వపాకవన్నస్పృశేదపీశ్యర్థః॥ ౬౪॥ కించయేర్గజ్ఞాఃప్రేరణంస

మూహేషినగ్నావివరంతితేగర్వభాదినమావీవనతువిగ్రహిత్యాహ॥ శృహర

ణ్యసమాశ్రితి॥ ౬౫॥ సదాభ్రష్టవాసీనోపిశ్వగర్వభాదయోయథాముక్తానభవం

తితథాసర్వాంగమృద్భ్రష్టధారణౌదపిముక్తిర్నాస్తిత్యాహ॥ ౬౬॥ కించఅవి

వేకకృతదురాగ్రహేణశృహన్నపరిత్యాగాదేవతాపసానభవంతికింతుతామ

సావేత్యాహ॥ తృణేతి॥ తామసతాపసాగీతాయాముక్తాః “మూఢగ్రాహే

ణాత్సనోయత్పీడయాక్రియతేతపః॥ పరస్యోత్సాదనార్థంవాతత్రామసముదా

స్మృత" మితి॥౬౭॥ కించమనినభావసయాగంగాది తీరేస్థితాఅపియోగినో సభా
వంతీత్యాహ॥ ఆజన్మైతి॥ఉత్తంచ "ప్రాతఃప్రాతఃప్రపశ్యంతినర్తదామత్యస్య
బంధకాః సతేజివపురః యాంతిభావోహిభవకారణం" ఇతి- శుద్ధమనినభావనా
హానిసపురస్యభవస్యజన్మమరణాత్మక సంసారస్య కారణంభవతీతి- అయమస్యా
స్థః॥ ౬౮॥ యేచాతీక్యారావివేకినః అశాస్త్రవిహితోపవాసాదిభిర్బలాన్నపరి
హేలాన్వృథవాత్త్వానంపీడయంతి తేవ్రతినోన కింతుఆసురనిశ్చయా ఏవేత్యా
హ॥ పారావతా ఇతి॥ తదుక్తంగితాసు "కర్మణ్యంతిశ్వరీరష్టంభూతగ్రామమ
చేతనః॥ మాంచైవాంతశ్వరీరష్టంతాన్విధ్యాసురనిశ్చయా" నీతి॥ ౬౯॥ తస్మా
దితిహేతోరిత్యాదికంవర్ణాశ్రమాది ధర్మాచరణాదికంయత్కర్మతల్లోకానాం
మూఢజనానాం రింజనకారకంమోహకారణమేవ- సతుతత్వజ్ఞానం వినామో

ద్యాశ్చతాపసాస్తేభవంతికిం॥ ౬౭॥ ఆజన్మమరణాంతంచగం
గాదితటినిస్థితాః॥ మండూకమత్యస్యప్రమాఖాఃయోగినస్తేభవం
తికిం॥ ౬౮॥ పారావతాభ్యలాహారాఃకదాచిదపిచాతకాః॥ స
పిబంతిమహితోయంవ్రతినస్తేభవంతికిం॥ ౬౯॥ తస్మాదిత్యాది
కంకర్మలోకరంజనకారకం॥ మోక్షస్యకారణంసాత్మాత్తత్త్వ
జ్ఞానంభగేశ్వర॥౭౦॥ వడ్డగృనమహాకూపేపతితాఃపశవఃఖగ॥

క్షుకారణమితి॥ తనుక్తః జ్ఞానప్రశంసాయాం "మీనస్నానరతః ఘణీపవనభుక్తే
వశ్యపర్వతాశనో నీరాశిఖలుచాతకఃకిమపరంశేతేగుహాంమూషకః॥ భస్మోద్ధూ
శనతత్పరఃఖలుఖరోధ్యానానురక్తోబక స్సవ్వేషామపికారణం శృణుసఖేజ్ఞానం
పరంకింతప" ఇతి॥౭౦॥ ఏవంయథాసదంభావర్ణాశ్రమధర్మాదిక్రియాముక్తైర్దే
తుధూతానాస్తీ- తథాచంధరహితాపిశాస్త్రజ్ఞతాజ్ఞానంవినామోక్షప్రదా
నభవతీత్యాహ॥ షడిదత్తర్థశభిః॥ ఖగహేగరుడవడ్డగృనమహాకూపేవట్టాస్త్ర
రూపాంధకూపేపతితాః యేఅనాత్మజ్ఞాఃద్విపదపశవఃతేపరమార్థం బ్రహ్మ
స్వరూపంసజ్జానంతిప్రతిపాదయంతోపి స్వయంనానుభవంతి- అతఃపశవత్వా
శేనఅతికఠినార్థవిచారణరూపేణనియంతి॥ తాః బద్ధావనహితిత్వంతీతిసః బంధః॥

౧౦॥ ఘోరేనంతత్వాద్భయంకరే ఇతస్తతఃగ్రంథాద్గ్రంథాంతరాధ్యయనె
 ఊహ్యమానాఃవ్యాకులాఃశోకాదివదూర్షణాంనిగ్రహేనరోధేగ్రస్తాఃప్యగ్రాః
 ఈద్యశాఃకుతార్కికాఃకుతరగ్రబలాదదైవజ్ఞానపరా ఏవతిష్ఠంతినతుతజ్ఞానం
 తీత్యర్థః॥ ౧౨॥ అతోవేదాదిజ్ఞాతాపియఃపరమార్థం తస్యజ్ఞానంనవేత్రితదావి
 డంబకస్య ఉపమానకస్యేవతస్య అతత్వజ్ఞస్యాపిసగ్నజ్ఞాత్వత్వం వత్త్వత్వం
 చకాకవద్భూషితం- వ్యర్థమిత్యర్థః॥ ౧౩॥ కించపరతత్వవిముఖానాంశాస్త్రుత
 నజ్ఞానమపివ్యర్థమేవేత్యాహ॥ ఇదమితి॥ జ్ఞానంనామజ్ఞేయప్రాప్తిసాధనరూపం
 అమానత్వమదంభిత్వమత్యాగితోక్తం॥ “జ్ఞేయంవైతద్జ్ఞానగమ్యం, అనాది
 మత్పరంబ్రహ్మ” త్యాదితత్త్వేనోక్తంబ్రహ్మస్వరూపతదంజ్ఞానంజ్ఞేయంచ

పరమార్థంజానంతిపశుపాశనియంతితాః॥ ౧౦॥ వేదశాస్త్రా
 గ్నవేఘోరేఊహ్యమానాఇతస్తతః॥ వదూర్షణిగ్రహగ్రస్తాస్తి
 త్తంతిహికుతార్కికాః॥ ౧౨॥ వేదాగమపురాణజ్ఞానపరమార్థం
 నవేత్రియః॥ ఏడంబకస్యతస్యైవతత్సర్వంకాకభాషితం॥ ౧౩॥
 ఇదంజ్ఞానమిదంజ్ఞేయమితిచింతాసమాకులాః॥ పరంత్యహర్మి
 శంశాస్త్రంపరతత్వపరాఽబ్దుఖాః॥ ౧౪॥ వాక్యభంగదోషబంధ
 నకావ్యాలుకారశోభితాః॥ చిత్రయాఃఃభితామూఢాస్తీవం
 తివ్యాకులేంద్రియాః॥ ౧౫॥ అన్యధాపరమంతత్వంజనాఃక్లి

అస్తినాస్తీవేతి సంశయచింతయాపతంతీతి॥ ౧౪॥ కించవాక్యాభిజ్ఞదృష్ట్యా
 శోభితాఅపిమూఢాస్తత్త్వపరాఽబ్దుఖాఃఃకుతాదీవసత్త్వం॥ అపేషవ్యాకు
 లేంద్రియాస్తే “శ్రద్ధావాన్లభతేజ్ఞానంతస్పరస్పంద్యులేంద్రియః॥ జ్ఞానంలభ్యా
 పరాంశాంతిమచిరేణాధిచ్ఛతీ” తిగోక్తం, సంయతేంద్రియాఃకైర్లభ్యజ్ఞా
 నలాభాభావాత్ కదాచిదపిపరమసుఖినోనభవంతీతిభావః॥ ౧౫॥ కించశాస్త్ర
 జ్ఞానాత్కుతరగ్రబలేన విపరీతార్థప్రతిపాదనాత్త్వజ్ఞానంనభవతీత్యాహ॥ అ
 న్యథేతి॥ తత్త్వంతుతత్త్వసమీతిగూఢపదేశగమ్యంజనంశ్చ శాస్త్రుతనైవత
 జ్ఞానమితి॥ కించశాస్త్రస్యతత్త్వచస్యాని మహావాక్యరూపవేదాంత

పాకస్యవహ్నిష్టద్వానంవినామోక్షోనసీధ్యతీ' తి ॥ ౮౭ ॥ కించజ్ఞానశూన్యస
స్వాస్మాశ్రమాదయోపిముక్తైఃకారణంనెత్యాహ॥ నాశ్రమభితి॥౮౮॥ ఎతద్జ్ఞా
నంగురూపదిష్టమేవ మోక్షకారణంభవతినమశాస్త్రాధ్యయనజన్యాం - అతస్త
దీప్తిజ్ఞానార్థంసగురుమేవాభిగచ్ఛేత్ ॥ సమిత్యాణిశ్శ్రీతియంబ్రహ్మనిష్ఠ' మి
తిశ్రుతిప్రణీతగురూపదేశేనైవగృహ్ణీయాదిత్యాహ ॥ ముక్తిదైవాభ్యాం॥ ఏ
కాలదైవతాత్మజ్ఞానోపదేశికాగురువాక్ అనుకరణకారకైవసత్వనుభవదాయి
కేత్యర్థః యథాసంజీవనం నామకాష్టం జీవనప్రదత్వాదేకమపిపరం శ్రేష్ఠం ॥
౮౯ ॥ 'ఏవమదైవత తురీయంమన్యంతే' ఇతిశ్రుత్యక్తంబ్రహ్మగురువక్త్రేణగు
రూపదేశేనతుక్రియానాసంవివర్జితం అధ్యయనాదికర్మప్రయాసరహితంయథా

కల్పంనాన్యథావినతాత్మజ ॥ ౮౭ ॥ నాశ్రమఃకారణంముక్తైర్ద
ర్శనానినకారణం । తథైవసర్వకర్మాణిజ్ఞానమేవహికారణం ॥
౮౮ ॥ ముక్తిదాగురువాగెకావిద్యాసర్వావిడంబకా । కాష్ఠ
భారసహసేషుహ్యేకంసంజీవనంపరం॥ ౮౯॥ అదైవతంహీ
శివంప్రోక్తంక్రియాయాసవివర్జితం । గురువక్త్రేణబలభ్యుత
నాధీతాగమకోటిభిః॥ ౯౦॥ ఆగమోక్తంవివేకోత్తంద్విధాజ్ఞా
నంప్రచక్షతే । శబ్దబ్రహ్మగమయంపరబ్రహ్మవివేకజం ॥
౯౧ ॥ అదైవతంకేచిదిచ్ఛంతిదైవతమిచ్ఛంతిచాపరే । సమం

స్యాత్తథైవలభ్యేతప్రాప్నోతి - అన్యథాఅనంతశాస్త్రాధ్యయనెనాపినానుభవ
తీత్యర్థః॥౯౦॥ అతపరోశ్చ తాపరోశ్చ త్వేనజ్ఞానస్యదైవిధ్యమాహ॥ఆగమో
క్తంశాస్త్రాధ్యయనాజ్ఞాతమాత్రం . యథాలస్తదాదీనాంతర్వరోశ్చజ్ఞానంశ
బ్దబ్రహ్మసంజ్ఞకంభవతి- కించవివేకోత్తంవస్తువివేకాత్సవ్యయమేవోత్పన్నం- య
థాసిద్ధగతాశ్రవణేనైవజాతం- జనకాదీనాంతదపరోశ్చజ్ఞానంపరబ్రహ్మసంజ్ఞ
కంభవతీత్యర్థః॥ ౯౧॥ కేచిచ్ఛంకరానుయాయినఃశైవాఃసాన్నిధిమతేనఅదైవత
మేవప్రతిపాదయంతి- అపరేమధ్యాద్యనుగాఃవైష్ణవాభిమానినోదైవతంచేతి-
కింతుదైవతాదైవతమతదురాగ్రహవర్జితంతత్త్వంసాన్నిధుభవగమ్యంశివమదైవ
తంసమంసర్వమతానుసూయితంసజానంతి, తదుక్తంకుసుమదశనేన 'త్రయీసాం

భృంగయోగః పశుపతిమతం వైష్ణవమతిప్రభిన్నై ప్రసాదే పరమిదః. పశుపత్యమతివ ।
 రుచీనాం వైచిత్ర్యాద్యభ్యుపకటిలనానాపథజహం సృజావేకాగవ్యత్వమసి
 పయసామణావభవేతి ॥ ౯౨ ॥ అశోమతమమత్యైనబంధకత్వాన్వృధావృడి
 త్యమేవేత్యాహ ॥ ద్వేషితి ॥ శత్రుత్వాదిమమత్యైనవా ॥ ౯౩ ॥ కేంచకర్మమతివేదయ
 ద్భంధానునభవతి-విద్యాపినైవయానుక్తిప్రవాభవతీతి-అపరంబుధనకర్మ
 తులయాసాయతుమావఘాతవత్తైవామైవ-అన్యధ్యాత్మవిద్యాతేక్తాశ్చిన్నై
 పుణంహమ్యాదినిమాణాచాతుగ్యవద్యవతీతి ॥ ౯౪ ॥ తత్త్వజ్ఞానైలంకరాయా

తత్త్వంనజానంతి ద్వైతాద్వైతవివర్జితం ॥ ౯౨ ॥ ద్వేషశబ్దం
 ధమోత్యాయన మమతిమమేతివ । మమేతిబద్ధ్యతేజంపరస్పను
 మేతిప్రముచ్యతే ॥ ౯౩ ॥ తత్త్వ-మణిన్నులంధాయసాపిన్ద్య
 యావిముక్తివా । ఆయాసాయాపరంకమణివిద్యాన్యాశ్చిన్నై
 పుణం ॥ ౯౪ ॥ యావత్ప-మాణిదీప్యంతేయావత్స సావాస
 నా । యావదింద్రియచాపల్యంతావత్త్వకధాకతః ॥ ౯౫ ॥
 యావద్దేహభిమానశ్చమమతాయావదేవహి । యావత్ప్రియ
 త్నవేగోస్తీయాపిత్సంకల్పకల్పనా ॥ ౯౬ ॥ యావన్నోమనసా
 ప్రేయసయావచ్ఛాస్త్రుచింతనం । యావన్నగురుకార్యంతా
 వత్త్వకధాకతః ॥ ౯౭ ॥ తావత్ప్రవృత్తిప్రేయసపశూనా

నాహ ॥ యావదితిప్రతిభి ॥ దీప్యంతేఘోష్టాఖానిభవతిజ్ఞానాగ్నినానదధానీన్ద్ర
 ర్థః ॥ ౯౮ ॥ యావత్ప్రియత్నవేగిరజసోద్యోగోస్తీ-కల్పనాఽఘటఘటనాతత్త్వక
 ధాతత్త్వజ్ఞానస్యవాతాపికుతః, తత్త్వజ్ఞానంకదాచిదపిసభవతీన్ద్రర్థః ॥ ౯౯ ॥
 తత్త్వంఽతత్త్వజ్ఞానం యావన్నవిదితతావదేవతపటికతావ్యాని-తత్త్వజ్ఞానై
 తుతపటిసర్వంకమతస్మిన్నైవాంతభావతీతిభావః. తదుక్తంభగవతా 'సర్వం
 కమాభిలంపార్థజ్ఞానైవరిసమాప్యతే' ఇతి-శ్రుతిశ్చ 'సర్వంఽపిదభిసమేతిశ్రితి-
 చిత్ప్రజాస్వాదుకుర్యంతి' తి-జ్ఞానార్థవేప్యక్తంక 'స్నానంతేనసమప్రతీభాని
 చయోసర్వాపిదత్తావనిర్వజ్ఞానాం చృతంసహస్రీనుయతం' దేవాశ్చ సంభి

తాః | సంసారాచ్చసమధృతాస్సపితరస్సర్వస్యపూజ్యోహ్యసాయస్యబ్రహ్మ
విచారణేత్తామపిపాపేషుద్వైంసుస'భితిః || ౯౦ || తస్మాత్తత్త్వనిష్ఠాభవేదితిసంబం
ధః || ౯౧ || ఉపాసనాధర్మోజ్ఞానచక్రసూనేయస్యబీజాస్వదత్వాత్స్వగౌది
భోగఫలయస్యేతి | గతఅనాయాసేనైవ సకలసుఖావాప్తిః పతీత్యర్థః -
అధ్యాత్మాదితాపత్రయోపసంతప్తః ఆధ్యాత్మికజ్ఞురది అధిదైవికం ఉష్ణా
దిఅధిభౌతికం దుర్జనాదిభాషాంత్రయేత్ - మోక్షసుఖంసజైవవాంఛైత్యర్థః ||
౧౦౦ || అత్తజ్ఞానాదేముక్తిభవతీత్యుపసంహతి || తస్మాదితి || ౧౦౧ ||

చ్చినాదికం | వేదశాస్త్రాగమకథాయావత్తత్త్వంసంబంధితి || ౯౯ ||
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనసర్వావస్థాసుసంపదా | తత్త్వనిష్ఠాభవే
త్త్రోగ్యోక్తాదిచ్యేత్తోక్షమాత్మనః || ౯౯ || ధర్మజ్ఞానప్రసూన
స్యస్వగౌమోక్షఫల్యుద | తాః | శ్రయాదిసంతప్తః భాయాం
మోక్షతరోఽభ్యుయేత్ || ౧౦౦ || తస్మాజ్ఞానేనాత్మతత్త్వంవిజ్ఞే
యంక్రియారోముఖాత్ | మఖేనముచ్యతే జుతుఃకారసం
సారబంధనాత్ || ౧౦౧ || తత్త్వజ్ఞస్యాంతిమంకృత్యంశ్రుణు
వత్ప్రయతేధునా | యేనమోక్షమవాప్నోతి బ్రహ్మనివాణ
సంజ్ఞకం || ౧౦౨ || అంతకాలేతు పురుషోహ్యగతేగతసాధ్వ
సః | భిద్యాదనంగశైక్రియాస్పృహందేహానుయేచతం || ౧౦౩ ||
గృహాత్ప్రవ్రజితోధీరః పుణ్యతీర్థజలాప్లుతః | శుచావివిక్తఆ
సీనోవిధివత్కర్మతాసనే || ౧౦౪ || అభ్యసేన్నసా శుద్ధంత్ర

౧౦౨ || ఏవంతత్తజ్ఞానాత్మోక్షప్రతిపాద్యఅభునాతత్త్వజ్ఞస్యాతురకృత్యంని
రూపయతి || అంతకాలేత్యుపసంహతిః || గతసాధ్వసంపృత్యభయశూన్యః - అనం
గోనామఅనాసక్తిస్సేవాసైక్రియాస్పృహంసుఖేచ్ఛాం - తందేహంఅనుయేపుత్ర
కళత్రాదయస్తేవస్సిస్పృహంభిద్యాత్ - దేహాదిమవీతరాగోభవేదిత్యర్థః ||
౧౦౩ || కేంచగృహాత్ప్రవ్రజితో నిర్గతః గృహేస్థితస్య పునరప్యాసక్తి సంభ
వాత్తతకృత్యమాహ || శుచావతి || వివిక్త ఏకాంతే విధివత్ శుశాజనచే
త్రైక్రమేణనిమిత్తే || ౧౦౪ || త్రివృత్ అకారఉకారమకారాత్మకం || ౧౦౫

బుద్ధిః వైశారదీసాసారథిః సహాయభూతాయస్యసః శుభార్ద్రేభగవద్రూపే ||
 ౧౦౬ || ఏవంబత్సురాదిభిర్నసనాచబాహ్యవిషయగ్రహణం స్మరణంచవిహాయ
 బ్రహ్మహమస్త్రీత్యనుభవవాక్యార్థవిభావయేదిత్యాహ || అహమితి || యోహంస
 బ్రహ్మేవయద్భ్రష్మాతదహమేవేతి సమీత్యతత్రాహంబ్రహ్మైతిభావస యాజీ
 వస్యశోకాదినివృత్తిః బ్రహ్మహమితిభావనయాబ్రహ్మణః పారోత్థనివృత్తిగ్భ
 వతీతివ్యవహారోదర్శితః - తతశ్చసమగ్రైశ్చపాధాఅత్సనిబ్రహ్మణిఆత్మానంమ
 సఃఆధాయస్థిరీకృత్య || ౧౦౭ || తతఃఓమిత్యేంద్రదత్తరంతచేమబ్రహ్మతదుచ్చార
 యన్నైవచేహంత్యజ్జయః ప్రవక్ష్యేయమితిఅర్చిరాదిమాగ్నేణసః పరమాంశే

వృద్ధిబ్రహ్మక్షరంపరం । మనోయచ్ఛేజ్జితశ్వాసోబ్రహ్మబీజమ
 విస్తరత్ || ౧౦౫ || నియచ్ఛేద్యపయేభ్యోఽక్షాన్సనసాబుద్ధిసారథిః ।
 మనఃకర్మభిరాక్షిప్తంశుభాథేధారయేద్ధియా || ౧౦౬ || అ
 హంబ్రహ్మపరంధామబ్రహ్మహంపరమంపదం । ఏవంసమీత్య
 చాత్మానమాత్మవ్యాధాయనిష్కశే || ౧౦౭ || ఓమిత్యేకాక్షరం
 బ్రహ్మవ్యాహరన్మామనుస్తరత్ । యఃప్రయాతిత్వజడైహంస
 యాతిపరమాంగతిం || ౧౦౮ || నయత్రచాంభికాయాంశ్శ్వాస
 వైరాగ్యవజ్జితాః । సుధియస్తాంగతిం యాంతి తస్మాదంభ
 యామితే || ౧౦౯ || నిర్మానమోహజితసంగదోషాలధ్యాత్మ
 నిత్యానినివృత్తకామాః । ద్వంద్వైవ్యముక్తాస్సఖయః ఖనంశ్చై

స్తాంమద్గతిమేవయాతివ్రసఃదుఃఖాలయమశాశ్వతం జన్మసప్తపాపిస్తీతిద్యయోర
 ధః || ౧౦౮ || కించఏవమంతకాలేధారణయామత్ప్రప్రీత్యాభ్యాసవతాంజ్ఞా
 నినామేవభవతినాన్యేషామిత్యాహ || నయత్రేతిపట్టిః || ౧౦౯ || నిర్మానమోహజిత
 మానమోహశా అహంకారమిధ్యాభినివేశాయేభ్యస్తేజితః పుత్రఃశత్రుద్యాస
 క్తిరూపోదోషాయైస్ते ఆధ్యాత్మైఆత్మజ్ఞానైత్యాఃపరిసిష్టితాః - విశేషేణని
 వృత్తఃకామోభిలాషోయేభ్యస్తే - సుఖదుఃఖహేతుత్వాత్సఖయఃఖనంజ్ఞానశీ
 తోస్థాదీనిద్వంద్వైవ్యముక్తాః - అతఏవఅమూఢానివృత్తావిద్యాః ఏకేఃతద
 వ్యయంపదంగభ్యంతి 'తద్విష్టోఃపరమంపదంసదాపశ్యంతిసూరయ' ఇతిశ్రుత్య

క్రం-కించ 'సతద్భాసయతే సూర్యోనశకాంకోనపావకః' యద్గత్వాననివర్తం
తేకథామపరమంమమే' తిథిగవదుక్తస్వరూపేలీనాభవంతీత్యర్థః॥౧౦౦॥ జ్ఞానమే
వహ్రదోనిఖాతోయస్యసత్యం బ్రహ్మతదేవజలంయస్మిన్ మానసేహృదయాం
తర్గతేవతీర్థే. నతుదాహ్యో॥౧౦౧॥ కించమద్భక్తిస్తుస్వతంత్రాపిముక్తిహేతుః
కింపునఃజ్ఞానవైరాగ్యముక్తత్యాహ॥ ప్రాథమితి॥ 'బ్రహ్మచిస్థావరాంతేషువై
రాగ్యంవిషయేష్వసుః యథైకకావస్థాయాంవై రాగ్యంప్రాథమ్యతే' ఏత
ద్దాస్థాయధృత్వాఅన్యభాక్ - వాసుదేవస్వరూపిబుద్ధ్యాఅన్యమజానన్మిత్యర్థః-

గృహ్యంశ్చయూథాఃపదమవ్యయంతతే ॥ ౧౦౦ ॥ జ్ఞానహృదే
సత్యజలేరాగచ్ఛేషమలాపహే॥ యస్సాత్తిమానసేతీర్థేనవై
మోక్షమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౦౧ ॥ ప్రాథమ్యేరాగ్యమాస్థా
యభజతేమామనన్యభాక్ । పూర్ణదృష్టిఃప్రసన్నాత్మనవై
మోక్షమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౦౨ ॥ త్యక్త్వాస్పృహంచయస్తీర్థే
నివసన్సరణోత్సుకః । మియతేముక్తిక్షేత్రేషునవై మోక్షమ
వాప్నుయాత్ ॥ ౧౦౩ ॥ అయోధ్యామధురామాయాకాశీకాం
చీలవంతికా । పురీద్వారవతీశ్చైయాస్సపైతా మోక్షదాయ
కాః॥౧౦౪॥ ఇతితేకథితంతాత్యుమోక్షిధమంసనాతనం ।
జ్ఞానవైరాగ్యసహితం శ్రుత్వా మోక్షమవాప్నుయాత్ ॥
౧౦౫ ॥ మోక్షంగచ్ఛంతితత్త్వజ్ఞాః ధామికాస్స్వగతిం

పూర్ణదృష్టిఃపూర్ణైవ్యాపకేబ్రహ్మణిదృష్టిర్యస్య - అతవప్రసన్నాత్మామనోయ
స్యేతి॥౧౦౨॥ మరణోత్సుకః 'కృతకృత్యాఃప్రతీక్షంతేమృత్యుంప్రియమివాతిథిం'
ఇత్యుత్రుతితోయస్తీర్థేనవసన్సేవమయతే॥ ౧౦౩॥ అయోధ్యాదిసప్తముక్తి
క్షేత్రాణ్యేవాహ॥౧౦౪॥ మోక్షోపాయముపసంహరతి॥౧౦౫॥ సకలగ్రంథప్ర
తిపాదితార్థమాహ॥ మోక్షమితి॥ అత్రైవంప్రక్రియా-తత్త్వజ్ఞానసతుపునరా
వృత్తిరహితావిదేహముక్తిర్భవతీతి - శ్రాద్ధాదిధర్మైశ్చస్వర్గభోగానంతరమా
వృత్తినిషిద్ధకర్మభిస్తునరకభోగానంతరమావృత్తిః - ఖగాదయఃసకుపక్షికిటాద
యఃశుద్రజీవాస్తుసంసరంతి. అత్రైవపునఃపునఃజన్మయరణేలభంతేఇతిగ్రంథా

ర్తసంక్రమః॥ ౧౧౬॥ పునరవిమహత్యానుకంపయాశ్రవణేచ్ఛామావిష్టరోతికి
మితీ॥ ౧౧౭॥ సూతశ్చౌనకంప్రతిగరుడ్యృతౌతామహావివమితతిభిః॥ ధ్యా
నపరఃఅంతర్ముఖవృత్త్యాత్మత్వత్వానుభవపరాయణవివాధాత్ - నతుశ్రవణే
చ్ఛామాతేస్యర్థః॥ ౧౧౮, ౧౧౯॥ ఇదానీ 'గ్ర-ధారంభేగ్రంధాంతేగ్రంతకర్తా
స్తవేద్ధరిం' ఇతిస్సంప్రదాయానరోధేగ్రంధార్థముద్ఘాటయత్ పారి, స్తాతి ॥
యఃస్వనామస్తరణోదేవప్రథమాదిషశ్చధ్యాయోక్తదుర్గతిం మన్వాదికోక్తప్రా
యశ్చిత్రంవివైవహరతిహస్తా - స్వపూజసమేవయజ్ఞఃతేనైవద్రవ్యయజ్ఞాతుర

సరాః॥ పాపినోదుర్జతింయంసంసరంతిఖగదయః॥ ౧౧౬॥
ఇత్యేవసర్వశాస్త్రాణాంసారోద్ధారోసరూపితః॥ మయాతేమో
డశాధ్యాయైకింధూయఃశ్రోతమిచ్చసి ॥ ౧౧౭ ॥ సూతడవా
చ॥ ఏవంశ్రుత్వావచోరాజగరుడోధగఃస్సుఖాత్కృతాం
జలిరువాచేదంతంప్రణమ్యముహుర్ముహుః॥ ౧౧౮॥ భగవన్దేవ
దేవేశశ్రావయత్వావచోవృత్తం॥ తారితోహంత్యయానాధభ
వసాగరతఃప్రభో॥ ౧౧౯ ॥ స్థితోస్త్రిగతసందేహఃకృతాధోక
స్త్రినసంశయః॥ ఇత్యుక్త్వాగరుడస్తూష్ఠింస్థిత్యాధ్యానపరోధ
వత్ ॥ ౧౨౦ ॥ స్తరణోద్దుగళిహతాఃపూజనయజ్ఞైసగ్ధతే
దాతా॥ యఃపరయనిజభక్త్యాదదాతిముక్తింసమాంహరిః
పాతు ॥ ౧౨౧ ॥ ఇతిశ్రీగరుడపురాణేసారోద్ధారేభగవద్గరుడ
సంవాదేమోక్షధర్మసారాంశోనావమోడశోధ్యాయః ॥ *

దానాదికం వివైవసప్రమాదినవాధ్యాయోక్తసద్గతేర్దాతాభవతీతి - కించపర
యాసగ్ధుణసర్వధర్మోత్తమయావాసిజభక్త్యైవ ఏవదధ్యాయోక్తతత్త్వజ్ఞానం
వివైవముక్తిందదాతిసఃహరిఃమాంపాతుజన్తమరణోద్రక్షుతు ॥ ౧౨౧ ॥

ఇతిశ్రీగరుడపురాణటీకాయాం - మోక్షశోధ్యాయః.

ఇయంసానిధిరామేణమయాటీకాకృతాదరాత్ । అనయో

రమయాసార్థంప్రియతాంమధుసూదనః॥

*

